

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1729. usque ad annum 1731

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 13322648

Liber CCXXVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67677)

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

HISTORIÆ
ECCLESIASTICÆ
CONTINUATÆ.
LIBER CCXXVI.

CLEMENS XII. PONTIF. MAXIM.
CAROLUS VI. ROM. IMP.

§. I.

Controversia de successione in Parmensem Ducatum.

Fluxerat hic Annus sæculi decimi octavi trigesimus primus pacis splendore & belli apparatu, tristibus ac letis intermixtus. Discordiæ potentissimæ erat Parmensis Ducatus, de cujus successione ingens mota erat controversia, quam, quemadmodum orta & continuata fuerit, ab alto repetere, ab instituto nostro haud alienum videretur præsertim cum in hac lite summi Pontifices potissimas fere partes habuissent. Parma fertilis Regio orientem versus Mutinensi Ducatui adjacet, juxta latus occi-

Sæc. XVIII. tenuit; priusquam enim Carolus Imp.
 A. C. 1730. Bononiam veniret, a tribus Pontifici
 Legatis monebatur, ut juraret, senus
 quam Pontificiæ libertati vim illaturum
 Cæsar vero ita provide juravit, ut
 de jure suo nihil decessurum testare
 tur, hisque verbis Placentiam & Parmam
 ceu Mediolanensi imperio antiquitus
 attributas, & beneficiario nomine Im-
 peratoribus obnoxias repetere crederetur.
 Aucta autem erat æmulatione
 alio prorsus infausito casu; cum enim
 Octavius Patrem suum, Petrum Aloysium
 Cæsaris jussu fuisse trucidatum
 suspicaretur, & Placentia sibi a Ferdinando
 Gonzaga Cæsareo Belliduce recepta necnon
 Parma obsessa fuisset, non belli, quod
Parmense vocant, flamma exarserunt:
 Octavius enim Henrici Galliarum Regis
 opem imploravit, quæ illi continuo addixit,
 & in Julium Papam & Cæsarem arma movit,
 quod ille Parmam, ceu feudum Ecclesiæ,
 hic vero tanquam Ducatus Mediolanensis
 appendicem Octavio esse perere tentassent.
 Interea temporis amplexibus Ducatus
 varias subiere vicissitudines, quas tamen
 fusius attingere, Historiæ nostræ brevitatis
 dissuadet.

Demum anno currentis sæculi octavo
 Carolus VI. Italiam victricibus armis
 ingressus, Franciscum Farnesium Parmam
 Ducem

Ducem compulit, ut Ducatum suum ^{Sæc. XVIII.} velut imperiale feudum agnosceret; ^{A. C. 1731.} reclamabat vehementer Clemens XI. Pontifex; per conventionem tamen hæc controversia ad juris disquisitionem Romam remissa est. Qui Pontificæ causæ favebant, antiquissimam allegabant donationem, quietam possessionem, & quidem multo antiquiorem ab ea, quæ Anno 1545. incepisset, cum Paulus III. utrumque Ducatum Petro Aloysio Farnesio in feudum Sedis Apostolicæ contulisset. Addebant, id quoque falsum esse ipsum Leopoldum Cæsarem ejusque Consilium Aulicum in literis ad Innocentium XII. datis Anno 1691. die 14. Dec. & 1697. 27. Julii.

Contra Cæsarei multorum sæculorum possessionem opponebant, demonstrantes, hos Ducatus olim certo jure pertinuisse ad Imperium, nec constare, quod cum consensu totius Imperii fuerint alienati, aut in Romanam Ecclesiam translati. Tam firma videbantur Cæsaris jura, ut cum circa successionem in Ducatum Florentinum & Parmensem in Cameracensi congressu Anno 1721. quæstio moveretur, non jam actum fuisset, utrum Parmensis Ducatus Imperii vel Ecclesiæ feudum foret, sed duntaxat Cæsar prætenderet, sibi hos

Sæc. XVIII. hos Ducatus tanquam *feuda Imperii*
 A. C. 1731. conferendi jus esse, Hispani vero con-
 tenderent, illos *ceu bona allodialia Caroli*
 Philippi V. Filio ac Regio Infanti asse-
 rendos. Quinimo jam anno hujus se-
 culi decimo octavo de utroque Ducatu
 Fœderati Principes tanquam de re
 propria ac minime controversa dispo-
 suere, Pontificis consensu nequidem
 expectato; postquam enim Hispani Sa-
 diniam & Siciliam victoribus armis
 ementi fuerant, Imperator pristina
 Monarchiam restitui veritus, infans
 Hispanis Londini cum Gallis & Ang-
 lis foedus iniit, quod, cum eidem Hol-
 landi quoque accederent, *foedus quadruplex*
appellabatur. Statuebantur octo
 articuli, quorum quinto *eventualis*, ut
 vocabant, dispositio de Florentino,
 Parmensi, & Placentino Ducatu facta
 est. Tenor illius erat sequens. „Qui
 „vero eo casu, quo magnum Hetruræ
 „Ducem, prout etiam Ducem Parmen-
 „Placentiæque eorumque Successores
 „absque liberis Masculis decedere con-
 „tingeret, ipsa ratio Successionis in-
 „ditiones ab iis possessas, novum fo-
 „cile bellum in Italia excitare posset,
 „ob diversa videlicet Successionis jura
 „quæ præsens Hispaniarum Regina
 „nata Ducissa Parmensis, post dece-
 „sum priorum ante se hæredum
 „ex

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

„ex una, ex altera vero parte, Impe-
„rator & Imperium, in dictos Ducatus
„sibi competere utrinque obtendunt.
„Quo itaque gravibus ejusmodi con-
„tentionibus, & iis, quæ inde nasce-
„rentur, malis tempestive obviaretur,
„conventum fuit, ut Status seu Duca-
„tus, a præfatis Magno Duce Hetru-
„riæ, Parmæque & Placentiæ Duce
„modo possessi, futuris in perpetuum
„retro temporibus, ab omnibus Parti-
„bus Contractantibus agnoscantur, &
„habeantur pro indubitatis sacri Ro-
„mani Imperii feudis Masculinis. Vi-
„cissim sua Majestas Cæsarea per se
„ceu Caput Imperii consentit, ut, si
„quando casus aperturæ dictorum Du-
„catuum, ob deficientiam hæredum
„Masculorum contingat, filius dictæ
„Hispaniarum Reginæ primogenitus,
„hujusque Descendentes Masculli, ex
„legitimo matrimonio nati, iisque de-
„ficientibus, secundo aut alii postgeniti
„ejusmodi Reginæ filii, si qui nascen-
„tur pariter cum eorum posteris Ma-
„sculis, ex legitimo matrimonio natis,
„in omnibus dictis provinciis succe-
„dant. Quem in finem, cum Imperii
„consensu opus sit, sua Majestas Cæsa-
„rea, pro eo obtinendo, omnem ope-
„ram impendet, eoque obtento Li-
„teras expectativas, investituram even-
„„ tua-

Sæc. XVIII. „ tualem continentes, pro dictæ Regiæ
A. C. 1731. „ filio, vel filiis, eorumque deces

„ dentibus Masculis legitimis in dictæ
„ forma expediri, easque Regi Catho-
„ lico mox, vel saltem post duos me-
„ ses, a commutatis Ratificationum
„ tabulis, tradi curabit, absque ali-
„ tamen damno aut præjudicio, sal-
„ que per omnia Principum, qui dictæ
„ Ducatus in præsens obtinent, pos-
„ sessione. „

„ Conventum præterea inter Sacra-
„ Cæsaream Majestatem Regemque Co-
„ tholicum fuit, quod oppidum Libuni
„ in perpetuum sit & permanere de-
„ beat Portus liber, eo plane modo,
„ quo nunc est. „

„ Virtute Renuntiationis ab Hispa-
„ niarum Rege in universas Italicæ Re-
„ giones, Regna ac Provincias, que
„ olim ad Reges Hispaniæ pertinebant
„ factæ, ipse Rex præfato Principi
„ filio Urbem Portus Longi, unam
„ ea parte insulæ Ilvæ, quam in
„ actutum tenet, cedit, tradetque, quæ
„ primum dictus Princeps, extinctæ
„ Magni Hetruriæ Ducis posteritatis
„ Masculina, in actualem ejusdem Re-
„ gionum possessionem immisus fuerit.

„ Transactum insuper, ac solem-
„ niplicitate stipulatione cautum fuit, quod ne-
„ quis prædictorum Ducatum ac Duce-

„num ullo unquam tempore aut casu
 „possideri possit, aut debeat a Principe, Sæc. XVIII.
 „qui uno tempore Regnum Hispaniæ A. C. 1731.
 „obtinet, & quod nullus unquam Hi-
 „spaniarum Rex tutelam ejusmodi
 „Principis assumere possit, aut gerere
 „valeat.,

„Denique conventum est, & in id
 „omnes singulæque partes contrahen-
 „tes pariter sese obligarunt, nunquam
 „iri admissum, ut viventibus adhuc
 „præsentibus Ducatum Hetruriæ Par-
 „mæque Possessoribus, aut eorum Suc-
 „cessoribus Masculis, ullus unquam
 „miles cujuscumque Nationis, sive
 „proprius, sive conductitius ab Impe-
 „ratore & Regibus Hispaniæ ac Gal-
 „liæ, aut etiam a Principe ad eam
 „successionem supra designato, in dicto-
 „rum Ducatum provincias & Terras
 „induci aut ullum ab iis præsidium Ur-
 „bibus, Pontibus, Oppidis & Fortalitiis
 „in iis sitis imponi possit.,

„Ut vero dictus Regiæ Hispaniæ
 „filius ad Magni Ducis Hetruriæ, Par-
 „mæque & Placentiæ Ducis successio-
 „nem per hunc Tractatum designatus,
 „contra omnes Casus uberiore securi-
 „tate fruatur, certiorque de executione
 „promissæ sibi successionis reddatur,
 „necnon Imperatori & Imperio feu-
 „dum desuper constitutum illibatum
 „ma-

Sæc. XVIII. „maneat, ut Miles
 A. C. 1731. „præfidiarius, numerumque tamen
 „sex millium non excedens, in præ-
 „cipua ejusdem Oppida Liburnum
 „licet, Portum Ferrarium, Parmam
 „Placentiamque imponatur, ab Hæ-
 „vetiæ pagis, vel ut vocant, cantonibus,
 „quibus cantonibus hunc
 „finem subsidium solvent tres partes
 „contrahentes, mediatoris vices gerentes,
 „ac Miles ille ibidem contentuetur,
 „usque dum casus dictæ Successionis,
 „quod Oppida sibi commissa dicto Principi
 „ad eandem designatam tradere tenebitur,
 „existat, absque ulla tamen molestia,
 „aut sumptibus præsentium possessorum,
 „eorumque Successorum Masculorum,
 „quibus eorundem Militum præfidiarii,
 „iure iuramentum fidelitatis sunt præstiturum,
 „nec aliam ullam sibi assument auctoritatem,
 „præter solam Urbium tuarum Custodiæ suæ commissarum.

§. II.

Solemnis protestatio contra hunc articulum ab Innocentio XIII. P. interposita.

Quamprimum Innocentius XIII. Papa tam Londini, quam Cameraci in Parmensi & Placentinò Ducatu

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

quam de Imperii feudis disponi compererat, Romanæ Ecclesiæ jura violari ratus, Bartholomæo Maffei Athenarum Archiepiscopo & apud Galliarum Regem Nuntio Apostolico Anno 1722. die decima quinta Mensis Septembris negotium dedit, ut Pontificis nomine adversus omnia, quæ hac in re contra Sedis Romanæ jura decernerentur, palam reclamaret. Ipse etiam Pontifex Carolum Imperatorem, ceterosque Germaniæ Principes gravissimis oppidoliteris hortabatur, ut a cæptis abstinerent; incerta enim Regnorum dominia, uti ajebat, non inter latebras obscuræ antiquitatis esse quærenda, sed vetera & recentia monumenta respicienda esse, ex his vero S. Sedis dominium in has civitates clarissime patefieri, insuper suffragari potissimum duobus abhinc sæculis continuatam, quietamque Romanorum Pontificum possessionem ad hunc usque diem protractam, semperque tributum quotannis pendi solitum: gravissimam ergo injuriam Sedi Apostolicæ inferri, si ea inconsulta Parmæ & Placentiæ Ducatus Carolo Hispaniæ Principi assererentur &c. Cum autem Pontifex hisce monitis ac literis nihil proficeret, alium Præsulem Cameracum emisit, qui adversus eventualem dispositionem reclamaret, & omnia in Sedis

Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Ee Apo-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

Apostolicæ præjudicium decreta
quam nulla & irrita declararet.
ergo Cameraci solemnem protestationem
nem opposuit hoc tenore.

„ Ut primum Sanctissimus Dominus
„ noster Innocentius, Divina Providentia
„ Papa XIII. accepit, in conventu
„ ac Comitibus hac in civitate Cameraci
„ censi aperiendis, generalem Concilio
„ diam inter Orthodoxos Principes
„ componendam esse, ut per sinceram
„ reconciliationem, sedatis acerbissimis
„ diffidiis, quibus illorum animi agitantur,
„ bantur, desiderata tandem tranquillitas
„ litas firmaretur, nullis nec prelo
„ apud Deum, nec officiis & cohortationibus
„ tionibus apud eosdem Principes
„ filia hæc promovere, atque ad
„ universæ Christianæ Reipublicæ
„ lutare opus, benedicente Domino
„ ficiendum, illos urgere nunquam
„ desit: ea tamen Sanctitati suæ
„ & fiducia fuit, ne quid nimirum
„ juris ac detrimenti in ipsa optatissimæ
„ simæ licet Concordiæ Sanctione,
„ tholicæ Religioni, atque Sedis Apostolicæ
„ stolicæ & Ecclesiarum juribus inferretur;
„ retur; quibus jam tum ab initio
„ Pontificatus, tam per suos apud
„ fatos Principes Nuntios, quam per
„ seipsum, cum eorum Ministris Romanis

„commorantibus, opportune prospici- Sæc. XVIII.
„cere non intermisit. „ A. C. 1731.

„At, post longas moras, quæ pu-
„blicam expectationem protrahebant,
„gravissimum illi accidit diversis ex
„partibus sibi allatum Nuntium, Came-
„racensem istam Concordiam ea de-
„num ratione parari, ut veluti præ-
„cipua, ac, ut ajunt præliminaris illam
„conciliandi conditio, futura sit even-
„tualis investitura Ducatus Parmæ &
„Placentiæ a Catholico Rege Philippo V.
„pro Regio Infante Carolo ejusdem
„filio petenda, eique ab Imperatore
„Carolo VI. tanquam de feudo Imperii
„concedenda: Idque in Comitibus Ra-
„tisonensibus propositum, a Germa-
„niæ Principibus per suos Administratos
„ibi congregatos confirmatum atque
„approbatum fuisse; amplis verbis
„gratias agendo Imperatori, pro cura
„impensa pro amplificandi Imperii ju-
„ribus, ut legitur in capitulo Electo-
„rali dictato Ratisbonæ 1722. & in
„Concluso Principum ac statuum Im-
„perii. „

„Quapropter cum dubitari possit,
„quod, ut ibi decretum deliberatum-
„que jam fuit, re ipsa deveniatur ad
„concessionem dictæ eventualis Investi-
„turæ ejusdem Ducatus Parmæ, &
„Placentiæ, qui nulla ratione ad jura
E e 2 „lin-

Sæc. XVIII. „ Imperii pertinet, sed ut omnibus
 A. C. 1731. „ torium manifestumque est, non ab
 „ rius, quam sacræ Sedis & Romæ
 „ Pontificis directo, alto & supremo
 „ Dominio subest: idcirco Sanctissimus
 „ Pater, ex credito sibi divinitus Apo-
 „ stolici officii debito, tam apertæ
 „ rium Sedis Apostolicæ læsioni ma-
 „ ture occurrere volens, Illustrissimus
 „ & Reverendissimo Domino Barto-
 „ lomæo Massei Athenarum Archie-
 „ Episcopo, suo & ejusdem Sedis Apo-
 „ stolicæ in Galliarum Regno Nunci-
 „ ordinario, utpote vicino ejusdem
 „ Ministro injunxit, ac speciali man-
 „ dato commisit, ut juxta generatim
 „ & amplissimas facultates ipsi jura-
 „ tributas per literas in forma Brevis
 „ eidem directas sub die 15. Mensis
 „ Septembris Anni 1722. tanquam
 „ jusdem Sanctitatis suæ ac Romæ
 „ Ecclesiæ verus & legitimus Procura-
 „ tor, Actor, & Negotiorum gestor
 „ vel per seipsum, vel per alium
 „ eo huc mittendum (cui tamen nullatenus
 „ extrinsecum Ministerii titulum com-
 „ municare voluit) Sedem præfata
 „ a quibusvis præjudiciis. quæ ei
 „ ejusdem Concordiæ tractatione
 „ tiam illius eventu minime expectari
 „ quomodolibet obvenire possent, qua
 „ cumque opportuniore ratione cura &

„studio præservare illæsamque ac sar- Sæc. XVIII.
 „tam tectam reddere, ac illa ante- A. C. 1731.
 „vertere adniteretur.,,

„ Ut igitur idem illustrissimus Athe-
 „narum Archi - Episcopus vel ipsis e-
 „tiam injustis dictæ Concordiæ initiis,
 „quibus Apostolicæ Sedis jura adeo
 „manifeste impetuntur, Pontificium
 „dissensum & improbationem oppone-
 „ret, ac novis adhuc specialibus a
 „Sanctitate sua, per alias in simili for-
 „ma Brevis die 16. Februarii Anni
 „1723. expeditas literas, ad eum in-
 „terim prolatis Mandatis obtempera-
 „ret, me huc ablegavit, ut Sanctitatis
 „sux jussa exequendo, Romanæ Ec-
 „clesiæ rationibus legitimis remediis
 „consulam, ne ullo unquam tempore
 „S. Sedis acquiescentia prætendi pos-
 „sit. Licet autem, ut id pro officii
 „mei ratione exequar, ejusdem Sedis
 „titulos & jura, quorum solus Deus
 „judex est, hic proferre, & recensere
 „non debeam, minus vero operæ pre-
 „tium sit, quoad longissime potest mens
 „nostra, respiciendo spatia præteriti
 „temporis, memoriam rerum recordari
 „ultimam: id tamen non omittam,
 „neminem videlicet latere, duobus &
 „vitra abhinc Sæculis Romanam Ec-
 „clesiam dicti Ducatus supremo, alto
 „& directo Dominio pacifice potitam
 „fuisse:

Sæc. XVIII. „fuisse: nec minus exploratum est

A. . 1731. „felicis recordationis Paulum III. eum

„dem Ducatum in feudum concessit

„Petro Aloysio e Domo Farnesia, e

„signatis personis ex dicta Domo

„Familia in ipso successuris, certis

„appositis pactis & conditionibus

„illis perpetuo adimplendis; cujus

„cessionis ac Investituræ lege semper

„fideliterque hactenus servata, quoties

„possessorem Feudi decessisse contigit

„ejusdem filius primogenitus, tu

„quam Ecclesiæ Romanæ Feudatarius

„publica Legatione supplicans pro

„veitituræ renovatione, a summo Pæ

„tifice pro tempore existente illam

„tinuit; omnesque demum, tam

„mirum modernus Dominus Parmæ

„& Placentiæ Dux, quam ejus in

„Ducatu Prædecessores palam,

„omnium oculis spectantibus solem

„ter semper solverunt annuum Cen

„tanquam perenne dicti supremi Do

„mini S. Sedis & Vasallagii testimo

„nium in originaria Investitura Feud

„tario imperatum & præscriptum.

„Quæ sane omnia, cum probe nota

„essent, tum præcessoribus Imperator

„ribus, Imperii tamen jura minime

„obtinentibus, tum præcipue glorios

„sissimæ memoriæ Leopoldo; idem

„dum S. memoriæ Innocentius XI

„veitituræ

„vehementer apud illum conquestus Sæc. XVIII.
 „fuit, quod militares ejus copiæ in- A. C. 1731.
 „gressæ essent ditionem Parmensem
 „& Placentiam Romanæ Ecclesiæ feu-
 „dum, facti hujus eam attulit excu-
 „sationem, nempe quod ipse a Prin-
 „cipis, & sibi tam arcte conjuncti, &
 „S. Sedis Vasallagio adstricti ditionibus
 „certo abstinuisset, nisi summa necessi-
 „tas eum coegisset, ad milites in illas
 „immittendos: ut etiam Comite, Phi-
 „lippo Maria Scoto dicti Domini Ducis
 „Alegato, ejus nomine poscente com-
 „pensationem ingentium contributio-
 „num ab eodem subministratarum, at-
 „que damnorum, quæ ob Cæsareum
 „militem, in sua ditione ad hiberna
 „missum illata illi fuerant, prædictus
 „Imperator professus fuit atque decla-
 „ravit, adeo gravia incommoda D. Du-
 „cis ditioni invexisse non ex Vasallagii
 „debito, sed, quia rerum ac tempo-
 „rum conditio, ipsum, tametsi invi-
 „tum, ad id compulerant. Porro ec-
 „quis nescit, fel. rec. Clementem
 „P. P. XI. ad ejusdem Ducatus defen-
 „sionem & custodiam, inter novissimos
 „Italici belli motus Romanæ Ecclesiæ
 „vexillum in illis Arcibus & Munitio-
 „nibus explicavisse, atque Pontificium
 „præsidium collocasse: Cæsaribus &
 „Foederatorum Regum Exercitibus ac
 „Du-

Sæc. XVIII. „ Ducibus id spectantibus, nemine ve
 A. C. 1731. „ adversus adeo constans & publico
 „ supremi S. Sedis Domini exercitum
 „ reclamante.,

„ In tanta itaque jurium sanctæ Ro-
 „ manæ Ecclesiæ perspicuitate atque
 „ videntia, quæ Religio, quæ Jus-
 „ ratio pati poterit, ut cum adeo gra-
 „ illorum jactura ac impendio, pro
 „ Imperii, nova ac indebite promissa
 „ quæ sita accessione amplificentur? Ad
 „ quæ pax inter Christianos Principes
 „ coalescere poterit, quæ diu man-
 „ sit, si eadem auspicianda est violento
 „ lio, quo S. Sedes & Christi Vicaria
 „ tanta cum injustitia saarumque ratio-
 „ num detrimento turbatur supremo
 „ alto ac directo Dominio dicti Ducatus
 „ antiquissimis titulis, plurium sæculor-
 „ rum pacifica quasi possessione, & ge-
 „ tium denique consensu constabilitatis
 „ Quemadmodum igitur Sanctissimus
 „ Pater, quo tantam injuriam propere
 „ faret, atque Romanæ Ecclesiæ jus
 „ vindicaret & assereret, non deus
 „ omnibus paternis officiis, quibus
 „ tum per literas suas Apostolicas quam
 „ Nuntios suos, Catholicos Principes
 „ admoneret, atque ab injustis hac
 „ re susceptis consiliis revocaret, in
 „ ego reverenter atque humiliter ob-
 „ quando menti Sanctitatis suæ, uter-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

„utendo facultatibus ejusdem auctori-
 „tate mihi, a præfato Illustrissimo Nun-
 „tio attributis, ut demandatum officium
 „adimpleam, & ut plenius omnibus
 „innotescat & palam sit, quod ipse
 „summus Pontifex ejusmodi præjudi-
 „ciis non modo non assentitur, nec
 „unquam assensurus est, sed illa ex-
 „presse impugnat, reprobatur, ac rejicit,
 „prout etiam Successores ejus certo
 „impugnaturi, reprobaturi, & reje-
 „cturi semper erunt, omnibus meliori-
 „bus modis, via, jure, causa & forma,
 „quibus pro ejusdem officii mei ra-
 „tione possum & debeo, in hoc publico
 „conventu, publice solemniterque
 „declaro, atque protestor, nihil, quod
 „pertinet ad Ducatum Parmæ & Pla-
 „centiæ a quopiam in præjudicium,
 „tum directi Domini, tum jurium
 „sanctæ Romanæ Ecclesiæ competen-
 „tium innovari, statui, vel disponi
 „posse, vel potuisse. Proptereaque
 „quascumque Tractationes, conven-
 „tiones, Pacta, Dispositiones, illarum-
 „que Confirmationes & Approbatio-
 „nes tam hic, quam in Comitibus Ra-
 „tisonensibus, ac Capitulo & Con-
 „cilio præfatis, sive etiam alibi & ubi-
 „cumque, super ejusdem Ducatus e-
 „ventuali Investitura, infeudatione, Con-
 „cessione, Successione, Possessione &
 „Frui-

Sæc. XVIII. „Fruitione, magisque ipsam eventum
A. C. 1731. „lem Investituram, Infeudationem seu

„Concessionem, quibuscumque verbis
„clausulis & formulis, tam directe
„quam indirecte, tam principaliter
„quam incidenter, & alias quomodocumque,
„cumque, & quodocumque factis
„seu quod absit, faciendis, omnibus
„nullas, irritas, invalidas, inanes,
„nullius roboris ac momenti, cum omnibus
„nibus inde secutis & quodocumque
„forfan secuturis ab ipso initio factis
„esse, & perpetuo fore; illaque idcirco
„pro facultatibus, mihi, ut supra, concessis,
„cessis, & munere, quo fungor, &
„nomine supradicto, omni meliori
„modo, quo possum ac debeo, reprobo
„rejicio atque impugno, nec ex illis
„cuiquam aliquod jus, vel actionem
„aut titulum, etiam coloratum, vel
„possidendi, aut præscribendi causam
„tamenti memorabile tempus acquisitam
„sitam, vel acquisitam fuisse, vel esse
„aut quodocumque acquiri vel consequi
„petere posse, neque illa statum ullum
„facere, vel fecisse, vel in posterum
„facere posse: sed perinde, ac si non
„quam emanassent, aut emanarent,
„vel facta non fuissent, vel forent, præter
„non emanatis, & non factis perpetuo
„habendas esse: ideoque eisdem nullis
„unquam tempore refragantibus, præ-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

„premiū, altum & directum Domi-
 „nium, & alia omnia quæcumque
 „sanctæ Sedis & Romanæ Ecclesiæ
 „jura super prædicto Ducatu Parmæ
 „& Placentiæ, salva, integra, illæsa,
 „inviolata fuisse, & esse, & perpetuo
 „fore, rursus protestor atque declaro.
 „Actum Cameraci die Mensis Martii.
 „Anno millesimo septingentesimo vige-
 „simo tertio, indictione prima, Pontifi-
 „catus SS. DD. N. Innocentii Papæ
 „XIII. Anno secundo.

§. III.

*Successio in utrumque Ducatum Carolo
 Hispano per diploma Cæsa-
 reum vindicata.*

Insperhabita Pontificis oppositione
 ipsemet Carolus VI. Imperator con-
 sensit, ut juxta tenorem Articuli V.
 fœderis Londinensis, si Farnesiana Do-
 mus sine prole mascula decederet,
 Parmensis & Placentinus Ducatus in
 Carolum Philippi V. Hispaniarum Re-
 gis Filium devolveretur. Hanc in rem
 Imperator Viennæ die nona Decem-
 bris Anno 1723. Cæsareum hoc diplo-
 ma edidit.

„Agnosimus & notum facimus te-
 „nore Præsentium universis, quod cum
 „tanto sollicitudinis studio ad nunc
 „pro-

Sæc. XVIII. „promovendum, qui *Cameraci* pender
 A. C. 1731. „noscitur, congressum festinamus
 „quanto amore *Pacis Tractatui Quadr-*
 „plicitis *foederis* die secunda Augusti
 „no millesimo septingentesimo decimo octavo
 „inito, subscripto accessimus, & cum
 „in ejus *Articulo quinto* conventum
 „fuerit, quod ad pristina *Superiorum*
 „*Imperialis* jura, Status, seu Ducatus
 „a Duce *Hetruriæ, Parmæque,*
 „*Placentiæ* Duce modo possessi, futu-
 „ris in perpetuum temporibus ab om-
 „nibus partibus contractantibus ago-
 „scentur, & habeantur pro indubitatis
 „sacri Romani Imperii feudis masculu-
 „nis. Et nos, quantum in nobis erit
 „ceum Caput Imperii, insuper consensu-
 „rimus, ut, si quando casus apertura
 „dictorum Ducatum ob deficientiam
 „hæredum masculorum contingat, tunc
 „præsentis Serenissimæ & Potentissimæ
 „Principis *Dominicæ Elisabethæ* Hispa-
 „niarum Regiæ, natæ Ducissæ *Parmæ*
 „*Placentiæ,* Filius primogenitus
 „Serenissimus *Carolus* Hispaniarum
 „Infans, consanguineus & Primogenitus
 „ceps noster charissimus, hujusque
 „descendentes Masculi ex legitimo ma-
 „trimonio nati, iisque deficientibus
 „cundogenitus, aut alii postgeniti dictæ
 „Regiæ Filii, si qui nascentur, præ-
 „ter unacum eorum posteris masculis

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

„ ex legitimo matrimonio natis, in om-
„ nibus dictis Provinciis succedant, &
„ quod nos solitum Romani imperii con-
„ sensum desuper requisituri, eo obtento
„ literas expectativas, Investituram e-
„ ventualem continentem pro dictæ Re-
„ ginæ Filio vel filiis, eorum descen-
„ dentibus masculis legitimis, in de-
„ bita forma expediri, easque Regi Ca-
„ tholico tradi curabimus, absque ullo
„ tamen damno, aut præjudicio, sal-
„ vaque per omnia Principum, qui
„ dictos Ducatus in præsens obtinent,
„ possessione. Et post nunc exhibitum
„ nobis sacri Imperii Romani - Germa-
„ nici consensum, cum res in eo sit, ut,
„ si nobis, nostrisque Successoribus Ro-
„ manis Imperatoribus ac Regibus
„ legitime intrantibus, dictoque Ro-
„ mano Imperio præfatus Princeps Ca-
„ rolus cæterique ejus descendentes,
„ aut ipsius fratres, & eorum masculi
„ antedicti, omnia & singula debite fa-
„ ciant & præstent, quæcumque fideles
„ obediensque Principes & Vasallos
„ Italicos de jure aut consuetudine &
„ antiquis feudorum rationibus sub
„ Throno imperiali constanter & per
„ omnia præstare & facere decet.,
„ Nos in conformitate prænominati
„ integri Articuli quinti, & non aliter,
„ atque in sinceram ejusdem executio-
„ nem,

Sæc. XVIII., nem, gratiæ expectativæ Investitio-

A. C. 1731., ram eventualem continentis, jura

„ ritum ac stylum Cæsareum solitum

„ Diploma Imperiale ea, qua conve-

„ tum est, lege, modo ac forma eiden-

„ Principi Carolo concedere & elargi-

„ possimus ac debeamus. „

„ Proinde ex certa scientia nostra

„ animo bene deliberato, ac sano co-

„ cedente consilio, deque Cæsareæ Ma-

„ jestræ Majestatis potestate, nostro, no-

„ strorumque in Diademate Imperia-

„ legitimorum Successorum Romanor-

„ rum Imperatorum ac Regum nomine

„ præfato Principi Carolo ejusque de-

„ scendentibus, necnon dictæ Hispani-

„ rum Reginæ fratribus, eorumque po-

„ steris, uti supra, legitime natis, ac

„ nascituris masculis harum vigore lit-

„ rarum benigne concesserimus & his

„ decreto ac Diplomate Imperiali ex-

„ pectativam, vim ac robor eventuale

„ investituræ continentem, clementer

„ elargiti sumus, Eundemque Prin-

„ cipem Carolum pro se, suisque Succ-

„ soribus masculis legitimo ex matri-

„ monio descendentes, nec non po-

„ omnibus & singulis supra recensitis

„ ipsius fratribus & eorum masculis

„ legitimo matrimonio natis aut nasc-

„ turis, præactis de Ducatibus aut fe-

„ dibus, tanquam veris feudis Imper-

„rialibus Italicis Masculinis, memo Sæc. XVIII.
 „ratum in eventum aperturæ & cadu- A. C. 1731.
 „citatis, quo scilicet præsentēs ex
 „domo Medicea ac Farnesia possessores
 „sine prole legitima naturali mascula
 „successionis capace vivere desierint,
 „de Cæsareæ nostræ potestatis pleni-
 „tudine, juxta expressum legeque Im-
 „periali receptum ordinem primogeni-
 „turæ eventualiter infeudaverimus,
 „atque investiverimus, quemadmo-
 „dum tenore præsentium hocce De-
 „creto & Diplomate nostro Imperiali,
 „vim eventualis investituræ habente,
 „de jure, lege, aut consuetudine im-
 „periali eundem Principem Carolum
 „de prædictis Hetruriæ, Parmæ, Pla-
 „centiæque Ducatibus seu statibus,
 „omnibusque ipsis competentibus ju-
 „ribus, & pertinentiis ac horum Du-
 „catuum Dominio tempore præfati fœ-
 „deris Londini subscripti, realiter pos-
 „sellis infeudamus ac investimus.
 „Cujus infeudationis virtute idem
 „hic Princeps Carolus in casu, ut su-
 „pra, aperturæ dictorum Ducatum
 „seu statuum immediate possessionem
 „omnimodo, & administrationem as-
 „serere sibi, & consequi poterit nempe
 „Ducatum seu statuum, nunc a ma-
 „gno Hetruriæ Duce possessorum, sta-
 „tim ac proles dicti Ducis mascula
 „legi-

Sæc. XVIII. „legitima, & Ducatum seu statum
 A. C. 1731. „a Parmæ Placentiæque Duce nunc
 „possessorum, statim ac proles Farnesiana
 „mascula legitima defecerint, nostris
 „cæteroqui & sacri Imperii, nec
 „aliorum quibuscumque juribus semper
 „salvis, ac nominatim hac dissertata
 „conditione, ut in casu existentis
 „literæ aperturæ, & quoties deinceps
 „ille casus evenerit, actualem & p
 „prie sic dictam Investituram a nobis
 „nostrisque Successoribus Romanis
 „Imperatoribus & Regibus, mem
 „ratus Princeps, cæterique, ut supra
 „ipsimet, aut per legitimos post
 „sensationem Imperialem validos,
 „sufficientes Mandatarios, tempore
 „loco styloque consuetis, requirere
 „debitum homagium facere, ac p
 „stitis quibuscumque penes Consiliarios
 „Cancellariam nostram Imperialem
 „Aulicam præstandis coram Thesaur
 „nostro Cæsareo recipere, & solim
 „desuper fidelitatis jusjurandum præ
 „stare teneatur, teneanturque, pro
 „in feudis & homagiis Italicis recept
 „Cæsarei Romano - Germanici jur
 „& moris est, secus vero in conform
 „tate ejusdem totius Articuli quinti
 „fœderis Londinensis, hisce dissertim
 „& sub conditione sine qua non dec
 „rantes nos & sacrum Imperium ad
 „pet

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

„ permittendam continuationem posses-
 „ sionis nominatorum Ducatum seu
 „ statuum teneri nec velle nec posse.
 „ Salvo porro, uti præfertur & dicto
 „ in foedere cavetur, Principum præ-
 „ sentium ac Ducatum Hetruriæ, Par-
 „ mæ ac Placentiæ possessorum omni-
 „ modo jure, insuper & reliqua hujus-
 „ dem Articuli quinti stipulatione per
 „ omnia & semper salva, quod nempe
 „ nullus prædictorum Ducatum aut
 „ statuum, ullo unquam tempore aut
 „ casu, a Principe, qui Regnum Hispa-
 „ niarum obtinet, possideri possit aut
 „ debeat, & quod nullus unquam Hi-
 „ spaniarum Rex tutelam ejusmodi Prin-
 „ cipis assumere possit aut gerere valeat.

„ Ac propterea mandamus & præ-
 „ cipimus omnibus & singulis nostris,
 „ & Imperii sacri Electoribus ac Prin-
 „ cipibus, tam Ecclesiasticis quam sæ-
 „ cularibus, Archi-Episcopis, Episco-
 „ pis, Abbatibus, Ducibus, Marchio-
 „ nibus, Comitibus, Baronibus, mili-
 „ tibus, Nobilibus, Clientibus, Capi-
 „ taneis, Vicedominis, Locumtenenti-
 „ bus, Gubernatoribus, Præsidentibus,
 „ Præfectis, Castellanis, Rectoribus,
 „ Magistratibus, Antianis, Vexilliferis,
 „ Potestatibus, Civium magistris, Con-
 „ sulibus, Judicibus ac generaliter om-
 „ nibus nostris, ac Sacri Romani Im-
 „ perii

Hist. Eccles. Tom. LXXIII.

Ff

Sæc. XVIII. „ perii, Regnorum & Provinciarum
 A. C. 1731. „ strarum hæreditariarum subditis & fi-
 „ libus dilectis, cujuscumque statu
 „ gradus, ordinis, Dignitatis aut pe-
 „ eminentiæ fuerint, ut sæpe nomi-
 „ tum Principem Carolum, vel e-
 „ Successores & hæredes, aut ex
 „ dicta Regina fratres, ut supra, qui
 „ hanc concessionem & gratiam nomi-
 „ imperialem nullatenus impediant
 „ turbent, sed potius defendant ac
 „ nuteneant, idque etiam ab illis, qui
 „ tum in ipsis erit, fieri studeant ac
 „ rent, nec turbari aut impediri sin-
 „

Præterea Ludovicus I. Philippus
 Regis Filius Madriti die 24. Febr. 1725.
 Georgius Angliæ Rex die 23. Jan. 1725.
 Ludovicus Franciæ Rex die 28. Jan. 1725.
 successione jus Carolo Hispano ab-
 tum suo quoque assensu firmavit
 cunctasque investituræ conditiones
 observaturos spondebant.

§. IV.

Continuata Pontificis oppositio

Nihilominus mortuo Innocentio XIII.
 Benedictus XIII. Pontifex successore
 Prædecessorum exemplo prætenta
 dis Apostolicæ jura continuato ser-
 tueri constituit. Eo fine die undecima
 Junii Anno 1725. Patrum Senato-
 habuit

habuit, ubi coram Cardinalibus de ser- Sæc. XVIII.
vandis hisce juribus in Parmam & Pla- A. C. 1731.
centiam adversus initæ pacis conditio-
nes reclamabat, his usus verbis:

Venerabiles Fratres!

„ Ad gravissimas Apostolatus curas,
„ quibus undique distringimur, novæ
„ inde sollicitudines accesserunt, unde
„ allevamentum nobis potius & volu-
„ ptatis fructus provenire debuissent:
„ Nihil enim optavimus impensius, aut
„ ardentius ab omnipotente Deo flagi-
„ tavimus, quam ut inter Charissimos
„ in Christo Filios nostros Carolum, Ro-
„ manorum Imperatorem Electum, &
„ Philippum, Hispaniarum Regem Ca-
„ tholicum, stabilis animorum concor-
„ dia, & Pax sincera coalesceret, qua
„ nimirum ad Orthodoxæ Religionis
„ Incrementum, ad hujus sanctæ Sedis
„ præsidium, atque ad publicam Christi
„ fidelium tranquillitatem nihil oppor-
„ tunius aut conducibilius esse possit:
„ Verumtamen jucunditatem optatiffi-
„ simæ Pacis pacta conventa, Justitiæ
„ legibus absona, ita infecerunt & con-
„ turbarunt, ut, Pacem initam gratu-
„ lantes, appositas Pacis condiciones
„ rejicere ac detestari debeamus. Enim-
„ vero, præter alias conventiones, in
Ff 2 „Ca-

Sæc. XVIII. „ Catholicæ Religionis præjudicium re

A. C. 1731. „ gentes, & juribus hujus sanctæ Ec

„ clesię in Regnum Siciliae refragantes

„ illud etiam convenisse rescivimus,

„ Investitura Ducatus Parmensis,

„ Placentini, quam eventualem appo

„ lant, Carolo, Hispaniarum Infant

„ contra exploratissima jura supra

„ Domini hujus sanctæ Sedis, ab im

„ peratore tradatur.,

„ Jam est autem Fraternitatis

„ vestris satis compertum, quam fore

„ ter opportuneque ejusmodi consilia

„ & conatibus antevertere studuerit

„ licis recordationis Innocentius XII

„ Prædecessor Noster, datis ad Catho

„ licos Principes literis, & solemn

„ Protestationis formula in Conventu

„ Cameracensi per idoneum Ministrum

„ exhibita, atque in Publico ejusdem

„ civitatis Tabulario, Magistratibus con

„ sentientibus, deposita, cujus vestigi

„ vacante hac sancta Sede Fraternitas

„ vestræ sollicite ac studiosissime insisten

„ perrexerunt, ut intentatam Apo

„ licis rationibus injuriam averterent

„ & propullarent: Nos autem, qui pro

„ consecrata possessione custodienda, ne

„ labores, nec molestias, Domino ad

„ xiliante reformidamus, nostris atque

„ hujus sanctæ Sedis apud Catholicos

„ Principes Nuntiis jam tum ab initi

„Noſtri Pontificatus, aſſiduis vero Man-
 „datis negotium dedimus, ut injurioſis Sæc. XVIII.
 „tractatibus obviam ire niterentur: ne A. C. 1731.
 „que ullas noſtri muneris partes reli-
 „quas nobis fecimus, aut impoſterum
 „faciemus, ut Sanctuarii jura ſarta
 „teſta ſerventur. Interea dolorem,
 „quem ex iniquis Conditionibus ſuſce-
 „pimus, ſtatim ex hoc loco vobis
 „communicandum duximus, illarum
 „injuſtitiam palam deteſtantes, & hoc
 „improbationis ac diſſenſus ſolemne do-
 „cumentum eſſe volentes, nihil deinceps
 „omiſſuri, ut per alia juris remedia &
 „Apoſtolatus officia Noſtris rationibus
 „proſpiciamus. „

„Verum enimvero recreat Nos,
 „Venerabiles Fratres, & mirifice ſu-
 „ſtentat tantorum Principum perſpecta
 „juſtitia, atque in hanc ſanctam Sedem,
 „reſque ſacras religio ſingularis, quæ
 „nos dubitare non ſinit, quin illuſtria
 „de more tam æquitatis, ac pietatis
 „ſuæ, quam filialis erga nos & hanc
 „ſanctam Sedem obedientiæ testimo-
 „monia ſint edituri; reſciſſis, ac dele-
 „tis pactis & conventionibus, quæ non
 „Pacis firmitatem & auſpicata Princi-
 „patus fundamenta polliceri poſſent,
 „ſed divinam potius indignationem, &
 „Regnorum pericula denuntiare. In-
 „terea, Venerabiles! piis obſecratio-
 „nibus, quæ ſunt arma potentiæ, Deo
 „in-

Sæc. XVIII. „ instantes erimus, ut respiciat Domi
 A. C 1731. „ nus in hæreditatem suam, nec
 „ illis nos detrimenta metuere patiatu
 „ quorum Patrocinio sanctæ Ecclesiæ
 „ rationes tuendas & vindicandas com
 „ modavit. „

S. V.

*Jus Successionis Carolo Hispano
 huc firmitus assertum.*

Eodem adhuc anno Imperator, et
 hucusque cum Hispaniarum Rege
 collidebatur, mox litibus inter se com
 positis cum ipsomet Hispano privatum
 Viennæ pacem iniit, cujus præcipua
 qui controversum successionis jus spectab
 bant, tituli erant sequentes: I. „ Aggre
 „ scat Cæsar Philippum Hispaniarum
 „ Indiarum Regem, omnesque e
 „ descendentes, masculos, & foemina
 „ sinet iis pacifice frui. „

II. „ Contra vero Philippus suo
 „ Successorum nomine renuntiet omni
 „ bus ditionibus, quas Cæsar in Italia
 „ & Belgio possidet, & olim ad Be
 „ narchiam Hispanam pertinuerant.

III. „ Inter quas etiam est Marci
 „ natus Finalensis, quem Cæsar Anno
 „ 1713. Geauensibus cessit. Renuntia
 „ item regno Siciliae, ad quod sibi
 „ gressum ante servaverat.

IV. „Cæsar consentiat, ut primo-
 „genitus Reginæ Hispaniæ succedat in Sæc. XVIII.
 „Ducatus Florentinum, Parmensem & A. C. 1731.
 „Placentinum, a Cæsare tanquam feuda
 „Imperii recipiendos, postquam Impe-
 „rio fuerint aperti.

V. „Si primogenitus (Carolus)
 „cum suis descendantibus masculis de-
 „fecerit, accipiat illos sub eodem nexu
 „feudali secundogenitus, ejusque po-
 „steri masculi. „

In hoc interim statu res permansit,
 donec Antonius Dux ultimus Farne-
 sianæ stirpis furculus Henriettam Rei-
 naldi Mutinæ Ducis Filiam sibi connu-
 bio junxerat. Hic enim, cum exiguam
 ex ea suscipiendæ prolis masculæ spem
 haberet, haud ægre quidem ferebat,
 quod Carolus Hispaniæ Infans, utpote
 sibi affinis in hæredem designaretur;
 ubi tamen intellexerat, se nondum
 mortuo Philippum V. in id data fide cum
 Gallis & Anglis convenisse, ut ad Ca-
 roli successionem firmiter stabiliendam
 præsidariæ Hispanorum copiæ in Du-
 catuum arces se adhuc vivente immit-
 terentur, inde gravissime commotus,
 a Sacro Cardinalium Collegio (tunc
 enim Sacra Sedes vacabat) petiit, ut
 adversus omnem exteri militis vim at-
 que conatum, præcipuæ urbes Pontifi-
 cio milite munirentur, vel saltem per
 F f 4 Cura-

Sæc. XVIII. Curatorem aliquem sub potestate Sæc.
 A. C. 1731. Apostolicæ tanquam supremæ earum
 Dominæ servarentur. Id ipsum Dux
 a Clemente XII. recens electo Pontifice
 impensius efflagitavit, qui jura aliter
 præcoci impetu invadi iniquo tulit
 animo, ac propterea vim anteverte
 copiasque Ferraria Parmam mittens
 decrevit. Nihilominus tamen, quod
 animo conceperat, adhuc differre factu
 duxit, a Germanorum copiis præve
 niri veritus: hæ enim, cum magno nu
 mero apud Casale majus jamjam con
 stitissent, duobus omnino itineribus
 propius, quam Ferrarienses, Parmam
 Urbi aderant. Nil ergo Pontifici re
 liquum erat, nisi ut monitis ac præ
 bus apud Imperatorem & Gallie &
 Hispaniæ Reges instaret, quatenus
 ipsimet inter se conferrent, quatenus
 omnis injuria propulsari, omneque de
 fidium tolli posset.

§. VI.

*Antonius Parmensis Dux ultimus no
 sculæ stirpis Farnesiæ mortuus.*

In hac rerum vicissitudine Clemens
 Pontifex, ut Antonius Dux ab ex
 tera vi præmuniretur, neque officium
 suum, neque studium desiderari passus
 est, ejus tamen molimina foederato
 rum

Sæc. XVIII.
A. C. 1734.

rum Principum sollicitudo elusit, cum enim Antonius Parmæ Dux debili ac infirmo corpore esset, proin exiguam longioris vitæ spem habere videretur, illum Hispaniæ Rex per Legatum suum sollicitabat, ut ea, quæ de ejus Provinciis in pace Viennensi, & quadruplo fœdere essent sancita, haberet rata; ille vero ob conceptam liberorum spem ad hoc nullatenus permoveri poterat: nec ipsum terrebant Cæsaris mandata, quibus die 13. Aprilis 1728. Carolum Borromæum, ut vivente adhuc Joanne Gastone Duce Etruriæ possessionem caperet, constituerebat, & Electoris Palatini Viduam Etruriæ Ducissam, necnon & Florentinum Senatam, ut Ducatus possessionem Carolo Infanti permitterent, hortabatur, subditisque ac Etruriæ Vasallis præcipiebat, ut Carolum tanquam suum Dominum agnoscerent, eique fidelitatis homagium præstarent, quamprimum Gasto Medicæus Dux sine prole mascula decesserit.

Enimvero ineunte anno currentis sæculi trigesimo primo die vigesima Januarii Antonius Parmensis Dux ultimus masculæ stirpis Farnesiæ mortalitatem exiit anno ætatis quinquagesimo secundo primum inchoato, & Regiminis quarto. Supererat unice ex

Ff 5

de

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

defuncti Fratris Odoardo Neptis Elisabetha Hispaniæ Regina. Hujus Filius Carolus, natus maximus, ut sæpius memoravimus ex Londinensis ac Viennensis foederis placito ad successionem in Parmensem & Placentinum Ducatum vocabatur: quominus autem mox Regiminis possessionem caperet, obstabat Henrietta Antonii mortui Vidua, quæ se gravidam prole dixerat: Eapropter Imperator Carolus VI. interim, donec eventus, quid rei subsit, edoceret, immixtis octo armatorum millibus eorumque Ducatum occupavit, ejusque administrationem Comiti Carolo de Stampa Cæsareo Belliduci commisit. Cum autem die 7. Sept. in Henrietta Vidua spes uteri & successionis ex Genere Farnesia penitus evanisset, Carolus classe Hispano - Britannica in Italiam deducebatur, cum vero nonnisi quatuordecim ætatis annos numeraret, præterea adhuc in norenis esset, ex pacto quod eodem a Patre suo Philippo Hispaniarum Rege emancipatus est, Imperator nomen ex Imperii lege Dorotheam Sophiam Palatinam Elisabethæ Regine Matrem Caroli Infantis Aviam Promociarum Regentem dixit, Gastonem vero Florentiæ Ducem Carolo, donec incipit cimum octavum ætatis annum compleisset, Tutorem dedit, ac dimisso Cæsare

fareo milite urbes nationali præsidio muniri præcepit.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. VII.

Clementis XII. querelæ ob hoc factum.

Interim Clemens XII. Pontifex comperto Antonii Ducis obitu, mox Georgium Card. Spinula Placentiæ & Parmæ Legatum a latere nominavit, & Præsulem Jacobum Oddum Parmam misit, ut Pontificis nomine utriusque Ducatus seu feudi Pontificii possessionem adiret; cives quidem favere videbantur, ast ubi Comes de Stampa Casali Majori cum Cæsareo milite appropinquabat, & Roncilionis quoque ac Castri hostiliter invadendi metum injiciebat, apertis portis Cæsareum militem receperunt, & Comes Ducatus possessionem nomine Caroli Infantis, nemine obnitente, cepit, vehementer, incassum tamen reclamante Oddo. Ubi factum Romæ innotuit, Pontifex, Ecclesiæ jura pro viribus tueri intentus, denuo ad Cæsarem & Hispaniæ Regem literas dedit, & de violato sacræ Sedis jure questus, Parmam & Placentiam Ducatus, si proles mascula ex Henrietta non nasceretur, ad Sedis Apostolicæ dominium statim reverti, die

vige-

Sæc. XVIII. vigesima Junii declaravit, edita de
 A. C. 1731. per hac Constitutione:

„Cum bon. mem. Antonius Pa-
 „nesius ultimus, dum viveret, Parma
 „& Placentiæ Dux, nulla relicta pro-
 „masculina, sed dilecta in Christo
 „Nobili Muliere Henrietta Estensi co-
 „juge sua, Parmæ & Placentiæ Du-
 „cissa vidua, utero, sicut accepimus
 „gerente, ab humanis non ita prius
 „decesserit; incertum autem sit, an
 „ipsa Henrietta Ducissa virilis sexu
 „prolem, quæ in ejusmodi Ducatu
 „Parmæ & Placentiæ, juxta legem
 „Investituræ de eo, Domui Farnesi
 „in Feudum masculinum a fel. re-
 „Paulo Papa III. Prædecessore Nostro
 „& Sede Apostolica concessæ, succed-
 „dere valeat, in lucem sit editura
 „Nos ejusdem Sedis juribus ac ratio-
 „nibus pro commissa Nobis cælestis
 „Apostolici ministerii sollicitudine
 „omnem eventum mature salubriterque
 „prospicere volentes: tametsi, ut con-
 „nibus notum ac perspectum est, probè
 „sciamus, quod si proles masculina
 „nascitur, vel nata postmodum de-
 „ciat, præfatus Ducatus Parmæ &
 „Placentiæ cum omnibus ejus civitatibus
 „tibus, oppidis, terris, locis, maneribus
 „bris, jurisdictionibus, juribus, ac
 „nexus, connexis, & dependentiis un-
 „veris

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

„ versis, de quibus dicti Antonius Dux
 „ & Domus Farnesia ab ipso Paulo III.
 „ iisque Romanis Pontificibus Præde-
 „ cessoribus Nostris, & hac sancta Sede
 „ investiti fuerunt, seu illos & illa a
 „ Sede prædicta in feudum masculi-
 „ num hujusmodi tenuerunt & habue-
 „ runt, ad eandem Sedem & Came-
 „ ram Apostolicam, tum ex forma su-
 „ prædictæ Investituræ seu aliarum Apo-
 „ stolicarum concessionum de eis facta-
 „ rum, tum vigore Constitutionum
 „ sancti Pii V. quarto Kalendas Apri-
 „ lis Anno Incarnationis Dominicæ
 „ MDLXVII. Pontificatus sui Anno se-
 „ cundo, aliorumque itidem Præde-
 „ cessorum Nostrorum successive edita-
 „ rum, eo ipso revertatur & revertan-
 „ tur, ac devolvatur & devolvantur,
 „ utileque eorum dominium cum directo
 „ consolidetur, etiam absque alia ulte-
 „ riore pro parte dictæ Sedis acceptione,
 „ declaratione, ac possessionis appre-
 „ hensione, prout disponitur in præfatis
 „ Constitutionibus, ad quas in omnibus
 „ & per omnia relationem haberi vo-
 „ lumus: Nihilominus pro potiori cau-
 „ tela, juraque juribus addendo, ac
 „ memoratis constitutionibus inhæren-
 „ do, si, & quando prolem masculinam
 „ ejusmodi non nasci, vel natam post-
 „ modum deficere contingat, prædictum
 „ Du-

Sæc. XVIII. „Ducatum Parmæ & Placentiæ cum
 A. C. 1731. „civitatibus, oppidis, Terris, locis
 „membris, jurisdictionibus, juribus
 „annexis, connexis, ac dependentibus
 „præfatis, ex nunc prout ex tunc
 „eamdem Sedem Apostolicam reverentissimam
 „sum & reversa, devolutum & devolutum
 „luta, ac utile eorum Dominium cum
 „directo consolidatum esse auctoritate
 „Apostolica tenore præsentium declaravimus
 „nimus & declaramus, ac reverentissimam
 „nem, devolutionem, utilisque consolidationem
 „directo Dominio consolidationem eorum
 „modi acceptamus: Mandantes pro
 „pterea ex nunc pariter, prout ex tunc
 „omnibus & singulis dicti Ducatus Parmæ
 „mæ & Placentiæ Communitatibus, Praefatis
 „Universitatibus, Gubernatoribus, Praefatis
 „toribus, Magistratibus, Capitaneis
 „Castellanis, cæterisque Officialibus
 „ac universis tam Laicis quam Ecclesiasticis,
 „sæcularibus & Regularibus personis cujuscumque
 „Dignitatis, Conditionis, & Status Episcopalis,
 „ac status, ordinis, & conditionis existentibus,
 „auctoritate, potestate aut munitionibus
 „fungentibus, in virtute sanctæ Obsequii
 „dientiæ, ac sub indignationis Notitiam
 „aliisque a jure & Apostolicis Constitutionibus
 „infractis pœnis, ipso facto, per transgressores
 „incurrendis, ut in casu eveniente, neminem
 „alium

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

„quam Nos seu Romanum Pontificem
„pro tempore existentem, ac Sedem
„præfatam, in suam, ac dicti Ducatus
„Parmæ & Placentiæ verum legiti-
„mum ac absolutum Dominum agno-
„scant, agnoscere audeant vel præ-
„sumant: Nobisque duntaxat, seu ei-
„dem Pontifici pro tempore existenti,
„ac Sedi Apostolicæ, uti fideles decet
„subditos, nec cuiquam alteri, pareant
„& obediant; nullatenus attentis om-
„nibus iis, quæ nulliter, injuste, ac
„de facto in contrarium hæcenus at-
„tentata fuerunt, & forsan in posterum
„per quemcumque quomodolibet at-
„tentari possent. Quo circa dilecto fi-
„lio Nostro Georgio Spinulæ tituli
„sanctæ Agnetis S. R. E. Presbytero
„Cardinali sanctæ Agnetis nuncupato,
„moderno, seu pro tempore existenti
„in Civitate & Comitatu Bononiensi
„Nostro, & dictæ Sedis de Latere Le-
„gato, ultra facultates, ipsi Georgio
„Cardinali quoad eundem Ducatum
„per Nos alias concessas, quas firmas
„& salvas esse volumus, & ad pro tem-
„pore existentem Legatum hujusmodi
„tenore præsentium extendimus, hæc
„serie auctoritate præfata comi-
„mittimus atque injungimus, quate-
„nus ipse in eventum hujusmodi, in-
„sistendo pro jurium Apostolicorum
„tui-

Sæc. XVIII. „tutione ac conservatione eatenus
 A. C. 1731. „dicto Ducatu gestis, per se vel per
 „dilectum filium Magistrum Jacobum
 „Oddum Nostrium itidem, & ipsius Sedis
 „Notarium, Protonotarium nuncupatum
 „de numero participantium, ac in
 „eodem Parmæ & Placentiæ Ducatu
 „Commisarium, seu alium vel alios
 „ab eis deputandum vel deputandos
 „pro uberiori similiter cautela corpo-
 „ralem, realem, & actualem posses-
 „sionem Ducatus, civitatum, oppido-
 „rum, terrarum, locorum, caetero-
 „rumque præfatorum, Nostro seu Ro-
 „mani Pontificis pro tempore existen-
 „tis, Sedis & Cameræ Apostolicæ, ac
 „sanctæ Romanæ Ecclesiæ nomine
 „absque mora apprehendat, & appre-
 „hensam retineat: & quoslibet actu-
 „possessorios, necnon in Ducatu, civi-
 „tatis, oppidis, terris, locis, aliis
 „que prædictis quamcumque jurisdic-
 „tionem, civilem, criminalem, &
 „mixtam exercent: Nos enim eidem
 „Georgio Cardinali, seu pro tempore
 „existenti Legato, præmissa, ac aliis
 „omnia & singula, quæ ea occasione quo-
 „modo necessaria & opportuna fore
 „duxerit, etiamsi talia forent, quæ spe-
 „ciali, specificam & expressam re-
 „quirerent mentionem, faciendi, ge-
 „rendi & exequendi, ac in Ducatu
 „civi-

Sæc. XVIII:
A. C. 1731:

„civitatibus, oppidis, terris, locis, &
 „aliis præfatis, ultra illas jam con-
 „cessas & extensas, ut præfertur om-
 „nibus quoque & singulis facultatibus
 „gratiis, & indultis, quæ in iis sta-
 „tus Ecclesiastici Provinciis, seu di-
 „tionibus existentibus dictæ Sedis de
 „Latere Legatis competunt, ac quibus
 „ipsi Legati potiuntur, utendi, ple-
 „nam, liberam ac omnimodam auctori-
 „tatem & potestatem impertimur: Re-
 „servantes cæteroquin Nobis, & ei-
 „dem Sedi, ea deinceps circa præ-
 „dictum Parmæ & Placentiæ Duca-
 „tum statuere, quæ adhibita prius cum
 „Venerabilibus Fratribus Nostris ipsius
 „sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali-
 „bus desuper deliberatione matura,
 „Sedis præfatæ rationes statuenda
 „postulaverint. „

Attamen Imperator adversus hanc
 Pontificis declarationem jus suum sar-
 tum tectumque servaturus. non in uas
 Parmensis ditionis loco stemma suum
 attolli jussit, cum hac epigraphe: *Sub*
auspiciis nostris, nomine Principis Caroli
hæredis, dummodo non armatus, sed pa-
cificus veniat, salvo jure ventris prægnan-
tis, si sit masculus. Cum ergo irritus
 esset Clementis Papæ conatus, cessit
 Hispanorum potentiæ, & temporis ra-
 tionem habuit; haud enim magis pro-
Hist. Eccles. Tom. LXXIII Gg Iperæ

Sæc. XVIII. spera ab ipsomet Carolo Infante sibi po-
A. C. 1731. liceri poterat; quamvis enim Pontifex
 eidem, dum Liburnum adveniret, per Pisanum Archiepiscopum felices
 adventum apprecaretur, & per duos
 Cardinales duo eidem Brevia con-
 nasset, quorum primo utrumque Du-
 catum possidendi facultas data est, al-
 tero autem Romam venire rogabatur.
 nihilominus Carolus se a Papa ad pro-
 standum clientelare homagium Romam
 invitari interpretatus, pro data facul-
 tate humanissime grates egit, trans-
 missis ad Papam literis, in quibus ta-
 men se *Castiliæ Infantem, Parmæ & Plo-*
centiæ Ducem, Magnum Etruriæ Prin-
cipem, supremum Casiri & Roncioniis Do-
minum subscripsit. Has quidem literas
 Pontifex aperuit, deletis tamen con-
 titulis (excepto *Castiliæ Infantis*)
 illas ad Carolum remisit.

§. VIII.

Perniciosi Quesnellistarum libri in
vulgus sparsi.

In Galliis post editam Regis declar-
 tionem haud parum inclinatæ erant
 Quesnellistarum res: Dolebant summo
 pere, paucos illos Episcopos, qui per-
 tinacius eorum partibus adhærebant,
 a ceteris numero & auctoritate longe
 super-

superioribus velut schismaticos evitari, Sæc. XVIII.
 Parliamenta Regiis edictis coerceri, & A. C. 17. r.
 Sorbonæ Doctores quamplurimos eos-
 que celeberrimos ad castra Israel re-
 duci: Eapropter desperatæ causæ re-
 medium quærebant in probrosis libellis,
 quos in vulgus studiosè spargebant, ut
 Ecclesiæ auctoritatem, & Episcoporum
 jurisdictionem protervius debellant.
 Eo fine ediderunt librum, cui titulus:
Monita ad fideles Parisiensis Ecclesiæ circa
pericula, quæ ipsis à Confessariis Constitu-
tionem Unigenitus acceptantibus timenda
sunt. In hac rapsodia Auctor in id po-
 tissimum intentus erat, ut fideles ab-
 sterreat, ne illos, qui Constitutionem
 acceptarunt, in conscientiæ suæ Mo-
 deratores sibi eligant: cum enim in
 Parisina Diœcesi non alii essent Con-
 fessarii approbati, quam illi, qui hanc
 Constitutionem receperunt, hinc Au-
 ctor ipsam quoque confessionem elimi-
 nandi propositum sat aperte manifesta-
 vit; characteristicam enim Quesnelita-
 rum nota est abrogare Sacramenta, uti
 jamdudum & quidem haud immerito
 eis crimini datum. Tam perverso au-
 tem Auctoris hujus studio sese strenue
 opposuit auctoritas publica, & præpri-
 mis Regii Quæsitores infaustum hunc
 partum apud Parisiense Parlamentum
 denuntiarunt, potissimum questi de
 Gg 2 mor-

Sæc. XVIII. mordaci Auctoris stylo, de maledicis
 A. C. 1731. investivis, & seditiosis propositionibus
Ad horum querelas Parisiense Parla-
 mentum die vigesima secunda Januarii
 edito decreto statuit, ut hic liber ce-
 nificis manu laceratus, in ignem pu-
 blice conjiceretur. Hac sententia
 ritati Quesnelistæ, vindictam parabat
 quam tamen exerere non poterant
 malignantis calami acie, qua in suis
 Novellis Ecclesiasticis contra Parla-
 mentum decretum impotentibus furiis tumu-
 tuabantur, & Regionum Quæstorum
 judicium, quod de ipsorum libro tra-
 sent, ceu falsum ac iniquum tradu-
 bant, simulque infamis hujus senten-
 doctrinam vindicare nitebantur. Tum
 primum Regii Judices agnovere, quam
 necessarium foret, omni legum severi-
 tate in Ecclesiasticas hæc novella
 animadvertere, quæ jam per biennium
 non sine maxima populi offensione, &
 seductionis periculo passim legebantur.
 Eapropter non modo Parliamentum
 sed sanctior Regis Senatus varias
 mos aliunde suspectas perlustravit
 ac ipsemet Fleuryus Cardinalis in
 silentis hujus libri Authores, & Typo-
 locum sedulo, irrito tamen conatu,
 quirebat, palamque Senatui declara-
 bat, furtivum hoc opus, utpote in
 nebris clanculum, & sine venia ab-
 tum

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

tum, jam in fronte iniquitatis ac infamiae stigma gerere, hujus auctoris petulantiam in hoc libello proditam indices luculentius deprehendi, ac tandem, ne spurius hic foetus Magistratus silentio auctoritatem acquirere videretur, necessarium fore, ut severitas veterum opponeretur edictorum, quibus omnes libri & scripta sine Auctoris nomine, & sine Regis venia editi atro carbone notantur; haud enim ultra tolerandum esse, aiebat, ut incognitus quidam homuncio facta tumultuarie corrasa, falsas criminationes, atroces suspiciones, calumnias, & satyricos jocos non raro legitimis Superioribus injuriosos omnium oculis obtruderet &c. His ex causis Parisiensis Senatus die nona Februarii has Novellas infamibus flammis addixit. Nihilominus tamen hæ ipsæ Novellæ usque ad hanc diem Parisiis & Ultrajecti quavis Septimana impune divulgantur, quinimo ipse Cardinalis Fleurius, quotiescunque rhedam suam conscenderat, harum novellarum folium adhuc præli sudore madefactum in ea repositum reperit. Tanta est factiosæ fecis petulantia, & correctionis impatientis pervicacia! Fertur insuper, quod Franciæ Regis jussu quidam Deputati postmodum Parisiis inopinato in Abbatiam

Gg 3

S. Vi-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

S. Victoris irruerint, & convocatis Ab-
bate, Priore, aliisque Religiosis gra-
quoddam cubiculum aperiri iusserint
in eo autem tria prela typographica un-
cum typis nondum ad usum adhibita
repererint, quin vel ullum ex typog-
graphis, utpote tempestiva fuga in
consulentibus deprehenderint, Sub-
cabantur nonnulli, hoc in loco Eccle-
siasticas Novellas & alias Quesnellian-
rum rapsodias prælo fuisse commissa.
Sub idem tempus Theologi nonnulli
quadraginta illos Parisiensis Parlamenti
Advocatos, qui tres illos Ecclesiasti-
cos nuper ab Aurelianensi Episcopo
exauktoratos defenderunt, acriter in-
sectati sunt, eisque gravibus opprobriis
verbis exprobrarunt, quod cum esset
duntaxat laici, res sacras dijudicare
& Episcopalem jurisdictionem impe-
gnare ausi fuissent. Hanc in rem
didere librum, cui titulus erat, *Doctrina
famina*: Ast illico Quesnellianæ oppo-
suerunt aliud scriptum, sub titulo
Jesus Christus anathemati obnoxius; hæc
legum tamen hunc librum, S. In-
Congregatio Romæ die vigesima septima
ma Novembris Anno 1734. atro-
mate notavit.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. IX.

*Quadraginta Advocatorum libellus
coram Rege discussus.*

Jam supra retulimus, quadraginta Parisiensis Parlamenti Advocatos in se suscepisse causam trium Ecclesiasticorum, qui post Regis declarationem pertinacius contra Constitutionem ad Parlamentum appellarunt, ac propterea ab Aurelianensi Episcopo Sacris interdicti fuere. Hanc causam Ludovicus XV. Franciæ Rex jam anni prioris die secunda Octobris ad suum evocavit Tribunal, ac interim præfatis tribus Sacerdotibus severissime inhibuit, ne ullam Ecclesiasticam aut Parochialem functionem exercerent, donec a suo Episcopo Divinorum usui fuissent restituti: Parlamento autem prohibuit Rex, ne in hujus causæ cognitionem sese ingereret: Hoc mandato Parlamentum suæ auctoritati plus æquo derogatum esse censebat, quapropter porrecto libello Regi supplicabat, ut editam nuper declarationem emendare vellet, & causas ad Parlamentum devolutas *non tam frequenter* ad sanctius suum Consilium evocaret. Insuper Parlamentum *orationem*, quam nuper Nemausensis Episcopus ad Regem, nomine

Gg 4

mine

Sæc. XVIII. mine Gallicani Cleri in comitiis co-
 A. C. 1731. gregati habuit, tanquam Regiæ aucto-
 ritati injuriam denunciabat: Attamen
 Rex dilaudato hujus Episcopi sermone
 hæc respondit: *Indiculum omnium cau-
 sarum, quas nupera abhinc nostra declara-
 tione in præsentis controversia ad nostrum
 tribunal evocavimus, exhibete, scitote no-
 tem, hanc ipsam declarationem meam
 adinstar inviolabilis legis, quam revocare
 haud decet. Cum autem Parliamentum
 nonnisi bis vel ter ad Regium tribunal
 causam esse evocatam sciret, aliud re-
 sponsum ad suum libellum haud petebat.
 Porro Rex quadraginta ab-
 vocatorum scriptum coram se dicitur
 jussit: Datur examini initium, & com-
 muni judicio declaratur, Auctores
 collimare, ut contra auctoritatem tan-
 sacram quam profanam populos ad le-
 sionem concitent, Ecclesiæ Regiæ
 ceu tyrannicum atris coloribus depin-
 gant, ac ipsius Monarchiæ fundamentis
 cuniculis oppugnent. Indignabantur
 alii, quod hi Advocati ad tantam
 venerint petulantiam, ut quamvis huius
 usque Quesnelianæ factionis homines
 auctoritatem Ecclesiasticam indignis
 mis probris contaminarint, nunquam
 tamen ipsas fundamentalis Regni legis
 concutere, ipsamque Regiam auctori-
 tatem calumniis adeo proterve impeterent*

ausi fuissent, imo potius e contrario Sæc. XVIII.
 sub specioso Status, regnique jura de A. C. 1731.
 fendendi prætextu velut per latus leges
 Ecclesiasticas evertere studuerint, nunc
 vero erecta fronte Regem in suo libello
 aggressi, statuerint, quod Parlamenta
 suam, quam in administranda justitia
 exerunt, auctoritatem a tota Natione
 receperint, *Regii throni sint Assistentes,*
& neminem se suisque decretis superiorem
habeant. Observabant alii, quod hi
 Legulei auctoritatem Parliamentorum
 quodammodo potestati ipsius Monar-
 chæ æquipararent, docerentque, quod
 Rex cum suis subditis non aliter, quam
 par cum pari agere valeat, & legem
 ab ipsismet, quibus eam dat, accipere
 teneatur: Parlamenta vero pro summo
 imperio agant, & sint perpetui ac Ge-
 nerales Franciæ Ordines, & supremus
 totius *Nationis Senatus &c.* His expo-
 sitis Rex supremi sui Consilii decreto
 Advocatorum Consultationem suppres-
 sit, eoquod Regiæ auctoritati injurio-
 sas, seditiosas & ad perturbandam tran-
 quillitatem publicam tendentes propo-
 sitiones contineret: Priusquam vero
 Rex promerita severitate in ipsos te-
 merarii hujus libelli Auctores animad-
 verteret, ex singulari clementia eis in-
 ducias dedit unius Mensis, intra quem
 illi, qui subscripti legebantur, aut suum

Sæc. XVIII. scriptum revocarent, aut se illius Auctores non fuisse comprobarent. Verum illi, ne ex suis unum alterumque qui hujus libri vel Auctores vel conscriberant, proderent, culpam in se omnia rejecerunt, spe freti, se tempore magis propitio hoc vitium egregio articulo redempturos. Enimvero huic negotio mox cuneum reperere; cum enim Auctores fuisse, nec inficiari possent, nec dicta revocare vellent, quin se Regiæ auctoritati injuriosa scripserunt, hinc Regi supplicabant, ut asserta explicandi facultatem haberent. Id quoque eorum datum est precipuum, hi vero in sua explicatione (an coarctata an sincera, dubium est) Monarchicam auctoritatem adeo extulerunt, ut in re plene Regi satisfactum esset; cum autem illas propositiones, quibus Episcoporum jurisdictionem penitus evadere debant, omnino intactas reliquissent, Episcopi, cum Regi datum esset, quod Regis est, vicissim quoque sibi restituta petierunt, quæ ipsis ab hisce Causis iniustissime ablata fuere. Unanimiter igitur suffragio decrevere, omnes nervos esse intendendos, ut in eorum Episcopatus depositum, & sacra eorum jura, quæ ipsis Advocati eripere moliti essent, redderentur. Igitur Episcopi hac super re serio inter se confabulabantur.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

tabant, eorumque potissimi eo abibant, supplicandum esse Regi, ut a secretiori ejus Senatu promulgaretur declaratio, in qua Episcopalis potestas a solo Deo data firmiter stabiliretur. Placuit hoc consilium Cardinali Bissio; Præsulum tamen nonnulli opponebant, timendum esse, ne Parlamentum, si hanc ipsam Regis declarationem ad acta referre recusaret, novam litem interponat. Pensata maturius hac difficultate Bissyus Cardinalis censuit, celebranda esse Præsulum Parisiensium comitia, in quibus Pastoralis instructio contra Advocatorum dictæria, communi opera conficeretur, eaque ad omnes Regni Episcopos transmitteretur, ab eis approbanda. Aliorum vero sententia erat, rogandum esse Regem, ut Conscientiæ Tribunali injungeret, quatenus illud circa jurisdictionem Episcopis ex jure Divino competentem, & circa errores ab Advocatis evulgatos judicium ferret: At Præsulum potissimi in id concurrebant, ut quivis epistolam Pastoralem ederet, atque Advocatorum errores censuris perstringeret. Ceteris prior erat Embrodunensis Archiepiscopus, qui adversus Montepessulani Episcopi literas Instructionem Pastoralem, & contra Advocatorum librum censuras unacum alia Instructione circa jurisdictionem

Episco-

Sæc. XVIII. Episcopalem, publici juris fecit. U
 A. C. 1731. rumque tamen unacum Episcopi Aptre
 sis, optimi Seniculi, epistola a Parla
 mento tanquam scriptum *temerarium*
sediciosum & ad turbendam Ecclesiam
Regni pacem collimans die vigesima nona
 Januarii fuit suppressum. Paucis post
 diebus Regii Quæsitores epistolam Epi
 scopi Laudanensis denuntiarunt, po
 recto libello, in quo Ecclesiasticam quæ
 dem potestatem esse supremam & a
 Deo dependentem agnovere, non
 tamen *jurisdictionis*, non illi, sed
 potestati laicæ competere statuerunt.
 Verum contra hunc libellum Episcopus
 epistolam typis impressam vulgavit, in
 qua omnibus suis subditis indicta an
 thematis pœna sibi soli reservata im
 buit, ne doctrinam suæ epistolæ con
 trariam tuerentur. Die autem decima
 Januarii Archiepiscopus Parisiensis
 contra Advocatorum librum Instructio
 nem edidit Pastoralem, rationum po
 dere, sermonis gravitate, & soliditate
 doctrinæ longe celeberrimam, & tantum
 Præsule dignam. In ea utriusque po
 testatis discrimen, illius functiones in
 ter se distinctas, & duarum clavium
 originem & usum, miro ordine, elo
 quentia, nitore, & accurata methodo
 explicavit, ac demum Advocatorum
 scripta censuris notavit, eoquod circa
 Eccle

Sæc. XVIII.
A.C. 1731.

Ecclesiasticam potestatem, primorum
 Pastorum potestatem legislativam, eo-
 rum jurisdictionem, vim & jus ferendi
 pœnas Ecclesiasticas, & circa originem
 & exercitium potestatis clavium plura
 in eis continerentur principia respective
 falsa, perniciosa, potestatis ac juris-
 dictionis Ecclesiasticæ everliva, erro-
 nea, hæretica, aut hæresi faventia. Po-
 strema hac censura Advocati in rabiem
 acti ad Parlamentum appellarunt: ubi
 haud immerito observandum, quod
 illud hucusque nunquam de Archiepi-
 scopi vel Episcopi, Pastoris sui *doctri-
 nale* *judicium* suam sententiam interpo-
 nere præsumpserit, nunc vero, cum
 de propositionibus *hæreticis* ageretur,
 in materia fidei jurisdictionem (scilicet
 ovis in Pastorem) sibi arrogarit: Ad-
 versus tam manifestam usurpationem
 Apostolico prorsus Zelo exarsere omnes
 Regni Præsules, ac communi studio
 injuriosos hosce ausus divulgatis ubi-
 que epistolis Pastoralibus reprimere sta-
 tuerunt. Hoc comperto Rex, cum
 graviores adhuc inter Sacerdotium &
 Parlamenta motus pertimesceret, re-
 medium opponere decrevit, & quidem
 die decima Martii sanctioris sui Sena-
 tus decretum promulgari jussit, in quo
 quidem auctoritatem Ecclesiæ a solo
 Deo datam, firmam intactamque ser-
 vari

Sæc. XVIII. vari præcepit, hac tamen super re
 A. C. 1731. nerale imposuit silentium, donec hæc
 controversia aliis mediis penitus fuerit
 extincta: Enimvero hæc silentii læta
 Episcopis permolesta accidit, animi
 tamen erexere, memores, quod
 hac lege illos eximeret jus Divinum,
 ac ipsemet Rex in nupera declaratione
 sua anni prioris die vigesima quarta
 Martii disertis verbis statuerit, non
 quam suæ mentis fuisse, Episcopos in
 hac lege comprehendere. Igitur in
 decreto Rex severe inhibuit, ne quis
 quam in dubium vocare præsumat po-
 testatem, quam Ecclesia a solo Deo ac-
 cepisset, Doctrinæ quæstiones circa
 dem & mores decidendi, pro fidelium
 directione Canones disciplinæ sancien-
 di, Ministros suos constituendi, & re-
 movendi, ac fideles ad obedientiam vel
 per sententias vel per primorum Patri-
 arum censuras compellendi. Voluit
 quoque Rex, ut in omnibus Regni
 Provinciis Ecclesia omnibus, quæ
 Reges ejus Prædecessores eidem conce-
 sere, juribus ac privilegiis quiete fru-
 tur tam circa externum Tribunalium
 publici apparatus, illius Ordinem
 stylum consuetum, quam circa coarctationem
 ejuſmodi sententiarum executionem,
 & effectum intra externum Societatis

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

ordinem resultantes: Denique Ecclesiæ
asseruit potestatem adhibendi poenarum
temporalium terrorem, si poenarum
spiritualium metus refractarios
cohibendo impar foret.

§. X.

Epistola Ludovici XV. Franciæ Regis ad omnes Regni Episcopos.

Hoc Regis decretum mox cunctis Regni Episcopis communicabatur, non sine maximo illorum applausu exceptum: Gaudebant enim summopere, quod Rex suorum Prædecessorum exemplum imitatus, edixerit, Laicis Curiis nullam cognitionem aut jurisdictionem in res & Personas Ecclesiasticas competere; habebant enim Episcopi in recenti memoria Francisci I. edictum, quo Anno 1539. Art. 4. disertis verbis sancivit, ut Parlamenta jurisdictionem suam exerceant, *sed sine præjudicio ullo jurisdictionis Ecclesiasticæ in MATERIA SACRAMENTORUM, & in aliis objectis mere spiritualibus.* Alio decreto Carolus IX. Art. 15. Anno 1560. idem statuit, & Henricus IV. Anno 1600. Art. XII. Voluit, ut *causæ pertinentes ad matrimonium pertineant ad cognitionem & jurisdictionem Ecclesiasticam:* Recordabantur quoque Episcopi illius edicti, quod

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

quod Ludovicus XIII. An. 1610. Mense
 Septembri promulgavit, ubi Art. 4. ha-
 effatur: „ Volumus, ut causæ per-
 „ tinentes ad matrimonium pertineant
 „ ad cognitionem, & jurisdictionem
 „ Judicis Ecclesiastici. Edictum Lu-
 „ dovicus XIII. An. 1610. Mense Septem-
 „ bri Art. 4. sic habet: Volumus, ut
 „ ubi nostri Officiales sub prætextu per-
 „ fessorii, querelæ, novationis, volu-
 „ rint directe vel indirecte cognoscere
 „ in ulla causa spirituali, & conce-
 „ nente Sacramenta, officia, modum
 „ agendi & disciplinam Ecclesiæ, &
 „ inter Clericos, observentur, ac co-
 „ stodiantur Ordinationes Regum Pre-
 „ decessorum nostrorum, in quibus ex-
 „ primuntur ea, quæ pertinent ad co-
 „ gnitionem Officialium nostrorum, &
 „ regulatur etiam jurisdictio Ecclesi-
 „ stica; ita ut quilibet se contineat in-
 „ tra suum officium, & intra limites
 „ rerum ad se pertinentium, quin quæ-
 „ riam in jura alterius involet, quæ
 „ illis expressissime prohibemus. Injuri-
 „ gimus nostris Curiis Parliamenti-
 „ jurisdictioni Ecclesiasticæ relinquantur
 „ causas ad ejus cognitionem pertine-
 „ tes, quales sunt, quæ concernunt
 „ Sacramenta, & alias causas spiri-
 „ tuales, & pure Ecclesiasticas, quæ
 „ eas ad se trahant sub prætextu per-
 „ fessorii, vel sub alia ulla occasione.

Novæ

Noverant etiam Episcopi, hanc Sæc. XVIII.
 ipsam legem Anno 1629. ab eodem A. C. 1731.
 Rege per edictum Art. 31. his verbis _____
 fuisse innovatam: „Prohibemus no-
 „stris Curiis, & iudicibus, ullam co-
 „gnitionem, & jurisdictionem assu-
 „mere de causis spiritualibus; nec de
 „illis, quæ concernunt administratio-
 „nem Sacramentorum, & aliis, quæ
 „pertinent ad Iudices Ecclesiasticos;
 „nec præsumere quidpiam in eorum
 „jurisdictionem directe, vel indirecte,
 „ne quidem sub prætextu querelæ
 „(implorando officium Iudicis) aut
 „possessorii annexæ ad causam spiri-
 „tualem, conformiter ad Art. 4. Edicti
 „1610.“

Nec minus ad rem erat declaratio
 Ludovici XIV. qua Anno 1666. prohi-
 buit omnibus Curiis Parliamentorum,
 „& omnibus aliis iudicibus, sumere
 „directe vel indirecte cognitionem de
 „ulla causa spirituali, & pure Eccle-
 „siastica; de Sacramentis & Officio di-
 „vino; de institutione parochorum,
 „Vicariorum, & aliorum presbytero-
 „rum, qui poterunt esse necessarii in
 „Ecclesiis & parochiis; sive ea cognitio
 „fiat sub prætextu possessorii, querelæ,
 „novationis, vel alia ex causa aut
 „occasione quacumque.“

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

Denique Præsules oblivisci ha-
 poterant Edicti, quo idem Rex An-
 1695. Art. 34. declaravit, quod cog-
 tio caussarum concernentium Sacra-
 menta, vota religiosa, Officium Cri-
 num, „Disciplinam Ecclesiasticam,
 „alia spiritualia, pertineat ad Judicium
 „Ecclesiæ. Injungimus nostris
 „cialibus ac etiam nostris Parlamen-
 „torum Curiis, ipsis non solum re-
 „quendi, sed etiam remittendi cog-
 „tionem, quin ullam de rebus huius-
 „naturæ usurpent Jurisdictionem ut
 „cognitionem, nisi interposita fuerit
 „præfatis Curiis appellatio de ab-
 „ratione quarundam sententiarum
 „constitutionum, vel actionum ean-
 „natarum in hac materia per Judices
 „Ecclesiasticos, aut ubi agitur de suc-
 „cessionibus hæreditariis, vel de aliis
 „actibus civilibus, quorum occasio
 „tractandum fuerit de statu personarum
 „defunctorum vel earum liberor-
 „rum. „

Magis adhuc in sua spe confirmabat
 Episcopus novissimum ipsius Regis
 sui Ludovici XV. statutum, quo Anno
 1717. die 17. Octobris mentem sua
 palam declarabat, his verbis: „Nos
 „in defensionem, & protectionem Ec-
 „clesiæ positi, ejusque decisionibus
 „præ infimo quovis nostrorum suble-
 „torum „

torum subiecti, firmiter sumus per-
 „suasi, veritates ad salutem necessarias
 „a Regibus & populis nonnisi ab Ec-
 „clesia esse discernendas; neque intendi-
 „mus potestatem nostram extendere
 „ad ea, quæ alteri potestati commissa
 „sunt. Scimus ad eam solam pertinere,
 „de his sumere cognitionem; neque a
 „nobis usurpari posse harum rerum exa-
 „men, quin nos exponamus justæ re-
 „prehensionis, quod aliter nescierimus
 „tueri veritatem, quam attentatione
 „manifesta contra potestatem spiritua-
 „lem, & faciendo majus malum sub
 „prætextu faciendi majus bonum. Ita-
 „que in hac re nolumus uti nostra po-
 „testate, nisi per modum protectoris
 „Ecclesiæ eo fine, ut aliquando suam
 „auctoritatem exercere possit in statu
 „tranquilliore, ac magis idoneo ad se-
 „cure sperandum successum & fructum.

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

Cum ergo Episcopi Ludovicum XV.
 a Majorum suorum pietate ac Zelo
 haud degenerem esse nossent, hac fidu-
 cia freti, eidem Regi exponebant, se
 quidem debita submissione ejus literas
 recepisse, pari tamen veneratione in-
 sinuare, quod imposita silentii lex illos
 comprehendere nequeat, cum ipsemet
 Rex Anno 1720. Art. 5. declararit,
 hunc articulum sic fore executioni mandan-
 dum, quin sub prætextu silentii impositi

Hh 2

pro

SÆC. XVIII. prohiberi possint Archiepiscopi & Episcopi
 A. C. 1731. ab instructione Clericorum & fidelium su-
 curæ commissorum circa obligationem
 submittendi erga Constitutionem UNIG-
 NITUS. His expositis Episcopi tria in
 præsentis rerum vicissitudine oppo-
 necessaria Regio edicto adhuc inhi-
 petebant. I. Ut declaretur, per po-
 testatem Ecclesiæ intelligi potestatem
 Episcoporum, cum Quesnellistæ docer-
 rent, toti fidelium Communitati in ge-
 nerali, non autem Episcopis in parti-
 culari a Deo datam esse potestatem
 Ecclesiasticam, nec illos hanc potestatem
 sine consensu saltem præsumptum
 totius Ecclesiæ exercere posse. II. Optar-
 dum esse, ut Rex in suo decreto ad-
 beret verbum *Jurisdictionis*, quia ab-
 vocati & Regii Quæsitores hoc verbum
 ad significandam auctoritatem Episco-
 palem uti nollent. III. Ut injuria,
 quæ per Parlamenti edictum Archiepiscopo
 Parisiensi illata fuit, repararetur:
 Has Præsulum preces Rex per
 benigne excepit, utque eorum
 satisfaceret, ad omnes Regni Episcopo-
 literas encyclicas unacum Senatus
 edicto transmitti jussit, declaravitque
 Episcopos a Deo recepisse potestatem
 & jurisdictionem in suos subditi-
 bate servanda esse sacrata, quæ a Christo
 Domino Ecclesiæ suæ commissa, sequa-
 tota

tota auctoritatis suæ mole, totisque vi- Sæc. XVIII.
 ribus hæc jura defensurum: Præterea, A. C. 1731.
 ut ceteris Episcoporum petitis satis-
 fieret, Fleuryum, Rohanium & Byf-
 fyum, necnon Rothomagensem Archi-
 episcopum, Cancellarium, Regii Si-
 gilli custodem & duos Sanctioris Se-
 natus Consiliarios deputabat, qui hoc
 negotium pertractarent.

§. XI.

*Burdigalensis atque Aurelianensis Par-
 lamenti motus contra Episcopos
 Sacramenta administrare
 renuentes.*

Cum in Ecclesia nil certius, nilque
 clarius jure Divino stabilitum sit,
 nisi Sacramenta notorie indignis con-
 ferre, esse sacrilegum, Ecclesiæ autem
 Ministris & quidem solis a Deo datum
 esse jus & potestatem dijudicandi, qui-
 nam admittendi, vel ab eis repellendi
 essent, ita Episcoporum non pauci il-
 los, qui contra dogmaticum totius do-
 centis Ecclesiæ judicium de recipienda
 Constitutione notorie rebelles erant, a
 participatione Sacramentorum etiam
 in articulo mortis arcebant. Inde vero
 novi Parliamentorum motus, inclamant
 violatum esse silentium a Rege imposi-
 tum

Sæc. XVIII. tum, ipsum Regium thronum concubi
 A. C. 1731. Ecclesiæ Gallicanæ libertates infringi,
 conscientiis vim inferri, everti lega
 fundamentales &c. Nec in clamoribus
 hisce hæsit quorundam Parla
 mentorum indignatio; nimis enim oppor
 tuna eis suppeditabatur occasio, quæ
 suam auctoritatem in Sacra am
 care, & cognitionem de recusatis Sa
 cramentis & de recusantibus Episcopis
 & simul iudicium de controversiis in
 ortis sibi arrogare possent: Quam
 mum ergo Parisiis innotuerat, quod
 Aurelianensis Episcopus Dominæ De
 pleix ob suam notoriam seditionem
 contra Constitutionem indigæ Sacra
 menta administrare renuerit, mox Pa
 risiense Parlamentum publico edito
 die 28. Aprilis præcepit Episcopo, ut
 Nobilem hanc foeminam ad Sacramen
 torum participationem admitteret, &
 Sacerdotum nullus ullam exigeret de
 rationem circa Bullam *Unigenitus* in
 administratione Sacramentorum. Ve
 rum Præsul sui officii haud immem
 edita Pastoralis instructione hanc Pa
 lamenti usurpationem detestatus est
 ipse vero Regius Senatus Parla
 mentum edictum tanquam irritum nullamque
 die sexta Julii declaravit, potissimum
 ex capite, quod Parlamentum in ma
 teria spirituali, ac Sacramentorum Epi
 scopi

scopo *mandatum* imponere præsumpserit. *Sæc. XVIII.*
 Hac Regis sententiâ adeo non terre- *A. C. 1731.*
 batur *Parlamentum Burdigalense*, ut
 non modo Episcopo *mandaret*, ut in-
 dignos ejusmodi homines ad Sacra-
 mentorum usum admittat, sed suam
 agendi rationem data etiam ad Regem
 epistola vindicare præsumeret. Verum
 Rex pro conservandis Ecclesiæ Christi
 juribus, & reprimendis ausibus, qui-
 bus *Parlamenta* sese rerum Divinarum
 dispensationi ingerere moliebantur,
 æquissimo Zelo exardescens, D'Acques-
 savio suo Cancellario die tertia Junii
 negotium dedit, ut ejus nomine ad
 Burdigalense *Parlamentum* inter alia
 etiam hæc perscriberet: *Sua Majestas*
consuit, longe æquius, ac rei naturæ ma-
gis consonum fore, si rejiciatur supplex ille
libellus, quo a iudicibus sæcularibus peti-
tur, ut injungantur parochis administra-
tiones Sacramentorum Pœnitentiæ & Eu-
charistiæ pro persona infirma. Discretio
dispositionum necessariorum ad receptionem
horum Sacramentorum reservata est illis,
qui habent potestatem ligandi & solvendi.
 — *Et si præscribendus est in hoc genere*
ordo, in materia spiritali tanti momenti,
a solo Episcopo requirendus est. Cum igitur
Rex præsumat, ab ipsamet magna Ca-
mera jam agnosci suam incompetentiam in
tali materia, credidit, reduci omnia posse

Hh 4

ad

Sæc. XVIII. ad reflexiones generales, contentas in Ep
 A. C. 1731. stola Parlamenti. De cetero debemus ten
 fide firma Catholica, quod sanctum A
 ris Sacramentum nil habeat rei tem
 poralis, sed totum sit spirituale —
 quod pro sua magnitudine & excellentia
 non liceat litigare in foro contentioso
 laicos, neque in caussa possessionis, nec
 alia actione —

Quoniam vero Burdigalense Par
 lamentum in sua epistola assereret, Bullam
 Unigenitus esse duntaxat legem dis
 ciplinæ, legemque mere œconomica
 hinc Rex per præfatum Cancellarium
 recripsit; „Nonnisi ad Ecclesiam pe
 „tinere, determinare, & docere, quæ
 „sit genuinus character seu natura
 „rum decisionum; nec talem materiam
 „pertinere ad forum Magistratus, nec
 „ab ejus auctoritate dependere, ut
 „Constitutioni Unigenitus possint appli
 „cari termini improprii ac insufficien
 „tes Regulæ politicae & œconomicae
 „disciplinæ, ac præcautionis; neque
 „eum posse loqui de hac materia
 „nova, cum Rex conjungendo suam
 „auctoritatem cum auctoritate Eccle
 „siæ, jam Anno 1730 die 24. Martii
 „in sua declaratione ab hoc ipsius
 „Parlamento reverenter & obedienter
 „recepta, præceperit omnibus suis sub
 „ditis, ut huic Bullæ deferant veneren
 „tiam

„tionem & submissionem, qualis debet
 „tur iudicio universalis Ecclesiae in ma-
 „teria doctrinae &c.,

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

Ubi vero Parlamentum illis, qui
 Constitutionem non recepere, Sacra-
 menta denegari haud posse eo ex fun-
 damento asseruerat, quia nullus pri-
 vari possit communione, nisi fuerit de-
 claratus pro excommunicato, ad hoc
 reposuit Rex: „Auctores hujus epistolæ
 „scriptæ nomine Parlamenti non satis
 „penetrarunt principia hujus materiæ.
 „Videntur enim confundere velle duas
 „res valde diversas; nempe recusatio-
 „nem illis administrandi Sacramenta,
 „quos Ministri judicant indispositos,
 „& pœnam excommunicationis. Non
 „est difficile, monstrare, in quo con-
 „sistat hæc diversitas. Excommuni-
 „catio quidem privat Sacramentis,
 „sed non omnis privatio Sacramento-
 „rum est excommunicatio. Illa enim
 „consistit in pœna invitis inflicta, qua
 „vinculatus ob crimen separatur a com-
 „munione Ecclesiae, hoc est, a com-
 „municatione omnium fidelium in cultu
 „publico & in ordine rerum spiritua-
 „lium. Alterum vero non tam est
 „pœna, quam denegatio gratiæ, qua
 „se homo reddidit indignum suo pec-
 „cato. Dein dependet a reo, tollere
 „in momento recusationem Sacramen-
 „torum,

Hh 5

torum,

Sæc. XVIII. „torum, si tollat obstaculum; econtra
 A. C. 1731. „non dependet a reo tollere vinculum
 „excommunicationis per sui submissio-
 „nem. Vinculum enim hoc tolli ne-
 „quit, nisi per potestatem spirituales
 „illius, qui tulit excommunicationem.
 „& quamvis reum pœniteat, manet in
 „vinculum, donec revocetur sententia
 „excommunicationis.,

Ita tum Franciæ Rex de Principum
 jure in Sacra differuit, censuitque,
 etsi haud ignorasset, se suosque Pre-
 decessores fuisse & esse supremos Do-
 minos Territoriales, quorum potestas
 temporalis circa temporalia immediata
 a Deo dependeret, & a nulla alia po-
 testate temporali directe aut indirecte
 restringi posset.

§. XII.

*Epistola encyclica Ludovici XV. Re-
 gis ad omnes Regni Episcopos.*

Iterata hac Regis declaratione factis
 omnem honestandæ suæ oppositio-
 nis prætextum sibi eripi dolebant; po-
 sua tamen fallendi fœcunditate nodum
 in scirpo quærentes, desperatæ paci-
 causam in ipsos Acceptantes rejicie-
 bant, palam questi, quod hi Confite-
 tionem Unigenitus velut fidei regulam,
 symbolum, ac professionem fidei &c. falsè
 obtru-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

obtruderent, & ob inutiles ejusmodi novitates ipsa quoque Sacramenta denegando illos etiam molestant fideles, quos tamen vel sexus, vel status conditio, aut ingenii debilitas a discutendis doctrinæ meritis absolvit. Horum querelis quantumcunque frivolis haud cunctanter inserviit Parlamentum, quod Regi exposuit, Constitutionem nullatenus esse Regulam fidei, ac propterea illos, qui eidem sese opponerent, nequaquam Sacramentorum usu privandos esse. Quamvis Rex probe nosset, re ipsa nullum esse discrimen inter dogmaticum universalis Ecclesiæ judicium & inter Regulam fidei, nihilominus, ut novis altercationibus fomitem, & declinandæ subjectionis prætextum Appellantibus submoveret, hoc anno die vigesima septima Julii ad omnes Regni Præsules sequentem dedit epistolam:

Ludovicus Dei Gratia Gallia Rex &c.
Nostis, eos qui se Bullæ Unigenitus opponunt, ut fideles a subjectione illi debita avertant, inter varia argumenta urgere istud principaliter, quod a fautoribus Bullæ vocetur Regula fidei; sic enim vocatur in paucis nonnullis scriptis in Gallia publicatis. Itaque hoc tempore plurimum expedit, ut evitetur expressio hæc non necessaria, cum occasionem dederit contentionibus æque
per-

Sæc. XVIII. *periculosus ac inutilibus: id certe an-*
A. C. 1731. *præbuit, ut contra omnem veritatem &*
verisimilitudinem spargeretur, Episcopi
Regni velle Bullam proponere sub hac
definitione, ac si esset Symbolum ac professio
fidei. — Confidit autem sua Majestas
vestra prudentia, non fore a vobis in-
nite ad omnes fideles extendendas eas pre-
cautiones, quas juxta declarationem
tam, Anno 1720. prudentia & claritas
tantum vult applicari circa eos, qui
discursibus vel scriptis promeruerunt, ut
haberentur pro inobedientibus erga dec-
nes Ecclesiæ. Sperat proin, a Vobis non
tolerandum, ut Clerici, Zelo indis-
acti interrogent personas, quibus cond-
sui status, professio, sexus, ac ipsa in-
pacitas non permittit, ut se introu-
in discussionem doctrinæ; sicque eos in-
tent circa quæstiones excedentes eorum
ptum &c.

Præterea Rex die septima Septem-
 bris cunctos, qui dogmatico huic Ec-
 clesiæ judicio sese opposituri essent,
 tanquam rebelles ac seditiosos novo
 dicto declaravit, simulque juxta
 peræ declarationis tenorem omnibus
 & singulis circa hæc controversias de
 nuo silentium imposuit, vetuitque,
 alterutra pars alteram hæresis nota per-
 stringere, aut aliis convitiis impeteret
 præsumeret. Præterea Parliamen-

ne deinceps se in Religionis controversi-
 fias ingereret, rursus severissimo edicto
 die trigesima Julii inhibuit, decem vero
 ex illis Advocatis, qui Parisiensem Ar-
 chiepiscopum probroso scripto impetie-
 rant, exilio, multavit.

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

§. XIII.

*Parisiensis Parlamenti edictum circa
 temporalem Regis potestatem.*

Hac severitate Parisiense Parlamen-
 tum adeo non terrebatur, ut etiam
 eadem adhuc die edictum Ecclesiæ Mi-
 nistris valde injuriosum promulgare
 præsumeret; iniquissimo enim ferebat
 animo, quod imposita silentii lege fal-
 cem in Sacram messem mittere, &
 Sanctuarii jura sibi arrogare prohibe-
 retur. Percipiamus ergo præcipuos
 hujus edicti articulos: Declarabat I.
 quod temporalis potestas immediate a
 Deo solo & a nulla alia potestate de-
 pendeat, nec ab ulla alia directe aut
 indirecte restringi queat. II. Quod
 Ecclesiæ Ministri, sub quocunque, e-
 tiam cujusdam doctrinæ, prætextu li-
 mites inter Sacram & profanam pote-
 statem a Deo præfixos transgredi aut
 interpretari non præsumant, & quod
 Canones, & Ecclesiæ Constitutiones
 non aliter vim legis Regni obtineant,
 nisi

Sæc. XVIII. nisi in quantum Regia auctoritate
 A. C. 1731. matæ sunt. III. Quod profanæ potestati ac jurisdictioni competat eadem vim adhibere, & Regis subire coercere. IV. Ecclesiæ Ministri Regis & in *casu abus* de jurisdictionis exercitio necnon de potestate judicium quam a Rege acceperunt, imo etiam in ipso potestatis sibi a Deo concessu usu, quidpiam communi tranquillitati aut fundamentalibus Regni legibus & statutis noxium deprehenderit, Parlamento sub Regia auctoritate rationem reddere teneantur. V. Quod decreta edicta, & sanctiones circa ejusmodi leges a Parlamento auctoritate Regis sancitæ, debita forma integra promulgentur. VI. Quod nullus, cujusque status aut dignitatis directe aut indirecte quasdam doctrinas hisce regulis adversas proferre, scribere aut docere præsumat, sub severissimis poenis Cum autem Parlamentum hoc edicto sibi leges & statuta, quorum explanationem ipsemet Rex sibi restituerat, condendi auctoritatem arrogaret, eapropter Regius Senatus modo ipsius edictum omnino nullum esse declaravit, illudque ex Parliamentariis tabulis eradi præcepit, sed insuper etiam quosdam Parlamenti Deputatos Versalias ex Regis jussu citavit, ibidem

ibidem temeritatem suam severæ re-
prehenſionis pœna luerent.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. XIV.

*Montpeſſulani Episcopi edictum a Cle-
mente XII. Papa damnatum.*

Jam anno priori Capitulum Cathed-
rale & Canonici, aliique Ecclesia-
fici Ecclesiæ Montispeſſulanæ publica
solemnique formula Constitutionem
Unigenitus sincero animo receperant:
Inde vero Carolus Colbert de Croisy
Montpeſſulanus Episcopus, juratus hu-
jus Bullæ hostis tam impotenti exarſe-
rat ira, ut promulgato edicto hunc sub-
jectionis actum non modo damnaret,
sed etiam suis fidelibus prohiberet, ne
ipso inconsulto præfatæ Constitutioni
se subjicerent. Hæc ubi intellexerat
Clemens Papa, hujus Episcopi edictum
proscripsit die decima septima Augusti
edita desuper Constitutione sequenti:
„Quamvis jamdiu in animæ nostræ
„amaritudine intelleximus, Carolum
„Joachimum Episcopum Montispeſſu-
„lanum, animo sanæ Doctrinæ, ac Ec-
„clesiasticæ unitati infensissimo, mani-
„feste refragari Constitutioni se. me.
„Clementis P. P. XI. Prædecessoris No-
„stri, quæ incipit: *Unigenitus Dei Fi-*
„lius &c. Anno Incarnationis Domi-
„nicæ

Sæc. XVIII. „ nicæ 1713. sexto idus Septembri
 A. C. 1731. „ promulgatæ, imo posthabitis, plane
 „ que contemptis auctoritate & judicio
 „ Apostolicis tam ejusdem Clementis
 „ Prædecessoris, quam illius Successoris
 „ rum fe. re. Innocentii XIII. ac Benedicti
 „ dicti etiam XIII. Romanorum Pontificum
 „ tificum Prædecessorum pariter Nostri
 „ strorum, qui plurâ ipsius Caroli Joachimi
 „ chimi Episcopi scripta, quibus eadem
 „ dem Constitutionem Apostolicam mandata
 „ titarie incesse ac impetere nitentibus
 „ tur, condigna perstrinxere censuram
 „ novis identidem actis ac scriptis in
 „ publicum sparsis, pertinacis suæ in
 „ obedientiæ & erroris, in quo miserabiliter
 „ versatur, luculenta nimis dedisse testimonio
 „ monia: quæ quidem omnia & singula
 „ gula nobiscum reputantes graviter
 „ in corde Nostro improbavimus: Deinde
 „ stulimus tamen adversum ea pro performance
 „ storalis officii Nostri sollicitudine adhibere
 „ quid palam statuere, ea spe fiducia
 „ que detenti, ut agnita tandem a dicto
 „ Carolo Joachimo Episcopo veritate
 „ fractaque animi sui obstinatione, ab
 „ spirante Domino possemus, uti Nobis
 „ summopere in votis erat, resipiscere
 „ paternæ dilectionis affectu completi
 „ & cum eo charitatis vinculis rursus
 „ conjungi. Verum spem, & patientiam
 „ tiam Nostram frustratam elusamque
 „ com-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

„comperimus, quemque anxie expecta-
 „bamus ad unitatem & veritatem re-
 „versurum, magis in pertinacia & er-
 „rore obduratum experti sumus. Nobis
 „siquidem nuper innotuit, quod cum
 „non ita pridem dilecti filii Capitulum
 „& Canonici, aliæque personæ Eccle-
 „siasticæ Cathedralis Ecclesiæ Montis-
 „pessulanæ, Deo corda eorum tangente,
 „in unitatis ac obedientiæ spiritu simul
 „congregati, publico solemnique actu
 „memoratam Constitutionem Apосто-
 „licam pure & simpliciter recepissent, ac
 „sefe illi submisissent; tantum abfuit,
 „ut dictus Carolus Joachimus Episco-
 „pus id probaret, suaque accessione
 „ratum haberet, ut edito contra Man-
 „dato eundem actum, ac si Episcopalis
 „Jurisdictionis & obedientiæ sibi de-
 „bitæ læsivus esset, proscribere, nul-
 „lumque declarare, ac insuper, ne
 „quisquam suorum subditorum se in-
 „consulto prædictam Constitutionem
 „Apostolicam deinceps recipiat, pro-
 „hibere, incredibili ausu præsumpserit,
 „nesciens, oves non teneri sequi Pastorem,
 „dum eas ad prærupta deducere, vel
 „pascua venenata ipsis exhibere moli-
 „tur. Quapropter, ne lenitas ac lon-
 „ganimitas nostra, cui hucusque pacis
 „studio indulsimus, ab æterno ac su-
 „premo iudice redarguatur, Apосто-
 „licæ Hist. Eccles. Tom. LXXIII. li „licet

Sæc. XVIII. „lici Ministerii nostri partes adimple
 A. C. 1731. „volentes, auditis desuper nonnullis
 „rum ex Venerabilibus Fratribus No
 „stris S. R. E. Cardinalibus, plurim
 „que in Sacra Theologia Magistror
 „qui rem mature ac diligenter disc
 „ferunt, sententiis, de eorumdem Ca
 „dinalium consilio, præfatum Carol
 „Joachimi Episcopi Montispefful
 „mandatum, cui titulus est. *Or
 „nance de Monseigneur de Montp
 „contre la deliberation de son Chap
 „&c. penitus & omnino nullum, n
 „irritum, nulliusque prorsus rob
 „& momenti esse, ac perpetuo tes
 „Apostolica auctoritate tenore præ
 „tium declaramus: Actum vero, quo
 „capitulum & Canonici, aliæque per
 „sonæ Ecclesiasticæ dictæ Cathedral
 „Ecclesiæ sese memoratæ Constitutio
 „Apostolicæ submiserunt, ut præfer
 „ab eodem Carolo Joachimo Episcop
 „invalide, & inique reprobaturum fuisse
 „decernimus. Ad hæc, licet exp
 „ratum sit reliqua omnia acta & scrip
 „per ipsum Carolum Joachimum Ep
 „scopum, vel ejus nomine adven
 „prædictam Constitutionem, ac ej
 „receptionem, præstitamque illi a b
 „delibus obedientiam, aut alias cont
 „Pontificias sanctiones, novissime e
 „dita, ac evulgata Apostolici itidem
 „cep*

„ censuram iudicii promerita, eaque Sæc. XVIII,
 „ notanda ac perstringenda esse: Nihil A. C. 1731.
 „ minus reservantes Nobis illorum sin-
 „ gula damnare, ac debita censura per-
 „ cellere, pro nunc supradictum Man-
 „ datum tanquam falsum, temerarium,
 „ erroneum, Apostolicis Constitutioni-
 „ bus, sanctæque Sedi injuriosum, &
 „ ad schisma, & hæresim tendens, &
 „ aperte schismaticum, eadem aucto-
 „ ritate harum serie damnamus & re-
 „ probamus, ac legi seu retineri pro-
 „ hibemus, illiusque impressionem, de-
 „ scriptionem, lectionem, detentionem,
 „ & usum omnibus Christifidelibus, e-
 „ tiam specifica & individua mentione,
 „ & expressione dignis, sub pœna ex-
 „ communicationis per contrafacientes,
 „ ipso facto absque alia declaratione
 „ incurrenda, a qua nemo a quoquam
 „ præterquam a Nobis & Romano Pon-
 „ tifice pro tempore existente, nisi in
 „ mortis articulo constitutus, absolu-
 „ tionis beneficium valeat obtinere,
 „ omnino interdiciamus. Volentes, &
 „ auctoritate præfata præcipientes, ut
 „ quicumque Mandatum hujusmodi pe-
 „ nes se habuerint, illud statim ac præ-
 „ sentes literæ eis innotuerint, loco-
 „ rum Ordinariis, vel hæreticæ pravi-
 „ tatis Inquisitoribus, tradere atque
 „ consignare teneantur; hi vero sibi sic
 „ tra:

Sæc. XVIII. „traditum illico flammis aboleri
 A. C. 1731. „rent. „

Paulopost idem Pontifex die vigesima secunda Augusti atro stigmate notabatur *Parisi Diaconi vitam* in Belgio Fœderato typis editam, quam etiam Parisiensis Archiepiscopus anni sequentis die trigesima Januarii proscripsit.

§. XV.

Parisiensis Parlamenti sententia contra hanc Pontificis Constitutionem.

Utraque hac Pontificis Constitutione iteratisque Regis mandatis Parisiense Parlamentum jurisdictioni, quam sibi in Sacra arrogabat, lethale vulnus infligi senserat; quapropter novum auctoritati robur, ut adderet, die vigesima octava Septembris utrumque decretum ceu irritum nullumque declaravit, ac temerario prorsus ausu omnibus Archiepiscopis, Episcopis, ceterisque Ecclesiasticis inhibuit, ne quæcunque Bullas, Brevia, aliasque literas à Romana Curia transmissas, prius Regia concessione ad Parlamentum tabulas relatæ essent, acceptarent. Cunctis quoque Bibliopolis & Typographis severe vetuit, ne egiusmodi literas & decreta prælo subirent.

Sæc. XVIII.
A. 1731.

rent, aut divenderent. Hoc ausu majorem adhuc Regis indignationem sibi accersebat Parlamentum; die igitur nona Novembris, cum rursus suas Sessiones finitis feriis inchoare vellet, binas literas Regio sigillo oclusas reperit. Quid funesti in iis contineretur, probe prospiciebant Parlamenti Præsides, quapropter inter se deliberabant, an illas referare expediret: plurimorum autem judicio conclusum, illas omnino intactas esse relinquendas. Hoc comperto eis ex Regis mandato injunctum, ut eorum, qui literarum referationi obstitissent, nomina manifestarent, & simul super nupera Regis decreta deliberationem instituere haud præsumerent. Illi vero ad declinandam poenam nil aptius censebant, nisi ut una omnes ad Regis alloquium admitti curarent, suam agendi rationem pro viribus vindicaturi. Placuit cunctis hoc consilium, nec opportuna deerat occasio; noverant enim Regem sine arbitris Marly, & Fleuryum Cardinalem Issyaci agere. Igitur numero centum quinquaginta die vigesima nona Novembris eo se conferunt, atque inter eos supremus Præses Carditalem de tota rei serie certiolem reddit. Præter omnem tamen spem nuntiatum est Præsidi, nolle Regem cum Parlamento

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

loqui. Supervenerat ex improvise
 mesius Dux Regis Cubicularius, quem
 ut alloquii gratiam Parlamento impet-
 traret, Præses impense sollicitus
 cui tamen Rex indignabundus re-
 spondit: *Hos, ut huc venirent, non voco
 nec habeo, quod cum illis loquar, abest
 unde venerunt. His subjunxit Cardinalis
 non me latent, quæ unus alterve contra
 me oblocutus est, injuriam mihi im-
 latam illis condono, semperque Parla-
 tum debita veneratione prosequor:* His
 verbis se peti ratus Abbas Pucellus
 protervius, quam cautius respondit,
*ubi est hæc veneratio? certum est, Parla-
 mentum a nullo Ministro unquam, sed
 hodie, magis fuisse oppressum: Hoc factum
 reposuit Cardinalis, Parlamentum sibi
 in caput suum accersivit: cui Abbas
 cum Rege agere licuisset, is absidio
 æquitate nostræ causæ convictus fuisse.*

Hac ratione cunctis ad sua rem-
 sis, die trigesima Novembris ad Pa-
 lumentum duo Regis edicta transmi-
 tebantur, quorum primo Parla-
 mentum Patribus, donec aliter decerneretur
 Conventus habere interdictum, altero
 autem die prima Decembris ad crea-
 dam Parlamento novam molestiam ab-
 vocatis permissum est, ut rursus pro-
 pter causas agere possent. Rege in
 terim Versalias reverso Antonius Pe-

tail Præses scriptotenus explorabat, Sæc. XVIII. A. C. 1731.
 an alloqui copia esset speranda, cui tamen responsum, quod Cancellarius Regis mentem proxime Parisiis explicaturus esset. His nil territus Præses Versalias contendit, cui tamen Cardinalis Fleuryus Regis nomine significavit, ipsum quidem ad alloquium esse admittendum, ea tamen lege, ut de præteritis nullam faceret mentionem: nec Parlamentum a Rege benignum expectare posset responsum, nisi prius debitam præstaret obedientiam, & ab inchoatis motibus abstineret: interim vero comitia agere non præsumeret. Cum ergo de alloqui copia conclamatum esset, Parlamenti Patres die octava Decembris in superhabito Regis interdicto convenere, & sequens decretum ad acta retulerunt: *Tempori cedendum est, & opportuna occasione Regi exponendum, quod Parlamentum nunquam leges ferendi auctoritatem sibi arrogarit, sed commissum sibi jus Regia jura tuendi exercuerit, hacque de causa antiquis Regni legibus, utpote Regiæ potestatis firmamentis, fideliter insistere, inviolate custodire, ac de rebus ad Regis obsequium & Regni commodum spectantibus consultare studuerit &c.*

Tandem vero Parlamenti Patres Versalliis ad alloquium admissi fuere, ubi Cancellarius Regis nomine eos al-

Sæc. XVIII. locutus sermonem suum his verbis
 1731. solvit: *Cuncta, quæ a prima Septembri*
die ad acta retulistis, quantocius debetis
si vero deinceps Regi obtemperare negle-
ritis, suæ indignationis molem experiri

§. XVI.

*Historia de fictis Appellantium
miraculis.*

Cum ergo Quesnellistæ nec in Regi
 favore, nec in potentum patro-
 nio, minus vero in causæ justitia
 reliquam haberent, fraudibus atque
 imposturis rem agere, & saltem in-
 providis fucum facere decernunt: Pre-
 primis autem eis placuit, veterum he-
 reticorum exempla imitari, qui ad pro-
 pagandam sectam nil aptius esse ce-
 sebant, quam in vulgus spargere, mi-
 res suæ factionis homines singulari san-
 ctitatis fama celebres numerari, atque
 ab ipso Deo eorum errores sanitate
 gratis, mortuorum suscitatione, aliis
 que prodigiis per ipsos hæresis Auto-
 res aut præcipuos ejus patronos per-
 petratis comprobari. Enimvero Ques-
 nellistæ, jamdudum suorum sanctitatem
 crepabant, parum tamen adhuc spatio
 hoc rumore proficiebant; deerant enim
 in suis miracula; fingenda igitur erant.
 Nec hoc difficile; prævie enim divul-
 gabant

Sæc. XVIII.
A. 131.

gabant, Diaconum nomine Franciscum de Paris, qui anno hujus sæculi vigesimo octavo decesserat, jam pluribus abhinc annis a Constitutione appellasse, & suæ oppositioni immortuum prout sancte vixisset, ita & in sanctitatis fama decessisse, ac post ejus mortem crebra patrari miracula, Viri merita ipso Deo indes prodigiis attestante. Præcipuum, atque altiori clamore divulgatum erat prodigium de quadam puella crurium & oculorum usu destituta. Hanc post novendiales preces ad prætensi hujus sancti tumulum fusas visum, pedumque usum recuperasse spargebant: Ut vero huic prodigijs sanationis commento major accederet auctoritas, hoc factum dissertatione typis impressa tot circumstantiis, totque conductiis testibus munitum publicabant, ut non paucorum credulitatem mirifice fallerent. Mox ad S. Medardi cæmeterium, ubi Parisius Abbas sepultus jacebat, accurrunt turmatim Viri ac feminae, quas vel novitatis studium, vel credendi levitas aut factionis amor attraxerat: Ex his nonnulli, superstitione aut falsa imaginatione fascino, vel auro corrupti se in suis necessitatibus adjutos dicebant. Varius pro sententium varietate hac de re rumor volabat, & ingens inde animorum perturbatio.

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

batio, altercatio frequens. Ea re
 ut factum ex forma juris serio exami-
 nari juberet. Audiuntur prævio jur-
 jurando testes quamplurimi, inquirunt
 sedulo in omnes rei circumstantias
 examinatur puella, ipsique ejus Pare-
 tes & consanguinei. Manifesto tandem
 apparuit, totum hoc non nisi palmarum
 esse Appellantium fraudem, subdolum
 commentum artificiose ad decipiendos
 fideles incautos excogitatum. Detegit-
 tur, testes auro corruptos, puellam
 nunquam visu privatam fuisse, eam-
 que diu etiam post novendialia, ut
 antea, ita tunc eadem in ambulando
 difficultate laborasse. Eapropter Parisi-
 ensis Archiepiscopus die decima quinta
 Julii promulgato edicto falsum hoc sup-
 positumque esse miraculum declaravit
 vetuitque, ne deinceps in sua Diocesi
 ullum miraculum sine legitima auctori-
 tate promulgaretur, minus vero in
 posterum ullus Cultus Abbati Parisiensi
 aut ejus sepulcro tribueretur, vel Missæ
 in ejus honorem celebrarentur. Darn-
 navit insuper panegyricum seu disserta-
 tionem de conficto hoc prodigio editam
 utpote imposturis ad decipiendos fide-
 les excogitatis turgidam, Pontifici &
 primorum Pastorum Cætui injuriosam,
 & erroribus jamdudum ab Ecclesia
 damnatis scatentem.

Pafte

Pastoralis hæc sollicitudo ipsius quo- Sæc. XVIII.
 que Regii Senatus excitavit vigilan- A. C. 1731.
 tiam; mox enim Regis jussu in eos,
 qui se ad Parisii tumulum sanatos jacti-
 tabant, inquisitum, deprehensumque,
 quosdam turpiter deceptos, alios ne-
 quiter decepisse, omnes de impostura
 convictos. Eapropter ex Senatus sen-
 tentia horum non pauci exilio, alii fe-
 veris admodum pœnis mulctati sunt,
 omnibus vero cæmeterium adire inter-
 dictum, ac illud denique occlusum, &
 satellitibus munitum est. Horum sup-
 plicio ceteri Appellantes adeo non sa-
 pere incipiebant, ut etiam spreta tum
 Ecclesiastica tum Regia auctoritate to-
 tam suam rabiem in legitimum suum
 Pastorem exonerare, eumque Clero ac
 populo invisum reddere certarent. Eo
 fine Parisiis eodem ferme die tres in-
 fames libellos sub titulo: *vita Domini*
Paris Diaconi in vulgus sparsere. Ho-
 rum Auctores in schismatis & erroris
 patrocinium afferebant, Ecclesiam ab
 Episcopis ad excidium promoveri, Ap-
 pellantes, utpote vera Ecclesiæ mem-
 bra, tam ab Ecclesiastica quam Laica
 potestate ob fidei puritatem non minus
 acerbe quam injuste vexari, ac pro-
 pterea paratos se esse ad subeundum
 pro veritate martyrium, præcipue si
 periculum capitis ob defensionem ali-
 cujus

Sæc. XVIII. cuius Sancti intentaretur. Præterea
 A. C. 1731. libellorum Auctores statuebant, pro ad
 discenda fidei nostræ Regula nec ad
 Sedem Apostolicam nec ad Pastorem
 Cætum, esse recurrendum; fidei enim
 veritates haud amplius per Apostolo-
 rum, eorumque Successorum ministri-
 rium cunctis Nationibus innotescere,
 illam duntaxat esse veram fidei doctri-
 nam, quæ ex sepulcro Abbatis Parisi
 disceretur, proin ad hunc pro obtinenda
 a Deo vera intelligentia esse recurren-
 dum. Nempe nil magis commune est
 hæreticis, quam fidei suæ certitudi-
 nem in errorum suorum Auctoribus
 collocare. Porro fanaticos hosce libel-
 los ab Archiepiscopo Parisiensi fuisse
 damnatos, eorumque lectionem indigne
 anathematis pœna omnibus prohibita,
 jam supra memoravimus.

§. XVII.

*Continuatio ludicræ scenæ ad Parisi-
tumulum.*

Appellantes ad Pastorem sui vocem
 surdi, unice intenti erant, ut in
 suo Parisi novum sectæ Thaumatur-
 gum ubique proclamarent; haud ex-
 guum enim factionis suæ incrementum
 ab eo sperabant Viro, qui in vita sua
 genuinum veri Quesnelistæ caracte-
 rem

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

rem expressit, & tamen post mortem miraculis inclaruit. Studiose igitur in ejus vitæ Historia inculcabant, quod Parisius singularem modestiam, morum severitatem, disciplinæ rigorem, solitudinis studium, & laxæ doctrinæ aversionem præsetulerit: Nec obliviscerentur ejusdem Præcones memorare, quod multis ante obitum suam annis, etiam Paschali tempore a frequentanda S. Communionē abstinuerit, necnon ex Conscientiæ teneritudine Constitutionem *Unigenitus* acerrime insectatus sit, generoso minarum contemptu suam appellationem innovarit, & morti proximus intrepide declararit, quod in suo proposito constans usque ad extremum vitæ halitum perseveraturus esset. Hanc vivendi rationem tenuisse Parisium, solerter annotabant Appellantes, quæ cum exacte eorum responderet principiis, extremos adhibuere conatus, ut illam miraculis quoque comprobata esse fingerent: Per gradus tamen credulæ plebi hanc opinionem instillandam esse censebant; primo igitur post Parisii mortem rudiores ex omni ætate & sexu ad frequentandum Thaumaturgi sui sepulcrum incitabant, postea ad occultandam nequitiam novennas devotiones institui curarunt: demum frequenti, ac promiscuo hominum concursu

Sæc. XVIII. cursu sic conciliato, facile erat, quod
 A. C. 1731. dam dato auro & argento corrupere
 ut se gravi quadam ægritudine oppre-
 sos fingerent, seque ad Parisii tumulum
 a morbo liberatos mentirentur. Tam
 prosper artificiosæ deceptionis succo-
 sus quosdam sectæ Presbyteros animo
 vit, ut psalmorum canticum ad novum
 sancti sepulcrum utriusque sexus vo-
 bus successive alternarent: Non deerant
 maximo numero mendici, qui conducti-
 tia opera se gravissimis morbis affectis
 dictitabant, & miras membrorum cor-
 vulsiones simulabant. Videbantur tam
 furioso corripi enthusiasmo, ut ratio-
 nis impotes cunctis membris contum-
 miscerent, sese vehementissimo impetu
 in terram projicerent, caput & occu-
 pum in credibili celeritate agitent, & ve-
 nimibus haud ab similes caput in gyrum
 usque ad pedes intorquerent, maxime
 vero sese præcipiti impetu ope cujus-
 dam trochleæ sub vestibus occultatis
 in altum extollerent, ac demum se-
 dere ubertim effuso suæ infirmitatis
 lenimen sentire mentirentur. Alii ce-
 pite in murum alliso manus & pedes
 vi extendi, pedibus eonculcari, & ce-
 pite deorsum suspendi petebant, non
 pauci vel pugno vel vola manus verberari,
 alii dorsum, stomachum, lumbos, & femora fustibus dedolari possidebant.

labant, fingentes, se hac ratione ex morbi sui vehementia nonnihil recreari. Ad histrionicos hosce ludos quotidie ac singulis horis confluxerant pene innumeri, & tota ferme Parisina Civitas prodigiorum, quæ jactabantur testem agere videbatur: Ipsa etiam Ecclesia S. Medardi in publicum gesticulatorum theatrum transformabatur, in quo Religioni indignissime illusum, & veracius miracula in derisionem & contemptum versa fuere. Porro Clemens Papa vitam Diaconi Parisii cunctosque libellos, quibus ejus sanctitas & miracula asserabantur, die 22. Aug. per S. Inquisitionis decretum proscripsit, præcepitque sub anathematis poena, ut extractum e tumulo ejus cadaver in occulto loco sepeliretur.

§. XVIII.

Varium judicium de prætensis hisce prodigiis.

Singulari animi lætitia in jactitatis Parisii miraculis exultabant quidem Jansenistæ, ostentantes, causæ suæ æquitatem ipsius Cæli suffragio comprobari: non tamen omnes Appellantes & Jansenistæ hisce gesticulatoribus, qui *Convulsionistæ* vocabantur, applaudebant; quinimo ex Jansenistis præcipui

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

pui numero sexaginta edito scripto
lam declarabant, quod cum fanaticis
hisce hominibus nil commune haberent,
nec eos ad ludicros hosce jocos intarint:
Alii vero insolitas illorum contorsiones,
& motus velut Divini Spiritus afflatum
respiciebant; & jam dudum ante Parisii
obitum enthusiastæ ejusmodi Jansenistas,
qui se *Illuminati* dicebant, Inventore Abbate
Becchetto, existisse gloriabantur. Inde accidit,
ut Convulsionarii in censum Jansenistarum
& Appellantium promiscue venirent,
quamvis in duas potissimum classes
Convulsionistæ partirentur: eorum nonnulli
Mitigistæ, alii *Moderatistæ*, Ultrajecti ad
Rhenum orti, & in varios adhuc errores
alios prolapsi dicebantur. Inter ipsos etiam
Appellatorum schisma exortum est; ex his enim
mero triginta miraculorum veritatem
quidem in edita Consultatione pronuntiabant,
ipsas vero convulsiones vel diabolici ope,
vel phantastica vi fieri asseriebant. Unde
Consultantes vocabantur: Hæc ipsa tamen
diversitas rei que novitas ansam præbuit, ut
hisce Sectariis eorumque libris vana
judicia, & crebra scripta in lucem
protruderentur. Mirabantur non pauci
homines ratione præditos ad tantam
prolabi posse insaniam, ut agnoscerent
errore

errores imposturis, ac inferni suppetiis, Sæc. XVIII.
 illicitis ac sacrilegis mediis incredibili A. C. 1731.
 pertinacia defenderent: at diuturna
 experientia compertum haberi ajebant,
 quod homines seditioso & fanatico spiritu
 semel agitati ad quævis audenda, at-
 que ad abominanda scelera projecti
 sint, & quo longius a veritatis lumine
 per propriam culpam aberrant, eo
 profundius in densissimas seductionis,
 superstitionis & fascinationis tenebras
 demergantur. Alii prætensa hæc mi-
 racula adscribebant vel corruptæ Phan-
 tasæ, aut occultæ vi naturæ, vel pie
 fascinatæ imaginationi, vel Jansenista-
 rum fraudibus, ac denique maligno
 Spiritui; sæpe enim contingit, teste
 S. Augustino tract. 7. in cap. 1. Joan.
 n. 6. ut mali Spiritus seducant per liga-
 turas, per præcantationes, per machi-
 namenta inimici, & misceant præcan-
 tationibus suis nomen Christi. Ex ipsis
 quoque Protestantibus nonnulli horum
 prodigiorum falsitatem detegebant,
 atque inter alios Ultrajectensis nomine
 Des Voeux edidit dissertationem in mi-
 racula reliquiis Parisii attributa, quæ
 nullum veri characterem habere osten-
 dit, subjunxitque undecim epistolas
 de miraculis, ubi veri miraculi notas
 in genere, & in specie designat, ea vero,
 quæ a Jansenistis Parisio attribuuntur,
 Hist. Eccles. Tom. LXXIII. K k me-

Sæc. XVIII. merito esse rejicienda demonstrat: Scripsit etiam Joan. Laurentius Mosheimius inquisitionem in veritatem miraculorum Francisci de Paris sæculi nostri Immaturgi, cujus hæc verba probe notanda occurrunt. *His fraudibus (fictis miraculorum prodigiis, visionibus & miraculis Jansenistarum) ita illorum acuitur improbitas, qui libidinum suarum amore omne, quod sacrum & Divinum dicitur, spernunt, incertissima Jesu Christi ejusque Legatorum miracula nihilo firmiora & veriora illis commentitiis esse, publice dicunt, in quibus olim fortasse contigisse, quod ipsi hodie rident, levissime suspicentur.*

Præterea Campbellus editis dissertationibus de miraculis, & Vernes in tractatu de veritate Christianæ Religionis, & Auctor tractatus dogmatici de falsis ævi nostri miraculis confutatis hæc prodigia, convulsiones, ceteraque ejusmodi nugæ solide impugnaverunt, eo ex capite, quod in omnibus hisce ludricis sanationibus circumstantiæ obversarentur, quæ Dei providentiæ indignæ, rationi repugnantes & honesto fine destitutæ, ac unice orbis natæ essent, ut Janseniani errores stabilirentur, & fideles a submissione Ecclesiæ decisionibus debita abstraherentur: ejusmodi autem miracula utpote vel diabolica vel conficta ac falsa sine

ulteriori examine rejicienda forent. Sæc. XVIII.
A. C. 1731.
Pariter Lilienthalius aliique fanaticam hanc stultitiam solide impugnabant.

Non deerant tamen Parisinæ fatuitatis Vindices, quos inter præcipuus erat Maupasius, qui contra Dominum de Voëux tractatum scripsit *de miraculis*: prodiit etiam anno sequenti libellus, cui titulus: *Collectio miraculorum, quæ ad tumulum Abbatis de Paris perpetrata fuere*: Præter hos plures alii in defendendis ludicris hisce jocis calamos suos exercuerunt, non alio successu, nisi ut ipsimet faniores Jansenistæ pertimescerent, Parisii sepulcrum brevi fore Jansenianæ factionis tumulum.

§. XX.

Fatum Montgeronis celebris Fanatici.

Abuterer Lectoris patientia, si cuncta jocularia commenta, prætenas fanationes, & convulsiones, quas per viginti ferme annos ad invocationem sui Parisii factas fanatici deprædicabant, recensere aggrederer. Adjunxisse sufficiat, quod dementia, superstitio atque abusus eo præcesserit, ut cæmeterii portam muro obstruere, & interposita Regis auctoritate confluentes repellere, pertinaces exilio ac carceribus multare & privata eorum con-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

venticula dissipare, necesse fuerit. Præ-
 ceteris vero poenæ severitatem ex-
 riebatur singularis notæ Enthou-
 quem cum status sui dignitas & sin-
 gularis eruditionis fama plurimum con-
 mendaret, quo periculosior erat in re-
 teris exempli pravitas, eo gravius im-
 plicium criminis atrocitas de eo im-
 poscebat. Erat is Carre de Montgen-
 Parlamenti Parisiensis Senator, ingenii
 acumine præstans, in conversando affa-
 bilis, ab omnibus in honore habitus
 cetera Vir dissolutæ vitæ, nulliusque
 Religionis. Hic die septima Septem-
 bris hoc anno novitatis fama accit-
 ad cæmeterium S. Medardi accessit
 ibidemque maximo numero homines
 flexis genibus ad sepulcrum Parisii ha-
 batis procumbentes reperit: Et ecce
 repente, quo instigante incertum, mi-
 mum suum sanctitatis fama incen-
 scendi desiderio accensum sentit, pie-
 tatem exterius simulat, & se, citius
 Divo Paulo, in novum hominem esse
 conversum jactitat. Facto hoc in-
 se convulsionistis aggregat, & ipsius
 ludicro hoc teatro primarium Enthou-
 siastam agit. Contigit sequenti anno
 ut ex Regis mandato ipse cum ceteris
 Parlamenti Senatoribus ad Alvernia
 Alpes relegaretur, ubi nulla temporis
 honoris, fortunæ, quietis & libertatis
 habitus

habita ratione. (Tantum habet virium Sæc. XVIII.
 in Religione fanaticismus) firmo animo A. C. 1731.
 statuit, omnia, quæ spargebantur, Pa-
 risii miracula in unum volumen con-
 trahere, nova fingere, eorum verita-
 tem pro viribus comprobare, ac deni-
 que ipfimet Regi insanum hoc opus
 porrigere: Intra exiguum temporis
 spatium justæ molis volumen absolvit,
 Parisiis sex millia exemplorum propriis
 suis sumptibus excudi curat, & præ-
 fixa ad Regem nuncupatoria epistola
 titulum libro inscribit sequentem: *Ve-
 ritas miraculorum per intercessionem Do-
 mini de Paris patratorum contra Senonen-
 sem Archiepiscopum.*

Porro die vigesima Junii nigro ha-
 bitu, & palliolo indutus, Versaliis Re-
 gem adit, eique librum consignat, in
 quo præclaras veritates, clandestinas
 contra Regiam auctoritatem machina-
 tiones, & multa alia ad Regis obse-
 quium, & Religionis incrementum ne-
 cessaria detegi ajebat. His perceptis
 Rex librum Villaregio Duci tradidit,
 Fleurio autem Cardinali paulopost ad-
 ventanti manifestavit, sibi ab incognito
 Viro hunc librum fuisse consignatum.
 Loquentem interpellat Heraultus su-
 premus politicæ rei Præfectus: *En, in-
 quit, En Parisi miracula! hujus libri a
 Montgerone scripti quinque millia exemplo-
 rum*

Sæc. XVIII. *rum hodie intercepti, eoque sine Verisimili*
 A. C. 1731. *veni.* Hoc dicto Rex Montgeronem
 comprehendi jussit, qui tamen dilis-
 butis aliquot exemplis jamjam Verisimili
 ad exilii sui locum recesserat. Paulopost
 tamen missis eo Satellitibus in
 Bastiliæ carceres abductus est, in-
 sum viginti duobus Parlamenti Sen-
 toribus pro eo die secunda Augusti de-
 precantibus. Tandem vero Rex illum
 e custodia ad Abbatiam S. Andree
 prope Avenionem abduci mandavit,
 ea tamen lege, ut de Parisi miraculis
 in perpetuum fileret. Illuc igitur die
 nona Octobris milite stipatus venit,
 ubi tamen Archiepiscopi jussu S. Sp-
 naxis usu interdictus est, eadem per
 Vivarii, quo demum abducebatur,
 Parocho mulctatus; Ejus vero liberum
 non modo Rex sed ipsum etiam Paro-
 chum proscrispsit, ac retineri seve-
 rissime inhibuit, quinimo petente Or-
 tore Gallico omnia illius exemplaria
 tam in Galliis quam in Belgio typis
 excusa Bibliopolis in Provinciis Fran-
 ciae ratis erepta, atque in Franciam trans-
 missa fuere: Doctissimus quoque P. de
 La Tasse Benedictinus inauspicatus
 hunc Montgeronis partum egregie con-
 futavit, edito libro, cui titulus: *Scilicet*
nator deceptus seu victima Janseniana
tionis; paulopost tamen in hujus Pa-

Sæc. XVIII.
A. C. 1730.

natici defensionem duo alii prodire libelli, ac in superhabito Regis mandato ipsummet Montgeronis opus iterato prælo excusum est, cujus tamen omnia ferme exempla a Heraulto rursus intercepta fuere. Ceterum per viginti ferme annos adhuc viguit hæc miraculorum fama, quam insania invexit, fanaticus fovit, dolus auxit, & pertinacia defendit, tandem vero sanæ rationis imperio sensim ac penitus evanuit, haud absimilis quibusdam torrentibus, qui in primo cursu augentur, & pedetentim in sabulo evanescunt.

Porro ea, quæ hac in re retulimus, auctoritate & testimonio Sapientissimi Pontificis Benedicti XIV. confirmare, haud abs re erit: En ipsius verba ex celeberrimo ejus opere de Beatif. Lib. IV. Part. I. cap. 7. n. 20. & seqq.

Notum est, annis præteritis ex hac vita decessisse quemdam Diaconum nomine Parisium, & ejus Corpus traditum fuisse sepulturæ in cæmeterio sancti Medardi Civitatis Parisiensis. Prodiit ejus vita, & in variis locis edita typis est, Quam infensus fuerit ille Constitutioni *Unigenitus*, ab Authore non dissimulatur. Appellationes ad Generale Concilium plures interpositæ, & nova in ultimo vitæ agone appellatio excogitata tamquam veræ fidei signa

Kk 4 ex-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

extolluntur. Non modo ab Aucto-
vitæ populi frequentia ad ejus Funus
& innumera propemodum concurren-
tium multitudo ad ejus Sepulchrum
describuntur, sed multa præterea e-
sunt volumina miraculorum, & pro-
giorum, quæ ejus invocatione patri-
dicebantur. Faventes appellanti-
a Constitutione *Unigenitus* ad Generale
Concilium supplices libellos exhibe-
runt Archiepiscopo Parisiensi, ut ju-
dicam cognitionem caperet de præ-
dictis prodigiis, & miraculis, eaque
referri in acta juberet. Non modo in
libellis exhibitis, sed etiam in aliis scri-
ptis late demonstratum est, cultum pro-
vatum impediri non posse, & tale
esse eum, qui exhibebatur erga Dio-
conum Parisium, licet in publico ex-
hiberetur. Præterea non desiterunt
multa afferre pro statuenda veritate asser-
torum miraculorum & ut demonstra-
tur, sanationes excessisse vires naturæ.
At plures in Galliis Præsules doctissimi
& Zelo fidei Catholicæ præclarissimi
hisce conatibus obstiterunt, inter quo-
principem locum obtinuerunt Archie-
scopi Parisiensis, & Senonensis. No-
dici scripserunt, & ficta prorsus asserunt
miracula demonstrarunt; & quate-
nus sanationes veræ fuissent, nihil in
eis interfuisse, quod vires naturæ super-
rare.

raret. Theologi, quorum verba in hoc eodem capite retulimus, invictis hoc ipsum præstiterunt argumentis, Christianissimus Rex ex avita pietate ac religione suum non destitit potentissimum suppeditare auxilium Archiepiscopo Parisiensi, & claudi jussit Cæmeterium sancti Medardi, cum ex Medicorum attestationibus recte novisset, ratione & veritate carere, quæ de Diacono Parisio prædicabantur; uti apparet ex ejus *Edictis die 27. Januarii 1732. & die 17. Februarii 1733.* Sanctissimus quoque Pontifex Clemens Papa XII. prævio consilio Congregationis Sanctissimæ Inquisitionis, vitam Diaconi Parisii proscripsit tamquam continentem propositiones, & assertiones falsas, piarum aurium, ut est formula, offensivas, scandalosas, authoritati tum sanctæ Sedis Apostolicæ, summique Pontificis, tum Ecclesiæ & Episcoporum, præsertim Gallicanorum, injuriosas, temerarias, impias, Hæreticis faventes, erroneas, atque etiam schismaticas & hæreticas, & hæretico spiritu plenas; uti colligitur ex *Decreto edito die 22. Augusti 1731. & die 29. dicti Mensis affixo, & publicato, & per Literas Apostolicas in forma Brevis die 29. Jun. 1734.* consimili censura proscripsit Edictum Episcopi Antiffiodorensis referens &

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

K k 5

appro-

Sæc. XVIII. approbans quoddam assertum miracu-
 lum, quod in sua Diœcesi patratum
 A. C. 1731. dicebat intercessione supra memorati
 Diaconi Parisii.

Totus & universus rerum gestarum
 contextus eo unice collimabat, ut Ho-
 mo Apostolicæ Sedi refragans, schis-
 maticus, hæreticus, acerrimus in-
 pugnator Constitutionis, quæ incipit
Unigenitus, pertinax Jansenistarum in-
 secta, falsis ipsi attributis miraculis
 imaginem solidæ virtutis & Sanctitatis
 præferret. Sancte ergo & pruden-
 tissime supra memorati Episcopi Gal-
 cani abstinuerunt ab inquisitionibus ju-
 ridicis, & sancte ac prudentissime in-
 sano, & temerario cultui obstiterunt.
 Licet enim ex alibi dictis publicus tan-
 tum Cultus prohibeatur erga non Be-
 tificatos, aut Canonizatos, nec publi-
 cus sit Cultus, qui exhibetur in pu-
 blico, sed qui exhibetur autoritate Ec-
 clesiæ, & fama aut insignis virtutis
 aut miraculi viam aperiat inquisitioni
 juridicæ ab Ordinario assumendæ; hæc
 tamen, & similia sibi vindicant in-
 cum, cum agitur de Dei Servo, qui
 pie in Domino obiit, qui dum viveret
 non populari, nec fictitio rumore, sed
 solida virtutum fama præfulsit. Quod
 si res sit de homine, de cujus Fide &
 Religione suspicio sit, tantum abest

ut cultus privatus erga eum permitti
 possit, vel ut de assertis ejus miracu-
 lis instituta sit inquisitio, ut contra
 debeant Episcopi omnem Cultum, li-
 cet privatum, amovere, & ab omnibus
 abstinere, quæ indebito cultui proxime,
 aut remote favere possint, juxta
 exempla, a nobis allata *lib. 2. cap. 8.*

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

Post primam hujus operis editionem,
 quidam Montgeronus, qui gloriatus
 est, se a Deistarum insania ad Janse-
 nistarum disciplinam prodigiose fuisse
 conversum, id est a Carybdi, ut ajunt,
 in Scyllam incidisse, pugnans pro Jan-
 senistarum doctrina, veritatem mira-
 culorum a Diacono Parisio perpetrato-
 rum magna jactantia & facundia co-
 natur vindicare in Opere a se vulgato.
 Quidam alius ex Protestantium secta
 de Voeux Amstelodami Anno 1740. ty-
 pis edidit Criticam generalem Libro-
 rum dicti Montgeroni super miraculis
 Diaconi de Paris. Opus in epistolas
 divisum est, & *epist. 8. & 9.* satis apte
 & solide ostendit, miracula a Mont-
 gerono narrata, tamquam facta inter-
 cessione prædicti Diaconi, aut esse men-
 daciorum & falsitatis plena, aut, si
 quid veri habent, id omne non Divi-
 nitus, sed naturaliter contigisse. Cete-
 rum præfationem operis, & alias epi-
 stolas si percurras, plura occurrunt
 hæ-

Sæc. XVIII. hæretica dogmata, ob quæ jure
 A. C. 1731. merito liber fuit a Sacra Indicis Co-
 gregatione proscriptus. Intolerabilis
 autem mendacii, impiæque falsitatis
 nota inurendum est id, quod legitur
epist. 7. pag. 223. Regulæ omnes, quæ
 ad examinanda miracula a Pontificibus
 præscribuntur, & cum veritate
 amissim consentire prædicantur, hujus-
 modi sunt, ut falsis etiam miraculis
 (quemadmodum probari facile possent,
 si locus hic esset eas excutiendi) mirum
 in modum possent accommodari. Si
 enim forte, quæ in hoc nostro opere
 adducta sunt, Author perlegisset, pro-
 fecto non scripsisset, regulas a Romano
 Sede præscriptas pro discernendis mi-
 raculis posse falsis accommodari, &
 que probari facile posse.

Præterea prætenfa illa Parisii mira-
 cula nil aliud quam sacrilegam Appre-
 hantium fraudem ac imposturam fuisse
 luculenter ex ipsa eorum inquisitione
 magis seria apparuit; constitit enim
 eorum, qui se sanatos mentiebantur,
 auro corruptos, vel morbum finxisse,
 vel sanitatem simulasse, moxque finis-
 scena ludicra iisdem infirmitatibus le-
 borasse, quocirca ingenioso hoc carmine
 a quodam Poeta hisce miraculorum
 nundinatoribus illusum est;

Cet-

Cernite Parisii, quæ sint miracula,
nempe

Quæ sana exivit, mox redit
ægra domum!

Parisii, sectam contemnite, Pari-
sienses

Hic etenim sanus, qui fuit,
æger erit.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. XX.

*Historia de Sanguisugis seu de Vampy-
rismo in Sclavonia. &c.*

Jam ab aliquot annis haud incertus
per orbem volabat rumor de Vam-
pyris seu Sanguisugis. Hos in variis
Regionibus extitisse, qui negaret, te-
merarius foret; id enim tristis expe-
rientia, juridica & frequens inquisitio,
necnon legitima comprobant exempla
& testimonia: qua autem virtute, &
an singulares, qui narrantur, effectus
inter Divinæ providentiæ, & naturæ
arcana, vel inter perturbatæ & cor-
ruptæ infirmorum phantasiæ, vel inter
populi nimis creduli commenta aut epi-
demici fanatici symptomata, vel dia-
boli illusiones sint reponendi, decidere,
præsumptuosum esset: sicut enim, in-
quit Plinius, *multa fieri non posse, prius-
quam facta sunt, judicantur, ita multa
quoque, quæ antiquitus facta, quia nos ea
non*

Sæc. XVIII. non vidimus, neque ratione assequimur, *is*
 A. C. 1731. *is esse, quæ fieri non potuerunt, judicamus.*

Quæ certe summa insipientia est. Historicus vero tutissima incedit in
 si suspenso suo judicio rem, prout cogitasse, Viri fide digni testantur, re-
 rat. Igitur Vampyrios dicunt illos ho-
 mines, qui post mortem jam aliquan-
 diu sepulti, e suis tumulis exurgere,
 atque ex viventium corporibus sangui-
 nem sugere, eosque sensim trucidare, sic
 que trucidatos, vicissim in Vampyrios
 convertere creduntur, haud aliter ac
 canis rabidus venenum suum effundit
 in illum, quem momordit. Ejusmodi
 homines frequentiores erant in Scle-
 vonia, unde etiam nomen *Vampyri*
 quod Sclavonico idiomate sanguisugum
 significat, exortum est. Existimant
 nonnulli, jam in ipsis Strygibus, lamis,
 Magis, & veneficis Vampyriorum speciem
 seu vestigium reperiri, eo quod veterum
 opinio fuisset, quod hujus generis ho-
 mines ex viventium corporibus sangui-
 nem sugerent, eosque trucidarent, ut
 quibus Poeta sic cecinisse videtur:

Carpere dicuntur lactantia viscera
 rostris,

Et plenum poto sanguine guttur
 habent.

Verum hi, si tamen vel unquam
 exstiterent, multum a Vampyriis hujus
 sæculi

sæculi differunt: Jam Anno 1693 in Sæc. XVIII.
Polonia & præcipue in Russia ejusmodi A. C. 1731.
Vampyrios fuisse grassatos, publicis li-
teris asserbatur. Hi pleno meridie
usque ad seram noctem comparebant,
& hominum imo quandoque etiam ani-
malium sanguinem tam furiose suge-
bant, ut ex eorum narribus, ore &
auribus sanguis copiosissime efflueret,
& tumba, in qua Vampyrii cadaver ja-
cuerat, in humano cruore natate vi-
deretur. Noctu etiam hi Vampyrii mo-
lestabant homines præsertim eorum
affines & cognatos, quos arcto com-
plexu stringentes, exsucto sanguine
extenuarunt, ac tandem interemerunt.
Jam tum remedii loco vel Vampyrio-
rum corda pugione transfossa, vel ca-
put a trunco abscissum est. De his
tamen Vampyriis haud constat, eos,
qui ab his vexati fuere, in Vampyrios
postea degenerasse. Recentiora autem
de his firmiter comprobata exempla
ad hunc annum suppeditat Hungaria,
Sclavonia, & Servia Turcica. Et qui-
dam Madraygæ Hungariæ oppido qui-
dam ex Heyduquis seu Heydonibus,
nomine Arnoldus Paul Anno 1728. a
quodam Vampyrio sæpius graviterque
vexatus, mortis periculum hoc (ut
fertur) remedio evasit, corpus nempe
suum hujus Vampyrii sanguine fricabat

✂

Saec. XVIII.
A. C. 1731.

& de pulvere sepulcri, in quo hic Vampyrus jacuit, comedebat: Sic mortem eluctatus, uno post anno obiit, sed ipse Vampyrismo infectus, multos alios fugendo infestavit, eisque mortem conscivit. Ne ergo oppidum adhuc plerumque cæde fœdaretur, Arnoldi sepulcrum quadragesimo post ejus obitum die apertum est, cumque ejus cadaver omnia Vampyrii signa præferret, in medio tum usitato ipsius cor transverberatum est, quo facto mortuus, acsi adhuc viveret, horrendum edidit clamorem.

Hoc item Anno 1731. septendecim diversi sexus & ætatis homines intra trimestre Vampyrismi crudelitas morte sustulit. Hujus stragis Auctorem nulli credebant juvenem Heydorn nomine Milonem, alii vero culpam concejere in Arnoldum Paul jam ante quatuordecim annos demortuum ac in cinerem redactum; de illo referebant, quod non modo quatuor homines, quorum corpora unacum Arnoldi cadavere fuerunt combusta, sed etiam animalia fugenda interemerit, omnesque, qui horum animalium carnes comedissent, pariter in Vampyrios fuerint transformati. Hujus rei novitas universum Orbem summa admiratione defixum tenebat. Exquirebantur consilia omnium serena

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Germaniæ Universitatum & Aca-
 miarum; tota insuper rei series Romam
 ab Episcopis & Parochis ad summum
 Pontificem perscribitur, sed nullum de-
 super obtinetur responsum: Interim
 Comes de Cabreris a supremis Belli-
 ducibus deputatur, ut in rei veritatem
 sedulo inquirat: ad ipsius testimonium
 frequens eaque legitima a Viris fide
 dignissimis instituitur inquisitio, & qui-
 dem ipsemet Carolus VI. Imperator Ca-
 rolo Alexandro Wirtenbergico Duci,
 tum Serviæ Gubernatori negotium
 dedit, ut per quosdam probatæ fidei
 Deputatos exacte in rei veritatem in-
 dagaret, & hausta factorum notitia
 desuper referret. Dux igitur ex Civili
 ac militari Ordine quamplurimos in-
 culpatæ vitæ Viros morum integritate,
 & prudentia spectatos, Philosophicis
 disciplinis probe instructos, partium
 studio alienos, ac diuturna rerum ex-
 perientia probatos selegit, eosque ad
 veritatis proferendæ Religionem jure-
 jurando adegit. Hi ergo una omnes
 supremo Regni Auditore, quodam Lo-
 cumtenente, & viginti quatuor militi-
 bus stipati Albam Græcam veniunt, &
 ad illud contendunt oppidum, in quo
 famosus quidam Vampyrus inter suos
 affines ingentem stragem edidisse atque
 præter Fratrem suum jamjam tres Ne-
 Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Ll potes

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

pue L. B. de Beloz olim Wirtenbergicæ Legionis Tribunus ac Castrorum Præfectus, tunc vero in Legione Baronis de la Trenck primus pyrobolarie Centurie Ductor, qui ocularis omnium testis erat. Haud absimilis facti testimonium Kisolouæ, oppido Heidonum in Hungaria reddidere Battuerus ejusdem Legionis Wirtenbergicæ Locumtenens, & Flickstenger primarius Fürstenbergensis Legionis Chirurgus præter tres alios Chirurcos, & Gouschitzium Stallachensem Tribunum, qui omnes exeunte Mense Januario suas inquisitiones servato juris ordine factas, & fide dignissimorum testimonio firmatas Viennam ad Consilium bellicum transmisere. Roussatus quoque his aliisque pluribus ejusmodi factis exacte recensitis, subjungit, „nil minus „(Deo sint laudes) quam creduli sumus, & fateri cogimur, quod omnia „scientiæ physicæ arcana ad explicanda „hæc facta non sufficiant, certe fidem „nostram denegare haud possumus hisce „factis, cum eorum veritas juridico tot „hominum probitate insignium testimonio comprobata sit. „

Tristior adhuc tragœdia hoc anno in eodem oppido Kisolouæ agebatur: Petrus enim Plogojowitz, ibidem mortuus decem post sepulturam septimanis

Sæc. XVIII. nis novem ^{de} ætatis hominibus
 A. C. 1731. in somno compa^{ri} & supinum se fe
 per eorum corpora projiciens, tam
 arcte illos compressit, ut inter ejus com-
 plexus pro mortuis collaberentur. Hi
 omnes priusquam vita excederent
 uno ore testabantur, se hanc viole-
 tiam a Petro passos fuisse, ipsa etiam
 defuncti Vidua declarabat, quod ejus
 maritus post mortem suam reversus,
 ab eadem sua calceamenta petierit,
 ipsa vero incredibili terrore percussa,
 ex oppido ad alium locum secesserat.
 Fama hujus rei divulgata Gradiscam
 tractus in Sclavonia Præfectus unam
 loci Parocho in rei veritatem, Belgre-
 diensis Curiaë jussu, indagavit, ac in-
 spectione facta testatus est, se in hujus
 Viri cadavere cuncta Vampyrismi signa
 deprehendisse, illud nullum exhalantem
 foetorem sed, exceptis naribus ali-
 quantulum corrasis, totum corpus in-
 tegrum fuisse, barbam & capillos
 necnon antiquis unguibus decisis novis
 ac pelle pristina defluente albicantem
 succo repleto, cetera faciem, manus
 pedes, totumque corpus ita rite com-
 positum fuisse, acsi adhuc viveret, in
 ore tamen liquidum recentemque ha-
 buisse sanguinem: Ex his igitur signis
 juxta persuasionem illius gentis Petrus
 pro vero Vampyrismo habebatur pro-
 palo

Sæc. XVIII.
A C. 1731.

palo per cor & corpus in fixo imposi-
tus in rogo comburetur. Hæc ita se
deprehendisse Prælectus & Parochus
ad Belgradiensem Curiam perscribere.
Plura ejusmodi facta, quibus veritatis
fides per legitimam auctoritatem, &
concordem, constantemque testium
assertionem sæpius facta est, tanquam
non facta negare, temerarium foret,
sed quid de eorum causis, effectibus,
& remediis opponi solitis? Jam anno
1693. die nona Januarii ex Polonia
ejusmodi casus Parisinæ Facultati pro-
ponebatur de quadam puella, quam
phantasma Matris suæ jam pridem de-
mortuæ effigiem repræsentans tam
crudeliter torquebat, ut macie & do-
lore confecta supremum obiisset diem,
nisi aperto Matris sepulchro caput ca-
daveri amputatum, & cor, ex quo in-
gens sanguinis copia effluxit, fuisset
apertum: Ad hunc igitur casum Sor-
bonæ Doctores hoc tulere judicium:
„Nos infra scripti censemus, tam hos,
„qui faciunt has executiones, quam
„illos, qui petunt visitari sepulchra ad
„eum finem, peccare gravissime, &
„quod confessarii debeant admonere
„similes personas, & explicare eis ma-
„lum, quod faciunt in his occasionibus,
„& eis denegare absolutionem, si per-
„severent in perversa hac praxi: hoc
L 1 3 fun-

Sæc. XVIII. „ fundatur in duabus rationibus, cum
 A. C. 1731. „ desumitur ex honore debito corporibus

„ defunctorum: alia ex facto particulari, de quo agitur. „

„ Primo magnus semper delatus est

„ honor & respectus corporibus defun-

„ ctorum, ita ut religioni ducatur esse

„ semper haberi in honore, & velle, ut

„ sepulchra eorum sint inviolabilia. *Cod.*

„ *de sepulchro violato lib. 9. t. 19. ubi*

„ assignatur pœna contra violatores

„ sanctitatis sepulchrorum, dicitque esse

„ esse Sacrilegos & procedendum esse

„ contra illos ut tales, quando audent

„ invertere & asportare aliquid ex mo-

„ numentis ubi corpora fidelium re-

„ quiescunt. *Pergit audacia (sunt verba*

„ *Codicis) ad busta defunctorum & ag-*

„ *eres consecratos: cum & lapidem hinc*

„ *movere, & terram evertere, & cessant*

„ *evellere proximum sacrilegio majores ne-*

„ *semper habuerint. Quibus primo consule-*

„ *tes ne in piaculum incidat contaminatio re-*

„ *ligio defunctorum, hoc fieri prohibent*

„ *pœna sacrilegii cohibentes. Major est au-*

„ *dacia & secundum vim Legis re-*

„ *tius, meretur majorem pœnam quae*

„ *do visitantur sepulchra, non ad illa*

„ *destruenda, vel ad auferendum ali-*

„ *quod ornamentum, sed ad amputan-*

„ *dum caput defunctorum jacentium*

„ *in illo sepulchro. „*

„ In jure Canonico, qui amputant Sæc. XVIII.
 „ partem unam vel plures corporis de- A. C. 1731.
 „ functi, sunt excommunicati ipso facto;
 „ & Papa Bonifacius VIII. qui fecite
 „ hanc legem ac *detestanda extrav. de se-*
 „ *pult. vult, ut absolutio ejus sit refer-*
 „ *vata, sanctæ Sedi Apostolicæ, dicit*
 „ *esse impietatem & crudelitatem sic*
 „ *tractare corpora defunctorum. De-*
 „ *functorum corpora sic impie ac crudeliter*
 „ *non tractentur.*

„ Verum est quod hoc capitulum loqua-
 „ tur de iis, qui in frustra concidunt cor-
 „ pora defunctorum extra Patriam, ut
 „ facilius ea transferantur; certum
 „ quoque est quod casus propositus non
 „ habeat prætextum tam favorabilem,
 „ & consequenter mereatur, ut cum
 „ majori justitia condemnetur; & certe
 „ hujus Canonis motivum non est aliud
 „ quam hoc: ratio generalis quod oportet
 „ respectum deferre corporibus de-
 „ functorum. Et Glossa sic nos docet:
Catholica fidei humana natura est erube-
scenda, & ideo etiam post mortem corpus
humanum non recipit æstimationem.

„ In authentico *ut defuncti, tit. 15.*
collat. 5. sic erat prius his verbis: *qui*
enim hominis naturam non erubescit, dignus
est & pecuniis, & gloria & aliis omnibus
condemnari. Dicitur de illis qui mortuo
 „ *injuriam inferunt: Possunt videri supra*
 „ *LI 4* „ ean-

Sæc. XVIII. „ eandem materiam plures alii Cano-
 A. C. 1731. „ nes, quos refert Antoni. *3tia part.*
lib. 35. tit. 12. & in Canon. *primi.*
tit. 4. lib. 7.

„ Secundo finis intentus in his vi-
 „ sitationibus sepulchrorum cum ex-
 „ cutione reddit causam pejorem, quæ
 „ ut fertur, hoc fit ad vitandam ven-
 „ tionem Dæmonis, & recuperandam
 „ sanitatem, manducatur panis cum
 „ illo sanguine factus, qui defluit ex
 „ cadaveribus, vel dum amputatur ca-
 „ put defuncto in sepulchro jacenti.
 „ Unde ratio præsumendi est, quod hoc
 „ fiat per pactum cum Dæmone, &
 „ unum maleficium expellatur alio, quia
 „ ille panis sanguine mixtus, sicut o-
 „ tiam amputatio capitis naturaliter
 „ non possunt restituere sanitatem pe-
 „ sonæ morti proximæ, & expellere
 „ Dæmonem eam vexantem. Non
 „ potest etiam dici, quod tunc fiat a
 „ Deo miraculum. Sola narratio e-
 „ rum, quæ facta sunt Matri hujus Pab-
 „ læ, de qua agitur, satis ostendit,
 „ quod Deus non inspiraverit hunc mo-
 „ dum, neque virtutem aliquam super-
 „ naturalem alligaverit tali modo ad
 „ procurandam prædictæ filiæ sanita-
 „ tem. Supponendum est ergo, effecti-
 „ citum pactum cum Dæmone, & dis-
 „ cendum est, quod Dæmon impleat

„recedat ad præsentiam talis a se in-
 „spirati maleficii. „

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

„Gerson in opusculo quodam facto
 „contra doctrinam cujusdam Medici
 „de Montpellier dicit, quod Facultas
 „Parisiensis sic argumentata Sess. 4.
 „propositio: *omnis observatio, cujus ef-*
 „*fectus expectatur aliter quam per rationem*
 „*naturalem, aut per divinum miraculum, de-*
 „*bet rationabiliter reprobari. Et de pacto*
 „*Dæmonum expresso vel occulto vehementer*
 „*haberi suspecta.* Sic determinavit sacra
 „Theologiæ Facultas Universitatis Pa-
 „risinæ. „

„Hæc cum ita sint, non licet unum
 „maleficium pellere alio. S. Thomas
 „in 4. dist. 34. art. 3. & Decretum Fa-
 „cultatis Parisiensis, quod refert in fine
 „operum suorum Magister Sententiarum
 „art. 6. quod licitum sit aut etiam per-
 „mittendum maleficia maleficiis expel-
 „lere. *Error*, unde duæ sunt sequelæ:
 „& damnandam esse hanc praxim, cum
 „sit ab utroque jure rejecta, & etiam
 „lege Divina, quæ dicit, non esse fa-
 „cienda mala, ut eveniant bona. Se-
 „cundo quod si facto piorum & peri-
 „torum Medicorum consilio non possit
 „ostendi aliqua causa naturalis hujus
 „effectus, neque juvari & sanari ali-
 „quo remedio naturali, relinquenda sunt
 „omnia Providentiæ Divinæ; melius
 „est

Sæc. XVIII. „ est enim hæc mala pati cum patien-
 A. C. 1731. „ tia, & etiam exponere se morti, quam
 „ offendere Deum. In hac occasione
 „ posset haberi recursus ad alia media
 „ ad defendendum se ab hac vexatione
 „ Diaboli; & hæc sunt notata in capite
 „ si per Sortiarias. 33. q. 2. si per Sortiarias
 „ atque maleficas occulto sed nunquam impio
 „ Dei judicio permittente, & Diabolo pre-
 „ parante, &c. Hortandi sunt quibus
 „ ista eveniunt, ut corde contrito &
 „ spiritu humiliato, Deo & Sacerdoti
 „ de omnibus peccatis suis puram Con-
 „ fessionem faciant, & profusis lacry-
 „ mis, & largioribus eleemosynis, &
 „ orationibus & jejuniis Domino satisfaciant
 „ faciant, & per Exorcismos ac cætera
 „ Ecclesiasticæ medicinæ munia, Mis-
 „ nistri Ecclesiæ tales quantum Domini
 „ nus annuerit, sanari procurent. Hæc
 „ quoque est mens Bartholomæi de
 „ Spina Magistri quondam sacri Palatii
 „ in Tract. de Strigibus c. 33. qui enim
 „ hujusmodi maleficiis & in aliis co-
 „ rrandis observarent ea, quæ docet
 „ put, si per Sortiarias 33. q. 2. facile
 „ per misericordiam Dei curarentur.

Deliberatum in Sorbona 1693.

G. FROMAGEAU.

C. DE PRECELLES

THOMAS DURIERAZ.

Alia

Alii Sorbonæ Doctores afferebant, Sæc. XVIII.
 consuetum Vampyrismi martyrium a A. C. 1731.
 Dæmone fuisse inventum atque edo-
 ctum, atque ex se nullam habere ad

minuendam vel tollendam vexationem
 efficaciam aut virtutem, sed in illis,
 qui tale remedium adhibent, saltem
 tacitum cum dæmone pactum supponi.

Hi vero, qui abstrusa quæque ad
 Philosophiæ bilancem dimetiri solent,
 mali, quod Vampyrismum vocant,
 originem & effectus in causis mere
 naturalibus reperisse existimant, melius
 forte probantes, quod res ita fieri po-
 tuerit, quam quod ita facta sit. Ut
 ergo Vampyrifi prodigia explicant,
 observant, pauperes istos homines
 præcipue in Sclavonia & Servia crudi-
 bus oppido cibus & pane ex avena, &
 arborum corticibus cocto vesci, inde au-
 tem sanguinem condensari, pectoris op-
 pressionem fieri, & in phantasia vel per
 melancoltiam, vel superstitionem & per
 præjudicia corrupta, funestas & tetbras
 ideas nasci ipsa quoque experientia esse
 compertum, ejusmodi homines sibi
 persuadere, ac si nunc strangularentur,
 nunc ab incubo spiritu opprimerentur,
 & si forte aliqua mulier hoc malo af-
 fecta juxta corruptam phantasiæ re-
 præsentationem sibi defunctum appa-
 ruisse, atque ex ejus corpore sangui-
 nem

Sæc. XVIII.

A. C. 1731

nem fuisse, vicinis affirmaverit, hæc sane mirum, si postmodum se eadem passos fuisse credant alii melancholici, qui tota die metu, ne & ipsi a tali sortitu opprimantur, agitati, ex hac imaginatione tam violentam sanguinis revolutionem sibi caussent, ut magis confecti sensim moriantur: non raro enim quosdam vel ex nimio terrore vel lætitia subita morte corruisse. En iam ipsos physicam causam Vampyrismi tam activi, quam passivi!

Eadem facilitate ceteros virosque sane Vampyrismi effectus explicat. Corporum enim integritatem attrahunt virtuti terræ, in qua existimant Vampyrum jacuere, terra enim ajunt illi, variis oleosis & bituminosis particulis, diversisque salis præcipue salinis nitro gravidata non modo corpora a putredine præservandi, sed & sanguinem fluidum & rubro colore tinctum reddendi vim habet, nec insolitum est quod & in defunctorum corporibus sanguis tam vehementem exercent fermentationem, ut ruptis venis per nares, os & aures tota vi erumpat: præsertim si particulæ nitrosæ ac sulphureæ radiis solaribus calefactæ sese in corpora recens sepulta insinuant; tunc enim sanguis rarefit, fermentat, solvit & fluidus redditur. Aliunde etiam terra

terra in cæmeteriis aptior est ad pro-
 ducendum sal volatile, & oleosum, Sæc. XVIII.
A. C. 1731.
 quod vitriolico acido mixtum proge-
 nerat sensim in ipsa defuncti tumba
 salnitrum: Denique addunt, in Regno
 naturæ non adeo insolitum esse, quod
 in pluribus hominum cadaveribus, in
 quibus ingens humiditatis copia reman-
 sit, præcipue in partibus, quæ spiri-
 tus vitales non expetunt, uti sunt barba,
 ungues & capilli, aliquod incremen-
 tum sæpius deprehendatur. Ceterum
 hæc exactius discutere, & ad limam
 Philosophiæ revocare, Historici non
 est.

Haud tamen inutile erit, his om-
 nibus subjungere ea, quæ longe doctis-
 simus ac celeberrimus Pontifex Bene-
 dictus XIV. Lib. IV. de Beatif. Part. I.
 c. 21. n. 4. de Vampyris differit. „Quic-
 „quid, scribit ipse, de hisce Vampyris
 „narratur, narratur non tantum uti
 „verum, sed etiam uti confirmatum
 „fide publica Magistratum. At, ut
 „cumque sit de repertis Cadaveribus
 „incorruptis, utcumque de sanguine
 „ab illis profluente, utcumque de in-
 „cremento unguium, & capillorum,
 „utcumque de Vampyris capite trun-
 „catis, eorum corporibus combu-
 „stis, & in aquam dispersis; quorum
 om-

Sæc. XVIII. „ omnium fides fit penes eos, qui test
A. C. 1731. „ monium reddiderunt; vis stat in me
 „ tuorum resurrectione, & actis eorum
 „ quæ certe hucusque probata non sunt
 „ quin potius a viris emunctæ mens
 „ habita sunt, & habentur tamquam
 „ deceptæ phantasie figmenta. Quæ
 „ Scriptor eruditus hebdomadæ 18. pag.
 „ 139. ait: Quod vero ad fidem attinet
 „ tium attinet, de ea nequaquam est dubitandum,
 „ neque magis, quin revera ejusmodi
 „ Cadavera invenerint, non vero ea ipso
 „ Cadavera noctu e tumultis suis surgant, alio
 „ que sanguinis exsugendi ergo incantent.
 „ Hanc ob causam mihi dubium manet; quæ
 „ omnia, quæ traduntur, ex eorum relationibus
 „ habentur, qui a talibus Manibus affecti
 „ sunt, neque ex eorum assertis satis constat
 „ utrum vera Cadavera, seu defunctorum
 „ corpora viderint, an potius spectra & phan-
 „ tasmata ipsis apparuerint. Ipsorum quædam
 „ rem vidisse personam inde patet, quia eorundem
 „ nominare atque depingere se viderunt
 „ eademque ipsa in Sepulchro deprehensa sunt
 „ hoc modo, quem species facti affirmat: Quod
 „ vero hæc ipsa singularis persona, hæc
 „ anima cum corpore suo unita visa sunt,
 „ valde dubito. Et concordant Scriptores
 „ hebdomadæ 24. pag. 191. & hebdomadæ
 „ madæ 28. pag. 219. qui Vampyrorum
 „ resurrectionem, & actiones illis im-

„pictas meris accensent imaginationibus, metui, atque terrori.“

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. XXI.

*Historia de emigratione Rusticorum
Salisburgensium.*

Haud infimum in Historia Ecclesiastica locum sibi vendicat apostasia atque emigratio Salisburgensium Rusticorum: Hanc autem ab alto repetere, haud incongruum erit.

Hi ergo primum Rebellionis suæ tyrocinium posuere Anno 1525. quo Alpestres correptis armis in Archiepiscopum legitimum Dominum suum necnon in Clerum ac Nobiles sævire cæperunt, & Metropoli occupata & circum regione vastata Archiepiscopum ipsum in arce per trimestre obsessum tenuerunt, jactato novi Evangelii defendendi obtentu; cum enim Sacerdos quidam Matthæus nomine, qui Lutheri dogmata pro concione spargebat, Archiepiscopi jussu caperetur, & rebellis Stöckl capite plecteretur, inde rustici Stiriensibus Lutheranis adjuti foedæ tempestatis ansam arripuere, suo exemplo

Sæc. XVIII. plo confirmantes, quod Lutherani Evangelii thessera sit tumultus & rebellio in legitimos Dominos. Sedata agrestium seditione quies quidem & publica felicitas restituta est, ulcus tamen Lutheranum sub cute latens paulatim in funestam pestem excrevit; cum enim in Stiria & Carinthia Novatores sectæ suæ exercitium a Carolo Archiduce extorsissent, atque Ecclesiis sacrarumque bonis per nefas direptis plures novitissimi Verbi Præcones ubique circumcurrerent, e vicinis hisce Provinciis petentim lues Salisburgum quoque influxit, & non modo Minerarios & Alpium incolas sed etiam cives, integrasque familias corruptit. Obstitit tamen adhuc Wolfgangi Theodorici Præfulis vigilantissimi Zelus, qui die tertia Septembris Anno 1588. promulgato edicto præcepit, ut illi, qui a fide Catholica perfide defecissent, intra unius Mensis spatium ad eam reverterentur, aut solum verterent, jure civitatis omnibusque libertatibus in Provincia Salisburgensi perpetuo spoliandi. Sectam publice abjurarunt non pauci, cetera vero patria abeuntibus civitas & Provincia a lolo expurgata est, deinceps & Religione fervens, & opibus affluens. Ut autem etiam ruri pristina fidei unitas redderetur, Archiepiscopus Anno

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Anno 1596. Tobiam Doctorem Hensche-
lium ad Wagraienses ablegavit, cujus
solicitudine multi ad fidem reversi
sunt, aliis errori suo immortalis. Sicut
autem sectarum semini proprium est,
ut semel terræ insitum raro funditus
evelli queat, ita Anno 1602. coloni
Superioris Austriæ aliique pro Luthero
conjurati Salisburgensibus confines in
oppidis quibusdam Archiepiscopo sub-
jectis novos excitarunt tumultus, qui
tamen Antesignanis promerita pœna
multatis tempestive sedati sunt, &
Prædicantes, quorum petulantia ac
temeritas usque ad publicum Princi-
pis sui contemptum excreverat, ex
omnibus Provinciis Salisburgensi Diæ-
cesi subjectis abacti, & demum Templa
& ritus Catholicis restituti fuere.

Postquam vero Carolus Archidux
metu & curis anxius, in quatuor Sty-
riæ oppidis liberam Augustanæ con-
fessionis exercitium ea cautela indul-
serat, ut ultra quam ipse viveret, hæc
concessio vim non haberet, nec ad Ca-
roli posteros propagaretur, hac indul-
gentia Lutherani audaciores facti pro
arbitrio in duodecim oppidis Templa,
& Scholas ejectis Catholicis ædifica-
runt, erectisque officinis typographicis
libros quamplurimos veneno infectos
excuderunt, quos in ipsos etiam Co-
Hist. Eccles. Tom. LXXIII. M m lonos

Sæc. XVIII. lonos dispersere. Horum tamen im-
 pudencia nonnihil repressa est, edito
 A. C. 1731. decreto, quo Prædicantes intra quatuordecim Græcio reliquisque Provinciarum oppidis faceffere iussi sunt inde sperato uberrimo Religionis incremento; ex quo enim Lutherani præcones ex oppido Schladmingano expulsi fuerant, alpestres rustici dum hoc veneno imbuti, jam sine pravitate Ductoribus rarissime & non sine metu ad Ministellos valde remotos excurre poterant, unde factum, ut nonnisi per somnium quædam Lutheri dogmata multis peregrinisque erroribus permixta in mente retinerent, nec alio uterentur Præcone. quam obvio quovis rustico characterum nonnihil perito, qui in privatis conventiculis quædam ex Lutheri aut Spangenbergii postilla habu-
 butiente lingua prælegerat: cetera autem tam in Catholicorum quam Lutherano-
 ranorum instituto rudes, in hoc solo obfirmati erant, quod Romani Catholici esse nollent, & ad cænam sibi calicem vino repletum apponi expectarent. Hos ergo, cum illos potius inscitia & obstinatio, quam malitia errore retineret, Marcus Sitticus Salsburgensis Archiepiscopus circa annum Domini 1613. ad saniora reducere statuit, ac primo quidem ad Rastatenses

& Wagrainenſes ablegavit Patres Sæc XVIII, A. C. 1731.
 Capucinos Apoſtolico Zelo plenos:
 Verum horum operam ludebant ruſtici; Catholicæ enim fidei dogmata vel audire renuerunt, vel etiam rationum luce convicti & capti animum ad obſequium ſectere recuſarunt, utque conceptum veritatis ſemen ſuffocarent, frequentius ad Miniſtellos vicinos concurrerunt, a quibus in ſua pertinaciâ confirmati, vitam & ſanguinem pro ſuis deliramentis profuſuros ſe declarabant. Ea tum erat temporum iniquitas, ut ob manifeſtum cruentæ rebellionis periculum inſoliti hi excuſus a Magiſtratibus & Prætoribus prohiberi haud poſſent.

His intellectis Archiepiſcopus hos ſubditos, quos non veritatis amor, ſed Religionis oppoſitæ odium in ſectæ ſuæ fanaticiſmo detinuit, pœnarum ſeveritate coercere decrevit, nec id immerito; cum enim eorum cultus non jam Religio, ſed factio Principum auctoritati inimica eſſet, nec ipſi alia ex cauſſa Catholicam fidem abhorrerent, niſi ut ſectam tuerentur, quam ipſimet duntaxat veram credebant, quia nova eſſet, ipſiſque calicem adbibendum & Papam ad convitiandum præberet. Hinc Fanatica eorum inſcitia, cum ratione ſanari haud poſſet, neceſſe erat, ut ſe-

Sæc. XVIII. verioribus reprimeretur remediis. Al-

A. C. 1731. chiepiscopus igitur Anno 1615. duos

Senatu Deputatos ablegat ad Rastaten-
tenses, qui Principis sui nomine illos
ad obediendum primo monitis, de-
minis inducerent. His autem nil pro-
ficientibus præfigitur bimestris termi-
nus, intra quem aut sectam aut solus
verterent: interea vero Sacerdotes
Apostolici nulli parcebant labori, ut
rudes ex errorum tenebris ad veritatis
lucem pertraherent, & seductorum
pertinaciam frangerent. Nec suis par-
tibus defuere Prætores, qui obstinatis
vetabant, ne quid opificii tractarent,
nec, nisi Catholicam fidem professi
essent, a Parochis ad ineundum ma-
trimonium, aut defuncti ad loca Sacra
admitterentur: Profuit adeo hic rigor,
ut evoluto bimestri ex Rastaten-
nonsi tres familiæ, & ex Wagri-
nensibus duntaxat sexdecim emigre-
rent. Nec minus prospere actum est
in Alpibus, ubi præter Viros Apo-
stolicos etiam milites potius ad terrorum
quam ad vim adhibebantur; paucis
simum enim exilium præelegerunt,
qui cum suis liberis & uxoribus
egressi, partim in Austriam, par-
tim in Moraviam ad Anabaptistas
emigrarant, plerique tamen eor-
um facti poenitentes ad patriam re-
verti

veri sunt. Gravior erat labor Metallurgos, quorum numerus Sec. XVIII.
 in Gasteinenſi valle erat: Hi enim ve- C. 1731.
 neno per noxios libros intimius hausto
 nec Sacerdotum monitis permoti, nec
 interminata exilii pœna territi, ſectæ
 ſuæ libertatem audacter petebant; nec
 eam ipsis denegatum iri credebant,
 cum haud facile ſuppeterent alii, per
 quos fodinarum labor pari peritia per-
 agi poſſet: Aſt repulſam paſſi, ac mi-
 litis alendi tolerandique metu percuſſi,
 abjecta pertinacia fidei doctrinis im-
 bui, eorumque nomina in reverſorum
 cenſum conſcribi tanto numero pete-
 bant, ut eorum decem millia (non
 computatis infantibus) recenſerentur,
 duntaxat ſexcentis patria excedere pa-
 ratis. Ne vero Zizania ægre eradica-
 ta ſucceſſerent, in libros noxios inqui-
 ſitio ſuſcepta eſt, in eorumque locum
 ſubſtituti libri Catholici, auctus Paro-
 chorum numerus, habitæ frequentio-
 res Conciones, fidei Chriſtianæ inſti-
 tutiones, ac variæ Divini cultus exer-
 citationes. Nihilominus anno Chriſti
 milleſimo ſexcentefimo octogefimo pri-
 mo inter Agreſtes metallorum foſſores
 præcipue Teſſareckenſes veneni ſimu-
 lata fidei profeſſione occultati vim exe-
 rebant, impellentibus A catholicis, a-
 pud quos ipſi æſtivo tempore operas
 M m 3 suas

Sæc. XVIII. suas locabant. Horum igitur consue-
 tudine veteres suos errores novis au-
 A. C. 1731. gebant, ex qua mixtura immane mon-
 strum est enatum, cujus halitu ne pro-
 inficerentur, Maximilianus Gandolphus
 Archiepiscopus Viros Apostolicos, ut
 necessitas magis urgebat, emisit, et
 nihilque non egit, ut noxia subtraheret
 pabula; non inutili conatu; nam per
 multos ad fidem reduxit, ac reliquos
 imposita emigrandi necessitate coercuit.
 Provinciam a sectæ hæcibus expurgavit.

§. XXII.

*Nova Salisburgensium Rusticorum
 seditio.*

Enimvero restituta fidei concordia per
 plures annos in Salisburgensi Prin-
 cipatu resloruit; nonnulli tamen et
 rusticis erant, qui sectam, quam in
 exili metum ore detestabantur,
 animo adhuc fovebant, & simul
 Catholicæ Religionis exercitio gnave
 occultabant: Id haud incognitum erat
 vicinis novi Evangelii Præconibus,
 quibus clam sese intrudentibus velut
 sua origine, denuo sectæ venenum
 rudes populos uberius sese effudit: Le-
 tebat tamen adhuc ignis sub cineribus,
 nec in apertas erupit flammæ, subinde
 tamen unus alterve fanatico abreptus
 e pa-

Sæc. XVIII. A. C. 1731. Archiepiscopi Deputatis seditiosa voce exclamarunt: *sumus Lutherani*, postmodum data utrinque dextera se in secta constanter perseveraturos jurarunt, declarantes, se capitales eorum hostes fore, qui secus suaderent. Ne his contenti, ambo clam Ratisbonam contenderunt, ubi ineunte anno sequenti ope cujusdam studiosi libellum supplicem ad *Corpus* ut vocant, *Evangelicum* die septima Januarii transmisserunt. falso exponentes, quod Lutheranae sectae libris exspoliati non aliter emigrandi copiam obtinere poterint, nisi relictis omnibus bonis novemque suis prolibus, ipse etiam Lechnerus per aliquot septimanas catenis onustus in carcere detentus fuerit: His expositis aures benevolas dedere Lutherani Principum Oratores, qui Salisburgensi Legato Baroni de Zillerberg scriptum per Saxonicum Secretarium Augustum Herrichum porrexere, in quo postulata Westphalicam ab Archiepiscopo postulata questi petebant, ut hisce rationibus sua bona dividere & liberos evocaveret: Hoc scriptum Legatus ex Principis sui mandato acceptare recusavit, ac die decima septima Februarii respondit, Archiepiscopum suum coram competente Judice suo rationem reddere paratissimum quidem esse, in rebus vero

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

vero suos subditos concernentibus Evangelico Corpori nullam omnino jurisdictionem in se, utpote Con-Statum competere, potius vero optandum, ut Protestantes turbidis ejusmodi hominibus eorumque querelis plerumque malitiose & falso excogitatis non adeo faciles præberent aures, nequidem discussis causæ meritis: de cetero Augustanam confessionem tempore Anni normalis nullibi in Salisburgensi Principatu investam fuisse. Percepto hoc responso Lutherani Oratores die 22. Aprilis ad ipsum Archiepiscopum literas dedere, significantes, se oppressorum gravamina nunquam excipere solitos, nisi tacita sub conditione, si gravamen, saltem quoad substantiam, verum esset; ex privato tamen commodo & ex cæco Religionis Zelo, quo Prætores flagrarent, plerumque constare de gravaminum veritate; Lutheranis Principibus non quidem competere jurisdictionem in Con-Statu suos, illis tamen utpote pacis Consortibus denegari non posse, pacis violationibus peramicam compositionem obviandi medium, nec agi de anno normali, cum omni tempore Religionem mutare licitum esset. Verum postea patuit Viti Bremeni falsitas & nequitia; malitiose enim querebatur, quod ei *non nisi relicta*

M m 5

1731

Sæc. XVIII. *uxore & liberis emigrandi facultas* don
 A. C. 1731. sit, cum constiterit, quod ejus uxore
 utpote Catholicæ fidei addictissima ad
 eo maritum sequi noluerit, ut etiam
 in patriam reducem ad ejurandam
 ctam impelleret, eoque & rursus
 vomitum reverso, ipsa domi cum
 prolibus in Religione Catholica
 catis remaneret.

Interim Prætores, cum apostata-
 rum numerum indies augeri animo
 verterent, majora adhuc sollicitudine
 in eos inquirebant, cumque depre-
 henderent, potissimos ex illis ignora-
 tiæ tenebris immerfos nec Lutheranos
 nec Calvinianos ex integro, nec Ca-
 tholicos esse, sed quartum quoddam
 sectæ monstrum ex variis Sectariorum
 libris progenitum profiteri, hinc sedulo
 curarunt, ut cæcutientibus hisce ejus-
 modi libros, utpote errorum causas
 eriperent: Nec magni negotii opus
 erat, ingentes rancidæ ejusmodi me-
 cis acervos cumulare, verosque Ca-
 tholicos ab infectis secernere; cum e-
 nim Anno 1728. Benedictus XIII. in-
 ter Christianos laudabilem, quam Six-
 tus V. jam Anno 1587. (*) invexerat,
 innovasset consuetudinem, qua fideles
 se invicem salutarent pia hac præemia.

(*) Bulla, quæ incipit: *Reddituri.*

Laudetur *Iesus Christus*, salutato respondente: *In æternum Amen*, seducti pia hac thessera in odium Pontificis uti recusarunt, cujus essent spiritus, aperte testantes: Horum tamen quamplurimi exterius adhuc sese Catholicæ fidei addictos simulabant, quin tamen festis diebus *Rei Divinæ* interessent, aut prohibitis diebus a carnibus abstinerent, vel alias *Ecclesiæ* leges observarent, quocirca a Prætoribus pro culpæ merito plectebantur, eo modo, quo etiam Pastores Lutherani & Calviniani (*) illos, qui exterius eorum sectam profitentur, severe castigare solent,

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

(*) Hanc in rem observanda sunt verba Scriptoris Protestantici, qui in suo libro, cui titulus: *Versuch einer Kirchengeschichte des achtzehnten Jahrhunderts* 1771. Part. I. Sect. I. S. 15. pag. 17. scribit. *Friederich der Erste*, fieng die Befehring der *Lappländer* NB. *hominum gentilitæ superstitioni addictorum*) auf eine ganz besondere Wege an. Er machte im Jahr 1723. den 3ten Octobr. eine Verordnung bekannt, daß jeder *Lappländer* jährlich durch einen Schein von seinem Pfarrer bey der weltlichen Obrigkeit beweisen solle, daß er dem Gottesdienst beygewohnt, und das heilige Abendmahl gebraucht habe. Wer diesen Schein nicht vorzeigen könne, solle in Verhaft genommen, und so lange

Sæc. XVIII. lent, si præscripta jejunia, preces, & A. C. 1731. poenitentias non observant, aut per longius tempus ab Ecclesiis eorumque cætibus absunt, vel dies Dominici sanctificare negligunt &c. Nihilominus Salisburgenses rustici promente hujus correctionis impotentes, se humana severitate vexari, suisque conscientiis vim inferri querebantur, et detracta tandem larva, quid dicerent aut crederent nescii, se, Lutheranos esse magno numero declararunt. Deum audaciores facti, ceterorum omnium nomine Philippum Stöckel & Joannem Schartner aliosque sex Ratisbonam Deputatos miserunt, qui etiam hoc anno die decima quarta Maij & proximo Mense Junio A catholicorum Principum Legatis libellum supplicem calumniis, mendaciisque turgidum porrexere, tria exponentes gravamina, I. quod Eucharistiam sub una specie

zu öffentlicher Arbeit angehalten werden, bis sie sich bekehre, hier sahe man augenscheinliche Wirkung. Was der Fleiß der Prediger nicht ausrichten können, das brachte die Gewalt in kurzer Zeit zu Stande. Si Lapponenses hi populi de his apud quemdam Lutheranum Principem vel apud Corpus Evangelicorum Ratisbonæ questi fuissent, quæso, quid eis respondissent?

sumere, Sanctos invocare, & Tempa Sæc. XVIII.
 frequentare II. jejunii diebus a carni- A. C. 1731.
 bus abstinere jubeantur III. nullam a-
 liam fidem, quam Catholicam sub car-
 ceris pœna profiteri cogantur.

§. XXIII.

Rusticorum petulantia.

Paulo post alii etiam Pagi, posthabito
 legitimi sui Judicis ac Principis
 judicio suos Deputatos ad externos Ju-
 dices ablegarunt, a quibus potentissi-
 mum sibi auxilium tanta arrogancia
 pollicebantur, ut coram Archiepiscopi
 Ministris palam jactitarent, nisi illis
 plena suæ Religionis libertas conce-
 deretur, funesta quæque brevi esse e-
 ventura, promissas militum suppetias
 in eorum opem jamjam accurrere, Ar-
 chiepiscopi milites, cum paucos ha-
 beret, nec Cælaris copias, cum illas
 nunquam ad Alpes missurus esset, non
 esse pertimescendas, actum esse de Sa-
 lisburgensi Principe, ejusque ditione,
 ejus milites, qui Werfæ & Radtstadii
 essent, nullo negotio interfici posse,
 omnes Rusticos, si Princeps vel hiscere
 ausit, arma in eum sumpturos; unica
 litera opus esse, & mox Brandenburgi-
 cum & Helvetos cum octoginta armato-
 rum millibus præsto futuros, se lega-
 tionis

Sæc. XVIII. tionis Ratisbonensis exitum præstolans
 A. C. 1731. tuos, & tunc rei aliam faciem brevis
 fore; rem jam esse ad extrema delibet
 stam, nec rusticos sine ignominia re
 trocedere posse, utcumque alea caderet,
 vi perfringendum esse, Ratisbona
 nuntiatum esse, quicquid tentaturi
 rent, Principi Salisburgensi inhibendum,
 ne sese opponeret, cruentum bellum,
 & internecinam cædem initiare,
 si Cæsarei milites numero prævalerent,
 desperationem vires addituram, se haud
 ultra permissuros, ut venditis suis bonis
 e ditione ejicerentur, sed potius se
 Catholicorum bona empturos, & post
 inde ejectum iri, intra viginti quatuor
 horas ingentem rusticorum exercitum
 contractum iri &c. Has pluresque
 alias, quas rustici jactabant, minus
 ipsimet Sæctarii coram suis Prætoribus
 jurata fide testabantur. Nec solum in
 minis hæere rebelles, sed in
 Catholicos jamjam arma parant,
 imo etiam Catholicos, ni eis operam
 laturi essent, unacum eorum uxoribus
 & liberis trucidandos edixerunt.

§. XXIV.

*Gravaminum cognitio Deputatis
 Archiepiscopo commissa.*

Interim

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Interim Ratisbonenses Legati ad Leopoldum Comitem de Firmian Principem atque Archiepiscopum Salisburgensem literas dederunt, supplices, ut pauperibus hisce rusticis profitendæ Religionis libertas indulgeretur, nec hi ultra a Prætoribus suis pecuniaria multa, aliisque molestiis dire vexarentur. Archiepiscopus, quamvis hos subditos apertam rebellionem suam novæ Religionis velamento tegere nosset, proin potius in eos promeritis pœnis animadvertere deberet, maluit tamen rebellis populi sui obsequium mansuetudine & indulgentia redimere, quam Majestatis suæ severitate subditorum sanguinem effundere. Eapropter die nona Julii Viros fide dignissimos & probitate conspicuos ad Alpes ablegabat, dato negotio, ut in seditio- nis prætextus, & prætensa rusticorum gravamina sedulo inquirerent. Hi ergo, ne suis partibus deessent, ad singulos Pagos excurrunt, subditorum querelas excipiunt, onera vel imminuunt, vel pro re nata penitus tollunt. His vero, qui se Confessioni Augustanæ addictos esse palam profitebantur, illius exercitium pollicentur, ea tamen lege, ut interim Archiepiscopo, legitimo suo Principi debitam fidem & obsequium, Ecclesiasticis quoque & profanis Superio-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

rioribus obedientiam & venerationem præstarent, deinceps ab omni factione, conjuratione aliisque tumultibus abstererent, nec Catholicos minis, publicis Concionibus aut alio quovis pacto vel dolo seducere molirentur, nec quovisquam Religioni ac fidelitatis juramento vel quieti & securitati publicæ adversum attentarent, sed, donec hac in re juxta Imperii leges decerneretur, quilibet juxta Archiepiscopalis beati placiti tenorem, in possessione suorum bonorum tutus remaneret, & omnes libertariam suam Religionem privatim sine Concionibus & periculosis conventibus, prout se exacte id observatos, libere & unanimi voce polliciti essent, profiteri valerent; ac imposterum nullis vel ob librorum infectorum lectionem vel ob sectam suam plecteretur: His perceptis præcipue Werthienfes rursus die decima sexta Julii jurata fide sperdebant, se nullas concitatos turbos, sed ut antea Ecclesiam frequentatos, & deinceps in omnibus se fideles & pacificos fore. Verum seditiosi hi popululuculento testimonio comprobarunt quod non Religionis denegatæ exercitium (utpote eis indultum) sed eorum contumacia, obfirmata subjectionis iugum excutiendi voluntas, & refractaria rebellio contra legitimum suum Prin-

Principem harum turbarum caussa fue-
rit; vix enim Salisburgenses Delegati
abscesserant, cum illico rebelles hi sub-
diti tam publicas, quam privatas con-
juraciones, factiones & conventicula
innovarent, coram numeroſo populo
ſeditioſas haberent conciones, in Ca-
tholicos ferri flammæque minas jace-
rent, tam Eccleſiaſticos quam proſa-
nos Superiores, imo ipſum etiam Ar-
chiepiſcopum contumelioſis factis &
verbis proterve laceſſerent, pluresque
alias petulantias minime tolerandas
procaciter perpetrarent.

Enimvero rebellium horum subdi-
torum perfidia juſtam Archiepiſcopi in-
dignationem provocare videbatur, ni-
hilominus ut de illius clementia, æqui-
tate ejuſque animo ad eorum ſalutem
intento hi eo firmius perſuaſi redderen-
tur, Princeps die trigeſima Julii ad
ſuos Deputatos epiſtolam encyclicam
transmiſit, eiſque injunxit, ut denuo
ſingulos hortarentur, ne temerariis
aulibus, ac petulantiiſ paterna & non-
niſi ad cujuſlibet bonum collimantia
Principis conſilia eluderent, ſed po-
tius omnes quiete domi ſe continerent,
& quid circa prætenſa eorum grava-
mina decernendum eſſet, in pace com-
poſiti expectarent, præcipue vero a
circumvagationibus, conventiculis, tur-
biſ.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Sæc. XVIII. bisque seditiosis abstinerent, spe freti
 A. C. 1731. cuncta gravamina, quamprimum fieri
 poterit, discussum iri, & unicuique, quæ coram Deo & hominibus iusta forent, tribuenda: Nec promisso operis constantia defuit; proxima enim die sexta Augusti Archiepiscopus ex omnibus Dicasteriis Consiliarios tam Ecclesiasticos quam Laicos, & Aulæ Ministros selegit, eisque præcepit, ut habito quantocyus conventu propositas hinc inde querelas serio perpendere, & inter se de opportunis consultare mediis, quibus subditorum querelæ aut penitus tolli, aut saltem immitti possent. Cum autem mediorum executio brevem saltem moram depolceret, hinc Princeps per suos Deputatos die trigesima Julii subditis denuntiari iussit, ut habita tantisper patientia quiete viverent, & de Principis clementia persuasi, scirent, non alio fine milites adhibitis fuisse immisos, nisi ut dissidii fors inter se exorituris tempestive obviam iretur, & singulorum securitati, bonorumque indemnitati cautum esset. Insuper die 30. Augusti singulos admonuit, ut sub gravissimis pœnis deturbentur a temerariis ausibus, conjurationibus, seditiosis Concionibus, minis, seductionibus, convitiis &c. penitus abstinerent. & ad certiores publicæ pacis

conservationem nec occulte nec publice Sæc. XVIII.
 in quocunque loco & sub quovis præ- A. C. 1731.
 textu simul plures quam tres conve-
 nirent.

§. XXV.

*Generalis Rebellium consultatio
 Schwarzachii habita.*

Paterna hæc Principis benevolentia refractoriorum animos adeo non flectebat, ut seposita omni fide & reverentia, Archiepiscopi decreta illuderent, & Catholicos precibus, promissis, ac dolosis suggestionibus ad apostasiam sollicitarent: Quinimo eo temeritatis prolapsi sunt, ut Schwarzachii generalia comitia seu *magnum*, ut vocabant, *Senatum* indicerent. In eo decrevere, viginti suorum Ratisbonam esse ablegandos, ibidem hanc causam diremptum iri, submittendos esse Prædicantes, si vero his Princeps aditum occlusurus esset, aut milites immittere vellet, eis alimenta fore deneganda, & habito rursus consilio cunctos arma sumpturos, primo Parochos dein Dominos, postea ceteros fidei novæ adversantes *Papisticos hosce canes* esse trucidandos, & abscissa Catholicorum capita pedibus Lutheranorum conculcanda, vel vice versa; denique

N n 2

tuen-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

tuendam esse fidei libertatem, in rebus
fidei vivendum ad iussa Ratisbonensium
nulloque pacto permittendum, ut a pa-
tria bonisque suis propellantur. Hæc plura alia adversus Archiepiscopum
& Catholicos, totamque patriam
perniciosa cudebant consilia, atque
illorum excidium insolito juramento
modo, scilicet digitis lambendo, et
genuflexi, erectaque dextera conjura-
runt. Postmodum tam publicas quam
privatas consultationes, & seditiones
habuere conventicula, & Prædicantibus
ad rebellionem concitantibus potius
nas adhibuerunt aures. Nil frequen-
tius audiebatur, quam Parochorum &
Catholicorum ædes esse depraedandas
subjectoque igne comburendas, potius
omnes Catholicos esse jugulandos,
quam externos milites ad Alpes admi-
tendos & armamentarium vi esse oc-
cupandum. In ipsum quoque Archiepiscopum
ac Principem horrenda convitia, & pudenda
vomuerunt convitia, & pudenda discursiva,
& quod obscænius, sed a moribus
ejusmodi Profelytorum non abhorrent.
Archiepiscopi edicta stercore communi
deshonestarunt (*). Porro hæc omnia
pluraque alia ab hisce factiosis attentata

(*) Vid, Reichs Fama Tomo XI. cap. 3.
pag. 461. 467. 469. 480.

testibus idoneis & juratis coram suis Sæc. XVIII.
 Judicibus comprobata Archiepiscopus A. C. 1731.
 publicis typis manifestari jussit, ut om-
 nes a studio partium alieni judicare
 possent, an rebelles hi subditi toties
 læsæ Majestatis rei, ac publicæ pacis
 perturbatores Beneficio Emigrationis
 in pace Westphalica stabilito jure gau-
 dere valeant, & an non potius per sua
 scelera indignos sese illo reddiderint?

§. XXVI.

*Caroli VI. Imperatoris epistola ad
 Salisburgenses Apostatas.*

Cum ergo Archiepiscopus ac Prin-
 cept Salisburgensis multiplici ex-
 perimento comprobatum haberet, re-
 belles hosce subditos nec clementia,
 nec minis ad officium redigi posse, Ca-
 roli VI. Cæsaris opem implorabat, da-
 tis ad eum literis, quibus refractariam
 suorum seditionem ac contumaciam plu-
 ribus exposuit. Obstupuit ad hæc
 Imperator, ac suarum partium esse ra-
 tus, ut eos ad debitum obsequium au-
 ctoritate sua reduceret, ipse ad illos
 Vienna die vigesima sexta Augusti per-
 scripsit, se ab Archiepiscopo Salisbur-
 gensi, Imperii Principe percepisse, ejus
 subditos, præcipue Alpium valliumque
 incolas sub Religionis oppressæ præ-
 Nn 3 textu

Sæc. XVIII. textu maximo numero tumultus, v.
 A. C. 1731. riisque in locis factiones concitate,
 sumptisque armis in Principis Admini-
 nistros insurrexisse, mortem, flammam
 & deprædationes comminatos, in suum
 Principem & Catholicam Religionem
 scommata, convitia, & blasphemias
 effudisse: ac propterea Archiepiscopus
 supplicasse, ut tanto malo auctoritate
 Cæsarea obviaretur: His præmissis Im-
 perator addidit, se utpote Romanorum
 Imperatorem, supremum Judicem, &
 Imperialis hujus feudi Dominum, esse
 obstrictum, ut pax & tranquillitas in
 Imperio conservaretur, & unicuique
 jus suum tribueretur, præsertim vero
 privatæ violentiæ, ac seditiones præ-
 pedirentur, hinc se, omnes, & speciatim
 illos, qui sub Religionis oppresse
 aut aliorum gravaminum obtentu contra
 Archiepiscopum Salisburgensem ipsi
 a Deo, Cæsare & Imperio constitutum
 Dominum Territorialem spreto natura
 & Imperii legibus seditionem & tumultum
 auso temerario concitassent, seculo
 hortari, præcipere ac mandare, ut in
 hoc temporis momento quieti persisterent,
 suo Principi semper debitam præstarent
 obedientiam, a conjurationibus
 & factionibus desisterent, & a seditiosis
 verbis, contumeliis, minis, violentiis
 & Religionis Catholicæ irrisionibus ab-
 stinerent.

stinerent, secus non modo Cæsaris & Sæc. XVIII, A.C. 1731.
 Imperii indignationem ac perduellionis penam incurfuri, sed & pro culpæ merito extremam severitatem experturi:
 Denique Imperator eos admonuit, ut si contra suum Principem se vel in Religionem vel aliis vere gravatos senserint, scriptotenus apud Cæsarem utpote Romanum Imperatorem & supremum in Imperio Judicem libere, ac tuto sine omni timore sua exponerent gravamina, firmiter persuasi, Cæsarem pro officii sui debito, nulla habita personæ aut religionis ratione, quod justum & æquum esset, decreturum.

Die quinta Septembris Imperator datis ad Ratisbonensem Augustanæ Confessionis Magistratum literis significabat, sibi a Viris fide dignissimis nuntiatum fuisse, Salisburgenses tumultus inde potissimum exortos, quod quidam e patria profugus, & qui Ratisbonæ domicilium fixit, cujusdam Prædicantis & Hortulani (*) opera usus sub-

Nn 4 inde

(*) Ipsimet Protestantes fatentur & gloriantur, quod Josephus Schaiter sæpius clam in suam patriam irrepserit, suosque populares non modo ad defectionem a fide sollicitavit, sed & multos libros a se conscriptos ad eos miserit & ad generalem emigrationem plurimum contulerit Vid. Schelhorn orig. Ev. Rel. in Salisb. Jöchers Lexic. lit. S.

Sæc. XVIII.

A.C. 1731

inde plures a fide devios Salisburgenses incolas ad deferendam patriam & religionem pellexisset, hi vero postea alios quoque seduxissent, ac demum plurimis literis Ratisbona Salisburgensibus missis, & validissimi auxilii, necnon plenæ libertatis pollicitatione facta ceteros tam proterve sollicitassent, inde præsentis seditiones enatæ fuissent, & rebelles rustici in suis conventibus & propria auctoritate habitis Concionibus literas Ratisbona missas velut Evangelii partem congregatis prælegissent, ceterisque animum ad parem rebellionem inspirassent: Cum
 „autem, prosequeretur Imperator, tam
 „in religiosa, quam Westphalica pace
 „severe cautum esset, ne quis alterius
 „subditos ad suam Religionem pellicere
 „aut suæ jurisdictioni subtrahere
 „deret, hinc serio præcipimus Ratisbonensi Magistratui, ut suis Præconibus & civibus districte inhibeat, ne exteros subditos sollicitare, & alienæ subjectioni eripere præsumant, hacque ratione præpediant, ne subditi falso intempestivi Religionis Zelum, & lamine ingentium dissidiorum cæditæ, que somitem subministrent, & Nois ansam præbeant, in transgressores, tanquam pacis publicæ perturbatores, ac seditiosos Imperialium poenarum severitate animadvertendi.”

§. XXVII

§. XXVII.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.*Salisburgensium rusticorum Deputati
ad Cæsarem.*

Paterna Cæsaris monita apud eos, quibus sub Religionis larva jugum debitæ subjectionis excutere constitutum erat, adeo nil profuere, ut hi eodem Mense Augusto clam viginti & unum factionis suæ homines Viennam ablegarent. Hi a nemine molestati Lincium usque perveniunt, cum autem nullis publicæ auctoritatis literis provisissent, urbem ingredi prohibiti sunt: quocirca supplicabant, ut eis saltem Cæsareæ literæ, quibus tutum iter Ratisbonam usque præstaretur, traderentur: Id quoque eorum datum est precibus, at confecto unius diei itinere a quodam Comite intercepti Lincium reverti jubebantur, ubi comperto, quod in suum legitimum Principem ac Dominum rebelles insurgerent, custodiæ quidem dati sunt, sed omnibus (ut ipsimet fatebantur) charitatis officiis excepti, ac bene saginati post viginti trium dierum moram sub honorifico militum comitatu Salisburgum reducti fuere. Rumore ad Alpes pervolante perinde ac si eorum Deputati Viennæ in vincula coniecti fuissent, mox Sant-

Nn 5

Joan-

Sæc. XVIII
A. C. 1731

Joannenses & Wagranienses rustici declararunt, quod id si certo scirent, mox sumptis armis Catholicorum carnificum initium daturi essent; sibi enim a Ratisbonensibus promissas esse Helvetiorum, Brandenburgensium & Saxonum suppetias, circa festum S. Martini nihil ex suis Dominis vita superstitum fore, atque pusillum Catholicorum devium manipulum nullo negotio truncandum, demum Catholicos in sylvisticarum more circumerratos, nec civem nec militem aut quemcumque alium ex Catholicis a cæde immunem fore &c.

§. XXVIII.

Ratisbonensium Legatorum responsum ad Cæsaris literas.

Quantumvis Salisburgensium rebellio Religionis velamento palliata per juridicam inquisitionem, juratosque testes pene innumeros, imo per ultroneam factiosorum confessionem comprobata fuisset, & ipsemet Archiepiscopus ad præripiendum honestandæ seditionis prætextum privatam eis sectæ exercitium concessisset, ac prætena eorum gravamina sustulisset, nihilominus Catholicorum Principum Oratores, qui se *Corpus Evangelicorum* vocant, horum rebel-

rebellium patrocinium in se suscep-
runt, atque in suis ad Cæsarem literis
exposuere, Neo-conversis beneficia in
articulo quinto Pacis Westphalicæ §. 34.
36. 37. indulta denegari, aut minui,
privatum Religionis exercitium & emi-
grandi libertatem per vincula & carce-
res, bonorum privationem, & prolium
impuberum ante annos discretionis de-
tentionem (*) vix non everti, vel sal-
tem difficillimam reddi; eorum non
paucos ob solam Religionis Lutheranae
professionem per armatos e patria ex-
pulsos, libros Lutheranos & Biblia
fuisse eis erepta, quæ tamen media (**)
ad Religionem (prout in Imperio cui-
que vi pacis licitum) immutandam ne-
cessa-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

(*) Si nefas est, impuberes, cum non-
dum Religionem seligendi facultate gaudent,
Patre in apostasiam prolapsio in patria detinere,
non minus nefas erit, eos ad eam redigere
necessitatem, ut unacum Patre intra solos
A catholicos adolescere, & solam ejus Reli-
gionem amplecti cogentur, quin adhuc ve-
rum a falso discernere possent.

(**) Quid si in Saxonia rustici de ejuran-
do Lutheranismò suspecti Catholicos libros
& Biblia magno numero retinere ac legere
deprehenderentur, caussantes, hæc esse me-
dia ipsis per pacem concessa ad immutandam
Religionem necessaria?

Sæc. XVII. A. C. 1731. Legati, cessaria essent. Postea querebantur Legati, nulla deprecationis, quam ipse pro rusticis interposuissent, habitatione Salisburgensem Legatum nequidem libellum supplicem acceptasse, nisi se ab ipso Archiepiscopo responsum tulisse: interim multis neo-conversorum millibus emigrandi difficultatem motam fuisse: Archiepiscopum equidem declarasse, illis emigrandi beneficium plene indultum iri, nihilominus tamen ne uni quidem (*) concessum fuisse, ut superatis Alpium finibus ad suos Consanguineos, minus ad Corpus Evangelicum literas aut notitiam dare potuissent, eorum quoque circiter viginti Lincio Salisburgum reductos in carceribus contabuisse, alios per milites ex suis lectis ad vincula raptatos fuisse &c.

His expositis Archiepiscopi rationes evertere moliebantur. Harum prima erat, hos rusticos, quid crederent, nescire, multaque Augustanæ Confessionis adversa propugnare, proin pacis Westphalicæ beneficio indignos pro rebellibus esse habendos. II. Eos prohibitis conventiculis, conjurationibus, vectigalium denegatione, flammæ fer-

(*) Göckingus in sua Emigrationis Historia de pluribus Ratisbonam adventantibus mentionem facit Lib. II. cap. 2.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

rique comminationibus, convitiis, probris, & calumniosis decretorum lacerationibus &c. rebellionem contra Principem suum ejusque Administros palam prodidisse, proin saltem in seditionis coryphæos sedulo inquirendum, eosque ad terrorem aliorum severe puniendos. III. Illos nullatenus emigrandi facultatem, sed *publicum* Religionis exercitium contra statum anni decretorii manifestissimum intra ditio- nem a suo Principe per rebellionis viam extorquere voluisse. IV. Eis antea emigrandi copiam fuisse datam, qua tamen repudiata illam haud ultra concedendam, si tamen coryphæis promerita pœna multatis ceteri debitam præstiterint subjectionem, de emigrandi modo agi posse. Ad hæc responderunt Legati, & quidem ad primum, hosce rusticos in Lutheranismò ideo rudes esse, eoquod nec Prædicantes nec Ludimagistros habuissent, sed fidem duntaxat ex privata Parentum institutione & ex aliquot libris didicissent, eos ad Lutheranorum loca abducendos brevi in fide profecturos, ac propterea cum salutis periculo diutius in suo errore inter Catholicos non esse relinquendos: de cetero paucos forsàn ex Catholicis, si a Prædicantibus examinarentur, ægre ad suæ fidei rationem

Sæc. XVIII nem reddendam, capaces inveniri (*)

A C. 1731. Ad secundum, hæc duntaxat a quibusdam fuisse attentata, fors ex erronea opinione, quod post sociorum incarcerationem de eorum credendi atque emigrandi libertate perpetuo actum foret. Ad tertium, publicum Religionis Lutheranae exercitium petere, nec tamen esse, nec Principem teneri, illud concedere: privatam autem exercere, aut emigrare cuique liberum esse, Archiepiscopus autem in suo decreto Neo-conversis præcepisse, ut Ecclesiasticis suis Superioribus parerent, seu quod idem esset, ad Religionem Catho-

(*) Vix credibile est, quod Lutherani benigna hac excusatione: scilicet illos non bene in Lutheri doctrina esse instructos, absolvent illos, qui se suæ Religionis addictos simularent, & tamen exterius profiterentur Christum Dominum in Cruce desperasse, & damnatum fuisse, Deumque Patrem ac Spiritum Sanctum, non item & Filium profitendum esse, aut dicerent Lutherum, ejusque uxorem Catharinam (sicut de B. Virgine, SS. Petro, Anna, Augustino, & Joanne Nepomuceno Silesburgenses blasphemè enuntiarunt) in infimo inferni angulo hæerere, & stercore &c. (pudor calamum excutit).

tholicam reverterentur. Ad quartum: Sæc. XVIII.
emigrandi copiam aut serius, aut fors A. C. 1731.
non in tempore fuisse datam, ac duntaxat sub implicita conditione, si sese subjecerint, id est, si ad Religionem Catholicam reversuri essent.

Postea Legati testimonia, quibus temerarii rusticorum ausus comprobati fuere, enervare moliti sunt. I. Quia hæc inquisitiones non ab aliis confectæ sunt, quam ab Ecclesiasticis & Laicis, qui ipsimet hæc gravamina intulere. II. Quia sunt Judices in propria caussa, proin suspecti. III. Quia nulli Protestantes ejusmodi inquisitionibus interfuerunt, quamvis hi in negotio religionis, ubi de beneficio emigrandi agitur, ex pace Westphalica jus quæsitum habeant (*). His expositis Legati nuperum Cæsaris scriptum ad Ratisbonensem

(*) Hæc inquisitiones ex speciali Archiepiscopi mandato sæpius non a Pagorum Prætoribus, sed ab Ecclesiasticis & Laicis ejusdem Consiliariis & Administris institutæ sunt, & testes ad dicendam veritatem juramenti Religionem adacti, vel ergo ipse Archiepiscopus, omnesque ejus Consiliarii mendaces, calumniatores, & tot millium innocentium oppressores inhumani, testes perjuri & falsarii fuerunt

Sæc. XVIII. sem Magistratum impugnarunt, expo-
 nentes, se non credere, quod quæ-
 A. C. 1731. piam, minus vero hic Magistratus Ca-
 tholicos Salisburgenses ad defectionem
 sollicitarit, si vero quidam Præco
 alii suos Amicos jam palam Augustanæ
 Confessioni addictos Verbo Dei vel
 teris ad patientiam, quietem & obedien-
 tiam excitarint, id pace Westphalia
 prohibitum non esse; postea veteres
 suas querelas innovarunt de Erthalen-
 sibus, Auffseesianis & Centhgrafen-
 prolibus. Demum ad tollendos Salis-

runt, quod vel cogitare, reverentia, &
 charitas, ac sana ratio prohibet, vel hæc in-
 quisiones & testium depositiones fuerunt legi-
 timæ & ordine juris factæ, quod Adversari-
 fateri coguntur, secus pariter de integritate
 eorum dubitari posset, qui de duorum Emi-
 grantium doctrina die 20. Nov. 1731. & alio-
 rum trium innocentia Memmingæ 3. & 5. Julii
 1732. testati sunt, cum in propria causa ju-
 dices, de cæco Religionis Zelo suspecti, ju-
 desque, quos tanquam benevolos Receptores
 sibi demereri, emigrantium plurimum inter-
 erat, esse videantur, & ejusmodi examini-
 bus nullus Archiepiscopi Administer adfuit,
 qui tamen in suos subditos jus quæsitum ha-
 buisset.

burgensium motus Cæsari tanquam oportunitissimum medium proponunt Sæc. XVIII. A. C. 1731. LOCALEM *commissionem* ab utriusque Religionis statibus suscipiendam: hæc autem tum superflua videbatur, cum Archiepiscopus rebellibus suis subditis emigrandi facultatem jam concessisset, & seditiosi San- Joannenses die 17. Nov. 1731. in suo libello supplici ad Archiepiscopum facti fuissent, decretum de emigrando poenam esse, *quam ipsi vel maxime promeriti fuissent, & ipsos de sua petulantia ex corde pænitere: id autem quod factum esset, infectum fieri haud posse.*

§. XXIX.

Emigrationis terminus ab Archiepiscopo præfixus.

Crescente indies rebellium petulantia, & seductionis periculo res ad eam deducta erat necessitatem, ut Princeps eis vel publicum sectæ suæ exercitium indulgere, vel emigrationem præcipere cogeretur; utrumque perardui negotii opus; quippe tot millium a patria excessus ærario publico vel maxime noxius, sectariæ autem Religionis libertas æternæ Catholicorum salutis perquam periculosa; præsertim cum perjuratos testes comprobatum esset, *Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Oo Ca-*

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

Catholicorum quamplurimos minis, promissis, alimentorum omnisque opum subtractione aliisque mediis ad defectivum inductos, alios vero ab hisce rebellibus invitos ac reluctantes apostatarum catalogo fuisse insertos: Maluit tamen Archiepiscopus maximam suorum reddituum jacturam pati, quam et Sectariorum consortio fidelium subditorum salutem seductionis periculo exponere: Statuit ergo, rebellibus emigrandi modum & terminum præscribere; hancque in rem die trigesima prima Octobris edictum promulgari jussit, in quo temerariis rebellibus suis fuscis expositis invictam suam patientiam, indulgentiam, & tot paternam monita ac consilia nequiter elusa questus, declarabat, quod quidem illos tanquam seditiosos & perfidos jam dudum promerita poena castigare potuisset, prævalente tamen paterna ejus charitate adhucdam per encyclicas literas seditiosos hosce ac in ipsum Principem suum, patriamque perduelles subditos ad debitam obedientiam, subjectionem, juratamque fidelitatem hortari voluerit. His ipsis tamen monitis se adeo nihil profecisse memorat, ut potius, sicut antea, temeritate haud toleranda Principis sui literas contumeliosius verbis & factis dehonore, ipsi-

ipſiſque Prætoribus aliisque in ſaciem Sæc. XVIII.
 oggerere non erubeſcerent: *Principem* A. C. 1731.
non eſſe eorum Dominum, nil ſibi cum ipſo
eſſe &c. Inde vero Archiepiſcopus
 optime inferebat, vanum fuiſſe eorum
 prætextum & querelas de oppreſſa Re-
 ligione, aliisque oneribus, illos reipſa
 omnimodam a ſubjectione libertatem
 obtendiſſe, & Statum in Statu erigendi
 occaſionem quæſiſſe: eoque colluſaſſe
 poſt iteratum interdictum continuatas
 conjurationes, conventicula, Catholi-
 corum Tempſa frequentandi inhibiti-
 ones propria auctoritate factas, impias
 & ſeditioſas Conciones, convocato e-
 tiam per tympana vel ſclopos populo,
 in pluribus ædibus, aliisque locis ha-
 bitas &c. His ſubjunxit Archiepiſco-
 pus: Propter hæc ſeditiones in le-
 gitimum ſuum Principem motas, nec
 non propter publicæ quietis perturba-
 tionem, non autem propter Religio-
 nem Coryphæos & præcipuos tumul-
 tum Auctores fuiſſe cuſtodix datos,
 nec tamen propterea ceteros ad ſaniora
 rediſſe, ſed potius, ut captos in liber-
 tatem aſſerent, & fideles ſubditos
 aggredierentur, novas conjurationes
 altero mane iniſſe, & quamvis per
 milites ab hoſtili invaſione præpediren-
 tur, paſſim tamen ſeditioſa habuiſſe
 conventicula, ſæpiusque in ſuum Prin-
 cipem

Sæc. XVIII. A. C. 1731.   cipem horrenda effudisse convitia, creatisque inter se novis Coryphæis sese Episcopaliū Prætorum mandatis opposuisse, hisque præsentibus immotam fidem suæ factionis Auctoribus data dextera jurasse: Et tamen (quod longe pejus esset) hos sub ementito oppresse Religionis & denegatæ emigrationis velamento, aliisque falsis prætextibus Protestantium opem & patrocinium implorasse expositisque pluribus mendaciis pœna dignissimis non modo in finitimis Provinciis seditionem, sed & in toto Romano Imperio belli flammam excitare molitos esse:

„Nunc vero, prosequatur Archiepiscopus, nec Domini ac Principis, & Archiepiscopi dignitas, nec commissa Nobis potestas permittere videtur, ut publicæ quietis ac securitatis perturbatores in seditiosis suis ausibus, & supra enarratis sceleribus diutius impune permaneant, cumque eorum petulantia plusquam sexcentis relationibus, haustis notitiis, juratis inquisitionibus, testibus, literis, & occulari experientia abunde comprobata sint, ac insuper memores simus, editorum, quibus Prædecessores nostri tam de fidei rebus, quam de hæresibus suspectis subditis, juxta Imperii leges prospexere, aliunde vero Nos Domino Deo

„Deo rationem reddere non audere-
„mus, si tanquam Princeps Ecclesia-
„sticus in Archiepiscopatu, in quo per
„mille ducentos annos nunquam alia
„præter Catholicam Religionem vi-
„guit, contrariam toleraremus: Ea de
„caussa emigrationem adeo non præ-
„pedire, ut potius eam promovere
„adstringimur, ut a ceteris nostris sub-
„ditis, & finitimis Austriæ ac Bavarie
„Provinciis seductionis periculum sub-
„moveamus: Statutum igitur est, ad
„perpetuam stabilemque pacem in Ar-
„chiepiscopatu reddendam, & præca-
„venda majora mala, refractarios &
„seditiosos hosce homines, qui Archi-
„episcopatum tot totiesque repetitis
„intestinis tumultibus vexarunt, radi-
„citus extirpare, præcipue cum jure
„timendum, eos deinceps quoque, uti
„hactenus nostram Provinciam crebris
„turbis molesturos, & insuperhabitis
„Pastorum, qui eos sine vi aut coactio-
„ne unice mansuetudinis via ad rectam
„semitam reducere conati sunt, moni-
„tis, & sprete Pastoralis nostra sollici-
„tudine in sua pervicacia perseveratu-
„ros. Quocirca necessarium duximus
„promulgato nostro edicto omnibus &
„singulis, qui palam vel occulte sese
„Augustanæ vel Calvinianæ Confessioni
„addixerunt, pro nobis sicut & cuilibet
O o 3 „Im-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Sæc. XVIII. „ Imperii Statui competente jure refer-
 A. C. 1731. „ mandi, & emigrationem præcipienti
 „ mandamus I. ut omnes seditionis
 „ rei, ac uni ex toleratis Religionibus
 „ dediti sub gravissimis pœnis ex omni-
 „ bus Salisburgensis Provinciæ locis
 „ excedere teneantur, & quidem I.
 „ Ex his famuli, ancillæ &c. intra octi-
 „ duum cum suis sarcinis sine spe gra-
 „ tiæ emigrent. III. Illi, qui in
 „ Archiepiscopi servitiis sunt, a die pu-
 „ blicati hujus edicti suis officiis & fi-
 „ lariis privati sint. IV. Sicut ex ve-
 „ teri more nullus nisi Catholicus in
 „ Salisburgensi ditione jure civitatis do-
 „ natus fuit, ita omnes, qui se sectæ
 „ addictos declararunt, jure civitatis
 „ & opificii spoliuntur & emigrare te-
 „ neantur. V. Ex his bonorum immo-
 „ bilium possessores utriusque sexus,
 „ quamvis ob seditionem & alia scelera
 „ beneficio emigrationis indigni sint,
 „ nihilominus singulari hac gratia po-
 „ tiantur, ut pro rata tributi, quod de
 „ suis bonis pendent, unius, vel duorum
 „ aut trium mensium terminum emi-
 „ grationis habeant, intra quem tamen
 „ sua bona vendant, & interea unum
 „ famulum vel ancillam suæ sectæ reti-
 „ nere permittantur. VI. Reservata
 „ autem nobis pœna in eos, qui hæresim
 „ in Imperio nunquam toleratæ nomen
 „ de-

„dederunt, ceteris, qui de seditione ^{Sæc. XVIII.}
 „vel rebellionē postulati non fuerint, ^{A.C. 1731.}
 „emigrationis beneficium, & si resi-
 „puerint, veniæ gratia impendatur,
 „VII. Illi, qui ob temporalium metum
 „ignari quid crederent, se Lutheranæ
 „sectæ addixerunt, vel ad palliandam
 „suam seditionem se fidei Catholicæ
 „addictos simularunt, nisi intra quin-
 „decim dies ab instituta Commissione
 „sui erroris pœnitentiam egerint, &
 „se Catholicos esse professi fuerint, in
 „hoc edicto comprehendantur, nec
 „caussari possint, se inscios & invitos
 „falso ad Lutheranorum catalogum
 „fuisse relatos, nisi inculpatis moribus
 „& jurato testimonio hoc falsi crimen
 „comprobare possint. VIII. Hos, qui
 „quamvis nec clam nec publice sectæ
 „nomen dedissent, de ea tamen suspecti
 „vel libros prohibitos retinere depre-
 „hensi sunt, Administrum tam Ecclesia-
 „stici quam Laici juridice, sine omni
 „tamen vel pecuniaria vel Ecclesiastica
 „pœna interrogent, an sint Catholici
 „vel Sectarii, si primum, eos ad incul-
 „patam vitam, & rejiciendos ejus-
 „modi libros hortentur, si secundum,
 „eis conscientie libertatem relinquunt,
 „denuntient tamen, ut intra terminum
 „ab Imperii legibus præfixum divendi-
 „tis bonis, & persoluta ob emigratio-
 „nem

Sæc XVIII. „nem debita præstatione ubique coe
 A. C. 1731. „sueta e patria excedant. IX. Illi
 „vero, qui Religioni in Imperio tol-
 „ratæ addicti, nec seditionis nec tra-
 „resis convicti sunt, Administrum
 „auxilium ad commodam emigratio-
 „nem præstare teneantur, nec de e-
 „rum nativitate, opificio, honesta
 „moribus &c. petita testimonia eis te-
 „negent, minus vero præter consu-
 „tum tributum emigrationis quicquam
 „ab illis exigant, sed eis tutum com-
 „meatum per omnes Præfecturas præ-
 „stent. X. Emigraturi omnes ante
 „discessus terminum sese coram suis
 „Superioribus sistant, & perfoluto emi-
 „grationis tributo securitati publicæ
 „litteras petant. XI. Administrum hu-
 „jus edicti executionem accuratam ur-
 „geant, in transgressores post evolu-
 „tum terminum inquirent, eosque de-
 „bita pœna mulctatos ad emigrandum
 „compellant. „ Hoc edicto Salisbur-
 „gensis Archiepiscopus ac Princeps Pro-
 „vinciam suam ab hac sectariorum fœce
 „expurgatum, & Imperii legibus hæc
 „in re satisfactum iri sperabat: Nihil-
 „minus Daniæ Regis Orator Joannes de
 „Holze die decima Novembris Salisbur-
 „gensi Legato intimabat, ut Archiepi-
 „scopum eo induceret, ut hæcæ rusticis
 „aut liberum Religionis exercitium per-
 „mit-

mitteret, aut juxta pacis Westphalicæ Sæc. XVIII.
 præscriptum liberam emigrandi facultatem daret: San- Joannes quoque A. C. 1731.
 & Lichtenbergenses aliique rustici terminum emigrationis prolongari, humillime ab Archiepiscopo petebant. Horum precibus inclinatus Princeps die 29. Novembr. indulgit, ut terminus prolongetur usque ad festum S. Georgii, & illi, qui intra hoc tempus bona sua dividere non potuerint, eorum curam & administrationem Catholicis usque ad Annum 1734. committere, & filii ac filiæ apud suos Parentes, quibus hæc prolongatio indulta est, remanere valeant, præsertim vero gravidæ aut lactantes foeminae usque ad commodum tempus tolerentur.

§. XXX.

Caroli VI. Imperatoris responsum ad Ratisbonensium Legatorum literas.

Pro emigraturis, ut supra memoravimus, deprecabantur Ratisbonenses Principum A catholicorum Oratores, quibus Carolus VI. Imperator hoc anno die sexta Decembris rescribi jussit, „pensatis omnibus, quæ Salisburgo „relata fuissent, *localem commissionem* „non esse necessariam; nil enim aliud „ab

Sæc. XVIII. „ ab Augustanæ Confessionis Principibus
 A. C. 1731. „ bus peti, nisi ut hisce rusticis bene-
 „ cium emigrationis ad normam paci-
 „ Westphalicæ concederetur, nec
 „ emigratio valde difficilis redderetur.
 „ Salisburgensem vero Archiepiscopum
 „ jam fuisse admonitum, ut hac in re
 „ nihil eorum prætermitteret, quæ
 „ præfatis subditis juxta Imperii lega-
 „ desiderari possent, Cæsarem quoque
 „ supremi pacis Westphalicæ Executo-
 „ ris partes gnaviter expleturum, &
 „ quæ hucusque in favorem Archiep-
 „ scopi præstitisset, vicinitatis jure
 „ pacis conservandæ studio, non autem
 „ rusticis Imperii legum, & præsertim
 „ pacis Westphalicæ indulta immine-
 „ di aut subtrahendi animo fecit
 „ &c. Hæc Imperator, nec tamen
 propterea Protestantes cessabant Rati-
 bonæ altum clamare, minari, & de
 pace Westphalica apud Cæsarem querere,
 omnesque intendere nervos, ut rebel-
 lionis luce meridiana clarius compre-
 batæ culpam a factiosis hisce subditis
 amolirentur. Querebantur etiam, quod
 Salisburgensis Archiepiscopus Lub-
 ranis Principibus, quorum ditione
 hi rustici pertransirent, de eorum oc-
 ventu nec minimam dedisset notitiam,
 cum tamen his a Salisburgensi Senatu
 & Prætoribus literæ tutum iter præ-
 stantes

stantes typis excusæ, quotquot petebantur, datæ fuissent, atque in illis omnes status, & officiales rogarentur, ut hisce emigrantibus non modo liberum transitum concedere, sed requisiti omnem eis opem præstare velint: Ampliora certe Catholici ex Protestantium ditione emigrantes, si forte vel leviter de rebellionē *suspèdi* fuissent, sibi non pollicerentur. Nihilominus tamen ipsemet Archiepiscopus Salisburgensis datis ad Carolum Albertum Bavarix Electorem literis liberum comitatum hisce Agrestibus concedi petebat, ut constat ex ejusdem Electoris mandato ad suos Prætores die decima quinta Decembris dato, vi cujus injunctum, ut eis nulla omnino molestia aut contumelia inferretur, sed alimenta, aliaque necessaria pro parata pecunia (non petito transitu censu) suppeditarentur.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. XXXI.

Prima Emigrantium cohors Kauffburum & aliorum delata.

Tandem octingenti circiter Salisburgenses rustici, comitante eos Archiepiscopali Commissario Schongavium die vigesima quinta Decembris pervenerunt: Dati fuere ex Archiepiscopi clementia cuilibet pauperi in singu-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

singulos dies ad sustentationem sex
 cigeri: Nihilominus tamen, cum Con-
 missarius eos non nisi Schongavium
 que conducere iussus reditum par-
 hi rustici ad locum Augustanæ Con-
 sioni addictum deduci, tanta importu-
 tate ab eo petebant, ut eidem vim
 illaturos minitarentur: Horum igni-
 violentia expugnatus, die vigesima
 septima illos usque ad pagum Do-
 lerithum comitabatur, inde vero Jo-
 sephi Gabrielis Kans Pro - Præfecti
 Schongaviensis jussu per Antonium
 Bûchler Præfecturæ Tabellarium in-
 clinato jam sole Kauffburgum ingressus
 sunt, nonnullis poenitentia ductis
 ad patriam reversis, ceteris omnibus
 quid crederent, ignaris, & ob solam
 contumaciam Lutheranis: Hæc de
 præfatus Tabellarius coram Kauff-
 rensi Magistratu testabatur. Porro ex
 hisce sexaginta tres in urbe reman-
 runt, a civibus Lutheranis perbenevolos
 excepti: alii numero trecenti viginti
 sex Memmingam, & centum nonaginta
 septem Augustam, & denique centum
 quinquaginta Campidonum abire die
 30. Decembr. jussi sunt. Sequenti die
 trecenti quadraginta quatuor Memmingam
 pervenere, ad quos die prima Janu-
 nuarii alii centum sexaginta & unus,
 qui a Campidonensi Præfecto L. B. de
 Frey

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Freyberg transitu prohibiti sunt, accessere: ex his Memmingani Cives nonnisi ducentos quadraginta exceperunt, ceteros vero circiter ducentos sexaginta Ulmam (Bibaracenses enim nullum ex his rusticis admittebant) abduxerunt. Die autem vigesima prima Martii Memminganus Senatus datis ad Salisburgensem Archiepiscopum literis supplicabat, ut hisce miseris relicta eorum bona restitui juberet. Ad hæc Archiepiscopus die decima Aprilis rescribi jussit, quod ad compensationem maximorum sumptuum, quos ad sopiendam rebellionem ab eis concitatam ærarium Principis tulisset, jure merito exiguæ illorum facultates retineri potuissent, aliunde vero ipsis, si concessa emigrationis prolongatione uti voluissent, integrum fuisset, sua bona plus offerenti pro arbitrio divendere, nihilominus Archiepiscopus die quinta Aprilis ex singulari clementia præcepisset, ut omnia eorum bona divenderentur, & pecunia inde hausta usque ad obulum eis commoda occasione transmitteretur. Denique die secunda Januarii centum quinquaginta quinque exules ad Campidonensem Urbem A catholicam pervenere, ex quibus nonaginta sex retenti sunt, ceteris Lautkircham missis.

§. XXXII.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. XXXII.

*Difficultas Augustæ mota circa horum
Agrestium receptionem.*

Jam die vigesima nona Decembris Anno 1731. Kaufburani Senatus Lutherani ad Augustanos periclitabantur, circiter quadringentos ejusmodi rusticos Augustam venturos, quos in Urbem (nequidem salutato Senatu Catholico) recipi petebant. Habita hac notitia Senatus A catholicus per Schleibnerum famulum Joanni Jacobo de Hübapfel Duumviro Catholico denunciavit, se in animum induxisse, ut his exurbibus, donec aliorum mitti possent, interim in Cauponum ædibus habitaculum assignaretur, proinde rogare se, ut communi consilio statueretur, quatenus hi per Urbis portas libere admitterentur. Ad hæc spectatissimus Duumvir reposuit, hanc rem maturioris deliberationis, seque cum ceteris secretioris senatus Patribus Catholicis desuper acturum. Eadem ergo octava die Catholici convenere, in hac obeuntes sententiam, tot hominum plebunumque pauperum transitum per Urbem non esse consuetum, & ubi extra mœnia æque commode pertransiri potest, non esse necessarium, semper autem in

in urbe mixtæ Religionis ob tumultus Sæc. XVIII.
 periculosum, & præfenti tempore Urbi A. C. 1731.
 permolestum, cum mendicos accepta

elemosyna ex Urbe educendos esse, non ita pridem in Senatu statutum fuisset: Has ob causas Senatus Catholicus rusticos in Urbem admitti negavit, ne tamen religionis odio id fieri videretur, Augustanæ Confessionis Senatoribus intimatum, Catholicos permittere, ut hi exules extra Civitatem in vicinis pagis Oberhusii vel alibi per unius diei moram quieti indulgerent, de expensis cautione prius præstita.

Accepto hoc responso A catholici habito colloquio die trigesima prima Decembris declararunt, se omne tumultus periculum provide præventuros, seque his miseris unius alteriusve diei moram in urbe ideo duntaxat indulgere, ut in Ecclesiis sacro Concionum solatio recreari possent: Catholici quamvis reponerent, quod in publicis Tabernis & in Civitate Augustana ob religionis diversitatem inter tot homines immorigeros, rudesque seditionis ac tumultus periculum nunquam satis præcaveri posset, nihilominus A catholici a sua sententia & petito minime recesserunt; quocirca Catholici amore pacis concessere, ut ex his rusticis extra urbem habitantibus quovis die alter-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

ternis vicibus & horis centum, proin-
 tra quatrimum omnes quingenti mi-
 litibus stipati urbem & Templum in-
 gredi possent, ita tamen, ut finita Cu-
 rione ad loca sibi assignata redeant. Et
 ab Urbis ingressu arceantur illi, qui
 Medicorum judicio contagioso morbo
 laborant. Verum A catholici æqua-
 hæc transitus conditiones, quantum-
 vis Civium ipsorumque Emigrantium
 securitati proficuas, acceptare recu-
 runt, eademque die ducentos triginta
 sex rusticos, qui tum advenerant, re-
 quidem consulto Senatu Catholico per
 Senatores A catholicos in vicinis locis
 collocarunt, & intra paucos dies par-
 tim occulte, partim personatos in rube-
 dis, partim sub specioso eos ad famu-
 latum conducendi obtentu cunctos in
 urbem introduxerunt, id ægerrime fe-
 rentibus Catholicis, utpote quibus pa-
 jus & dominium in hosce pagos & ur-
 bem esset: Insuper Burtzlerus & Vol-
 ckius A catholici milites omnium por-
 tarum excubiis, falso indicare præsum-
 pserunt, Joannem de Stetten Augustini
 Confessionis Duumvirum præcepisse, ut
 simul tres vel quatuor ex emigrantibus
 libere in urbem admitterentur: De hac
 autem injuria, & officii sui usurpatione
 graviter querebatur Nicolaus Friederich-
 cus de Langenmantel a Westheim præ-
 toris

torix cohortis Centurio, cui in man- Sæc. XVIII.
 datis antea datum erat, ne ex emi- A. C. 1731.
 grantibus ulli sine utriusque Duum-
 viri consensu Urbis ingressum concede-
 ret. Gravior postmodum querela mo-
 vebatur a Senatu Catholico: Hic enim
 innuptos famulatus gratia in urbem ea
 lege admitti concedebat, ut annotato
 eorum numero Prætori indicaretur,
 ubi servitia agerent; cumque præterea
 ipsi A catholici prius hosce emigrantes
 duntaxat, *donec aliorum mittantur*, per
 quatuor dies extra urbem ali petissent,
 eapropter haud tolerandum Catholico
 Senatui videbatur, quod hi rustici in
 urbe stabilem figerent sedem, & jam-
 jam per duodecim omnino dies ibidem
 morarentur. Ergo Catholici talia ab
 una duntaxat parte contra stabilitam
 communis Regiminis normam & pro-
 priam A catholici Senatus declaratio-
 nem attentari, iniquissimo ferebant
 animo, & die præfata ab A catholico
 Senatu ad sequentia quæsitâ respon-
 deri, unanimi suffragio postulabant:

I. An rustici ad urbem admissi non
 ex illis sint, qui de rebellionem in suum
 Principem mota testibus & documen-
 tis convicti fuissent?

II. Quibusnam quivis eorum atte-
 statis, & transitus literis instructus sit?

Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Pp III.

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.III. Quot ejusmodi homines in Urbe
reperiantur, & cujus sint nominis?IV. An innupti vel conjugati, &
quot mares, quot foeminæ adsint?V. Ubi & apud quos Cives mor-
rentur?VI. Qua via sibi sustentationem pro-
curent, & an facultatibus ita provi-
sint, ut nec nunc nec imposterum Ci-
vibus & ærario oneri esse possint.VII. Quis & qualiter de damno, &
tumultu ab his alienigenis fors exci-
tando cautionem sit præstiturus?VIII. An hi Confessioni Augustanæ
*in omnibus articulis consentiant?*IX. Utrum A catholici cunctos, qui
fors adhuc superventuri sunt, pariter
propria auctoritate in Urbem recipere
intendant? Attamen A catholici ad
has quæstiones respondere usque ad
vigesimalam quintam Januarii diem con-
stitabantur, qua demum die Catholicus
Senatus responsum dari, denuo pete-
bat, declarans, nisi protinus, & ex-
tequam nova Emigrantium turma Urbem
appropinquaverit, respondeant, & tunc
adventuros quam præsentibus rursus
alioquin abduci procurent, Senatorem
Catholicum compulsam iri, ut mensuris
æquissimis & Cæsareæ Majestatis mensuris
consonis non modo adventuros, sed &
hucusque in Urbe detentos inde arce-
rent.

rent. His insuper habitis a Senatu Sæc. XVIII.
 A Catholico Deputati eadem adhuc die A. C. 1731.
 quingentos Emigrantes, qui recens
 advenerant, inconsulto ac inscio Ma-
 gistratu Catholico ad loca urbi vicina,
 Nosocomium utrique parti commune,
 & ad jaculatorium hortum conduxere,
 ibidemque habitationem eis assigna-
 runt. Cum ergo Catholicus Senatus
 fundatum suum prohibendi & pari au-
 thoritate gubernandi jus denuo gravi-
 terque lædi cerneret, Urbis portas
 claudi iussit, ne hi rustici sub variis
 prætextibus, & dolis ad maximum Ci-
 vium gravamen & onus clam rursus in
 Urbem irrepere possent.

Tandem senatus A Catholicus, ut
 sibi nuper exprobrata dilueret, die vi-
 gelima quinta Januarii decretum edi-
 dit, in quo receptionem horum exulum
 utpote suæ fidei addictorum *sibi soli*
 ideo competere propugnabat, quia Ma-
 gistratus *Evangelicus* in *Evangelicis* re-
 bus jura in *Evangelicos* privative exer-
 cere potest. (Quid si autem Magi-
 stratus Catholicus in Catholicorum re-
 bus jura in Catholicos privative & sine
 A Catholici Magistratus consensu exer-
 ceret, & trecentas circiter Moniales,
 Religiosos aut Catholicos Sacerdotes
 recens in Urbem reciperet, quin inde
ullum vel unius hominis minus vero civium

Sæc. XVIII. A catholicorum gravamen feret, utpote
A. C. I

Catholicis alendos?) Postea Aca-
tholici ad Magistratus Catholici qua-
sita, & quidem ad quinque priora re-
sponderunt, id constare ex commentis
litteris, quas Emigrantes secum attu-
lissent, necnon ex nota apud Consules
Lutheranum reposita. Ad sextum sui
responsum, quosdam ex famulatio, a-
hos ex Civium A catholicorum ele-
mosynis sustentari, Ad septimum, de
hisce rusticis hucusque nil mali timen-
dum, potius tamen de famulis Ecclē-
siasticorum & Nobilium Catholicorum
ceterum de pauperibus & famulis suffi-
cienter provisum cautionem non præ-
stari. Ad octavum, notum esse hos
rusticos profiteri Lutheranam Religio-
nem, an autem in omnibus articulis con-
sentiant, dependere ab eorum Infiti-
tione: credibile tamen esse, eos de sua
fide æque instructos esse, ac multi
Catholici e plebe de sua religione. De
quo tamen quæstio non erat, sed in
sectæ non toleratæ errores teneant,
quod certe de nullo infimæ etiam con-
ditionis Catholico quantumvis rusticis
mo asseri potest: Utrum vero adhuc
plures ejusmodi Emigrantes Augustam
venturi sint, ad hanc quæstionem re-
spondit Magistratus A catholicus, id
ab Archiepiscopi Salisburgensis &
Cæ-

Cæsaris dispositione dependere, si vero **Sæc. XVIII.**
 re ipsa venturi essent, Magistratum **1731.**
 quod æquitati & S. Cæsareæ Majestatis
 menti consonum foret, facturum.

Perlecto hoc decreto Magistratus
 Catholicus probe cognoverat, respon-
 sum ad quæsitum adæquatum vagis
 ejusmodi verbis declinari, & sub præ-
 textu *juris in Sacra* communem Regi-
 minis normam, & inde profluentia
 communia Status jura everti; nihilo-
 minus tamen justæ indignationi præ-
 valente pacis studio Magistratus Catho-
 licus, tres portas aperiri jussit, eo-
 quod A catholicis declarassent, rusticos
 proxima die vigesima octava Januarii
 a territorio Augustano discessuros, in-
 terim vero portarum excubitores aucto
 præfidiariorum militum numero cura-
 turos, ne emigrantium ullus urbem
 clandestine ingrederetur.

Nondum tamen querelarum finis;
 A catholicis enim Magistratus necdum
 numerum eorum, quos ex recens ad-
 vectis Emigrantibus ad servitia assu-
 mere vellet, Catholicis commu-
 bat, declarabat tamen, quod adhuc
 alios paucos, qui vel ob infirmitatem
 vel ætatem statim abduci non possent,
 proxima feria quarta sine militari co-
 mitatu extra territorii Augustani fines
 Confessionis Deputatum
 Pp 3 de-

Sæc. XVIII. deportaturi sint. Postea tamen Catho-
 A. C. 1731. licis innotuit, quod Lutherani Cive-
 pluribus Emigrantibus promississent, se
 tam dextre rem acturos, ut clausu-
 riam portis ex iis nonnulli in urbem
 introducerentur, imo quod eorum
 llii jamjam Parentes suos valere jub-
 sent: Enim vero A catholici contra Ma-
 gistratus Catholici voluntatem non
 modo inuptos sed & conjugatos ad-
 mitti petiere, ac declararunt, se esse
 lege charitatis, naturæ & gentium ob-
 stringi, ut, si adhuc alia Emigrantium
 cohors Augustam sit ventura, eis omni-
 alteriusve diei moram & quietem in-
 dulgerent, quot autem ex his in ur-
 bem admittendi sint, id se Cæsaris
 suæ Majestatis decisioni relinquere de-
 Hæ pluresque aliæ exortæ sunt diffi-
 cultates, quas tamen Catholicorum
 moderatio sustulit; consenserunt enim
 ut trecenti nec plures Emigrantes pro
 Civium servitio admissi, quos inter ta-
 men nulli sint conjugati, aut Civium
 prorsus inutiles, quiete remanere po-
 sint, trecens quoque appulsis, si extra
 fuerit, extra Urbis mœnia una die
 quieti daretur, nec eorum ullus in urbem
 ingredi permetteretur, nisi id jubente
 Imperatore. Insuper ad Magistratus
 A catholici petitionem concessum est,
 ut etiam quibusdam conjugatis munitis
 Magi-

Magistratus consensu secundarium Ci-
vitas jus daretur. Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Porro trigesima Januarii die altera
emigrantium turma post *quinque* ferme
dierum moram aliorum abducta est.
Inde vero nova querelarum occasio;
quamvis enim die vigesima septima &
octava ejusdem Mensis Senatus Aca-
tholicus solemniter declarasset, hosce
rusticos *sine militari comitatu* esse abdu-
cendos, nihilominus hi a pluribus Au-
gustanæ Confessionis Equitibus & qui-
dem armatis fuere stipati, & pridie
ante eorum discessum, & ipsa transitus
die Prædicantes in horto jaculatorio,
& alibi, in quibus tamen locis extra
urbem sitis nullatenus in anno nor-
mali exercitium Augustanæ Confessio-
nis viguit, Conciones publice ad hosce
Emigrantes habuere, proin Catholicis
novum Religionis gravamen intule-
runt, insuper etiam inuito calculo non
plures numero, quam trecenti abduce-
bantur, cum tamen eorum septingenti
triginta septem advenissent; inde vero
creditum, computatis viginti octo Pap-
penheimium & Lindaviam missis plus-
quam centum, vel extra urbem occul-
tatos, vel in Urbe clam contra datam
fidem detentos fuisse. Vicissim vero
Magistratus A catholicus contra Catho-
licum die trigesima Januarii quereba-
tur,

Sæc. XVIII. tur, quod hic in binis decretis verborum
 A. C. 1731. *Lutherani* usus fuerit, cum tamen hic
 terminus in scriptis publicis vel decretis
 non sit usitatus, proin prædicatum in
 Instrumento pacis Westphalicæ recep-
 tum potius esset adhibendum. Ad
 hæc tamen respondit Magistratus Ca-
 tholicus, se hoc termino Augustanæ
 Confessioni addictis injuriam vel offen-
 sam inferre noluisse, vicissim vero eos
 die secunda Februarii admonuit, ut
 prædicatum Augustanæ Confessionis, ut
 pote in Instrumento P. W. aliisque
 Constitutionibus Imperii publicis ubi-
 que receptum, in Camera Imperiali
 præscriptum & in Executionis recessu
 usitatum nullatenus negligant, nec
 prædicato Evangelicorum sibi PRIVA-
 TIVE recens arrogato utantur, per
 inde acsi Catholici non æque Evange-
 lici forent.

§. XXXIII.

*Alexandri Sigismundi literæ ad Im-
 peratorem hac in causa.*

Sequenti die Reverendissimus ac Sa-
 renissimus Episcopus & Princeps
 Augustanus Alexander Sigismundus
 ad Carolum VI. Imperatorem literas
 dedit, quibus significabat, Catholicum
 Magistratum ad eam deductum esse nec
 cessi-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

cessitatem, ut ob Emigrantes maximo numero affluentes ad præcavenda inter utriusque Religionis Cives dissidia, continua pericula, turbas & tumultus Cæsareæ suæ Majestatis patrociniū opemque imploraret, quatenus prompta ac severa sanctione Acatholico Magistratui inhibeat, ne imposterum sine Catholici Senatus consensu ejusmodi emigrantes in urbem aliunde jam pauperibus quamplurimis repletam reciperet, nec eis tot quietis dies sine tumultus periculo concederet, sed potius trecentis illis ex benignitate assumptis contentus esset. Hoc idem, ut sacræ Cæsareæ Majestati supplex proponeret, se a Catholicis rogatum fuisse asserbat Episcopus, eorum ergo petitioni ad conservandam tranquillitatem, securitatemque tantopere necessariæ & unice ad pacem & concordiam collimanti obsecundaturus, Cæsari supplicasset, ut petitam sanctionem maturare, hacque ratione imminens malum tempestive prævertere velit &c.

Pariter die decima sexta Februarii Senatus Acatholicus ad *Corpus* ut vocant, *Evangelicum*, necnon ad ipsum Imperatorem datis literis Catholicum Magistratum accusabat, quod violata pace Westphalica Emigrantibus varias molestias intulisset. Porro de mutuis
Pp 5 hisce

Sæc. XVIII. hisce querelis Cæsareo - Imperiale Coo
 A. C. 1731. filium suam sententiam ac iudicium
 ad Imperatorem transmissit, & Fride-
 ricus Guilielmus Borussix Rex die se-
 cunda Februarii Salisburgensem Archie-
 episcopum rogabat, ut neo-converto-
 rum emigrationem concessis commu-
 tus literis, ac redditis eorum bene
 promovere velit, ipse vero cunctis ad
 Borussicas ditiones transitoris omni
 opem pollicitus est. Eadem die Ca-
 tholicus Magistratus Cæsari exposuit,
 quam enormiter in hac emigrationis
 caussa per varias partis Acatolicæ
 dispositiones privative sibi arrogatis,
 & periculosas circumvagations contra
 proprias declarationes in commisso sibi
 communi Rempublicam gubernandi
 jure & officio fuerit læsus ac turbatus,
 ex altera autem parte quam grave
 onus per importune petitam, & clam
 sub variis prætextibus usurpatam
 emigrantium receptionem Urbi Augu-
 stanæ vel eo ex capite accesserit, quod
 ex his potissimi sint pauperes, & a po-
 tiori ad civilia vel alia servitia omnino
 inhabiles, proin nonnisi ex elemosinis
 ad ceterorum, quorum pene infinitus
 Augustæ numerus esset, damnum se-
 stentandi forent, aliunde vero ob horum
 præsentiam non paucis utriusque Reli-
 gionis famulis, operariis atque ancillis
 victum

victum quærendi opportunitas subtrahe- Sæc. XVIII.
 retur. His expositis Senatus Cæsari A. C. 1731.
 infuper ob oculos posuit, quod hæc
 ipsa calamitas civibus præcipue Catho-
 licis imminens certo ac infallibiliter ti-
 mendos, & vix non jam erumpentes,
 & nonnisi portarum occlusione præca-
 vendos tumultus non modo inter Ca-
 tholicos cives, ceterosque incolas sed
 & circumvicinos Catholicos rusticos
 accerferet, si Acatholicus Magistratus
 præter trecentos illos amore pacis in
 Urbem admissos, plures ejusmodi exu-
 les ad hanc mixtæ Religionis Civita-
 tem assumpturus esset. Quapropter Se-
 natus Cæsari supplicabat, ne Acatho-
 licorum precibus devictus, permetteret,
 ut ob immaturum sectæ suæ Zelum
 Acatholici novo tot hominum affluxu
 Urbem & Cives magis adhuc gravare
 præsumant. Cum autem timeret Se-
 natus Catholicus, ne artificiosa, mi-
 nusque sincera actitorum relatione Cæ-
 sar præveniretur, eidem plenam rei
 gestæ relationem publicis documentis
 instructam transmissit, supplex, ut Cæ-
 sare sua Majestas decerneret, quid
 Catholicis agendum, si forte Acatho-
 lici aliis Emigrantibus proxime adven-
 turis ingressum, vel circum mœnia sub-
 sistendi copiam dare, hocque sub ob-
 tentu eos clam ac sensim in urbem
 du-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731

ducere præsumerent, aut a sua Maie-
state ad id facultatem extorquerent.
Denique supplicabat Magistratus Catho-
licus, ut Imperator Acatholicis
competentem, & hucusque sibi soli
rogatam gubernandi licentiam hac
re inhiheret, vel maxime ideo, qui
vi Instrumenti pacis Westphalicæ Ma-
gistratus Acatholicus præter libentem
emigrantium transitum nil amplius pos-
tulare ac prætere quæat.

Proxima autem die decima quarta
Februarii rursus Magistratus Catho-
licus apud Cæsarem querebatur, quod
Acatholicus facta ad Corpus, ut vo-
cant Evangelicum recursum in Catho-
licum varias, infestas & frivolas culpas
congerisset, adeo, ut Saxoniarum Oratores
Emigrantes durius habitos, multa ob-
stacula eis opposita, urbisque portas
propria auctoritate a Catholico Magi-
stratu occlusas Senatui exprobravit, ac
funesta inde oritura mala comminatus
sit. Insuper die decima octava ejus-
dem Mensis Magistratus Catholicus de-
nuo Imperatori exponebat, etiam a
plebe Acatholica nonnullos datis Ro-
tisbonam literis Senatui Catholicum
pudendis mendaciis, probis & calum-
niis protervum in modum profecidisse,
ejusque providas functiones ad confer-
vandam pacem securitatemque adeo
necessaria-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

necessarias in malam partem interpretatos fuisse, & Magistratum inclementiæ erga Emigrantes falso insimulasse, ac demum quod Senatus decreta ipsemet Episcopus Augustanus improbasset, per manifestam calumniam in vulgus sparsisse: præterea querebatur Magistratus Catholicus, quorundam Civium Lutheranorum proterviam eo devenisse, ut eorum quidam ipsum Catholicum Duumvirum maxime indignis convitiis, maledictis & calumniis nuperime effusis laceffere ejusque maturas non minus quam necessarias ordinationes procaciter traducere non erubescerent: Ad præcavendas igitur animorum exacerbationes indeque oriturus in plebe tumultus Magistratus Catholicus Cæsarem rogabat, ut communia Civitatis jura auctoritatemque ab ejusmodi petulantibus, & privative arrogato Urbis regimine vindicare, necnon severe inhibere velit, ne præter trecentos illos ex benevolentia receptos alii plures (uti hucusque factum) clam variis artibus in Urbem non sine maximo Civium onere introducerentur, nec ex illicito concubitu procreati juvenes Salisburgenses artium Mechanicarum Professoribus contra Opificum leges obtruderentur.

Inte-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

Interim ex communi utriusque Magistratus consensu publico proclamatum interdictum, ne Cives vel verbis vel literis de Emigrantium negotio ad invidiam alterutrius partis agerent: nihilominus ipsemet Magistratus Acatolicus querulas suas ad Cæsarem literis contra Magistratum Catholicum Augustæ publicis typis vulgavit, quarum hujus causæ series in illis acerbissimis (verba sunt in libello supplici ad Cæsarem contenta) aculeato, & longe mordacissimo stylo relata, & in sinistram sensum detorta, multis maximi momenti pressis, aliis pluribus vel contra rei veritatem admixtis, vel unice ad concitantem invidiam exaggeratis exposita fuisset. Haec de causa Senatus Catholicus die decima quinta Martii Imperatori supplicabat, quatenus ad vindicandam suam innocentiam ac honorem eidem liceret genuinam facti relationem typis edere & præcipuas Magistratus Acatolicus criminationes diluere: Cum ergo Catholicum argueret I. inclementiæ erga Emigrantes II. privativæ jurisdictionis sæpius arrogatæ contra Magistratum Acatolicum III. stabilitæ regiminis formæ exinde perturbatæ & demum penitus evertendæ, contra utriusque partis concordiam, communitatem quietem ac tranquillitatem. Ad

primum ergo respondit Magistratus Ca- Sæc. XVIII.
 tholicus, se commiserationem ore & A. C. 1731.
 opere ostendisse, eoquod proprio motu
 hos miseros in communes extra mœnia
 domos recepisset, & in communi ter-
 ritorio datis quatuor quieti diebus eos
communibus lectis aliisque necessariis
 instruxisset, in accessum ad Urbis Ec-
 clesias, & trecentorum receptionem
 consensisset, eosque insuper largius
 eleemosynis iuvisset, nisi ipsimet Aca-
 tholici de immenso pene eleemosyna-
 rum affluxu gloriantes, oblatum Ca-
 tholicorum subsidium nec acceptassent,
 nec petiissent: Cum vero Acatolici
 Catholicis Senatoribus objecissent, quod
 rusticos conjugatos Urbe exclusissent,
 id lege municipali prohibitum esse re-
 spondit Senatus Catholicus, cum nulli
 sine civitatis jure in urbe tolerentur,
 & ipsimet Acatolici hos rusticos dun-
 taxat ad unam alteramve diem usque
 ad eorum discessum admitti, nullate-
 nus autem perpetuo in urbe retineri,
 ore & calamo petiissent, quamvis post-
 ea sub obtentu innuptos ad Civium ob-
 sequia admittendi, ex prima emigran-
 tium turma ferme omnes etiam conju-
 gatos, infirmos & inhabiles non sine
 maximo operariorum præjudicio & con-
 tagionis periculo in urbem intrussissent.
 Ceterum a Catholico Senatu his alie-
 nige-

Sæc. XVIII. nigenis nil aliud fuisset denegatum,
 A. C. 1731. nisi quod sine legum municipalium vio-
 latione, quietis, & unionis jactura,
 & Civium damno concedi non potuit.
 Ad secundum & tertium accusationis
 caput opposuit Magistratus Catholicus
 se potiori jure de læsa regiminis par-
 tate querendi causam habere, eoque
 Magistratus Acatholicus inconsulto &
 inscio Catholico hos peregrinos in
 commune Urbis territorium introduxi-
 set, eis privativa auctoritate commu-
 nes habitationes assignasset, eorum
 numerum conscripsisset, eorum com-
 meatus literas examinasset, milites ad
 illorum custodiam constituisset, pro
 regulando eorum ingressu mandata ad
 Urbis portas dedisset, & quamplurimos
 in urbem admissos in Civium ædibus
 collocasset &c. ac quamvis eorum ad
 famulatum receptio communi consensu
 ea lege indulta fuisset, ut in pleno
 Senatu exacta fieret relatio, quot & a
 quibus hi rustici in civium famula-
 tum recepti fuissent, & quamvis hæc
 ipsa relatio plusquam quinquies fuisset
 postulata, & toties promissa, ad hunc
 tamen usque diem *contra tam iterum
 stipulatam fidem* illa obtineri non potue-
 rit, donec die vigesima quinta Januarii
 jamjam quingenti Emigrantes ante Ur-
 bis portas fuissent.

Cum

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

Cum autem Magistratus Acatolicus propositum tumultus periculum ex Emigrantium receptione timendum hac ratione retunderet, quod ex circumvicinis rusticis Catholicis centeni & centeni supplicantium more certis diebus urbem ingrediantur, quin inde tumultus oriretur, ad hanc paritatem respondit Magistratus Catholicus, has supplicationes multis retro sæculis ante Lutheri incunabula Augustæ fuisse celebratas, proin nequidem per somnium a Magistratu Acatolico prohibendas, hosque peregrinantes recta & duntaxat ad visitanda Tempa tanquam devotionis suæ terminum properare, nec perpetuam in Urbe habitationem intendere, sed peracto pietatis exercitio ex Urbe ad suos non sine maximo civium Acatolicorum emolumento quiete reverti: E contrario autem Emigrantes Augustam, quamvis hæc Urbs nec competens nec necessarius esset emigrationis & subsistentiæ terminus, venire, & cum maximo pauperum, famulorum & civium damno, & tumultus periculo, ut perpetuo in urbe subsisterent, exigere.

Immerito etiam ab Acatolicis expositum querebatur Magistratus Catholicus, quod Emigrantes extra urbem non tam collocari, quam ob illorum

Hist. Eccles. Tom. LXXIII.

Qq nu-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

numerum potius compingi deberent, id falsum esse reponebant Catholicis, eo quod in primo Religionis servata Lutherani cives certatim tot ad suas aedes attraxissent, ut ceteris superfluum esset locus, & si non fuerit, id impetandum esse Magistratui A Catholicis, qui, id suadentibus Catholicis, hereticos non item Oberhusium & Pletheimium abduxissent. Postea Catholicus Duumvir & Ilfungius Nosocomii Præfectus impactam hanc calumniam, perinde ac si iniqua & Christiano & prudente ac morigerato homine indigna crudelitate usum culcitrarum etiam petenti Magistratui A Catholicis deprecassent, a se amoliebantur, per testes comprobando, quod simul ac stramentitiae ejusmodi mattæ fuerint petite, ex Catholici Duumviri mandato stramentum fuerint suppeditatæ. Id cum invidiam haud possent A Catholicis maligne interpretantem promptam hanc voluntatem interpretabantur perinde ac si id Catholici Duumvir potius aliorum vituperationum veritus, quam miseratione motus fecisset, cumque id ipsum A Catholicis in quoque ad Cæsarem literis exposcerent, de sinistra & maligna hac interpretatione Catholicus Duumvir vehementer exoptulabat, ostendens, quod solo charitatis Christianæ titulo impunitus

pulsus consensisset, id inde patere, quia Sæc. XVIII. A. C. 1731.
 has culcitræ utpote pro solis pestiferis
 huiatibus Civibus specialiter destinatas
 jure denegare potuisset, hi autem alie-
 nigenæ nullo *civilegii aut communitatis*
 nexu conjuncti essent. Acrius adhuc
 illum pungebat calumnia, qua Acatho-
 licus epistolæ ad Cæsarem datæ Au-
 ctor gravem hunc Virum insimulabat,
 perinde ac si tanto in Protestantes odio
 flagraret, ut *etiam Civibus Lutheranis,*
si contagione afflictæ forent, sine scrupulo
hasce culcitræ denegasset. Iniquissimo
 igitur ferebat animo, quod hic Auctor
 tam scandalosam & malignam opinio-
 nem conceperit de Viro erga ipsos Augu-
 stanæ Confessionis Cives optime me-
 rito, perinde ac si Hic inter hosce ru-
 sticos nec sibi nec Acatholicis alio quam
 communi charitatis nexu conjunctos,
 & inter dilectos Concives suos tam ex
 Divino, naturali & gentium jure, quam
 ex Civitatis legibus quasi devinctos
 nullum discrimen facere nosset, cum
 tamen omnes & singuli de pacifico &
 moderato hujus Duumviri animo &
 charitatis officii omni data occasione
 etiam erga Acatholicos cives exhibitis
 testari possent &c. ex ejusmodi autem
 calumnia publicis typis in Urbe vul-
 gata nil aliud expectandum esset, quam
 inter plebeios & Cives exacerbatio
 Qq 2 ani-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

animi, debitæ obedientiæ, veneratio-
nis, & amoris neglectus, Superiorum
contemptus, ac denique seditiosus
multus &c. Parem quoque indigni-
tatem excitavit altera ejusdem
storis criminatio, qua Duumviro Ca-
tholico imputabat, quod Hic ex
odio nullum ex quingentis rusticis post
adventantibus nisi sub hac naturæ,
tium & Imperii juribus contraria
tione, ut deinceps adventuri ab Urbe arce-
tur, nec quieti dies daretur, contra omnia
stianam, humanam & ipsis bestiis debita
charitatem & miserationem admiserit. Hæc
vero calumnia ipsum etiam Augu-
stum Episcopum & Bavarix Electorem
petere videbatur, eo quod etiam
juxta hunc convitiatorem ex odio &
non ob communem quietem & securi-
tatem conservandi studium die 15. Dec.
1731. per suum territorium transeun-
tibus nullam omnino moram, aut sese
invicem separandi, aut in eorum terra
manendi copiam dedissent: cum tamen
nec ex naturali, nec ex gentium aut Im-
perii jure nec ex consuetudine inter
tholicos & Protestantem recepta id
ceptum sit, nec debita charitas & con-
miseratio ad hoc solum restringatur,
ut a sua fide deficientes vel omnes vel
aliqui in omnes urbes, quas pertran-
seunt, recipiantur, aut plures in vel
extra urbem quietis dies necessario eis

concedantur: potius autem hisce juri- Sæc. XVIII.
 bus plene sit satisfactum, si *salva com-* A. C. 1731.
muni & publica quiete ac securitate eis
 communia non item singularia chari-
 tatis obsequia per eleemosynas aliaque
 subsidia præstentur, præcipue, cum
 pace Westphalica nil aliud præcipiatur,
 nisi *liber transitus* per urbes, per quas
transire omnino necessarium est. Nisi
 vero Magistratus Catholicus provida
 hac conditione immoderatum Religio-
 nis Zelum moderasset, absdubio Sa-
 lisburgenses rustici singulari Luthera-
 norum civium charitate pellecti una-
 omnes Augustam contendissent, & pa-
 lam vel clandestine multa eorum millia
 non sine maximo civium damno, &
 tumultus periculo in Urbem involassent.

Ex his inferebat Catholicus Magi-
 stratus I. se æquissimo jure petiisse,
 ut sibi commeatus literæ, quibus hi
 Emigrantes provisi essent, communi-
 carentur. II. Ut, quam ex religioni-
 bus in Romano Imperio toleratis hi
 transfugæ profiterentur, coram utro-
 que Magistratu non ex erroneo plebis
 rumore sed vel Emigrantium literis,
 aut fidei confessione aut ex alio fide
 digno testimonio probaretur; cum ta-
 men Magistratus A catholicus insuper-
 habita Duumviri Catholici petitione
 non nisi *tres* ejusmodi commeatus lite-
 ras,

Qq 3.

Sæc. XVIII. ras, imo & earum duntaxat transfusa
 A.C. 1731. misisset, & de examine, quod tamen
 nonnisi cum paucissimis characteribus
 gnaris emigrantibus habitum fuit, ni-
 hil omnino Magistratui Catholico fu-
 set communicatum, proin nulla cer-
 de eorum religione notitia habita sit. ut
 forte ea exinde constaret, quod hi
 stici tam Kauffburi, quam Augustanæ
 frontem signo Crucis munirent, petra-
 tunderent, & in Augustanæ Confessionis
 nis Ecclesiis in genua pro veteri
 more procumberent. Atrox igitur con-
 lumnia Magistratui Catholico ab
 store per hoc impacta fuerit, dum Ce-
 sari exposuit, has comneas literas
 exhiberi, & Civium ædes, in quibus
 hi Emigrantes habitarent, designatim
 a Magistratu Catholico ideo fuisse pe-
 titum, ut hos miseros malevolis Civibus
 Catholicis tanquam furoris sui victimas
 exponeret, ac propterea ipse nihil, quod
 tamen suarum partium fuisset, pro eor-
 rum defensione disposuisset. Hæc
 Duumvir Catholicus falsitatis com-
 ex eo, quod habita notitia de Emi-
 grantium adventu mox proposuit
 eos ad Augustanæ Confessionis Tem-
 plum, omniumque securitate militum
 insuper Medicos, qui de eorum salu-
 tate curam haberent, designaret.

providum tamen hoc consilium Magi-
 stratus A catholicus rejecerit, & ubi
 Catholicus contra *privativam* dispositio-
 nem reclamabat, id Auctor ita maligne
 interpretatus sit, perinde ac si in emi-
 grantium defensionem ab A catholicico
 Magistratu facta, Catholicus contra
 Officii sui debitum improbasset.

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

His fusius expositis Magistratus Ca-
 tholicus alteram & quidem palmarem
 A catholicici accusationem diluit, scilicet,
 quod ipse *Urbis portas non aperiri jussis-*
set. Hujus mandati æquitatem com-
 probatam reddidit I. quia quamvis
 Magistratus A catholicicus pollicitus esset,
 quod prima Emigrantium turma non
 diutius nec perpetuo sed duntaxat uno
 alterove die ad quietem se in Urbe
 retentura esset, postea tamen omnes
 clam in urbem admisisset, & nequidem
 de conditione, religione &c. usque ad
 adventum aliorum quingentorum Emi-
 grantium, notitiam Catholico Magi-
 stratu communicasset. II. Quia de
 altera hac turma plures contra datam
 fidem clam in Civitatem introduxit,
 & Catholico Magistratu hoc in negotio
 tale dedit responsum, ac si solus Magi-
 stratus A catholicicus omnia private
 ex plenitudine potestatis agere & dispo-
 nere posset, nec desuper alteri parti re-
 spondere teneretur. III. Quia non nisi

Qq 4

per

Sæc. XVIII. per sex diei horas portæ non fuerint
A. C. 1731. apertæ, (mox autem post factam de-
 clarationem reſerata) & id quidem,
 ne clandestine plures in Urbem im-
 perent, sed communis tranquillitas con-
 ſervaretur, ac tumultus & pericula
 aliquot centum civium excuſus ad in-
 emigrantes præcaveretur. Cum ergo
 proſequebatur Catholicus Duumvir,
 ex his manifeſtum ſit I. cuncta a
 diſpoſita ad conſervandam Reipublicæ
 quietem & ſecuritatem collimaffe, II.
 Magistratum Catholicum in ſuo par-
 tatis, & communi auctoritate regendi
 jure per privative arrogatam juridi-
 tionem fuiſſe graviffime læſum, III. Hanc
 multis impactis calumniis, & inſer-
 mendaciis injurioſe traductum &c. hinc
 Cæſareæ ſuæ Majæſtati humiliter ſup-
 plicatum, ut edicto præcavere vellet
 ne Urbs pluribus quam illis trecentis
 Emigrantibus deinceps gravaretur, &
 ob calumnioſum ſuum ſcriptum Apo-
 tholicus Magiſtratus reprehenſus, nec
 non ad communem pacem & conſer-
 vationem revocatus, cives ad ſeditiones
 contumelioſis ejuſmodi libellis publicis
 editis deinceps concitare prohiberetur,
 ac denique Catholico Magiſtrato præ-
 ſcriberetur, qua ratione impoſterum
 hoc in negotio agendum eſſet.

§. XXXIV.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. XXXIV.

*Salisburgensis Legati responsum ad
Saxonici Secretarii querelas.*

Jam supra meminimus, quod Salisburgensis Archiepiscopus per suos Ministros specialiter in causam motæ seditionis inquiri jusserit, pollicitatione interim facta, quod rebelles hi subditi, si a seditionis suis turbis abstinerent, nec ob libros prohibitos punirentur, nec in libero, privato tamen sectæ exercitio perturbarentur: Cum autem his non contenti essent, sed captis licet triginta duobus turbarum coriphæis, ceteri tamen per quatuor omnino menses totam circum regionem terrore, minis, insultibus, & violentiis complevissent, atque in verso naturæ, & legum Imperii Ordine subjectionis jugum excutere, suumque Principem sibi subditum reddere moliti essent, Archiepiscopus universo Orbi palpandum manibus dare cogebatur, hos nec propter emigrandi beneficium, quod eis, si moderate fuisset petitum, nunquam denegatum, nec ob Religionis libertatem, quæ eis concessa erat, sed propter publicos tumultus, seditiones & turbas Principis sui patrocinio & tutela excidisse. Eo igitur sine Archiepiscopus in omnibus

Q q 5   septem

Sæc. XVIII. septem Præfecturis, ubi ejusmodi mo-
 A. C. 1731. tus fuere concitati, seditiosa hæc facta
 testibus juratis comprobari, & ad ju-
 dicii acta referri jussit, demum per
 cuncta hæc juridica constituta, & in
 publicis Prætorum tabulis excerpta ty-
 pis edi curavit: Inde igitur concordi
 plurimorum testimonio patuit, quod
 hi rustici prohibita & seditiosa habue-
 rint conventicula, neglecto sui Principis
 judicio de imploranda etiam armata
 exterorum ope conjurarint, foedus in-
 ter se juratum de non emigrando inie-
 rint, populum ad defectionem sollici-
 tarint, Catholicos precibus, dolis, im-
 diis, flammæ ferrique metu ac minis
 ad suas partes pertraxerint, ac invidiosos
 & reluctantes catalogo apostatarum ad-
 augendum suorum numerum inscripse-
 rint, sumptis armis armamentarium
 Radstattense occupare decreverint,
 Blasphemias in Christum Dominum
 B. V. & Sanctos evomuerint, Sancto-
 rum imagines iconoclastarum more
 confregerint, & ipsum suum Principem
 atque Archiepiscopum horrendis in-
 juriis, convitiis & probris lacessiverint
 &c. Genuina & juridica hæc relatio
 palam edita sperabat Archiepiscopus
 fore, ut nullus Elector aut Imperii Prin-
 ceptus horum rebellium subditorum pro-
 trociam in se suscipere velit, minus
 vero

vero eidem in mentem venire potuisset, Sæc. XVIII.
 quempiam approbaturum, quod Ca- A. C. 1731.
 tholicus Princeps per publicæ quietis
 perturbatores a suo Superioritatis ter-
 ritorialis jure sibi æque ac aliis Im-
 perii Principibus competente dejiceretur,
 eoque indubitatum esset, quod
 quilibet Princeps Catholicos sibi sub-
 jectos, si suscitata tam periculosa sedi-
 tione, horrendis suis petulantibus, &
 convitiis in ipsum effusis pacem per-
 turbassent, etsi in anno normali libe-
 rum ibidem suæ Religionis exercitium
 habuissent, absque omni tamen eje-
 ctionis termino, & sine forensi judicio
 illos e sua ditione propulsandi jus ha-
 beret: Sua tamen spes Archiepiscopum
 fefellit: Plures enim calami, ut hos
 rusticos a rebellionis macula purgarent,
 tam apud Cæsarem, quam apud Cor-
 pus Evangelicum desudabant, & ipse
 met Saxonici Electoris Secretarius die
 vigesima octava Januarii Salisburgensi
 Legato scriptum tradebat, in quo tam
 Archiepiscopale emigrationis diploma,
 quam edita contra rebelles testimonia
 impugnare moliebatur: Hujus vicissim
 scripti articulos omnes Legatus Salis-
 burgensis solide refellebat, ostendens
 l. hos subditos in processu ut vocant,
informativo de seditione aliisque crimi-
 nibus per testes potissimum juratos &
 con-

Sæc. XVIII. concordēs servato omni juris rigore
 A C. 1731. accusatos, & ipsa factorum notorietate
 convictos fuisse, nec eis patrociniū
 obtentam conscientię libertatem; hinc
 enim sine excitato tanto ac universali
 tumultu, importuno assultu, mutua
 conjuratione, & nec minis clandestinis
 & publicis, severe tamen prohibitis
 conventiculis extorquere, sed potius
 modesta apud suum Principem insinuatione
 petere debuissent, eoque Pax Westphalica
 Art. V. §. 34. non nisi quiete & pacifice
 religionem suam mutantibus beneficium
 emigrationis indubiteat, præterea emigrationem
 nulli fuisse prohibitam, nec eorum ullum
 vi ex patria ejectum; postea vero transitu
 militibus fuisse obsessos, partim rebellionis
 Auctores fuga elaberentur, partim quod
 compertum fuisset, eos non Religionis suę
 studio, sed Principem suum, ejusque Administros
 calumniis & mendaciis denigrandi studio
 Ratisbonam contendisse, perperam etiam
 hos rebelles conqueri, quod eis inhibi-
 tum fuisset, proles suas ad Lutheranorum
 scholas mittere; eos enim tunc adhuc
 exterius Catholicam fidem fuisse professos,
 nunquam autem Imperio hucusque
 auditum, quod Parentibus filios suos
 impuberes ad externarum scholas, ut
 ibi in contraria religione

religione instituerentur, mittere licuisset. II. Triennii terminum iis duotaxat in P. W. concedi, qui sine tumultu religionem immutarent, & durante triennio quiete in suis ædibus subsisterent, non autem his, qui seditiosa impunitate *publicum* Religionis exercitium, cum integra suorum bonorum possessione sibi indulgeri peterent, nec tamen unquam emigrare intenderent; secus enim sequi, quod Compaciscentes partes solliciti non fuissent, an facta Religionis mutatione in Principis ditione pax vel turbæ invalescerent. III. Æquissimum fuisse, quod emigrantibus expleto triennio ad patriam revertendi facultas denegaretur; secus enim dispositionem pacis Westphalicæ impune possent eludere, si sub specioso bona sua administrandi vel proles suas educendi obtentu identidem reverti, & per longius tempus ibidem morari ipsis liceret; concessum tamen eis fuisse, ut vel sua bona venderent, vel *quoties id ratio postularet*, circiter per tres dies ibidem morarentur, nec ob tenuissimas eorum possessiones, nec ob exigenda debita vel prosequendas lites utpote mox decidendas longiorem requiri moram: falso autem Archiepiscopi Ministros Ratisbonæ fuisse accusatos, perinde ac si hæc bona leviori pretio

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

pretio cum rusticorum damno vendi
fuissent; gratissimum enim Archiep
scopo fore, si vel unicum Prætorum
&c. ejusmodi culpæ ream denomi
possent, potius autem certissimum est
quod plurimi emptores infecta re
cesserint, eoquod exigua hæc bona
riori pretio vœnum exposita fuisset.
IV. Æquitati omnino consonum fuit,
ut hæreditaria portio filiorum Catho
licorum, qui jam puberes sunt, & al
annos discretionis pervenerunt, rele
varetur, ne a suis Parentibus ob
tatam religionem aliorum migrato
bus derelicti mendicare cogantur.
Immerito querelam moveri, ac si de
micilio carentibus emigrationis tem
minus vel nimium angustus, vel nullus
fuisset indultus, incolatus enim
dependere a jure Superioritatis ter
torialis, & eos, qui domicilium fixum
non haberent, proprie non esse sub
ditos, sed *parvi temporis* subditos
cari, eosque *contra Magistratus volun
tatem mansionis jus nullum habere, sed
cumque tempore juberi posse, ut emigrarent*
hos vero ceteris prius e patria
abductos, eoquod petulantiores, &
gisque periculosi fuissent; quod autem
eorum temeritas in verbis & minis
tiffet, id non eorum bonæ voluntatis
sed providæ Magistratus dispositio

adscribendum. VI. Manifesta ejuratæ fidelitatis & seditionis indicia esse privatas plurium millium conjurationes, concursus, consultationes, fœdera & auxilia contra Principem ejusque Ministros quæsitæ &c. VII. Spectatis omnibus eorum seditiosis ausibus ad oculos comprobatis instrumentum pacis W. exacte fuisse observatum, nisi quis hos rusticos velut de *re bene gesta* laudare, & Principi publicam quietem & pacem invidere vellet, præcipue postquam hic idem suum emigrationis diploma in multis ex innata clementia temperasset. VIII. Quatuor, & non trium duntaxat Præfecturarum subditos terminum prolongari petiisse, & quamvis se hanc gratiam ob suas petulantias non fuisse promeritos ipsimet fassi essent, ab Archiepiscopo tamen etiam ceteris hoc fuisse indultum, eo sine, ut & ipsi ad saniora reverterentur: de cetero ipsos hosce rebelles in suo libello supplici die 16. Jun. 1731. petiisse, vel liberum Religionis exercitium in patria, vel emigrandi facultatem, hac ergo eis non modo concessa, sed & emigrationis termino clementer prorogato, quod quererentur, non habere: Ex his inferebat Legatus, attendita P. W. litera & Compaciscentium intentione constare, hosce factiosos

Sæc. XVIII.

A C. 1731.

Sæc. XVIII. Seditiosos Beneficio non nisi pacificis sub
 A. C. 1731. ditis in P. W. concesso *vel in totum vel*
saltem in tantum sese indignos reddi-
 disse, & tamen quinquaginta annos
 rebellionis Antesignanos adhuc in car-
 cere detentos non ultra culpæ meritum
 castigatum iri, de cetero autem ab
 Archiepiscopo Salisburgenfi utpote in-
 mediato Imperii Principi jus reformandi
 in Seditiosos, præsertim rebellionis alio-
 rumque criminum reos abnegari haberi
 posse, proin ei semper integrum fuit
 illos e ditionibus suis exterminare juxta
 ipsa Protestantium principia, qui hæc
 resin merum errorem intellectualem,
 non autem crimen publicum pro foro
 externo pœnæ obnoxium quidem tra-
 tuunt, tradunt tamen, quod si illius
 circumstantiæ aliam delicti speciem
 superinducant, v. g. seductionem alio-
 rum, excitatos seditiosos publicosque
 tumultus, formalem Principis contem-
 ptum &c. tunc e patrio solo libere ex-
 pelli possint: Id quoque eo certius esse
 erga illos, qui Anno 1624. publicum
 vel privatum suæ Religionis exerci-
 tium nulla anni parte habuerunt, &
 primum post pacem Westphalicam, de-
 mum a Principis religione desciverunt:
 his enim integram emigrandi liberta-
 tem non suffragari, proin Dominum
 territorii non teneri, eos contra suam
 voluntatem.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

voluntatem tolerare, sed posse pro arbitrio suo ejusmodi subditis emigrationem imperare, hacque ratione jus reformandi in eos exercere, juxta Inst. Pac. Osnabr. Art. V §. 36. veri. *aut a Domino territoriali &c.* Hennigesum quoque ad verba *Patienter tolerantur &c.* observare, necessitatem omnimodam Territoriali Domino minime impositam esse tolerandi ejusmodi subditos, eoquod §. 36. *illis facultas etiam data sit imperandi subditis migrationem.*

Pariter plura alia, quæ in horum rebellium favorem & Salisburgensis Archiepiscopi ac Catholicorum injuriam sparsis ubique libellis etiam Imperatori porrectis divulgata fuere, falsitatis convicta resellebantur, & quidem l. criminabantur, eos, qui Confessioni Augustanæ se addixissent, summa importunitate, ut ad fidem Catholicam redirent, fuisse adactos: id falsissimum esse demonstratum est, eoquod Archiepiscopus ipsemet in suo emigrationis diplomate die 31. Octob. 1731. disertis verbis præcepisset, eos, etsi *ultra* ad fidem redire peterent, non nisi sub maximis cautelis esse recipiendos, eoquod experientia teste ab ejusmodi hominibus nil nisi tumultus & seditiones essent timendæ. Insuper ipsos Emigrantes tam in Archiepiscopali Com-
Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Rr mis-

Sæc. XVIII. missione, quam Memmingæ & Halle
A. C. 1731. die 5. Jan. & 7. Jul. sponte factos esse

se libere & sine ullo impedimento aut molestia fuisse dimissos, se omni humanitate & benignis verbis denuo Ecclesiam frequentare rogatos &c. E contrario autem Lutheranos rusticos præcipue cursum rursus in patriam irrepissent, variis artibus, seditiosis verbis, additis etiam minus rudiores Catholicos ad defectum nem sollicitasse, eis libros prohibitos obtrusisse &c. II. Spargebatur, haec rusticos immodicis multis pecuniis fuisse vexatos, si libros Lutheranorum retinuisse, diebus præceptis Ecclesiam neglexisse, vel prohibitis diebus non jejunasse deprehensi fuissent: ostendebatur, hos non ob præfata delicta, sed ob rebellionem & contemptas Principis leges fuisse castigatos; jam enim a pluribus annis fuisse statutum, ut qui se vel Calvinianæ vel Lutheranae sectæ addicunt, sine coactione in conscientia libertate relinquuntur, & intra emigrationis terminum venditis bonis suis a patria discedant, nullus autem vel ob libros prohibitos minus propter religionem castigatus his vero poenis (prout in quavis religione fieri amat) eos duntaxat fuisse multatos, qui fidem Catholicam exterius profitebantur, & tamen fidei præcepta palam violassent. III. Protestantes

altum in clamabant, his neophytis terminum triennii in P. W. concessum, ^{Sæc. XV/II.} A. C. 1731. fuisse denegatum: ad hoc responsum est, pacem id concedere sub hac conditione Art. 5. §. 12. si tales *sua officia cum debita subjectione peragant, & nullis turbis ansam præbeant*: potissimos autem ex his rusticis terminum ad festum S. Georgii lubentissimo animo acceptasse, alios Ratisbonæ supplicasse, ut ante evolutum triennii terminum, quamprimum fieri posset, dimitterentur. IV. Incolas aspero hyemis tempore fuisse ejectos, & quidem vi, armata manu, & explosis in eos sclopetis. Responsum, ex Werfensibus seditiosis quosdam vim militibus intulisse, lapidibus impetisse, eos vulnerasse, eorum Tribunum arrepto collo aggressos fuisse &c. vim ergo vi repellere, necessarium fuisse, ita tamen, ut sclopis *non oneratis* & sine ulius vulneratione repellerentur: certissimum autem esse, quod Catholicus Venator a quodam rustico rebelli globis trajectus altera die occubuerit, & alius Lutheranus rusticus nomine Georgius Thurner Prætoris Ministrum duris verberibus exceptum ter ad terram affligerit. V. Ratisbonæ vulgatum, eis nequidem ad compingendas farcinas, debita solvenda &c. sufficiens tempus fuisse indultam. R. octidui tempus fuisse

Rr 2

Sæc. XVIII. fuisse concessum, ad tenuissimas eorum
A. C. 1731. facultates &c. superabundans, eos
 quoque de instanti emigrationis ter-
 mino fuisse aliquot ante diebus admi-
 nitos, ex relictis eorum bonis, etiam
 minima Archiepiscopi jussu fuisse et
 transmissa; quæ autem Bartholomæus
 Pilz de sexaginta florenis sibi a Pre-
 tore ablatis edixisset, inde falsitas
 convinci, eoquod tota hujus incoe
 substantia ægre septem florenos exco-
 deret. VII. Clausis alpium faucibus
 libertatem emigrandi fuisse interceptam.
 R. cuilibet Principi seditionis tempore
 territorii fines claudere licitum esse,
 Archiepiscopum tamen lubentissime
 concedere, ut ejusmodi rebelles vel
 seorsim vel turmatim Provinciam suo
 discessu expurgarent. VIII. Infantes
 suis Parentibus ereptos, vel unacum
 innuptis emigrare fuisse coactos. R.
 id falsissimum esse, infantibus enim
 diserte intimatum, ut si vellent, vel
 id eorum Parentes peterent, apud eos
 domi remanerent, ac ex ipsis emigra-
 tium catalogis constare, quamplurimos
 utriusque sexus. Insuper es ultro cum
 suis Parentibus Augustam, Memm-
 gam &c. adventasse. IX. Rupertum
 Winter septuagenarium, & gravi-
 firmitate oppressum ad sumendam S. Sp-
 naxin vi coactum, erepto Lutheri libro
 e lecto

e lecto extractum unacum sua uxore Sæc. XVIII,
 curru impositum, pedibus constrictum A. C. 1731.
 per dimidiam leucam ad Werffiensem
 Curiam ad instar bestię raptatum,
 carceri mancipatum & denique centum
 florenorum multa fuisse punitum. Cu-
 mulata hæc mendacia dilæbantur,
 I. ex eo, quia apud Catholicos nemini
 Sacra Synaxis vi sacrilega obtruditur
 II. in toto Salisburgensi Principatu
 summa pecuniarum multa duntaxat
 ad quinque florenos & quindecim Cru-
 cigeros ascendere potest. III. Dimis-
 sus Winterus nunquam de hac crude-
 litate & damno conquestus est, potius
 Anno 1731. die 9. Junii juridice desu-
 per interrogatus, hujus commenti te-
 meritatem detestatus est, declarans,
 quod ob imminens vitæ periculum ipse
 a suo Parocho S. Synaxi refici petiis-
 set, Lutheri liber integro bimestri ante
 infirmitatem sibi ereptus fuisset, & sine
 ulla vi, carceris aut pecuniarum multa
 Werffiam unacum uxore sua curru
 vectus e Prætoris Curia impune domum
 reversus esset. Hæc ille ad calumnian-
 tium ignominiam. X. Præterea Ra-
 tisbonæ spargebatur, Josephum Lan-
 gegger Anno 1729. per decem Menses,
 Rupertum vero Frommer in tenebricoso
 carcere manibus & pedibus arte ca-
 tenis ligatum, & Joannem Clammer
 Rr 3 ob

Sæc. XVIII. ob unicum libellum diuturno carcere
 A.C. 1731. afflictos fuisse, cum tamen prior non
 nisi *per quinque dies*, alter duntaxat in
 consueta *civium custodia*, & postea
 tentatam fugam carceri datus fuerit.
 tertius ob diu recusatam sceleris confe-
 sionem & plurium librorum ven-
 tionem ultro sibi carceris molestiam
 prolongarit: denique divulgatum, Geor-
 gium Steiner, quia ejus filius fuga fuisset
 elapsus, octidui carcere, & triginta
 florenorum multa ex filii sui patrimon-
 io extorta fuisse punitum, id falsum
 esse ostendebatur, eoquod Archiepiscopi
 jussu publicis typis cautum fuisset,
 ut integra hæreditas paterna post
 Patris obitum filio reddatur, & quod
 met Emigrantes falsi sint, se nullis
 juriis, sed multis beneficiis cumulatos
 fuisse, ipsumque Archiepiscopum eum
 granti Bartholomæo Hoïæ triginta quo-
 tuor florenos benigne dono dedisse, et
 se propterea summam erga eum grati-
 tudinem demonstraturum &c. XI. Catho-
 licum Sacerdotem, eoquod Hambaci
 Lutheri sectam professus ceteris
 ad imitationem admonuisset, captus
 Ratisbonam fuisse abductum, absente
 ad Romanam Inquisitionem raptandum.
 Hujus commenti falsitas detegebatur,
 facta enim inquisitione deprehenditur,
 de hoc facto nec Hambaci, nec Ratis-
 bonæ

tisbonæ vel obscurum indicium ex-
stare.

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

Ceterum hæc & plura mendacia partim ab Emigrantibus ob lucri & amplioris benevolentiae spem, partim ab ipsis, qui Lutheranorum liberalitate pellecti sese Emigrantes fingebant, passim spargebantur, & sine veritatis indagandæ cura benevolis auribus excepta publicis etiam typis divulgabantur: Ita etiam quidam nomine Joannes Andreas Bluhm Ortenburgi coram Springero Prædicante se Werffia ortum, Salisburgi Theologiæ morali vacasse mentiebatur, subjungens, se Anno 1731. emigrantium causam contra quosdam Studiosos propugnasse, & tandem de verbis ad verbera prolapsum apud Magnificum Academiæ Rectorem fuisse accusatum, periinde acsi de Archiepiscopo injuriose locutus illum injustitiæ, totumque Clerum, ceu tanti mali Auctorem, avaritiæ insimulasset &c. hacque de causa se omnibus Academiæ juribus spoliatum, per sex hebdomadas ab Urbis Magistratu fœdo in carcere inclusum, demum vero clam fuga elapsum se fingebat. Ut vero artificiosi hujus commenti scopum eo felicius consequeretur, se bonis avibus Ortenburgum venisse ajebat, & fervens Lutherum sequendi desiderium coram

Rr 4

præ-

Sæc. XVIII. præfato Prædicante simulabat, hoc ergo aliquamdiu bene saginata
A. C. 1731. Ratisbonam unacum commendatarius
 missus est, ibidem marcidas suas me-
 ces venditurus. Benevolas etiam
 aures huic fraudum Architecto præ-
 bant A. C. Oratores; cum autem Sa-
 lisburgi in rei veritatem sedulo in-
 queretur, jurata Aulici Consilii &
 Urbis Syndici de Becken, necnon Re-
 ctoris Magnifici fide constitit, nunquam
 ab immemorabili tempore ullum jo-
 nem Bluhm vel ob Religionem vel aliud
 crimen custodiæ fuisse datum, & ni-
 lum hujus nominis ex Studiofis viginti
 retro annis Salisburgi Scholas frequen-
 tasse. Ejusmodi nempe dolis & me-
 daciis nititur tota calumniarum in Co-
 tholicos sparsarum machina! Heu
 ab similibus structuræ erat, malitiose ex-
 cogitatum illud commentum, quo Kauff-
 burenses literæ ad Corpus Evangelicæ
 cum die 21. Maji mittebantur, quo
 publicis quoque Ratisbonensibus re-
 titiis prælo excusis nuntiabant, quo
 draginta illos ob rebellionem captos die
 15. Maji Kauffburum adventasse, pro-
 pudiosus transitus literis munitos, per
 inde acsi non modo Salisburgensi de-
 tione, sed toto Imperio proscripi ius-
 sent: Cum autem ejusmodi commea-
 tus literæ nunquam Salisburgi fuissent tra-

Sæc. XVIII.
A.C. 1731

nis Sectatoribus plenum liberumque Religionis exercitium concedere velint. Præterea ipsemet Fridericus Guilielmus Borussiae & Christianus VI. Daniæ Rex die vigesima tertia Octobris Anno 1731. & anni sequentis die prima & nona Martii minas addebat fore, ut A catholici Imperii Principum erga Catholicos, eorumque Ecclesias & Monasteria in eorum ditionibus iure retortionis omnem severitatis rigorem, & acerrimas vexationes adhiberi sint: Hanc ergo calamitatem ut a se averterent, Catholicarum Communitatum Deputatis injunctum, ut operam suam omnesque nervos ad Archiepiscopum eo intenderent, ut Salisburgenses Lutherani haud ultra iustæ Religionis exercitio turbarentur: Nec Borussiae Zelus in minis steterit quocirca Halberstattensis Ecclesie Cæsar die decima quarta Aprilis datis ad Salisburgensem Archiepiscopum literis impense rogabat, ut Cleri & Catholicorum Halberstattensium oppressionis clementia in subditos Salisburgenses profusa redimeret: His quoque Archiepiscopus die decima quarta Aprilis descripsit, se jam sub primis rebellionis auspiciis eo intendisse, ut hoc negotio nihil Imperii & pacis Westphalicæ legibus & juri gentium adversum

attentaretur, sic quoque nunc id sibi Sæc. XVIII.
 cordi esse, ac propterea, se, ne de odio A. C. 1731.
 Religionis inculpari posset, rebellibus
 & obstinatis suis subditis, hac licet
 gratia indignis, liberam emigrationem,
 & plenam de omnibus suis bonis di-
 sponendi facultatem clementer indul-
 disse, proin concessis jam omnibus,
 quæ vi præfatæ pacis jure exigî pos-
 sent, haud præsumendas esse infestas
 eju modi retorsiones &c. præsertim
 cum die 7. Martii jamjam Cæsari inti-
 masset, quod in emigrationis negotio
 paterna Imperatoris monita ac consilia
 sibi per Cancellarium Joannem de Gen-
 tillotto insinuata exacte executurus esset:
 Enimvero Carolus VI. Imperator
 7. Aprilis die datis ad eundem Princi-
 pem literis sibi plene satisfactum esse
 testatus, admonuit, ut suis subditis
 Augustanæ Confessioni addictis, cum
 ipsimet ante triennium emigrandi fa-
 cultatem petiissent, illam non modo
 concedere, sed & cetera Juris & pacis
 Westphalicæ beneficia impendere, &
 rebellionis Antesignanis adhuc ca-
 ptis liberationis gratiam concedere ve-
 lit: Addebat tamen Imperator nullo
 se, in iis, quæ Imperii Principi & Do-
 mino Territoriali circa castigandos re-
 belles suos subditos jure competere-
 normam præscribere, sed duntaxat
 velle,

Sæc. XVIII. velle, ut tam his quam reliquis Ab-
 A. C. 1731 gustanæ Confessionis subditis, penale
 acsi conditio ante triennium emigrandi
 non fuisset adimpleta, querulandi nil
 præriperetur.

§. XXXVI.

*Singularis clementia Archiepiscopi
 erga Emigrantes.*

Enimvero Archiepiscopus pro immo-
 sua clementia die 5. Maij per suum
 Legatum cunctis Ratisbonensibus Prin-
 cipum A catholicorum Oratoribus sig-
 ficari iussit, se semper pacis Westphal-
 licæ decreta accurrate servasse, ac se
 super omnibus suis Præfectis præce-
 pisse, ut omnes aliorum fauces Emi-
 grantibus atque emigraturis semper re-
 pertæ essent, & duntaxat iis, qui
 sponte cum suis e patria excedere ve-
 lent, emigrandi terminum præfigerent,
 nullum vero contra suam voluntatem
 ad discessum cogerent, proin sperare
 se, Catholicos prorsus innoxios in A-
 catholicorum Principum terris agentem
 ob rebellium pertinaciam haud quomodo
 quam vexatum iri. Insuper idem Ar-
 chiepiscopus die decima Aprilis omni-
 bus Curiarum Præfectis injunxit, ut
 cunctos, qui in quorundam emigra-
 tium ære nominibus essent, vel quocumque
 quam

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

quam aut depositi vel alio titulo retinerent, ad nomina creditoribus persolvenda, necnon ad præstandam plenam satisfactionem indictis severissimis pœnis, compellant, relictas vero suppellectiles plus offerenti publice vendant, & suis Dominis tradant &c.

Cum ergo Archiepiscopus quiete viventibus *privatum* Religionis suæ exercitium benigne indulgeret, captos rebelles sine pœna in libertatem assere-ret, emigrantibus plenam cum omnibus suis bonis quodocunque vellent, abeundi facultatem concederet, neminem ad emigrandum cogeret, & decem Præfecturarum subditi rebelles exeunte Mense Februario ultro declarassent, ut si *publicum* sectæ suæ exercitium non indulgeretur, ad proximum S. Georgii festum emigrare mallerent, idque eis Archiepiscopus libenti animo indulgeret, totam hanc controversiam cum perfecta etiam A catholicorum satisfactione diremptam fore, credebant omnes æquitatis studiosi: præter omnem tamen expectationem die 31. Maij A catholici Ratisbona ad Cæsarem dedere literas, in quibus querebantur, incolas adhucdum inclementer expelli, aliis ultra emigrare cupientibus transitum occludi, sua bona abducendi occasionem præripi, fatalem emigrationis

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

nis terminum S. Georgii non prole-
gari, Salisburgensis Legati decla-
tionem captiosis verbis concipi, mor-
tuis Parentibus Filios quatuordecim
annorum minores vi retineri, his
clam abduci, cantionibus & precibus
vacantes durissimis pecuniarum multis
gravari, &c. Has pluresque
querelas omnino frivolas esse novit
Catholicus Oratores, ac propterea
13. Junii habita inter se consultatione
declararunt, manibus palpari posse,
quod Salisburgensis Princeps amplius
hoc in negotio indulserit, quam in
Westphalica pax præscribere videretur.
merito autem a suis subditis petierunt
ut concessis semel pacis præiata bene-
ficiis etiam ipsi ea, quæ ab hac præ-
scribuntur, accurate adimplerent, ces-
tissimum autem esse, quod hi rebelles
privato Religionis exercitio vi pacis
concesso haud contenti contra Prin-
cis sui mandatum, publice suam sectam
maximo numero exercuissent, sua
ergo Acatholici haud tolerarent, in
suis ditionibus Catholicis publicum Re-
ligionis exercitium, sibi nec ex dispo-
sitione P. W. nec ex pacto convento com-
petens contra Principis sui mandata
vi & propria auctoritate sibi vendicare
vellent, ita nec Catholico Principi im-
putandum esse, ut in sua ditione pu-
blicum

blicum sectæ, quæ nequidem in anno Sæc. XVIII.
normali ibidem viguit, exercitium re- A. C. 1731.
bellibus subditis concederet.

Porro Imperator ex omnibus ultro
citroque agitatis & transmissis rei gestæ
relationibus probe agnoverat, plurima
ex odio in Catholicos conficta, ultra
modum exaggerata, & debitæ mode-
rationis fines in prosequenda contra
Archiepiscopum querela transgressos
fuisse: Eapropter die decima sexta Maij
Frobenio Ferdinando Principi de
Fürstenberg Cæsareo in Ratisbonensi-
bus Comitibus Commissario injunxit, ut
cum Archiepiscopus non modo Impe-
ratori, sed & Augustanæ Confessionis
Oratoribus in Emigrationis negotio
plene satisfecisset: Ipse apud eosdem
Oratores omne studium eo converteret,
ut hi suos Principes rogent, ne contra
innocuos Catholicos eorum subditos
contra fas interminatam, & Imperii
legibus tam severe prohibitam retor-
sionem, seu ut vocant, *repressalia* exe-
querentur.

Eadem quoque die Imperator præ-
fatum Archiepiscopum & Principem
hortatus est, ut ceteros etiam decem
vel duodecim rebellionis Antesignanos,
quos in concitatæ seditionis testimo-
nium ipse captos retinere voluit, pa-
riter ad humillimas Oratorum preces
libe-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

liberos dimitteret, ut sicut præter
Emigrationis negotium nunc exacte ad pacis Westphalicæ normam confectum
 ita etiam Archiepiscopus ejusque principatus omnem Cæsareæ gratiæ & protectionis certitudinem sibi polliceri posset.

Nondum tamen apud Augustanæ Confessionis Sectatores querelarum nis; die enim trigesima prima Archiepiscopus apud Cæsarem inchoabat, perinde ac si amicabilem compositionem abruptisset, & multa Westphalicæ adversa contra Emigrantes statuisset. Ipse etiam Fredericus Sueciæ Rex die 23. Junii querulas ad Cæsarem literas dedit:

„ Quo magis sincerum & constans
 „ cræ Regiæ Majest. ac Coronæ Sueciæ
 „ propositum est, sua ex parte tam
 „ blicæ per Europam pacis, quam in
 „ perio Romano Germanico tranqui
 „ litati conservandæ firmandæque
 „ fessam, qua fieri unquam licet,
 „ vare operam, & quo majori S. R.
 „ Maj. & Corona Sueciæ in haud
 „ terruptam perennemque Maj. V
 „ Cæsareæ & Serenissimæ Domus
 „ striacæ felicitatem fertur adfectu
 „ attentione S. Reg. Maj. animo spect
 „ dam censet occasionem quamlibet
 „ eventumque, unde vel barbarum

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

„forſan in Imperio Romano Germa-
„nico ſeges, vel Cæſareæ V. Maj. ac
„Sereniſſimæ Domui Auſtriacæ, ali-
„quod ex ambiguo rerum ſuboriri poſ-
„ſit diſcrimen „

„Quantum violentiæ, perſecutionis
„oppreſſionisque diverſis in Germaniæ
„locis, a Principibus iis Romano-Ca-
„tholicis, qui præ nimio in Sedem
„Romanam ſtudio, ſua ipſorummet ve-
„riora commoda non, prouti par eſſet,
„cordi habent, jam diu perpeſſi fue-
„rint Evangelicæ addicti religioni,
„quaſque adeo ad comitia Imperii de-
„tulerint querelas, tam a corpore ibi-
„dem Proteſtantium, quam Potesta-
„tum Evangelicarum variis literis Ma-
„jeſtati Veſtræ Cæſareæ expoſitas,
„benigniori etiamnum retinet me-
„moriam. „

„Et quamvis Cæſarea Veſtra Maje-
„ſtas pro ſuo non minus in juſtitiam
„amore quam ſummi in Imperio Ca-
„pitis, iudicisque auctoritate, hiſce
„injuriis ſæpius dehortando obviam
„ire commota ſit, dolendum tamen
„maxime eſt, tantum abeſſe, ut æ-
„quiſſima hæcce, atque ad Evangeli-
„corum in Imperio ſalutem tendentia
„Maj. Veſtr. ſtudia, ſperato gaudeant
„effectu, ut potius Romano-Catholi-
„corum Principum quidam, poſtha-
„
Hiſt. Eccleſ. Tom. LXXIII. Ss bitis

Sæc. XVIII. „ bitis ejusmodi dehortamentis, con- „
 A. C. 1731. „ nuatam in subditos Protestantem vim „

„ atrociore indies cumularint iniquitate „

„ Hos inter inprimis est Reverendissimus „

„ sumus Archiepiscopus Salisburgensis „

„ qui irritis, queis ipsum Cæs. Vest. „

„ Maj. dehortata est, necnon Corpora „

„ Evangelicorum ac potestatum Protes- „

„ tantium neglectis repræsentationibus „

„ amicis, contra tenorem constitutio- „

„ num legumque Imperii fundamenta- „

„ lium, eo nunc in sibi subjectos Evan- „

„ gelicos processit inclementiæ, et „

„ post diu toleratam sævissimæ perse- „

„ tionis miseriam, cum bonorum tra- „

„ dem jactura, patria domoque multa „

„ mortalium nulla excedere coacti sunt „

„ Et quoniam, ni efficaci atque Im- „

„ perii constitutionibus conveniente „

„ modo mature coerceatur durissimum „

„ hocce institutum, metuendum sane „

„ est, ne & publicæ salutis tam necessa- „

„ ria in Imperio concordia turbetur, et „

„ varia hinc denique enascentur in- „

„ commoda. Proinde jussu specissimi „

„ S. R. M. Domini mei Clementissimi „

„ Maj. Vestræ Cæs. hæc me omnia ha- „

„ millime exponere, & qua par est „

„ veneratione contendere oportuit, et „

„ pro supremi, quod Cæs. Vest. Maj. „

„ possidet, judicii munere, necnon „

„ Zelo, quem semper testata est ad „

„ tuere „

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

„tuenda Imperii jura laudatissimo, con-
 „grua iisdem ratione, æquum tot
 „Evangelicorum circa religionem que-
 „relis finem, quantocius imponendum
 „curet, præcipue ut jam diu adflētif-
 „simis Salisburgensibus clementer sub-
 „veniat, quo legum saltem Imperii
 „ac pacis West. fruantur beneficiis,
 „quam ob causam Maj. Vest. Cæs.
 „non solum iterato fortiusque Reve-
 „rendissimum Archiepiscopum dehor-
 „tari, sed & ubi frustra, sicuti antea
 „fuerit, ea exequi haud gravabitur
 „consilia, quæ ad Justitiam obtinen-
 „dam, inque auctoritatis Imperatoriæ
 „robur Maj. Vestræ Cæs. Imperii con-
 „stitutiones, tali utique suppeditant
 „casu. „

„Hac porro occasione Maj. Vestræ
 „Cæsar. haud minus submissee referen-
 „dum est, quod cum ad aures Sacræ
 „Rom. Majestatis Domini mei Clemen-
 „tissimi, certior etiam attulerit fama,
 „subditos Maj. Vestræ in Hungaria
 „Evangelicos, tam aliis adversis, quam
 „juramenti, quod ipsorum conscientiæ
 „ac religioni repugnat, formula mi-
 „nitatos, Clementissimum Maj. Vestr.
 „Cæs. implorare auxilium, sacra Regia
 „Majestas autem nulla dubitet, quin
 „omnibus rite perceptis circumstantiis
 „Cæs. Vestra Maj. pro sua magnanimi-
 „tate

S s 2

„tate

Sæc. XVIII. „tate atque erga subditos fideles amore
A. C. 1731. „prona certe consentiat ut. ne in exce-
 „ditio religionis libero, a Maj. Vestra
 „Cæsar ac Majoribus ipsius gloriosissimis impetrato, atque concessis
 „vilegiis, & conventionibus, tum aliis
 „aliis publicis stabilito, confirmatoque ulla eorum conscientia vis
 „feratur, sacra. Reg. Maj. & Coronæ
 „Sueciæ haud secus ac potestatum
 „Evangel. aliarum, majorem in modum
 „hisce quoque suffragandum rata, proinde ducatur certissima, Maj. Vest.
 „Cæs. quæ Sacra Reg. Maj. eidem
 „nunc declaranda voluit, pro documentum
 „habituram, desiderii ipsius votique
 „sinceri, tam ut incommoda vitentur
 „quælibet, quam Maj. Vest. Cæs. &
 „Sereniss. Domus Austriacæ gloria
 „usque illibato semper floreat incremento.,,

„Sic ubi autem S. R. M. hoc in officio
 „fidei Caroli VI. Maj. detulerit, illi
 „vero ut pignus amicitia singulari
 „mutuo imprimis demerendum studio
 „Sacra. Reg. Maj. magna cum voluptate
 „acceptura est. Cæterum gratia
 „favori Maj. Vest. Cæs. memet emittam
 „atque humillime commendo.,,

§. XXXVII.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.*Rebellium delicta juramento ac testi-
bus comprobata.*

[n]superhabita Archiepiscopi clementia Salisburgenses rustici ad obsequium revocari haud poterant; hi enim, qui nondum emigraverant, contra iterata Principis mandata privatas conjurationes & conventicula iniere, in quibus publice Conciones convocatis vicinis habebant, libros prohibitos alta voce prælegebant, & cantilenis suis sectam libere profitebantur: Alii vero sub obtentu, quod relicta sua bona procurare, vel proles suas abducere vellent, ad suos reversi Catholicos maxime rudiores ad defectionem sollicitarunt, libros erroribus turgidos eis obtrudere, & perniciosum literarum commercium foventes in ipsam etiam Catholicam fidem contumeliosa verba effuderunt. Eapropter Archiepiscopus transmissis in omnes decem Præfecturas mandato die prima Augusti inhibuit, ne rustici in posterum talia attentarent, secus pacis Westphalicæ beneficio privandi, & severe puniendi: privatim tamen cuilibet cum suis intra domos suas sectæ exercitiis vacare liceret: Cum vero non deessent, qui vel publicis scriptis
Ss 3 vel

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

vel liberiori lingua horum rebellium ausus excusarent, imo & singularem clementiam, qua Archiepiscopus seditionis Auctores sine supplicio liberos dimiserat, maligne interpretarent, perinde ac si nullius criminis rei, prout injuste diuturno carcere vexati fuissent, hinc Archiepiscopus in horum rebellium, aliorumque pacis perturbatorum crimina ad juris rigorem inquiri, & cuncta juratis testibus comprobari iussit, quo facto omnia, prout in actibus publicis, inquisitionibus, constitutis, & per juratos testes & proprias reorum confessiones comprobatis exposita fuerant, publicis typis divulgari voluit.

Horum scelera, qui mente a partium studio aliena pervolverit, facile judicabit, haud immerito non modo Salisburgensem Provinciam, sed universam Ecclesiam Catholicam sibi gratulari, quod e gremio suo excluderet ejusmodi homines, qui suam fidem & Baptismale foedus perfida simulatione tamdiu profanarunt, & sectam, quam intus fovebant, aperta in legitimum suum Principem rebellionem detulerunt. Hac de causa nec Catholicos hosce Profelytos Acatholicis invident, quippe nec ipsimet approbare audent, quod per ducentos ferme annos exterius religionem, quam in corde

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

detestabantur, professi sint, & suam
hypocrisin ad suos posteros propaga-
rint. Id sane Christi doctrinæ & Evan-
geli præceptis recta contrarium est,
nec primis Christianis consonum, qui
quidem ob pœnarum metum in cryptis
habitantes occulte Religionis exer-
citiis vacabant, quin tamen Ethni-
corum superstitionem exterius simula-
rent. Porro cetera, quæ de horum
agrestium emigratione subinde facta,
de eorum transplantatione in remotis-
simas regiones, necnon de incultis eo-
rum moribus &c. præterea referri pos-
sent, ab aliis abunde jam vulgata,
passimque nota Lectorem fatigarent
citius, quam Scriptorem deficerent.

§. XXXVIII.

*Controversia inter Victorem Amadeum
Regem, ejusque Filium.*

Aliquamdiu Victor Amadeus Sardi-
niæ Rex, translato in Carolum
Emanuel Filium suum Regno, quiete
vivebat, subito tamen præter omnium
expectationem inter utrumque levis
dissensionis scintilla in apertum erupit
incendium; cum enim Carolus primo
jam Regiminis sui anno rem male
administratam, multasque corruptelas
invaluisse deprehenderet, simulque No-
biles

Sæc. XVIII. A. C. 1731. biles exinde a pristino suo decore se
 me ad inopiam se redactos querere
 tur, novus Rex hac superre cum Pa-
 tre collocutus, culpam in eum tanta
 reprehensione coniecisse arguebat.
 Acrior nonnihil inter utrumque ex
 verborum contentio, quam tamen hic
 Patris moderatio, illinc Filii reveren-
 tia temperabat: Ast brevi recruduit
 indignatio, cum Filius Rex Patrem
 cum uxore Regina visum iret, & nec
 hunc nec ejus conjugem Marchionissam
 de Spigno amplexu honoraret, imo
 permetteret, ut Marchionissa utriusque
 præter morem manum deoscularetur.
 Ab eo temporis articulo Victor Ama-
 deus mœrore affici, ejusque animus
 inquieto cogitationum turbine jactat
 videbatur: suspicabantur nonnulli, quod
 in tetro silentio abdicati Regni pœnitenti-
 dinem proderet sceptro assueta manus
 creditum quoque. hoc ipsum solii re-
 petendi desiderium suæ Conjugis am-
 bitione vel instillatum, vel autum-
 fuisse: Ut ut res se habuerit, id certi-
 simum est, Carolum Regem tunc de
 Patris sui proposito haud ultra dubi-
 tasse, dum Hic unacum sua Coniuge
 & Proceribus Taurinum Regni Metro-
 polin pergere, & arcis Governatores
 tum morbo detentum avidius quam
 cautius invisere pararet: Huic tamen
 col-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

colloqui non modo prohibitus est, sed etiam illius adhuc diei vespera præsidarii illi milites, qui Amadeo arctius obstricti credebantur, urbe exire jussi sunt, subrogatis aliis quatuor legionibus, quarum fides novo Regi sat comprobata erat. Tum vero Carolus Rex una ex parte arctabatur ab ipso filialis reverentiæ obsequio, ex altera a publicæ tranquillitatis studio; compererat enim. Patrem nescio, quas armorum societates & consilia Regno perniciose meditari. Prævalente igitur publicæ utilitatis amore prætorix Legionis Tribunum ad Amadeum Patrem ablegat, qui eidem nuntiaret, novum Regem filialem quidem reverentiam, amorem & obedientiam erga ipsum constanter testari: Eidem tamen videri, Taurinensis cæli temperiem ejus valetudini minus salubrem fore, haud ergo gravaretur, sub satellitio Regia sua Majestate condigno Rivolum secedere: Amadeus, qui ad omnia adversa jam dudum occaluerat, imperterritus reposuit, quid rei subesset, se non ignorare, equos currui jungerent, sese jam itineri accinctum esse, his vix dictis animo concidit, sed mox sibi redditus, suam quoque conjugem de proximo discessu moneri jussit, qua tamen simul abire prohibita, ipse solus

Ss 5

noctu

Sæc. XVIII. noctu die 28. Octobris Rivolium, arce
 A. C. 1731. probe munitam, deductus est, Mar-
 chionissa autem valido milite stipata
 Cerram abducebatur, ubi vitæ tran-
 quillitate, cunctisque commodis atque
 oblectamentis fruebatur, excepta le-
 bertate; continuo enim quadraginta
 milites ad ejus gressus excubant.
 plures postea Nobiles & famuli An-
 deo addicti post severam quæstionem
 in Taurinensi arce capti detinebantur.
 Ea res summum Pontificem, ac præ-
 cipue Franciæ & Hispaniæ Reges ma-
 xima admiratione defixos tenuit, et
 ipse Clemens Papa hoc factum in exem-
 plum trahi veritus, datis ad Carolum
 literis paternam reprehensionem ad-
 didit, ipse vero Rex exposito majoris
 mali periculo suam agendi rationem
 scite vindicabat. Non adeo faciles re-
 res Regia excusatio invenerat apud
 Hispaniæ & Galliæ Reges, qui non
 modo in gravem indignationem, sed
 & acres armorum minas erupere. Rex
 inde nil territus icto fœdere cum Ce-
 sare, causas, quæ ipsum ad hoc im-
 pulissent, publico scripto exposuit, le-
 ctisque egregiis Administris regiam
 sapientissime auspicatus est.

§. XXXIX.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.*Diffidia cum Lucernensibus plene
composita.*

Inter alia præclara, quibus Clemens
Papa Pontificatum suum illustrabat,
merito recensenda venit plena reconci-
liatio Lucernensium: Hi enim paternis
ejusdem monitis ac expositis rationum
momentis acquiescentes edictum suum
contra immunitatem Ecclesiasticam
promulgatum revocabant: vicissim vero
Pontifex Dominicum Passioneum Sedis
Apostolicæ Nuntium Altorfio, ubi per
aliquot annos morabatur, Lucernam
redire jussit, utque luculentius adhuc
sinceræ amicitiae testimonium huic
Reipublicæ daret, Eundem Nuntium
suum Romam revocavit, quem etiam,
Grimaldo Viennensi Nuntio ad Pur-
puram evecto, Viennæ in Cæsaris Aula
Pontificium nominavit Legatum. Hic
vero, cum die nona Maij ex Helveticis
Alpibus adventasset, summo honore
in Imperatoris Aula exceptus est.

§. XL.

Cardinalis Coscia publice inquisitus.

Interim Romæ indies magis invalesce-
bant publicæ criminationes adver-
sus

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

sus eos, qui nimia Pontificis defuncti benevolentia abusi, tam ærarium Pontificium, quam Romanum populum variis exactionibus exhausterant. Tunc culpæ moles rejiciebatur in Cardinalem Cosciam; nec immerito; Hic enim Sanctissimo Pontifici simulata pietate per plures annos turpiter iniquus fuit, & vitio Principum clientibus utato, unice corradendæ pecuniæ intectus, sacra & profana suo nutu & arbitrio rexit, & ferme omnia foedissima mercatu venalia exponere non erubuit. Hæc sibi probe cognita habebat Clemens XII. adhuc Cardinalis; quocirca ipso statim Pontificatus initio in omni male administratæ Reipublicæ rebus inquiri iussit, ac præprimis vix ablutis sacris comitiis, Cardinali Cosciam præcepit, ne ante quartam Augusti diem e Palatio Vaticano discederet. Paruit ille, evoluta tamen termino Neapolin professendi facultatem petiit, qua ei denegata, insuper Romam excedere, aut ulli Patrum cætui interesse inhibitum, simulque mandatum est, ut præcipui ejus Domestici, atque inter illos Isoldus ejus Auditor curiæ darentur, ceteris officio motis. His ita dispositis in jus vocandus est Coscia, de pecuniis repetundis postulandus. Huic igitur judicio Pontifex

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

die octava ejusdem Mensis specialem præstituit Congregationem, quæ nunc *de causa nota*, jam *super nonnullis* vocabatur: Constiterat illa sex Cardinalibus, Ludovico Pico, Renato imperiali, Petro Corradinio, Leandro Porzia, Antonio Banchiero, & Nereo Corsinio, Viris integerrimis, ac boni & æqui studiosissimis. His Pontifex a secretis esse voluit Dominicum Cæsarem Fiorellium Cameræ Apostolicæ Auditorem. Porro speciali decreto hisce Cardinalibus plenam dedit potestatem & mandatum, ut quoscunque turpis questus, injustitiæ aliorumque criminum sub defuncti Pontificis regimine perpetratorum reos vel ipsimet deprehenderint, vel per accusationes & testium depositiones coram quolibet tribunali Sacro vel profano delatos noverint, in jus vocarent, & pro merito culpæ castigarent. Promulgato hoc decreto non pauci, quos mens male libi conscia redarguerat, clam Urbe excesserunt, quos inter primus fuisset Coscia, nisi fugam excubitorum vigilantia præpediisset.

§. XLI.

Prima sententia in Cosciam Cardinalem pronuntiata.

Habi-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Habitis pluribus Patrum conventibus tam per testes, quam per propriam Cosciæ literas abunde comprobatum erat, eundem Cardinalem datis & receptis pecuniis contra S. Canones & Pontificias Constitutiones pro arbitrio suo de Sacerdotiis disposuisse, pluraque alia sat aperta commisisse crimina, hinc communi omnium suffragio decretum, ut quadraginta aureorum milia in pios usus, & reparanda læsorum damna juxta Constitutiones Gregorij XIII. Alexandri VII. & Innocentij XII. exsolveret, Archiepiscopatum Beneventanum dimitteret, & demum S. Inquisitionis Congregatione, cui præerat sese abdicaret. Hanc sententiam etiam quidem habuit Pontifex, intelligentia tamen & provida cautela utendum ratus, quemdam Nobilem Virum ablegabat, qui Cosciam ad spontaneam Archiepiscopatus dimissionem inducere satageret: At Cardinalis ad hoc consilium surdus, quod sponte recusaverat, coacte demum exequi compulsus est; die enim vigesima tertia Decembris ad omnes Ecclesiarum portas, & bisque compita affixum legebatur decretum hoc tenore: *Cum tam Sanctissimus Cardinalis Cosciam Beneventano Archiepiscopatu haud amplius cum decore & populi*

ædificatione præesse posse, proin omnino
 necessarium sit, ut illum absolute & sine
 omni conditione in manibus Sanctitatis suæ
 abdicas, hinc summus Pontifex, auditis
 S. Congregationis & Ministrorum suffragiis
 præcipit & mandat, ut statim præfatum
 Archiepiscopatum dimittas, secus summam
 Pontificis indignationem, & Canonicam
 depositionem incursumus &c. Datum in
 Palatio Quirinali die 19. Dec. 1730.

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

ANTONIUS CARDINALIS
 BANCHIERIUS.

Hoc decreto perculsus Coscia, Ad-
 vocatum sibi dari petiit, quocum ali-
 quamdiu collocutus, libellum suppli-
 cem ad Congregationem transmisit,
 sibi temporis inducias ad sui defensio-
 nem postulans: hoc autem libello a
 Patribus repudiato, se suo quidem ab-
 dicavit Archiepiscopatu, mox tamen
 Romæ scriptum vulgavit, in quo se
 hac Ecclesia injuste spoliari querebatur,
 eoquod pro illius fabrica octoginta au-
 reorum millia expendisset: Verum
 hujus effugii nec Romæ nec Beneventi
 ulla habebatur ratio, sed potius die
 duodecima Maij subrogato in Archi-
 episcopum Sinibaldo Doria Beneven-
 tani per integrum triduum festivos
 accendebant ignes.

§. XLII.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. XLII.

Coscia Cardinalis fuga elapsus.

Paulopost excussis Ifoldi scriptis plura reperiebantur suspectæ literæ et libelli supplices, quos Fiorellius Coscia Cardinali exhibuit, ut desuper rationem redderet; hic vero respondit, se de his nullam esse notitiam, se tamen existimare, supplices hosce libellos eo tempore, quo is Roma absens fuisset porrectos: Hæc ubi relata fuere Ifoldi is ad Cosciam clam hæc perscripsit: *Recordabitur utique Eminentia vestra, quod non alio ex capite me exautoravit, nisi quod cuncta mihi tanquam Auditori in concredita arcana a me revelari pertimeret: Intercepta hæc scheda, ac propria complicum confessione, totque aliorum testimoniis convictus Coscia, tanquam in arena capto consilio, summi Pontificis clementiam exorare statuit, petita alloqui copia, qua tamen denegata, perdemisse supplicavit, ut saltem Assisium ad Franciscanorum ædes recedere permetteretur, reliquos vitæ suæ dies in sacro otio insumpturus. Attamen repulsam passus, haud obscure cognovit, quanta sibi iudicialis sententiæ tempestas proxime immineret, eapropter fugæ consilium cepit, &*

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

unacum fide duobus comitibus intem-
pesta nocte Comitem Franciscum Ma-
rini de Taffone mentitus, per portam
S. Clementis Roma excessit, ac die
quarta Aprilis Neapolin vespere per-
venit; relicto Romæ scripto publico,
quo fugam suam allatis fufius cauffis
vindicare moliebatur. Re comperta
Pontifex Cursorem mox ablegat, qui
fugitivum Cardinalem insequeretur,
eique Pontificis nomine præciperet, ut
nulla mora captivus Romam ad Mo-
nasterium S. Praxedis reverteretur;
secus omnibus dignitatibus ac bene-
ficiis exuendus. Ast fugæ celeritas
Cursoris solertiam elusit; Coscia vero,
ne proderetur; Monachi habitum in-
dutus, ad quemdam sibi affinitate jun-
ctum die undecima ejusdem Mensis
confugit, in cujus tamen ædibus mi-
nime receptus ad Olivetanorum Asce-
terium secessit. Ibi ipsum Comitem
Harrachium Neapolitanum Pro - Re-
gem accedit, qui tamen eum recipere
pariter recusabat, caussatus, sibi in
mandatis datum non esse, ut ipsum
Cæsarea protectione honoraret: tum
vero Coscia ab ipsa infelicitate didicit,
semel miseris nusquam Patriam, nus-
quam patrociniū, nullumque Ami-
cum deberi: Igitur opis & consilii in-
ops, aliquot horis in Urbe hæsit, quo
Hist. Eccles. Tom. LXXIII. T t se

Sæc. XVIII. se demum verteret, nescius. Cois
 A. C. 1731. nuato tamen itinere ad vicinum op
 pidum, cui *Albæ petra* nomen, be
 nignioris fortunæ fiducia contenti.
 Enimvero dum hucusque ad omnia
 Cosciæ vota prosperitas esse surda ve
 deretur, inopinato quidem, sed per
 opportune accidit, ut Montelonis De
 cis prædium, quod *Bonum hospitium*
 vocant, venale proflaret, eo igitur
 empto Coscia uno ferme momento
 securitatis locum & calamitatis leve
 men consecutus est. Ceterum non
 eodem vel temporis vel remedii con
 pendio sanari poterat vitæ male actæ
 vitium, ac inde orta Pontificii animi
 exulceratio: Quam primum enim Cle
 mens Papa novum violati præcepti
 crimen compererat, acta iudicii in
 Cosciam instruendi mandatum dedit
 Cardinalibus Francisco Barberino
 Antonio Zonedario, Curtio Origo
 & Laurentio Alterio: Hi ergo publico
 edicto Romæ affixo juxta Constitutio
 nem Innocentii X. interminata anathe
 matis pœna Cosciam citabant, ut cor
 ram eis actorum suorum rationem redd
 deret, sibi que interim a capiendis Sa
 cerdotiorum proventibus interdictum
 sciret; eapropter Simonetto Apostolico
 Regni Neapolitani Nuntio datum est
 negotium, ut juncta Archipræsulis

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Capuani, & Averfani Episcopi ope & opera Cosciam in jus vocaret, & omnes ejus redditus Ecclesiasticos proxime percipiendos apud sequestrum deponeret. Verum sagax Cardinalis opipignoris hisce proventibus, literas argentarias a Numulariis Neapolitanis perceperat necnon per suos Amicos jam antea impetraverat, ut in fidem & clientelam Cæsaris reciperetur; quare evenit, ut proventus beneficiorum, quæ Coscia intra Neapolitani Regni fines obtinebat, integros reciperet, quamvis interim ejus Bibliotheca, & reliqua ædium suppellex præconis voci subjecta, & capto primario ejus cubiculario cambiales literæ ad quinquaginta aureorum millia unacum argentea supellectile interceptæ fuissent. Nil tamen acrius pupugit Cosciam, quam Beneventani Archiepiscopatus jactura, quocirca, cum quosdam Canonicos sibi sat propitios adversus novum Archiepiscopum reclamasse nosset, Neapoli scriptum quoddam a Forziato Advocato compositum publici juris fecit, in eo demonstrare conatus, quod violenter Sede pulsus fuisset, proin Pontifex sine Capituli & ceterorum Diæcesis Sacerdotum consensu alium subrogare non potuerit.

Tt 2

§. XLIII.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. XLIII.

*Cardinalis Coscia Romam
reversus.*

Exspirante trinæ citationis termino, cum Coscia Romæ non compareret, Pontifex die vigesima tertia Augusti denuo consuetis in locis edictum affigi jussit, vi cuius Coscia omnium quæ tam intra quam extra ditionem Pontificiam possideret, beneficiorum fructibus spoliabatur: Idem hoc edictum rursus die secunda Octobris renovatum, declaratumque, omnia ejus beneficia pro vacantibus haberi, donec nec ipse sese Sedi Apostolicæ subderit, & de gestis suis rationem reddiderit: Hæc & pejora adhuc Coscia Cardinali prælagiebat mens male conscia; suam quoque præsentiam Neapolitanis sensim exosam fieri, nec Casarem collisionis cum Papa periculum ipsius amore facturum, haud obscure animadverterat, hinc in tanta fortune malevolentia prehensus, & aliorum consilio persuasus, Romam redire stuit, vel maxime veritus, ne contumacius reditum procrastinando non modo beneficiis, sed & Romana Purpura exueretur. Die igitur vigesima octava Martii Anno 1732. Prætoriam

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Neapolitani Regni triremem conscen-
dit, fausta navigatione Terracinam ap-
pullus. Inde lectica vectus, comitan-
tibus eum Pro - Regis Filio Comite
de Harrach, & Marchione Pieschiatio
intimo ejusdem Amico die decima ter-
tia Aprilis Romam pervenit. Tristis
oppido Nuntius Cosciæ adventum per-
turbabat; compererat enim, quod Co-
scia Dux ejus Frater prædium a Car-
dinale Cibo coemptum, utpote Fami-
liæ feudum, lite apud Cæsarem mota,
restituere non modo fuisset compulsus,
sed etiam quod Targensis Episcopus
alter ejus Frater primo in PP. Soma-
schorum Monasterio ad S. Nicolaum,
dein in arce S. Angeli captus detine-
retur: Accessit insuper ad propriæ ca-
lamitatis cumulum, quod ipsemet,
quamprimum Romam pervenerat, in
Cænobio S. Praxedis velut in libera
custodia hæere juberetur, ne sub quo-
cunque obtentu inde exiret, severissime
prohibitum. Peractis Paschalibus festis
Pontifex seriam cum Davia, Imperiali,
Petra, & Corradinio Cardinalibus con-
sultationem habuit, & paulopost de in-
stituendis in Cosciam quæstionibus agi-
ceptum. Initio quidem Cardinalis
Congregationi a Papa stabilitæ sese sub-
jicere tergiversabatur, ac præcipue a
Fiorellio Abbate ceu sibi insenso exa-
mi-

Tt 3

mi-

Sæc. XVIII. minari recusabat. At tanta tum erat
A. C. 1731. libertatis & carceris vicinia, nihil ut
 ad perniciem certius esset ac promissum,
 quam parvula modo subjectionis op-
 pugnantia, remedii e contra vix quod
 quam aliud, quam humilis obedientia
 paruit igitur Cardinalis Judicum su-
 rum citationi, sese coram eis purgare
 & objecta diluere jussus. Die quinta
 Julii in præfato Monasterio quæstione-
 bus datur initium, & Cardinalis pro
 sua sagacitate plures quæstiones
 fat molestas aut lacrimis ubertim pro-
 fusis aut artificioso declinat silentio,
 supplex, ut adversæ suæ valetudinis
 ratio haberetur. Nil tamen hac parte
 profectum; jussu enim Pontificis eidem
 insinuat, illas, quas silentio suppre-
 meret, accusationes pro confessis he-
 beri: Tenuit primum hoc examen sex
 integras horas; quo finito Cardinalis
 cubiculi sui fores viginti quatuor mi-
 litibus obsessas reperit, ex quibus post-
 modum duo alternis vicibus excubantes,
 tam alloqui quam epistolaris com-
 mercii copiam intercludebant: Decimo
 sextum jamjam instituitur exam-
 men, cujus molestia fractus Cardina-
 lis, voce lacrimis intercisa petit, ut
 sine ulteriori inquisitione sententia in
 eum pronuntiaretur; se enim inque-

bat, malle semel mori, quam toties Sæc. XVIII.
lenta morte confici. A. C. 1731.

§. XLIV.

*Ultima sententia in Cosciam
lata.*

Interim Petruscius & Isoldus crimi-
num participes domesticæ addice-
bantur custodiæ, & Valerius Locca-
tius bis mille aureis multatus ad quin-
quennales carceres Urbem veterem ab-
ducebatur; ipse vero Cardinalis duo
adhuc examina subire coactus est, non
alio causæ successu; nisi quod die vi-
gesima octava Septembris eidem ad
sui defensionem certum temporis spa-
tium esset indultum, pollicitumque,
ut cunctis iudicii actis ei communica-
tis, a custodia liberaretur, dummodo
haud amplius fugam attentaret, secus
omni dignitate, beneficiis & bonis spo-
liandus. Inita hac conditione Coscia,
abductis excubiis, e Monasterio suo
die quarta Octobris progreditur, ob-
tenta, quocunque vellet, intra Urbis
mœnia eundi libertate: Præprimis vero
totus in eo erat, ut celebris Advocati
ope intra præstitutum terminum caus-
sam suam tueretur: Selegit Toppium,
cetera Caussidicum suo ævo longe præ-
stantissimum, qui tamen necessariis de-
stitu-

Tt 4

stitu-

Sæc. XVIII. stitutus documentis labori succubuit
 A. C. 1731. Re autem longius protracta Pontifex
 adhuc triginta dierum spatium indole-
 sit, quo tamen evoluto sententia sine
 ulteriore mora pronuntiaretur. Huius
 termini beneficium in rem suam ve-
 furus Coscia, causæ suæ defensionem
 commisit Vitagliano Advocato perco-
 lebri, qui etiam prolixum edidit con-
 ceptum verborum quidem facundia uberi-
 rimum, sed rationum soliditate jejuum.
 Jam nil propius esse videbatur, quam Co-
 sciaæ condemnatio: nihilominus Pon-
 tificem nominatis Cardinalibus Jube-
 ceum, Corsinium, Cibum & Falco-
 nerium Purpuratos, necnon Valerium
 & Jacobazzium adjunxit, qui die ve-
 gesima octava Aprilis a summo mane
 usque ad seram noctem recognitis ju-
 dicii actis maturam instituerunt con-
 sultationem, demum vero unanimi in-
 fragio pronuntiarunt, judicium de Co-
 sciaæ Persona remittendum esse Apo-
 stolico conscientiaæ Tribunali, suis vero
 beneficiis & cura animarum spoli-
 dum, ex ejus bonis damna ærario Pon-
 tificio illata reparanda, & simoniacæ
 corrupta in pauperes eroganda esse, et
 sui sustentationem relictis duntaxat ho-
 aureorum millibus: Hujus sententia
 tenorem Fiorelius communicabat sum-
 mo Pontifici, qui judicii actis demum
 mature

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

mature discussis, die nona Maij cun-
ctos præfatæ Congregationis Cardinales
adesse iussit, eos his verbis allocutus:
vestram sententiam serio examinavimus, &
æquissimam esse censemus, executionis vero
modum percipite. His dictis Passerius
scriptum prælegit hoc tenore: „Car-
„dinalis Coscia, qui regnante Bene-
„dicto XIII. multas pecunias, per ne-
„fas, ac injustas exactiones extorsit,
„Apostolicas literas adulteravit, mu-
„nera & pecunias pro beneficiis acce-
„pit, Pontificis defuncti confidentia
„abusus sese eidem ingratiſſimum ex-
„hibuit, Apostolica hodierni Pontificis
„mandata contempſit, pluraque alia
„scelera in actis iudicii fufius compro-
„bata perpetravit, omnibus beneficiis
„privatus, atque integro decennio
„captus in arce S. Angeli criminum
„suorum pœnitentiam agat, & toto illo
„tempore soli Pontifici reservato ana-
„themati subjectus, voce activa & pas-
„siva in S. Comitibus careat, ac tandem
„centies mille aureos Neapolitanæ mo-
„netæ pendat, in pauperes Hungarici
„Regni paræcias distribuendos, Simo-
„niace autem accepta & viginti quin-
„que illa scutorum millia a Negronio
„Thesaurario extorta, pistoriſibus & Sa-
„ponariis, necnon Pontificio ærario
„ablata unacum expensis restituat..

Tt 5

Hujus

Sæc. XVII. Hujus sententiæ executio demandata
 A. C. 1731. est Cardinali Banchierio, qui eadem
 adhuc nocte Cosciam currui suo impo-
 situm ad arcem S. Angeli conduci ce-
 ravit. Excipitur quidem Coscia
 honorifice a Duce Palombara arcis Pre-
 fecto, & quamprimum cubiculum
 assignatum ingressus fuerat, exclamavit
Hic est requies mea! - altera tamen die
 in mensa hæc S. Augustini verba
 ignota manu scripta legebantur: *Non
 est requies, ubi quæritis eam: quæritis eam
 quæritis, sed ibi non est, ubi quæritis.*
 Porro inter tot calamitates nil magis
 acerbo dolore afflictum Cosciæ animam
 lancinabat, quam quod a fidelium
 communionem per majorem, ut vocant,
 excommunicationem abscissus esset, a
 qua tamen censura ad potentissimas
 Imperatoris preces a Papa liberatus,
 ut a reparandis damnis initium poen-
 tentiæ faceret, Firrau Cardinalis her-
 tatu, viginti aureorum millia persolvit.
 Denique præfati Cardinales in eadem
 Congregatione causam discussissent ho-
 morum, qui pariter nefariis actibus de-
 glutiverant pecuniarum thesauros, quos
 foeda auri siti concupiverant. Ex his
 ergo alii pecunia mulctati, alii in vi-
 cula conjecti, alii exilii & treremum
 supplicio puniti, non pauci dignitate
 privati, ac denique omnes pro culpe
 merito

merito castigati sunt, exceptis iis, quos Sæc. XVIII.
 exagitante facinorum conscientia, fuga A C. 1731.
 supplicio eripuit.

§. XLV.

*Controversia Pontificis cum Sardinia
 Rege resuscitata.*

Diuturna non minus ac permolesta,
 ut supra meminimus, inter Bene- Vide supra
 dictum XIII. & Victorem Amadeum lib. 223.
 Sardinia Regem controversia agitaba- §. 59.
 tur, quæ tamen beneficiorum nomi- pag. 385.
 natione Regi adjudicata, & immuni-
 tate Ecclesiastica certis limitibus cir-
 cumscripta anno hujus sæculi vigesimo
 sexto composita fuit. Nec firma ta-
 men erat hæc concordia; postquam e-
 nim Clemens XII. Pontificium solium
 conscenderat, per Prædecessoris sui in-
 dulgentiam ingens Sedi Apostolicæ
 damnum fuisse illatum ratus, pacta
 conventa dissolvere statuit. Hunc in
 finem die octava Januarii solemnem
 convocavit Purpuratorum Conventum,
 in quo oratione habita exponebat, se
 intimo animi mærore sæpius perpen-
 disse, quam ingens jurium suorum de-
 trimentum Sedes Apostolica per im-
 modicas concessiones Sardis factas esset
 perpeffa; inde etiam Episcoporum au-
 thoritatem fuisse imminutam, turbatam
 Ec-

Sæc. XVIII. Ecclesiæ jurisdictionem, ac perniciosa
 A. C. 1731. prorsus exempla perperam inventa
 His autem malis, totque incommo-
 efficacius opponi haud posse remedium
 quam si id, quod inconsulto factum, ad
 maturiori examini subiceretur, et
 omnino rescinderetur, simul tamen Sa-
 dinæ Regi dextera fidesque daretur.
 Sedem Apostolicam nullum studium
 officii genus, quod in ipsius rem fore
 videretur, ullo esse pacto prætermis-
 ram. Absoluta hac oratione Cardine-
 lium sententiam rogabat, horum te-
 men quidam suum ferre suffragium
 omnino recusabant, alii vero unacum
 Cardinale Bichio rem amica transac-
 ne esse dirimendam censebant: demum
 alii, atque inter eos præcipue Cardi-
 nalis Barberinus Sedis Apostolicæ
 pro viribus esse revendicanda edixit.
 Concurrentibus demum triginta duo-
 bus Purpuratis conclusum, pacta sub
 Benedicto XIII. inita penitus irritanda
 esse. Eapropter, ut omnia cum debi-
 tis solemnitatibus agerentur, & sincera
 firmam pacem stabiliendi voluntas in-
 culentius Regi patefceret, Pontifex Pe-
 trum Guilielmum Præsulem Romanæ
 Curie ad Carolum Emanuelem ne-
 electum Sardinæ Regem ablegavit, et
 consilii sui rationem coram eo expo-
 ret, & de æquioribus firmandæ con-
 cordiæ

cordiæ mediis ageret: Attamen res Sæc. XVIII.
longe aliter cessit; quippe Rex audito A. C. 1731.
Romanæ Curix proposito vehementer
admiratus est, quod Pontifex Prædecesso-
ris sui Bullam irritaret, & pacta semel
inita tam facile everteret, hinc Guiliel-
mum ad Regni fines delatum ultra
progredi vetuit, eodemque tempore
Comitem de Gros suum in Urbe Ora-
torem statim Roma ad Regnum re-
vocavit. Hoc comperto Clemens novæ
pacificationis spe frustratus, totius rei
successum in publico Patrum Senatu
exposuit, & quid ipsi in gravissimo hoc
negotio sentirent, exploravit: Suam
quisque sententiam scriptotenus dedit;
omnium ferme communis opinio eo
abibat, inlta cum Sardinix Rege pacta
circa Ecclesiasticam immunitatem ser-
vanda non esse; ea enim solitis desti-
tuta solemnitatibus, & mere a privatis
quibusdam pro arbitrio, aut a Pon-
tifice Benedicto, vel inscio vel male
edocto fuisse fabricata; credibile enim
non esse, ut Benedictus, quo nullus
alius majori defendendorum Ecclesiæ
juriū studio flagrasset, re probe di-
scussa in maximum Sedis Apostolicæ
dammum consensurus fuisset; omnino
igitur necesse esse, ut hæ pactiones
nova concessione Apostolica ad æqui-
tatis trutinam revocarentur. Horum
sent

Sæc. XVIII. sententia expugnatus Pontifex, habitus
A. C. 1731. rursus ad Senatum concione quantum
 vis res ad non leve dissidium spectare
 videretur, abolevit & irritum es-
 claravit, quicquid contra Immunitatem
 Ecclesiasticam transactum fuisset
 tribus illis conventionibus, quarum
 duas de rebus ad eandem immunitatem
 spectantibus Finius Archiepiscopus
 Damascenus die 24. Martii Anno
 1727. suo sigillo firmasset, tertiam vero
 qua Pontifici vacantium Ecclesiarum
 fructus percipiendi & colligendi ipsius
 jus adimebatur, Cardinalis Lercarius
 subscripsisset, ac demum singulas Ma-
 chio Ferrerius de Ormea Sardiniae Re-
 gis Orator die 21. Febr. 1728. signasset
 Quantum vero ad pactiones circa res
 beneficales Clemens die 6. Augusti de-
 claravit, *succe quidem intentionis non esse,
 ut hujus transactionis executio retardaretur,
 velle tamen, ut ejusmodi nominationes
 ex diplomate Nicolai V. P. facta ad
 faciendæ non aliter admitterentur, quam
 absque Patronatus jure, & sine aliarum
 Pensionum reservatione, quam quæ a Sæc.
 ætate sua, suisque Successoribus fuerunt
 impositæ.* Illud & tum in consultatio-
 nem venit, an concedendum Regi, ut
 crearentur Vicarii Generales, qui præ-
 præessent sui Imperii Regionibus, quæ
 rum Episcopi in Civitatibus alienæ
 ditione

ditioni subjectis sedem haberent. Hoc Sæc. XVIII. A. C. 1731.
 in dubio magna utrinque contentio, eo quod Clemens Papa de Episcoporum
 auctoritate nihil omnino minui, con-
 stanter vellet, alii e contrario cense-
 bant, horum auctoritati a Benedicto
 Papa haud parum ex eo consultum
 fuisse, quod Vicarii, quos eligere pe-
 nes Episcopos esset, ab his quoque tam
 arcte penderent, ut hi nihil, quod gra-
 vioris foret momenti, ipsis non con-
 sultis aut non approbantibus agere
 possent. Attamen tum hac in re nihil
 decidi potuit, unde rem in aliud tem-
 pus differre placuit, interea vero Pon-
 tificem se, ut Regi plene satisfaceret, pro-
 pensissimum ostendit.

Porro gravissimum adhuc supererat
 negotium, de quo sub Benedicto XIII.
 nihil serio agitatum fuerat, sancitum-
 que: nempe de feudis & supremo S. Se-
 dis dominio in Abbatiam S. Benigni, &
 in oppida Cortantiæ, Cortantionis,
 Montasiæ & Cisternæ. Hæc oppida
 Victor Amadeus Sardiniae Rex Sabau-
 diæ Ducibus a Carolo V. Imperatore
 Feudi nomine concessa fuisse conten-
 debat: E contrario autem Pontifices
 sibi titulo donationis Constantini Ma-
 gni a Pipino & Carolo Magno confir-
 matæ, in illa jus supremi Domini tan-
 quam Sedis Apostolicæ feuda com-
 petere

Sæc. XVIII. petere asserebant, seque pacifica
 A. C. 1731. quot sæculorum possessione tuebantur:
 Inde sub Clemente XI. lis exorta est,
 quæ ab anno hujus sæculi secundo
 Sabaudix Ministris vario rerum in-
 mine protracta, & a Clemente XI.
 continuata fuit; Hic etiam ineun-
 hoc anno illis Nobilibus, qui hæc op-
 pida clientelari nomine possidebant,
 sub anathematis pœna inhibuit, ne
 Regiis Ministris juramentum fidelitatis
 exsolverent, nec Sabaudi illud ab eis
 exigerent: Cum autem Carolus Ema-
 nuel Rex clientelares Sedis Apostolicæ
 subditos ad sibi præstandum fidei Sacra-
 mentum die tertia Februarii Casalin
 convocaret, quidam Præsul a Papa
 deputatus solémnis protestationis in-
 ploma Cortantiæ palam affixit, cunctis
 que hucusque attentata ceu irrita de-
 nulla declaravit. Nec tamen inde ter-
 riti Regis Ministri, subditos, ut fidem
 suam Regi tanquam supremo Domino
 obstringerent, vi compulere, ipse et-
 tiam Rex Archiepiscopis atque Episco-
 pis, qui in ejus ditione erant, inhibuit,
 ne sine expressa Regis venia quisquam
 Sacris Ordinibus initiaretur: Vicissim
 Pontifex Bullam, ut vocant, Cruciatam
 innovare renuit, quamvis per illum
 olim Hispanix Regibus facultas a
 Pontificibus fuisset concessa ex Ecclæ-
 sticis

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

fia al-
 pbantur
 orta el-
 cundo
 m mte
 ente XI
 neum
 hæc op
 fidebat
 uit, ne
 fidelitat
 d ad es
 is Em
 postolice
 ei Sacra
 Calisto
 a Papu
 omis de
 confite
 irrita de
 inde ter
 ut fidem
 Dominu
 ipse t
 e Episc
 inhibuit
 quisquam
 Vicillu
 Cruciat
 er illu
 cultas u
 Eccle-
 fiali-

fisticorum bonis quosdam colligendi
 fructus, qui ad ferendas belli expensas
 contra Infideles, & ad liberandos Chri-
 stianos diræ servituti mancipatos im-
 penderentur: Ceterum hæc dissidia
 summopere afflixerant Clementis XII.
 animum, eo pōtissimum nomine, quod
 multo acerbiores inde orirentur discor-
 diæ, quibus tamen severitatem oppo-
 nere haud consultum foret, eorum
 interim, quæ ad placandum Regis ani-
 mum conducirerent, nihil omnino pro
 paterna sua sollicitudine prætermisit.
 Hos quoque, qui Apostolicis mandatis
 obtemperantes Romam confugerant,
 perbenigne excepit, & proluxa non
 minus quam erudita dissertatione sacræ
 Sedis dominium in hæc oppida sar-
 tum servare nitebatur, cunctaque a
 Laicali potestate illata præjudicia pro
 infectis irritisque habenda esse decla-
 ravit: Nec omnino piis ejus conatibus
 defuit optatus successus; Clemens e-
 nim Regem, cetera S. Sedis Cultorem
 eximum, adeo feliciter flexerat, ut
 Hic ad ineunda pacis consilia novum
 Oratorem Romam ablegaret, Comi-
 tem de Riviera, Virum cognita pru-
 dentia, & spectata Nobilitate gravem,
 qui cum Papæ Administris hujus
 controversiæ merita ultro citroque ma-
 ture discussit, ac institutis plurium Car-
 Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Uu di-

Spes. XVIII. dinalium & Cauffidicorum consilio
A. C. 1731. rem tam dextere promovit, ut certa
 spes esset, propositam ineundæ rationem cum utriusque partis satisfactione propemodum absolutum. Attamen prosperi adeo successus nimis matura Pontificis mors intercedit, hac gloria ejus Successori Beato XIV. reservata.

§. XLVI.

Clementis Papæ sollicitudo in sedandis Corsorum tumultibus.

Jam anno priori Corsica Mediterræ maris Insula non minus gravi quam periculosa seditione exarserat: Ipsius incolæ Genuensium imperio per plura sæcula parebant: nuperæ vero defectio nis obtentus erant tributa nova, immodicæ vectigalium exactiones, augmentum salis pretium, & quod certius est, alieni imperii invidia, & propriae libertatis studium. His incitamentis accessit Pinelli Gubernatoris avaritia: cum enim hic primum anno superius Corsis ad coemendum frumentum pecunias suppeditasset, & anno nondum evoluto illas asperius reposceret, civibusque suis armis exueret, Corsi, cum alioquin cum veteri suo jugo regni animis luctarentur, proprio veluti im-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

pulsu adversus Genuenses Dominos suos insurgunt, ac præprimis ad vigesies mille conglobati, ductore Fabio Pamphiliano, Bastiam, Urbem Insulæ Principem, fuis in belli tormenta campanis expugnant, ipso Governatore ad arcem confugere compulso, & circumvicinis pagis deprædatione exhaustis: Enimvero Genuenses nil intentatum relinquunt, ut efferatos proposita clementia mitigarent: ast ubi profundius semel ægritudo descendit in populares animos jam antehac injuriis fauciatos, difficile mentes pertinaciter invitas verba mollia, & ampla promissa sanant. Itaque Corsi obfirmatis in libertatem pectoribus suæ seditioni strenue insistent, & transmisso ad Rempublicam scripto non aliter reconciliationis spem faciunt, nisi I. pristina eis libertas redederetur II. exactiones ab Anno 1715. ultra modum extortæ abrogarentur. III. Ditis, quæ Liamonio & Tavignano fluviis interiacet, supremo eorum dominio cederetur. IV. Prætores illi, a quibus durius fuissent habiti, eorum arbitrio relinquerentur, & V. omnia Insulæ propugnacula abductis inde prædiis solo æquarentur. Minus æquæ Genuensibus videbantur hæc conditiones, unde seditiosam plebem capto aut interempto eorum Ductore, facile

U u 2

ad

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

ad obsequium reduci posse, rati, his mille aureorum pretium ei constituant, qui Fabium vel vivum vel mortuum miseret: interimitur quidem Fabius perfida sui Soceri manu, ejusque cadaver in quatuor partes dissectum hostiæ exponitur, adeo tamen seditio flamma non resedit, ut etiam vindictæ stimulis magis magisque inflata totam Rempublicam ruinis involvere viseretur: quippe occisi Ducis Filia Partem mortem ultura masculas vestes indidit & seditiosos imperterrita in aciem adducit, ac Imperii militaris curas cum Philiberto Evaristo Eccateno, & postea cum famoso Giasserlo partitur. Interim Genuenses lenitatis viam tentare aggrediuntur, hancque in rem Hieronymum Venerosum factiosis periculis ablegant, qui tamen re infecta in patriam reversus est, nec majore felicitate Camillus Doria & postea Carolus de Fornari, & demum Hieronymus Baptista Grimaldus reconciliandi negotium pertractabant, nil amplius obtinentes, quam trimestres temporum inducias, quarum tamen beneficio seditiosi triginta omnino suorum millia ad sua signa vocabant, & hinc inde inter se comitiis Oratorem suam ablegabant, qui omnium nominibus supremum in Corsicam Dominium sed

Apoll

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Apostolicæ ac summo Pontifici Eccle-
siæ Capiti deferret, & clientelare ob-
sequium eidem exsolveret: Verum
Clemens imperium suum seditionis ope
dilatare tantopere abhorruit, ut ob in-
solens hoc petatum Oratorem acriter re-
prehenderet: Nullum tamen non movit
lapidem, ut Corsos a fide deficientes
pactis utrinque honestis conditionibus
ad obsequium revocaret: Eo sine cum
Renato Imperiali, qui Romæ negotia
Reipublicæ Genuensis procurabat, cre-
bras consultationes habuit, ac media-
toris partes Genuensium Duci obtulit.
Nec ingrata Reipublicæ videbantur hæc
Pontificis obsequia; paulopost enim
Genuenses Abbatem Orticonium Ro-
mam decernebant, qui Papam, ut
paciis arbiter esset, perdemisse rogaret:
Idem quoque negotium demandabant
Patri Gritto, qui varias placandæ Cor-
sicae gentis condiciones proponebat.
His mature discussis Pontifex ad Ge-
nuensem Archiepiscopum literas Apo-
stolicas transmisit, in quibus plura
proposuit, quæ optata in Republica
pax & concordia firmari posset: Atta-
men Genuensis Respublica hæc Papæ
litteras non sine contemptu remisit,
ejusque deprecationem rejecit. Nil
ergo Reipublicæ reliquum erat, quam
ut Corsos, quos ad obsequium trans-
Uu 3 actio-

Sæc. XVIII. actionis via revocari detrectabat, ar-
 A. C. 1731. mata vi subigeret; propriæ tamen de-
 erant vires; Genuenses enim ægre quo-
 tuor armatorum millia contrahere po-
 erant, invalidus plane manipulus con-
 tra illos, quibus suorum multitudo con-
 fidentiam, & necessitas ac desperata
 robur viresque indidit: validiores quoque
 suppetiæ ab exteris erant exquirenda,
 quas sibi tamen ab Hispanis polliceri
 haud poterant, eoquod Corsi supplices
 horum favorem & patrociniura
 conciliare, totis viribus niterentur.
 Recurrunt igitur ad Imperatorem, a
 quo etiam Ductore Wachtendonck
 sex Equitum peditumque millia impe-
 trarunt, Reipublicæ stipendiis alenda.
 Attamen nec hæc sufficiebant; quam-
 vis enim Cæsarei Bastia recuperata Cor-
 sos non una clade afficerent, hi tamen
 jam suorum numero, jam prompta ad
 montes fuga omnem hostilem operam
 ludebant, nec movebantur, etsi oppida
 sua conflagrare cernerent.

§. XLVII.

*Dissidium cum Lucensibus a Papa
sublatum.*

A tempore memoriam hominum ex-
 cedente Lucensis Respublica inter
 præclariora libertatis suæ decora me-
 merat

merat prærogativam, qua sui Archi-^{Sæc. XVIII.}
 episcopatus gerendi potestatem nemini ^{A. C. 1731.}
 ex finitimis Provinciis faciat, aut fa-
 cere teneatur: Prætenso huic juri huc-
 usque Lucenses mordicus institere,
 quocirca evenit, ut cum Bened. XIII.
 Archiepiscopalis hujus Ecclesiæ curam
 contulisset Thomæ Cerviono ex Monte
 Alcino, quod est oppidum in Magni
 Etruriæ Ducis ditone situm, Respu-
 blica hunc acceptare constantissime re-
 cusaret, eique omnem ad se aditum
 intercluderet. Vicissim vero Pontifex
 Lucensis Reipublicæ Oratori accessum
 prohibuit: Fervebat adhuc controver-
 sia, dum Clemens Divi Petri Cathed-
 ram conscenderat, qui tamen primis
 adhuc Regiminis sui diebus has con-
 tentiones penitus eliminare statuit, ac
 propterea auditis Lucensium rationibus
 Cervionum amovit, eumque Sacratio
 Pontificio præesse voluit: In ipsius
 vero locum subrogavit Fabium Collo-
 redum Forojuliensem Congregationis
 Oratorii Presbyterum, qui omnium læ-
 titia & gratulatione exceptus est.

§. XLVIII.

*Injuria Polono Oratori illata Pon-
 tificis consilio reparata.*

Uu 4

Sub

Sæc. XVIII. **S**ub idem ferme tempus gravioris mo-
 A. C. 1731. gisque periculosi tumultus antea
 Romæ præbuit petulantia Apparitorum, quos Itali *Sbirros* vocant. Illi enim nescio qua de causa Poloni Cætoris Famulum, qui ante Palatii fores excubare consueverat, in conspectu ipsius Legati captum abducunt, illius famulari veste in publica Urbis populi spoliant, captumque ad carceres nostrorum raptant. Hanc injuriam sibi acceptam illatam fuisse, inque Regis sui contemptum redundare reputabat Orator, hinc die tertia Junii tam Pontificis, quam Poloni Regis insignia ab ædibus suis arrelli, suumque Palatium ocludi jus- sit. In eo jam erat, ut insalutato Papa Urbe excederet: Ea res summopere afflixerat Clementem Pontificem paucis studiosissimum, qui etiam sine more cum Hannibale Cardinale Albanio Polonici Regni Protectore de reparanda hujus injuriæ modo agere cepit, atque inter eos conventum, ut prædictus Cardinalis Oratorem accederet, eumque placare satageret, pollicitatione facta, famulum mox e custodia dimittendum, Apparitores vero in vincula conjectos demum ad triremes nostras condemnandos: Horum supplicio modo modo læso Oratoris honori satisfactum, sed etiam ejusdem benignitas usque

adeo excitata, ut ipsos hujus injuriæ Sæc. XVIII.
 Auctores, dum jamjam Urbem vete- A. C. 1731.
 rem ad triremes abducerentur, Regis
 sui nomine a pœna liberari peteret.

§. XLIX.

Aliæ contentiones feliciter compositiæ.

Jam anno hujus sæculi vigesimo septi-
 mo Benedictus XIII. nuper defun-
 ctus Pontifex Hispaniarum Regi per
 Apostolicas literas indulserat, ut Ec-
 clesiasticorum beneficia in Hispania
 nullo pensionum onere gravari possent:
 Hoc ipsum vero indultum Clemens
 Papa irritum nullumque declaravit,
 & Alemannio, qui Apostolici Nuntii
 partes acturus in hoc Regnum contem-
 derat, in mandatis dedit, ut Bene-
 dicti XIII. Breve publice revocaret: Id
 quidem displicuit Regi, qui tamen suam
 indignationem moderato silentio tem-
 peravit: Gravior autem, & præter om-
 nem expectationem enata lis Pontifi-
 cis tranquillitatem turbabat: Accide-
 rat enim, ut duo juvenes cum quodam
 milite Neapolitano natione Germano
 altercarentur, illumque haud procul
 ab Urbe Beneventana trucidarent. Hi
 peracto scelere ad Civitatem contem-
 dunt, & ad securitatis locum convolant:
 Re comperta Comes de Harrach Nea-
 polis

Sæc. XVIII. polis Pro-Rex hos sicarios sibi tradidi
 A C. 1731. postulat: Archiepiscopus autem Bene-
 ventanus immunitatem Ecclesiasticam
 & proprii fori jus obtare caussatur, reos e Templo abduci inhibuit: Haec repulsa graviter offensus Pro-Rex in mandatis dedit, ut Pontificius Nuntius, ejus Auditor & ceteri Pontificii subditi nulla mora Neapolitana Urbe excederent, & obsessis omnibus accessibus commercii, & annonam adprehendi copia interciperetur: Nec his contentus, omnium bonorum redditus, quos ex Neapolitano Regno Beneventani perciperent, sequestri nomine retineri & quadraginta duos Beneventanæ Urbis incolas, qui fuga elaborentabant, in carceres detrudi præcepit. His tamen turbis superior erat prudens Pontificis mansuetudo, que discordes hominum mentes a diffidiis in unum conducere, jamjam solita erat. Transmissis igitur ad Pro-Regem literis, si quid hac in re peccatum, reparationem pollicetur, præcipitque, ut ambo hi Sicarii promeritas luere pœnas: hac ratione mox die vigesima octava Maij in Neapolitano Senatu declaratum, has controversias peccatum esse sublatas, cunctaque in primum statum revocanda. Porro inter tot molestias haud parum recreabat

Pontificis animum Christianus Ulricus Sæc. XVIII.
 ex Domo Wirtenbergica Dux Oelfensis, A. C. 1731.
 qui in Silesia religionem Catholicam
 amplexatus atque hoc anno in Italiam
 profectus, a Magno Florentiæ Duce
 cum ingenti honorum testificatione ex-
 ceptus est.

S. L.

*Conscientiæ libertas Kauffburi ab
 A catholicis læsa.*

Eodem tempore, quo Protestantes in
 caussa Salisburgensium rusticorum
 pacem Westphalicam, & conscientiæ
 libertatem graviter fuisse violatam, al-
 tum in clamabant, Kauffburenses Aca-
 tholici præcipuas ejusdem pacis leges
 palam transgressi sunt. Res ita con-
 tigit: Michael Wagenfeil præfatæ Ur-
 bis Apparitor & Mensor frumentarius,
 de Religionis suæ falsitate convictus,
 in Catholicæ fidei præceptis exactius
 institui voluit. Eo fine frequentius
 Sacerdotes Catholicos adiit, atque ab
 iis probe instructus, ejuratis Lutheri
 sacris sese cum vera Ecclesia conjunxit.
 Ea res suboluit Magistratui A catholicis,
 qui inscio ac inconsulto Senatu Ca-
 tholico neo - conversum carceri man-
 cipavit, & propria auctoritate suo offi-
 cio abegit. Nec his contentus, Mi-
 chaelis

Sæc. XVIII. chaelis quoque Filium nonnisi unde
 A. C. 1731. cim annos natum Patri violenter
 puit, extra urbem ad Lutheranos
 raptavit, ac Patris ædibus vi effra-
 vestes inde abstulit. Tam indignum
 facinus iniquissimo animo ferebat
 magistratus Catholicus, qui officii sui
 pacem Westphalicam, conscientie
 bertatem & specialiter Kauffburanum
 executionis recessum tam manifeste
 plagii crimine, & injusta Patris oppres-
 sione enormiter violari querebatur.
 Facti indignitatem excusare mollebat-
 tur A catholicis, causantes, incerto
 duntaxat rumore constare, Michaeli
 Religioni Catholicæ manus dedisse.
 Ast Catholici opponebant, testibus com-
 probari, quod hic idem re ipsa sectam
 ejuravit, aliunde vero iniquissimum
 fore, ob levem suspicionem ac rumo-
 rem Virum cetera innoxium sua libe-
 tate, officiis, patria in Filium potestate
 exuere, totque aliis injuriis afficere.
 Tanta inde enata est ultro citroque
 animorum exulceratio, tamque per-
 culosa utrinque dissidia, ut nil propius
 esse videretur, quam mutua cædes: hu-
 gebantur rixæ ferme quotidianæ, clo-
 mores dissoni, mentes aversæ, litige-
 rumque minacium acerbitate tantum
 non bellum denique intestinum, præ-
 posterum Religionis Zeli pessimum ex-
 cre-

crementum. Inter hæc tamen Catho-
 lici totam rei seriem Imperatori fideliter
 exponunt, hancque causam per Cæsa-
 reos, ut vocant, Commissarios diju-
 dicari efflagitant: Horum precibus in-
 clinatus Imperator, hoc negotium Vi-
 ris prudentia & probitate inclytis de-
 mandat, qui etiam Kauffburum dela-
 ti rem aggrediuntur. Audiuntur par-
 tes, factaque rei discussione deprehen-
 ditur, quod A catholicus Magistratus
 suæ potestatis limites excesserit, dum
 neglecto Catholici Senatus concursu in
 Patrem & Filium tam acerba decre-
 visset. Pertinacius tamen negabant
 A catholici, Michaellem vel unquam a
 Lutheri Religione recessisse; Catholicis
 e contrario id ad oculum demonst-
 rans nil firmum fixumque decerni po-
 tuit: quapropter Commissarii, qui tum
 ob alia Urbis dissidia Kauffburi mora-
 bantur, utriusque partis rationes ex-
 acte descriptas ad Cæsareo - Aulicum
 Consilium referebant. His rite pen-
 satis Imperator die quinta Novembris
 rescripsit, quod, cum inter Catholi-
 cum & A catholicum Magistratum di-
 scors esset opinio, an præfatus Mensor
 re ipsa Religionem suam immutarit,
 tota autem causæ decisio in hoc
 unico cardine versaretur, nihil magis
 Cæsareæ Majestati necessarium fore
 videat

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

Sæc. XVIII. videatur, quam hujus facti certitudo
 A. C. 1731. eapropter Commissarii ex ipso Michaeli
 auctoritate Cæsarea explorarent, ut
 hic re ipsa Catholicam Religionem im-
 plecti, & publice fidei professione firmum
 propositum exequi, firmiter con-
 tum haberet: facta autem ejus de-
 ratio ad Imperatorem referatur, ut
 num hac in re, quod æquum & ius-
 foret, discerni posset: Ad hæc ergo
 Cæsaris iussa Commissarii illico deman-
 dato examini initium faciunt, Michae-
 lem e carcere produci jubent, illum
 que interrogant, an firmum professum
 Religionis Catholicæ propositum etiam
 num foveat. Ad hoc respondit illi,
 se corde & ore errores Lutheri detestari,
 in fide Catholica vivere, etiam
 que publice profiteri paratissimum esse.
 Interea vero Magistratus A Catholicus
 non expectata hac declaratione alium
 Mensorem & Apparitorem Augustanæ
 Confessioni addictum elegit, & Michae-
 lem suo officio, atque emolumentis
 inde provenientius perpetuo exutum
 declaravit. Hac re comperta Imperator
 A Catholicum Magistratum acriter
 reprehendit, quod cum nondum de
 mutata Michaelis Religione legitima
 haberetur certitudo, ipse tamen Magis-
 tratus insolita temeritate, & arroganter
 sibi auctoritate præfatum Michaelem

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

in carcerem conjicere, eum suo officio privare, & alium in ejus locum eligere præsumpsisset. Eapropter Imperator novam illius electionem ceu irritam nullamque declaravit, præcepitque, ut præfatus Michael confestim libertati, & suo officio reddatur, omnique illius emolumento frui permittatur, donec ipse coram Commissariis declaraverit, se vel Religionem Catholicam reipsa profiteri, vel in sua secta persistere: Denique Cæsar utrumque Magistratum denuo hortabatur, ut interim mutuam inter se concordiam foverent, & a turbis, jurgiis & violentiis absternerent, secus Cæsaream indignationem, & severissimas pœnas incurfuri. His minis territus Magistratus A Catholicus captum Michaelem e carcere dimisit, & per suum Procuratorem Viennæ declaravit, Eundem quidem Catholicam Religionem publice professum, ac propterea in libertatem assertum fuisse, deesse tamen literas factæ professionis testes, de cetero autem Magistratum supplicare, ut hac in re nihil contra anni decretorii statum decerneretur: Habita hujus rei notitia die septima Novembris Imperator Commissariis præcepit, ut præfatum testimonium transmitterent, quo facta die vigesima octava ejusdem Mensis Impera-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

perator hanc causam sequenti decreto
diremit: „Cum de Michaelis reditu
„ad fidem Catholicam publica illius
„professione certo constet, declinet
„Cæsarea sua Majestas, ea omnia
„prorsus nulla & irrita esse, quæ ab
„tholicus Magistratus tam Wagen
„lium in vincula compingendo, illum
„que suis officiis amovendo, quam
„novum propria & privativa auctori
„tate eligendo attentasset, nunc vero
„Cæsaream suam Majestatem utriusque
„Magistratui præcipere, ut observatis
„pacis Westphalicæ decretis, & Karol
„burano executionis recessu, & aliis
„apud Augustanæ Confessionis Secte
„riis ab eo tempore usitatis, necnon
„servatis nuperrimis mandatis Cæsar
„reis nulla mora alium Apparitorum
„ac Mensorem eligant, Wagenlium
„autem illas omnes pecunias & emol
„umenta, quæ usque ad diem factæ
„professionis percepisset, restituant
„denique Magistratui Acatholico
„vere inhibendum sit, ne præfatum Wo
„genseilium in patriæ suæ potestate
„usu in Filium suum non modo
„impediat, sed illum quantocius Patri
„suo reddat: Vicissim vero nec Mag
„istratus Catholicus, nec Pater
„Filio vim conscientie inferat, sed in
„plena, quamcunque vellet, fidei

„ amplectendi libertate relinquat, nec
 „ illum extra Urbem aliorum trans-
 „ ferre præsumat. „

Sæc. XVIII.
 A. C. 1731.

Ceterum hæc, qui legerit, absdu-
 bio mirabitur, apud Protestantes nil
 frequentius solemniusque esse, quam
 Catholicos insimulare, perinde ac si
 charitatis & tolerantiae Christianæ im-
 memores conscientias vim inferant, illos,
 qui diversam a sua Religione profi-
 tentur, vexent, & variis molestiis vel
 ad suam pertrahant, vel diversis acti-
 bus ab aliena abstrahere, suæque sectæ
 exercitium libertatemque imminuere
 adlaborent: Ejusmodi querelas, seu
 ut vocant, Religionis gravamina Pro-
 testantes studiose magno numero ac-
 cumulant, exaggerant, omniumque
 Principum Aulas ejusmodi lamentis
 complent. Commendant quidem, &
 ubique inculcant, atque exigunt tole-
 rantiam; illam tamen nec exercent,
 nec exerceri volunt nisi erga suos. Ca-
 tholicos tolerare nolunt, a Catholicis
 vero ubique tolerari prætendunt: sibi
 solis conscientiae libertatem concedi
 postulant, aliis illam velut rem illicitam
 denegant. Væ illis, qui inter
 Protestantes ad Catholicorum castra
 transeunt. Quæ alia eos relinqui-
 tur portio, nisi carceris, vel exilii
 poena, & si adhuc mitius haben-
 tur;

Hist. Eccles. Tom. LXXIII.

XX

tur;

Sæc. XVIII. tur, bonorum spoliatio, hæreditas
A. C. 1731. jactura, Parentum contemptus, ludo-
 brium, paupertas, & miseria: In-
 manæ hujus fortis exempla quam-
 rima nobis exhibent turbida illa
 sæcula, in quibus sanæ rationi
 Christianæ mansuetudini prævaluit
 centis sectæ firmandæ fanaticus
 inde exortus furor insanus, ubi omnia
 confusionibus plena, ubi quælibet
 eo firmiter sanctiusque sua dogmata
 stabiliisse autumabat, quo validius
 terius potentiam, auctoritatemque
 culcatis etiam divinis, humanisque
 legibus depressisset. Ea tum erat
 rum conditio nunquam satis deploranda:
 Quis autem sine humanæ naturæ
 horrore percipere potest, nostro
 ævo, ubi potentissimorum Principum
 exemplo, opere & decretis Tolerantia
 invaluit, reperiri homines, qui Catholicorum
 cruore sese inebriare certant,
 non alia ex causa, nisi quia hi
 tholici sunt? Recens adhuc memora-
 viget funestæ illius scenæ, quam
 Religionis Catholicæ odium, & fanaticus
 Lutheranz Zelus primum Anno 1714
 Verthemii aperuit, ubi tot Catholicos
 prorsus innoxii ac inermes nullo
 conditionis, sexus & ætatis discrimine
 modo in ipso Religionis suæ exercitio
 turbati, sed quamplurimi mortem

plagis (*) affecti, alii haud leviter fau- Sæc. XVIII.
 cii, & una omnes fustibus & hastis qua- A. C. 1731.
 quaversum dispersi fuere. Hoc faci-
 nus, utpote Christianæ Charitati, &
 commendatæ tolerantiaë tantopere ad-
 versum ipsimet moderatiores Protestan-
 tes detestantur, ejusque memoriam
 æterna oblivione sepeliri desiderant,
 & tamen, quis credat, tertio post anno
 Gottinganus quidam Professor Sch. (**)
 publicis typis inhumanam hanc rabiem
 ceu fortitudinis exemplum cedro di-
 gnum extollere ac veluti ad aliorum
 imitationem, & institutionem univer-
 salibus Germaniæ Annalibus inseren-
 dum commendare præsumpsit. Per-
 cipiamus, si tamen sine horrore legi
 possunt, ejus verba, diese Standhaftig-
 keit einer deutschen werthheimischer Burgers-
 schafft, wovon man sonst nur Beispiele aus
 dem Mittelalter, vor der Erfindung des
 Xx 2 Pul:

(*) In literis, quæ hanc lanienam descri-
 pserant, legebatur: *propriis Comitum mani-
 bus quinque ex Catholicis suis interfectos*: in
 hujus Scriptoris fidem idem quoque insertum
 habetur Historiæ nostræ Tom. 68. lib. 215.
 pag. 53. sedato autem primi furoris æstu com-
 pertum est, quinque hosce Catholicos letha-
 liter quidem fuisse vulneratos, non tamen
 interfectos.

(**) Briefwechsel Heft 53, pag. 279.

Sec. XVIII. Pulvers hat, aber eine Standhaftigkeit
 A. C. 1731. ohne Frechheit, ohne Verletzung der Würden
 gegen den Landesherrn, eine Standhaftigkeit mit dem Anstand und der Würde,
 die unser Jahrhundert vor dem stürmischen
 Mittelalter aufzeichnet, verdient in den
 gemeine Jahrbücher von Deutschland zu
 dauernden Ehre der Stadt Wertheim (und
 aber ihrer Baschas) eingetragen zu werden.
 Hæc scribere, hæc sentire aulicis
 ris genii homo, Vir ille, qui tolerantiam
 ceu laborum suorum unicum lapillum,
 ac virtutem sibi prædilectam
 identidem crepat, Principes & civis
 in Catholicos armare & concitare præsumat,
 & quidem illo tempore & anno
 quo Principes tanto conatu, tam exemplo
 favore tolerantiam commendatam
 & urgere satagunt. Ergone tolerantiam
 nil aliud est, quam Sacra Catholicorum
 profanandi, Tempia vastandi, Catholicos
 vexandi, vulnerandi, opprobriandi,
 delendi plena potestas a publico
 lapillo in publicis totius Germaniæ municipalibus
 signanda?

§. LI.

*Jacobi Boncompagni Cardinalis
 obitus.*

Hoc anno Sacrum Purpuratorum Collegium
 unius duntaxat mortem
 lux-

luxerat. Erat is Jacobus Boncom-
pagnus patria Bononiensis, Gregorii Sæc.XVIII.
A. C. 1731.
XIII. Pontificis Abnepos: Primam lu-
cem aspexerat die 19. Martii Anno 1653.
in Insula & Civitate Sora, quam jure
feudi prænobilis ejus Familia possidet.
Hic exactis in patria mansuetioribus
literarum præceptis, cum jam a tene-
ris animum ad Ordinem sacrum adje-
cisset, a suo Patruo Cardinale Hiero-
nymo Romam evocatur, ac Meliten-
sium, cui juvenis adscriptus erat, re-
lictò Instituto sub Innocentio XI. inter
Præsules Romanæ Curix adscribitur.
Haud diu tamen honores sine onere
tulerat; primo enim a præfato Ponti-
fice Urbevetanæ, & postea ab Ale-
xandro VIII. Firmanæ Urbis Guberna-
tor constituitur; utroque officio lauda-
biliter expleto nuntium accepit de Fra-
tris sui Francisci Bononiensis Archi-
episcopi obitu: Vacanti huic Ecclesiæ
paucis post mensibus præficitur Jacobus,
Fratris sui non opum, sed virtutum
hæres dignissimus; quippe ad ipsius
æmulationem gregem suum sermone
& exemplo pavit, & severa Ecclesia-
sticæ vitæ disciplina prælucens Clerum
suum ad sequenda ejus vestigia strenue
incitavit. In pauperes non tam libe-
ralis quam prodigus erat, morum cor-
rectioni apprime intentus, assidue Diæ-
cesin

Sæc. XVIII. cesin lustrabat, & ubi currum aut e
 A. C. 1731. quos adhibere viarum asperitas pro-
 hibuit, pedes ibat. Decorem domus
 Dei promoturus, Gentilitium Sacrum
 in Metropolitana Ecclesia splendidè
 exornavit, & quatuor Sacellanis
 xit. Delectabatur quidem magnis
 apparatu, ac vitæ cultu, non tamen
 magis splendido, quam nobilem eius
 conditionem, statusque dignitatem
 cebat. Tot demum meritis clarus
 Innocentio XII. Purpuratorum cæta
 admovetur, nec tamen purpuram
 æmulatorum invidia gestabat; vitio
 nim invidiosis solemnè per calumniam
 in vulgus sparsum est. Jacobum hanc
 dignitatem fuisse aucupatum singulæ
 complacentia, qua ejus Frater Sora
 Dux magnificum suum Palatium
 dam Pontificis affini levissimo pretio
 vendidisset. Attamen Cardinalis non
 alieno beneficio, sed proprio merito
 rum suffragio Purpuram obtinuisse
 brevi ostendit; pluribus enim Patrum
 cætibus aggregatus, præclara admo-
 dum singularis prudentiæ, eruditionis
 atque integritatis specimina edidit,
 unde ab Innocentio XII. præ ceteris
 electus, ut tanquam Legatus a Latere
 Wilhelminam Amaliam Brunsvicæ
 sem Ducem Mutinæ salutaret, & Jo-
 sephi Cæsaris nuptias solemnè præce-
 tione

tione sacraret, quam legationem Regio fere apparatu, ingentique pompa per honorifice expleverat. Nec minori magnificentia Poloniæ Reginam, dum Bononiam pertransibat, excepit. Præterea in Vaticana Basilica anno hujus sæculi decimo quarto memoriæ defuncti Pontificis Gregorii XIII. Gentilis sui tumulum prorsus magnificentum extrui curavit, propterea in gratitudinis signum amantissimis literis a Clemente XI. honoratus. Mortuo autem eodem hoc Pontifice Romam ad sacra contendit comitia, in quibus electo Innoc. XIII. & postea Benedicto XIII. Bononiam reversus est, nec eo regnante ultra Romam rediit; maximo enim dolore afficiebatur, quod Sanctissimus hic Pontifex a suis Ministris tam indigne, tamque turpiter deciperetur, ac propterea eundem Papam sacro Christi sepulcro, quod Turcarum potestati traditum esset, æquiparare solebat. Benedicto fati functo interfuit comitiis, atque in electione Clementis XII. suum tulit suffragium: Porro Bononiam redux, ibidem apoplexia tactus, die vigesima quarta Martii pie in Domino obdormivit, anno ætatis septuagesimo nono nondum expleto. Sepultus est in gentilitio suo Sacello prope Patru sui tumulum.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. LII.

*Quinque Cardinales a Clemente XII.
Papa creati.*

Die vigesima quarta Septembris
mens XII. Pontifex maximus
cretum ut vocant, *Consistorium* habuit
in quo quinque Præsules meritis pre-
stantissimos Romana decoravit Purporibus.
Horum primus erat Vincentius Bicchieri
Archiepiscopus Laodicensis olim apud
Portugalliæ Regem Apostolicæ Sedis
Nuntius, de cujus satis jam sæpe
mentio ingesta est, & mox de ejus
conciliatione agetur. II. Josephus Pa-
rao Episcopus Averianus patria Ne-
apolitanus, Presbyter Cardinalis tit.
S. Thomæ in Parione III. Simplicius
ab Auria Archiepiscopus Beneventanus,
S. R. E. Presbyter Cardinalis tit.
S. Hieronymi Illyricorum. IV. Jo-
hannes Antonius Guadagni Ordinis Ca-
melitarum Excalceatorum, Clementis
XII. ex Sorore Nepos, Episcopus Alati-
nus, ejusdemque Pontificis Vicarius
Generalis Presbyter tit. S. Martini in
Montes. V. Antonius Xaverius Gual-
telli Archiepiscopus Petrensis Presbyter
Cardinalis tit. S. Stephani in Monte
Cælio.

§. LIII.

Sæc. XVIII,
A. C. 1731.

§. LIII.

*Lusitanæ Rex cum Sede Apostolica
in gratiam redudus.*

Fervebat adhucdum pristinum inter Papam & Joannem V. Lusitanæ Regem dissidium. Illius causam jam supra retulimus, denegatam scilicet Purpuram Bichio Apostolico Lusitanæ Nuntio, quem Rex inter Purpuratos statim numerari petierat, Cardinales vero ob varia, quæ ei objectabantur, crimina indignum reputabant: Ea res Regem tantopere offeuderat, ut vel ipsis Sacris comitiis subjectos sibi Cardinales interesse vetaret. Nihilominus de placanda Regis indignatione non desperabat Cienfuegos Cardinalis, qui nil eorum, quæ reddendæ concordie apta forent, prætermisit: nec minus ad tollendum plurium annorum dissidium promptum sese exhibuit Pontifex, unice exoptans, ut ipsemet Bichius debitæ subjectionis exemplo prævie viam ad reconciliationem sterneret: Eo fine Pontifex datis ad eum literis præcepit, ut nulla mora ex Hispaniis in Italiam contenderet: Paruit illi & jussis Bichius, hoc anno Liburni portum assecutus, quo subsistere jussus ulteriora Pontificis mandata expectavit, mox tamen literas

X x 5

sub-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731

submissione plenas, ac sinceræ penitentiæ testes ad Papam dedit, veniamque perdemisse rogavit. His emollior Pontifex dato ad illum responso eodem ad patientiam hortatus est, pollicitatione facta, illum brevi in gratiam receptum iri: Interim vero in ejus vitam hucusque transactam sedulo inquire jussit, cumque comperiret, illum crimina, de quibus apud Prædecessores Papas incusatus fuisset, penitus soluisse, suamque integritatem fidei in exequendo Legati munere, sacræ Sedis comprobasse, benigniorem de eo conceperat opinionem. Accessit etiam Regis desiderium, quo incitatus, primum inter Cardinales Bichium nominabat, misso ad eum Sergardio Abbate, qui Liburni eidem rubrum imposuit gesserum, simulque ad itineris expensas ex Pontificio ærario tria aureorum millia tradidit: Eodem tempore, ut memoravimus, Papa Josephum Firraum quem Bichio in Legatione Lusitana rogaverat, eodem honore insignivit, cum autem Rex, ut hic suo officio fungeretur, utpote alterum Regiæ indignationis argumentum, nunquam promitteret, Pontifex ad eliminandam pestem diffidii radicem Cajetanum de Cavaleriis Apostolicum in Lusitania

Nuntium designavit, a Rege totaque Sæc. XVIII.
 Aula splendide ac honorifice anno se- A. C. 1731.
 quenti exceptum. Ita demum pristina
 tranquillitas feliciter reddita est, ac
 restitutum mutuæ benivolentiæ com-
 mercium, Bichius etiam die octava
 Februarii Romam ingressus, pluribus
 Patrum Congregationibus adlectus fuit.
 Hujus tamen electioni adhucdum ob-
 strepebant Cardinalium nonnulli, qui
 haud satis mirari poterant, illum non
 modo tot beneficiis augeri, sed etiam
 Purpura honorari & quidem ab eodem
 Pontifice, qui adhuc Cardinalis sæpius
 coram Papa declarabat, se salva, quam
 Sedi Apostolicæ deberet, reverentia
 nunquam admissurum, ut Bichius,
perfidus iste, ac infamis homo inter suos
 Confratres numeraretur: Attamen Pon-
 tificex exuto vetere Bichio novum & e-
 mendatiorem Bichium Cardinalem
 creavit, & ut Regem plene sibi conci-
 liaret, eidem indulgit unum Cardina-
 lem nominandi privilegium, & quæ-
 dam beneficia sine prævio Pontificis
 consensu conferendi jus. Hæc pacta
 a summo Pontifice & Lusitano Ora-
 tore Almida subscripta. Rex cum in-
 genti lætitia Ulyssipone publici juris
 fecit.

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. LIV.

Clementis XII. in promovenda Religionis Catholicae studio.

Præter ardens reddendæ pacis studium Clemens Pontifex nil prius nil antiquius habuit, quam ut in Pontificia ditione rem Catholicam ad orbem purgaret, fidemque latius propagaret. Eo fine in oppido Ulani Bisinacensis Diæceseos amplissimum Seminarium instituit, quod a Corfinia Familiæ suæ nomine *Corfinium* nuncupari voluit; In eo pueros Græcos et Epiro descendentes, qui in Calabria & Siciliæ Provinciis dispersi vivebant non modo literis, sed præcipue in pietatis & Religionis Catholicæ exercitiis assidue imbui statuit, ut his dotibus probe instructi apud suos, eosque, qui terras Orientales incolunt, bene de Catholica fide, & Apostolica Sede mererentur. Hanc in rem Pontifex die undecima Octobris anno sequenti Constitutionem edidit, qua hujus Collegii regimen Episcopo Bisinianensi commisit. Haud remissiore studio & ardore Sinensium, Indorumque Adolescentium saluti, utilitatique consuluit, Collegio enim, quod *Sacræ Familiæ Jesu* vocant, extra Neapolin constructo.

eosdem gratis ali, & scientiis ætati
& conditioni eorum congruis, necnon Sæc. XVIII.
Christianæ fidei rudimentis egregie A.C. 1731.
rudiri curavit, donec Sacerdotio ini-
tiati Barbaris atque Infidelibus, qui
adhuc in tenebris sedent, Evan-
geli lucem, Religionem, fas & æ-
quum, probosque mores implantare
possent. Hujus Instituti longe salu-
berrimi regulas publico diplomate die
septima Aprilis anni sequentis ad pre-
ces Caroli VI. Imperatoris confirmavit.
Porro Thibetum, quod in Asia magnæ
Tartariæ Regnum est, plures ex PP.
Capucinorum familia Præcones Apo-
stolicos ablegavit. Nunquam vero ma-
gis prona, magisque Orientalibus Mis-
sionibus peropportuna fuit Pontificis
solicitude, quam dum ad obeundas
sacras hæc expeditiones, & sublevan-
dam miseræ hujus gentis inopiam sexa-
ginta aureorum millia liberali manu
profudit. Tum enim Divinæ pariter
adfuit clementiæ fautor oculus, & inde
collecta uberrima animarum messis;
quippe eodem adhuc anno decem fere
Cophtorum millia ab erroribus ac per-
niciæ ad spem salutis traducta fuere,
his facem præferente ipsorum Patriar-
cha Alexandrino, qui Papæ monitis,
& veritatis serius ac citius ad cor lo-
quentis voci pronas benevolasque aures
præ-

Sæc. XVIII. præbuit: Paulopost idem Pontifex Ar-
A. C. 1731, meniorum quoque Patriarcham suis
 beneficiis, & paternis hortationibus
 eo induxit, ut impium a sacris Dis-
 cis anathema contra Chalcedonensem
 Synodum, & sanctissimum Papam Leo-
 nem Magnum deleret.

§. LV.

Varii successus in Gallia.

Jam anno hujus sæculi vigesimo nono
 die quarta Septembris Maria Ste-
 nislai Leszinsky Filia & Ludovici XV.
 Franciæ Regis Conjux Versaliis præ-
 mogenitum suum Filium enixa est, qui
 eodem adhuc die a Cardinale Rohan
 supremo Regis Eleemosynario Baptis-
 matis fonte auguratus est. Sequenti
 anno Clerus Gallicanus, postquam die
 prima Junii consuetis comitiis initium
 dabat, die decima sexta ejusdem Me-
 sis Regi petitas quatuor librarum mil-
 liones *doni gratuiti* nomine tradebat.
 Clemens vero Pontifex Fridericum
 Lantem tanquam Apostolicum Lega-
 tum ablegabat, ut Delphino nuper nato
 pro more sacratas deferret fascias. Ab-
 venit hic Versaliis die decima Aprilis
 postquam Lutetiam Parisiorum solemn-
 pompa ingressus erat: Placuit Regi
 summopere Pontificis donum; exte-
 rna

nam tamen lætitiæ significationem Sæc. XVIII.
 multum imminuit edictum nuper Romæ A. C. 1731.
 promulgatum, vi cuius, ut pecunias
 cum ingenti subditorum damno in Gal-
 lias transferendi occasio præcideretur,
 severe inhibuit, ne panni in Francia
 fabricati in ditiones Ecclesiasticas in-
 veherentur: Ea re Rex tantopere offen-
 sus erat, ut vicissim cum Avenionensi
 Comitatu omne commercium interdiceret,
 & bombycinas merces inde extrahi
 vetaret: demum vero cum valido mi-
 lite Maillebosium Marchionem eo mit-
 teret, ut hunc Comitatum veluti ob-
 sidione cingeret, nec ulli hominum ac-
 cedere vel egredi permetteret. Maxi-
 ma rerum penuria inde enata. Sub
 idem ferme tempus Cardinalis Fleu-
 ryus primus Regis administer decre-
 tum edidit, quo cunctis militibus, cu-
 juscunque gradus aut conditionis es-
 sent, peregrinationes sacras extra Re-
 gnum peragere inhibuit, ceteris vero
 id duntaxat prævia Episcopi venia con-
 cessum, sancita transgressoribus Viris
 triremium, fœminis vero arbitraria
 pœna: Ansam salubri huic edicto de-
 derunt frequentes corruptelæ; non
 raro enim milites exteri Principis mi-
 litæ nomen dabant, famuli & ancillæ
 a Dominorum obsequio excedebant,
 Patresfamilias abjecta cura filiorum
 ac

Sæc. XVIII. ac uxoris, otio, & vitæ licentiæ ra-
A. C. 1731. cabant &c.

Præterea ejusdem hujus anni Mens
Septembri Henricus Cardinalis de Bili
trigesimo ab Urbe Parisina lapide
lare jubebatur; Regii hujus manu
obtentus erat immodicus juris Pon-
ficij & Constitutionis *Unigenitus* tuen-
dæ ardor, quem hic Cardinalis ex-
erebat.

§. LVI.

Prætensa Protestantium gravamina

Fuere jamjam anno priori indicta a
Friderico Augusto Polonorum Rege
comitia Grodnensia, in quibus gravamina
regni negotia, lites & dissidia compon-
nerentur: Familiare erat Protestanti-
bus, quos *Dissidentes* vocant, ut comi-
tiorum tempore varios suæ sectæ favo-
res a Catholicis Proceribus extorquerent:
Eo fine nescio, quæ Religionis
gravamina fingebant, totoque studio
commendatitias Protestantium Principum
litteras minis etiam graves sibi
procurabant: Aderant tum Variorum
Schaubius & Woodwardus Georgii III.
Angliæ Regis Oratores, qui die vigesima
quinta Februarii dato ad Poloniam
Regem libello supplici exponerent,
non paucos Angliæ Regis subditos a

„Polonis vexari, & quidem non alia Sæc. XVIII.
 „ex caussa, nisi quia in quibusdam A. C. 1731.
 „Religionis articulis ab eis diffident,
 „eorum autem oppressionem duntaxat
 „a privatis fieri, qui contra stabilitas
 „Reipublicæ leges & Christianæ chari-
 „tatis præcepta Diffidentes continuo
 „infectantur. Regem Anglum itaque
 „supplicare, ut Rex Poloniæ suis Mi-
 „nistris præcipere vellet, ut in hæc
 „gravamina inquireretur, eaque in
 „proximis comitiis tollerentur; ingens
 „enim obversari periculum, ne invictis
 „Diffidentium juribus & privilegiis pe-
 „nitus eversis, brevi etiam Ecclesiæ,
 „Scholæ, bona & libertas eis eripe-
 „rentur: his malis præsentaneum op-
 „poni posse remedium, si Rex Epi-
 „scopis ac Magistratibus præciperet,
 „ne hi contra Diffidentium jura & privi-
 „legia novitates inveherent, aut eos
 „in suæ Religionis exercitio turbarent,
 „ipsi vero Tempia & scholas ruinæ pro-
 „ximas restaurare permetterentur, ac
 „denique ne per citationes, motasque
 „lites coram iudicibus, quibus sub-
 „jecti non essent, præcipue in caussis
 „vel Regiæ Majestatis vel comitio-
 „rum cognitioni reservatis, comparere
 „cogerentur: Oppressos hosce Diffiden-
 „tes, æque ac Catholicos esse Reipu-
 „blicæ membra, & filios Regis tanquam
Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Y y com-

Sæc. XVIII. „ communis omnium Patris, Religio-
 A. C. 1731. „ nis libertatem tam his, quam illis
 „ per Regni leges esse confirmatam,
 „ proin ab harum legum favore
 „ injustitia excludi non posse; eos
 „ majora petere, quam ut fidelium
 „ subditis pares haberentur, timenda
 „ autem esse, ne horum oppressio
 „ majus, quam Dissidentibus inferretur,
 „ damnum Reipublicæ accresceret; no-
 „ tum enim esse, maximum quoddam
 „ Regnum innumeris pene probis & ho-
 „ delibus subditis fuisse orbatum, eo
 „ quod concessa fidei libertas Prote-
 „ stantibus fuisset adempta, e contra-
 „ autem Dissidentes, si Rex eorum jura
 „ tueretur, commercium, & boni pu-
 „ blici incrementum valide promoturos
 „ si vero secus fieret, nil certius esse
 „ quam Catholicos in Anglia degen-
 „ taribus ærumnis esse vexandos &c.
 Hæc illi, cum autem comitia, prius
 quam initium acciperent, fuissent dis-
 soluta, Dissidentes spe sua excite-
 runt, qua minacibus ejusmodi pro-
 hibitis ampliora, quam armata vi jam
 extorserant, se impetraturos coe-
 fidebant.

Magis sibi propitiam sortem Prote-
 stantes experti sunt in Hungaria & Ser-
 via; cum enim pro more suo in illis
 locis, ubi vel armorum violentia intru-
 va

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

vel Principum clementia tolerati fuere, iteratis querelis ac exaggeratis Religionis gravaminibus sectam suam firmare, & amplificare satagerent, Imperator continuis Principum Protestantium precibus ac minis fatigatus, veritusque, ne hi novos vix bene sopitos tumultus excitarent, Belgradiensi Episcopo, necnon Arcis Governatori in mandatis dedit, ut hæc dissidia juxta Hungaricas leges sedare niterentur. Hi ergo ea, quæ jam ante decennium hoc in negotio a Cæsareis Deputatis discussa & stabilita fuere, pro norma habentes, quæ magis profutura censebant, ad Imperatorem retulere: Rebus igitur mature ponderatis Carolus VI. Imperator die vigesima prima Martii hac in caussa Viennæ sequens promulgavit decretum:

„Reverendissime &c. demisse relata
„sunt nobis *Acta Commissionis* Art. 20.
„denotata, quæ nimirum Anno 1720.
„in Libera & regia civitate nostra Pe-
„stiensis inchoata, anno vero sequente
„in altera libera regiaque Civitate no-
„stra Poseniensi reassumta, & termi-
„nata fuissent. Rite proinde ponderatis
„ac discussis materiis in ejusmodi
„actis specificè ac uberius deductis be-
„nigne visum fuit nobis, hac vice se-
„quentem eatenus impertiri resolutio-
nem.

Sæc. XVIII. „nem. Et quidem I. Benignam piſ-
 A. C. 1731. „, ſimæ memoriæ Imperatoris & Regis

„ Leopoldi, Genitoris noſtri deſideri-
 „ tiſſimi reſolutionem ſub Dato 2. Julii
 „ 1691. typis mandatam & ſuo miniſ-
 „ publicatam pro regiis explanatio-
 „ bus Art. 25. & 26. 1681. & 21. 1685.
 „ præcitatum Articulum 20. 1715. con-
 „ firmatis habendam, juxtaque illam
 „ ſentio antefati Art. 25. omnibus Ab-
 „ guſtanam & Helveticam Confeſſionibus
 „ profitentibus regnicolis ubique con-
 „ ceſſum Confeſſionis ipſorum Exerci-
 „ tium privatam duntaxat, diſtante
 „ porro ſequentis Articuli 26. ad certam
 „ nonniſi loca reſtrictum memoratum exer-
 „ citium publicum fore, ac inde illi
 „ Prædicantes ad articularia duntaxat
 „ loca, quoad Confeſſionis ſuæ erga hæc
 „ profitentes tam ibi degentes, quam
 „ & aliunde eo confluentes exercitium
 „ reſtringi, in talibus autem locis ut
 „ quot neceſſitas & multitudo gregis exigat
 „ miniſtros prævia tamen remonſtratione
 „ iſtiusmodi neceſſitate acceptaque de-
 „ ſuper benigna regia conceſſione, iſdem
 „ admitti debere, qui ibidem agrorum
 „ quoque ac captivos viſitare, iſque
 „ opera ſua adeſſe poterunt.

III. „ In locis porro non articulari-
 „ bus neque plebeie conditionis homines
 „ in domibus ſuis librorum confeſſionem

„suae deservientium pro se & familia Sæc. XVIII.
 „sua propria lectione tanquam ad pri- A. C. 73
 „vatum exercitium spectante arcendi
 „erunt; absque tamen eo, ut alios
 „loci ejusdem incolas seorsum admit-
 „tant: In quibus quidem non articu-
 „laribus locis, licet ipsi quoque Aca-
 „tholici quoad omnia Parochialia Ro-
 „mano Catholico Parocho subsint, is
 „tamen non audebit ab iisdem magis
 „quam a Romano-Catholicis stolam
 „desumere.”

IV. „Jure *terrestrium Dominorum* per
 „articulos & præallegatas explana-
 „tiones in salvo relicto, hoc deinceps
 „quoque admitti, eo tamen modo, ut
 „si terrestres Domini quoad religionis
 „negotium in memorato nostro Hun-
 „garix Regno quid operari aut im-
 „mutare vellent, teneantur idipsum
 „cum rationibus eosdem ad hoc aut
 „illud instituendum permoventibus præ-
 „vie nobis velut Terræ Principi, &
 „religionis defensori humillime repræ-
 „sentari facere, superindeque Clemen-
 „tissimam dispositionem & ordinatio-
 „nem nostram præstolari.

V. *Superintendentes* seu superiores
 „*Augustanæ, & Helveticæ* Confessioni
 „addictorum, ubi modo fatarum Con-
 „fessionum alterutram profitentes su-
 „perinde in quot, & qualibus locis

Yy 3

„ejus-

Sæc. XVIII. „ ejusmodi Superintendentem seu fo-
 A.C. 1731. „ periorum sibi admitti petant, apud
 „ nos instantiam fecerint, iisdem ad-
 „ mittentur, quorum quidem super-
 „ rum muneris erit, moribus minis-
 „ rum sibi subjectorum invigilare, et
 „ excessivos condigne etiam animas
 „ vertere, in reliquis autem *Acatib-*
 „ corum *Ministri* in causis profanis ju-
 „ risdictionato sæculari Magistratu
 „ in hoc duntaxat, ut contet, non
 „ ejusmodi *Ministri* suos rite baptizent,
 „ seu ad valide *baptizandum* sufficienter
 „ sint instructi, etiam visitationi & ex-
 „ mini *Archidiaconorum Catholicorum* job-
 „ esse debent. Matrimoniales porro
 „ causæ fundamento positivarum Regu-
 „ Legum judiciis Diæcesanarum præ-
 „ cipuarum ita substerni, ut, si
 „ illas plane juxta principia Augustanæ
 „ & Helveticæ Confessionis dijudicent,
 „ admissa inde ad *Archiepiscopum* ap-
 „ pellatione.

VI. *Apostata* dein, præcipue dum
 „ quis ex *Augustanæ & Helveticæ Confes-*
 „ sioni addictis Catholicam fidem præ-
 „ primis amplecteretur, dein vero ad
 „ eadem deficiendo rursus eo redire
 „ attentarent, gravi arbitraria poenæ
 „ per jurisdictionatum sæcularem Ma-
 „ gistratum sunt puniendi: Antequam
 „ tamen ejusmodi arbitrariæ poenæ ec-
 „ „ fecira

„fective infligantur, de casu in casum **Sæc. XVIII.**
 „desuper prævie ad *Augustissimam au-* **A. C. 1731.**
 „lam nostram mittenda erit relatio.

VII. „Ut disparis religionis homi-
 „nes tam in articularibus quam non
 „articularibus locis præcise coram Pa-
 „rocho loci Catholico matrimonium
 „inire possint, admitti.,

VIII. „Feriæ porro & festiuitates
 „Catholicorum etiam ab Acatolicis
 „quoad publicum & forum externum
 „celebrari, Mechanici item funda-
 „mento privilegiorum suorum consuetis
 „processionibus interesse debebunt.,

IX. „In materia tamen juramenti
 „a profitentibus Augustanæ & Helve-
 „ticæ Confessionis, deinceps in præ-
 „fato nostro Hungariæ regno desu-
 „mendi clementer decerni, ut iudices
 „aliaque officia tenentes, prout &
 „Advocati, interea & donec aliud sta-
 „tuatur, jurent ad formulam decreta-
 „lem expressis nempe verbis: *Deiparæ*
 „*Virginis & Sanctorum*, a testibus au-
 „tem desumatur juramentum in forma
 „vulgari, ne cursus juridicus tam Ci-
 „villis, quam Criminalis remoram pa-
 „tiatur. Cæterum contraventiones
 „quasvis in materia religionis hucus-
 „que factas pro hac adhuc vice obli-
 „vioni tradi. Quodsi tamen in futu-
 „rum alterutra partium seu quicumque
 „pri-

Sæc. XVIII. „privatorum regnicolarum benignis
 A. C. 1731. „resolutionibus & dispositionibus no-
 „stris in præallegato religionis negotio
 „interventis privata auctoritate no-
 „travenire, & sive Catholicus Acat-
 „olicum, sive Acatolicus Catholicum
 „eatenus turbare aut molestare at-
 „taret, poena conveniente ad im-
 „punitiam fisci nostri regii defumenda in-
 „remissibiliter puniatur. Deinceps
 „porro, si quis privatorum in personam
 „vel causa religionis se gravatum ex-
 „stimaverit, desuper suo privato
 „non communi nomine ad regiam duri-
 „taxat Majestatem pro remedio re-
 „currat.

„Quam benignam resolutionem no-
 „stram fidelitates vestrae universales
 „regni Comitatus insinuare, hocque
 „modo pro singulorum notitia & dire-
 „ctione publicare noverint.”

Carolus Imp. m. p.

*Comes Lud. de Battyan
 Elias Wayneczy.*

Cum autem per hanc ipsam Cæ-
 ris indulgentiam nondum optata quies
 speranda esset, Hungariæ Episcopi ac
 Pro-

Procures Mense Junio varia suggessere Sæc. XVIII.
 consilia, Constitutiones ac postulata, A. C. 1731.
 quæ Viennam transmissa auctoritate
 Cæsarea confirmari petebant. Erant
 autem hæc

I. Articulus approbatarum Consti-
 tutionum Regni de receptis quatuor
 Religionibus tollatur, maneatque in
 beneplacito Principis Libertas Exer-
 citii Religionis A catholicorum.

II. Unio quatuor receptarum *Reli-
 gionum* tanquam Pests eliminetur.

III. Præscriptio in possessione im-
 mobilium bonorum a Joannis Regis tem-
 pore invec̄ta nulla declaretur.

IV. Omnia Temp̄la & Scholæ Ca-
 tholico - Romanæ a Calvinistis ereptæ
 Catholicis cum beneficiis restituantur,
 nominanter vero templum & Colle-
 gium Claudiopolitanum a Reformatæ
 Religionis addictis usurpatum.

V. Peregrinatio sive studiorum sive
 Culturæ causa extra provinciam inter-
 dicta esto.

VI. Jurisdictio in matrimonialibus
 Caussis sit penes Clerum Romano - Ca-
 tholicum.

VII. Tutoratus & pupillorum edu-
 candorum, bonorumque ad ipsos de-
 volvendorum cura committatur Prin-
 cipi usque ad perfectam ætatem; an-
 num videlicet vigesimum quartum.

Yy 5

VIII.

Sæc. XVIII. VIII. Collegium Societatis Jesu Clu-
A. C. 1731. diopolitanum Privilegio Academiæ fru-

tur, ampliatur & beneficiis dotetur,
 ac Cibinii, Coronæ, Marui, Vaserini
 Scholæ majores Jesuitis aperiuntur.

IX. Typographiæ absque publicâ
 auctoritate nullæ erigantur, nec
 iis, quæ acta sunt, absque Censurâ
 Approbatione libros imprimere, ne-
 que Libros A catholicos invehere liceat.

X. In quartum usque Contangu-
 nitatis gradum A catholici matrimonia
 ineuntes in notam infidelitatis incur-
 rant, & omnia bona perdant nisi non
 donatione impetrata fuerint. Catho-
 licis vero cum dispensatione Pontificis
 & Matrimonia inire & bona cum con-
 sensu Principis possidere integrum est.

Hæc postulata a Cæsarea sua Maje-
 state nondum quidem erant confirmata,
 ducenta tamen ferme Tempia, quæ
 Protestantes Catholicis eripuerant,
 iisdem fuere restituta: Vehementer
 desuper Viennæ querebantur Protestan-
 tes, præcipue Protestantium Prince-
 pum Oratores, quibus tamen respon-
 sum est, jus naturæ & Regni leges ob-
 stare, quominus per Inefas occupata
 legitimis suis possessoribus eriperentur.
 Nihilominus tam importunæ erant
 Principum sollicitationes, ut Viennæ
 sis Archiepiscopus necnon Archiepiscopus

pus Wratislaviensis, Comes de Sin- Sæc. XVIII.
 zendorff supremus Cancellarius & Pa- A. C. 1731.
 ter Tennemannus, qui Cæsari a con-
 fessionibus erat, in prætenfa Sectario-
 rum gravamina inquirere juberentur,
 nondum tamen quiescentibus Proto-
 stantibus, uti mox referemus.

§. LVII.

Principum atque illustrium obitus.

Fuit hic annus plurimorum Princi-
 pum morte sat celebris; decessit
 enim die vigesima Januarii Antonius
 Parmensis Dux, postremus Farnesianæ
 Domus masculus hæres, annos natus
 quinquaginta & unum; jam supra de-
 scripsimus motus inde exortos. Die
 autem vigesima prima Aprilis obiit se-
 ptuagenario major Hamburgi Ernestus
 Augustus Holsato - Sonderburgensis
 Dux, & Merseburgi Mauritius Guiliel-
 mus anno ætatis quadragesimo sexto,
 cui sine prole mascula decedenti Hen-
 ricus Dux septuagenarius successit. Pa-
 riter sine relicta prole vivis valedixit
 die vigesima tertia Julii Augustus Wil-
 helmus Guelpherbytanus Dux, post-
 quam sexagesimum nonum ætatis an-
 num expleverat. Successorem habuit
 ejus Fratrem Ludovicum Rudolphum,
 qui Elisabethæ Christinæ Carolo VI.
 Impe-

Sæc. XVIII. Imperatori nuptæ Pater erat. Die de
 A. C. 1731. cima septima Septembris naturæ debi-
 tum solvit sexagesimo primo ætatis
 anno Gustavus Samuel, postreus
 Kluburgensis Domus Comes Palatinus
 Bipontinus Dux, jam pridem ad fidem
 Catholicam conversus, cujus obitum
 circa Successionis jus inter Domum
 Electoralem & Birckenfeldensem Do-
 cem ingens enata est controversia.
 Elector enim Palatinus utpote familia
 Caput Neoburgensem lineam esse vic-
 niorem, ac jus primogenituræ Con-
 tentione Rupertina jam Anno 1395. con-
 firmatum assererat, verum Bircken-
 feldensis Domus declarabat, a Wol-
 gango Duce Abavo omnes tunc vive-
 tes Comites Palatinos descendisse, his
 vero condidisse testamentum, quo ad
 eodem cautum esset, ut in iis Provi-
 ciis, quæ ad Electoratum non specta-
 rent, fieret successio juxta jus com-
 mune, vi cujus proximum Agnatum
 succedere, indubitatum esset. Ex his
 Birckenfeldenses in sui juris fundamen-
 tum inferebant, tam Carolum Philippum
 Electorem, quam Christianum III. Bir-
 ckenfeldensis lineæ Ducem a Wolgango
 communi stipite, æquali gradu, sub-
 cet quarto distare, igitur Electorem
 non posse totum Ducatum præterdere.
 Asserebant insuper Birckenfeldenses,
 Wolf-

Wolfgangum Abavum statuisse, ut ju- Sæc. XVIII.
 niore duæ lineæ, scilicet Bipontina A. C. 1731.
 & Birckensfeldiana sibi mutuo succede-
 rent, substitutione reciproca inter eas in-
 troduc-ta: de cetero autem Ruperti Con-
 stitutionem meram fuisse ideam, seu con-
 ceptum quidem propositum, nunquam
 autem in usum fuisse deductum. Agi-
 tabatur hæc controversia magno utrin-
 que ardore; interim vero Carolus VI.
 Imperator statuit, ut Ducatus Land-
 gravio Darmstadiensi, & Abbati Ful-
 densi in sequestrum daretur. Rex au-
 tem Franciæ, cum quasdam Ducatus
 Præfecturas Alsatia obnoxias censeret,
 adversus sequestrum reclamavit, & in
 Alsatia Senatu jus suum demonstravit.
 Unde Europæ Principes velut in partes
 ire videbantur, præcipue vero Prote-
 stantes toto studio suffragabantur Bir-
 ckensfeldensi tum suæ sectæ addicto. E-
 contrario Catholici successionem in Duca-
 tum plenis votis Electori augurabantur.
 Pars utraque in prolixis jurium defensio-
 nibus calamos suos exercuit: tandem
 vero lis transactione anno sequenti
 dirempta est.

Porro improlis quoque Fridericus
 Ludovicus Wirtenbergicus Dux Stutt-
 gardiæ die vigesima tertia Novembris
 nonnisi triginta tres annos natus mun-
 do excessit. Eandem æternitatis viam
 Schrot-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

Schrottenhofii ingressus est hoc anno Albertus Ernestus Princeps Oettinganus, postremus lineæ A Catholicæ scilicet. Supererant quidem tres lineæ Catholicæ, Spihlbergensis, Wallersteinia & Balderana: cuiuslibet suum esse succedendi jus ac fundamentum, & quidem Franciscus Albertus Spihlbergensis contendebat, se esse ex prima lineæ Comitum, & quidem totius familiæ Seniores, Antonius Carolus Wallersteinus se a defuncto Principe non modo hæredem esse institutum, sed etiam possessionem jamjam cepisse. Crato denique Antonius ex Balderana lineæ juris sui fundamentum posuit in eo, quod initio testamentum accepisset, quia in eo Wallersteinianæ lineæ erat substitutus, deinde vero, cum testamentum tanquam invalidum a Spihlbergensi impugnaretur, ipse statuit, ut hæreditas in tres æquales partes divideretur, eoquod omnes tres lineæ æquali gradu a defuncto Principe distarent. Mota desuper lite Cæsareo-Apudolicum iudicium Wallersteinio interim possessionem asseruit, Spihlbergensi vero injunxit, ut potestatem testandi de bonis immobilibus, Oettinganis non competere, magis solide probaret. Præter hos die vigesima prima Junii Fridrichus feldiæ ex apoplexia obiit ferme sexagesimarius

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

narius Carolus Albertus Marchio Bran-
deburgicus. Sequentis vero Mensis
die octava Bercizomæ decessit Amalia
Ludovica Emanuelis Felicis Lusitani
Principis Filia: Paulopost Philippus
Dux Whartonus Barcinone mortalita-
tem exiit. Hic Angliæ, ut vocant,
Prætendenti immota fide adhæsit, ea-
propter bonis omnibus suis ærario ad-
dictis in exilium detrusus. reliquos vitæ
suz dies potissimum in Hispania tran-
sfigere compulsus est. Die autem pri-
ma Februarii vivis ereptus est Antonius
Grimaldi Princeps de Moraco, & Va-
lentinensis Dux expleto ætatis anno
septuagesimo primo, cui successit Mar-
garetha Camilla Ludovici de Gand,
Henghienensis Principis uxor, quæ ta-
men pariter nonnisi triginta quatuor
annos nata die vigesima nona Decem-
bris e mundi theatro in tumulum de-
scendit.

Inter Ecclesiasticos Principes deplora-
ratur obitus Ferdinandi Comitis de
Kühnburg, Pragensis Archiepiscopi, qui
primum Cæsaris Camerarius, dein
Laubacensis Episcopus, Legatus ad
Aulam Lusitanam, denique Anno 1710.
Archiepiscopus Pragensis eligebatur,
cui utpote viro de profanis juxta ac
sacris negotiis optimo suprema debetur
gloria feliciter confectæ causæ de Ca-
noni-

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

nonizatione S. Joannis Nepomocen
Successorem habuit Ferdinandus Do
nielem Josephum de Mayern Cathed
ralis antea Præpositum & Vicarium
Generalem, atque Episcopum Tri
riadenum, qui tamen & ipse ante
post anno defunctus est.

§. LVIII.

Clementis XII. Constitutiones.

Inter varias Constitutiones, quas Cle
mens Papa hoc anno ediderat, non
nullas huc adducere, haud abs re erit.
Die igitur secunda Januarii Constitu
tionem promulgavit, in qua restituit
quod Leo X. Metropolitanæ Ecclesiæ
Florentinæ, illiusque Capituli Cathedra
dralis decori ac splendori prospecturus
Archidiaconum & Canonicos sui d
Apostolicæ Sedis Notarios creavit, et
que privilegia Romanis Notariis com
munia elargitus sit; cum autem hæc
gratia a Successoribus confirmata non
fuerit, eam vero præfatæ Ecclesiæ Ca
nonici Apostolico robore muniri, etiam
peterent, hinc Clemens Pontifex
plomate hæc privilegia confirmavit.
Die autem sequenti decrevit, ut
cium S. Andreæ Corsini ex Ordine Ca
melitarum Fesulani Episcopi ad ritum
duplicem pro universa Ecclesia eleventur.

& ita in Breviario Romano apponatur. Sæc. XVIII.
A. C. 1731.
 Fuerat equidem jamjam anno Christi millesimo quingentesimo quinto per Constitutionem Pauli IV. necnon per alia Pontificum decreta lis circa S. Collegii Decanatum, si vacaverit deferendum sæpius mota, atque dirempta; exortis tamen pluribus inde dubiis partim a Clemente XI. partim a Benedicto XIII. P. decisis Clemens XII. cum Pauli IV. rationes ceteris allatis plurimum prævalere existimaret, ejusdem Pontificis Constitutionem die 10. Jan. innovavit, statuitque, ut Decanatus S. R. E. Cardinalium Collegii ipso jure deferendus sit Cardinali antiquiori Episcopo, qui tempore vacantis hujus Decanatus in Romana Curia præsens, vel ex causa publica, ac Romani Pontificis definitione duntaxat, non tamen ratione residentię apud aliam Ecclesiam sibi commissam absens fuerit. Præterea declaravit, quod *antiquitas* non sit desumenda a tempore, quo quis ad Purpuram assumptus fuerit, sed a tempore, quo in Ordinem Episcopalem fuerit ingressus: Cardinalibus vero a Presbyteriali ad Episcopalem Ordinem ascendentibus semel duntaxat ab una ad aliam Ecclesiam transire liceat: illi vero Cardinales, etsi summo Pontifici assistant, nisi legitime fuerint impediti,

Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Zz sex

Sæc. XVIII. sex Ecclesiarum Suburbicarum vilitationem inire, & desuper ad Pontificem referre teneantur.

Cum autem Prædecessores Pontifices præcipue Benedictus XIII. Regularibus amplissimas exemptiones nisi magno ærarii Pontificii & fidei torum damno concessissent, hinc Pontifex die decima tertia ejusdem Mensis declaravit, ejusmodi Immunitates & exemptiones ab oneribus publicis etiam Cardinalibus, Dominicanis, Augustinianis, Jesuitis &c. concessas vel Pontificum Nepotibus indultas esse revocatas, atque annullatas, eas vero quæ Collegiis Romanis fuissent concessæ, pro solo victu & vestitu suffraganeis, salvo duntaxat exemptionibus, quæ Ecclesiasticis vel de jure competunt, vel a Camera Apostolica Thesaurariis &c. concessæ vel ex contractu aut alio titulo oneroso obtentæ fuerunt.

Jam antea Benedictus XIII. ad tollenda dissidia concesserat, ut Carmelitæ calceati suum Conventum Neapolitanum, qui vulgo *Carmelus major* vocatur, & alia adhuc quinque Monasteria a Provincia Terræ Laboris separare, & distinctam Provinciam erigere possent; cum ergo per hanc divisionem summa quies & pax Religiosa non sine exiguo Regularis disciplinæ incremento

restituta fuisset, hinc Pontifex die vi-
 gesima septima Januarii Constitutione Sæc. XVIII.
A. C. 1731.
 Apostolica literas Benedicti XIII. desu-
 per datas confirmavit: die autem de-
 cima septima Martii concessit, ut om-
 nes Christi fideles tam sæculares quam
 regulares in Hispania Officium & Mis-
 sam de S. Antolino Martyre recitare
 valeant. Decidit etiam Pontifex die
 prima Maij, quod Clerici Regulares,
 qui Pauperes Matris Dei Scholarum
 piarum nuncupantur, præter prima
 rudimenta literarum, etiam disciplinas
 liberales latinas & Græcas, atque e-
 tiam altiores scientias adolescentibus
 etiam Nobilibus tradere, novaque Ju-
 venum Collegia, Seminaria, Convictus,
 & Regulares Domos prævio duntaxat
 Episcopi consensu erigere valeant.

Porro Conventus Congregationis
 S. Sabinæ Ord. FF. Præd. ab Innocen-
 tio XII. Anno 1695. die 14. Jun. imme-
 diate Magistro Generali, & postea a
 Benedicto XIII. Priori Provinciali sub-
 jiciebatur; cum autem Clemens strictiori
 observantiæ damnum inde inferri edo-
 ctus fuisset, die secunda ejusdem Men-
 sis revocatis Benedicti XIII. literis sta-
 tuit, ut præfatum Monasterium Ma-
 gistro Generali denuo sit subiectum, &
 Fratibus libera detur facultas ad alios
 Lombardicæ Provinciæ Conventus stu-
 dio-

Sæc. XVIII.

A. C. 1731.

diorum caussa transeundi. Concessit
 insuper die 29. Maij Pontifex, ut Pa-
 tres Ord. FF. Minorum relectorum,
 qui saltem per biennium Hispaniam
 vel Indicam Provincias tanquam
 carii Generales rexerint, *Patres Pro-*
vincias appellari, & eorum præroga-
 vis frui valeant: iisdemque Fratrum
 die duodecima Julii indulget, ut qua-
 vis Benedictus XIII. eis præcepisset,
 ut cantu Gregoriano uti possent, ni-
 hilominus cantum simplicem retineant,
 dummodo in tota Provincia cantus sit
 uniformis.

Desideraverat jam dudum Ludovicus XV. Franciæ Rex, ut Divionense oppidum in Civitatem erectum a Ligonensi Diæcesi, cui subjectum erat separaretur, & præcipue oppidi Ecclesiæ Collegiæ ad S. Stephanum in Cathedrali evedæ novus præficeretur Episcopus: Hæc ut eo facilius a Rege obtineret Rex, has exposuit rationes.

I. Quia hoc oppidum olim consueta primo Regum, postea Burgundiæ Ducum Sedes, & hodie totius Burgundiæ ceput esset. II. Quia idem oppidum sit celebre, principem inter Gallicas Provincias locum teneat, ibidemque festio quovis anno generalia celebrantur comitia. III. Quia præter plures Magistratus & Curias supremum amplissimum

finumque Senatum (qui honor est duo- Sæc. XVII.
 decim præcipuarum in Regno Civita- A. C. 1731.
 tum singularis) habeat, & triginta ci-
 vium millia recenseat, non computata
 ingenti advenarum multitudine. IV.
 Quia quamplurimos, eosque nobilissi-
 mos Regularium Conventus, Collegia,
 Seminaria, Hospitium, septem Paro-
 chias, Regia Sacella, & præcipue tres
 Collegiatas Ecclesias, insignes reli-
 quias, splendidum Episcopale Palatium
 &c. numeret. V. Quia hæc Urbs duo-
 decim omnino leucis a Lingonensi civi-
 tate distet, & ad eam nonnisi per vias
 asperas, & loca hyemis tempore glacie
 & civibus confita perveniri possit, non
 sine maximo incommodo illorum, qui
 vel ad S. Ordines promovendi sunt,
 vel qui vi Regionum edictorum in ta-
 bulas publicas referri petunt, aut ob
 dispensationes vel lites ad Lingonensem
 Episcopum ire coguntur: Igitur Rex
 suorum subditorum salutis ac indemni-
 tati, & promovendo Dei cultui inten-
 tus, aptissimum esse remedium duxit,
 si Regio Divionensis a Lingonensi Diæ-
 cesi separaretur, præfatumque oppi-
 dum in Civitatem, & Ecclesia Colle-
 giata in Cathedrali eveheretur, ei-
 que novus præficeretur Episcopus, qui
 Verbo & exemplo hujus Regionis po-
 pulos regeret ac gubernaret. Igitur

Sæc. XVIII. Pontifex precibus Regis inclinatus, ex
 A. C. 1731. consensu ipsius Lingonensis Episcopi
 Divionensem districtum ab ejus jurisdictione separavit, & Ecclesiam Collegiatam S. Stephani in Cathedram erexit, ac Regi juxta concordata inter Leonem X. & Franciscum I. inita nominandi ad novum hunc Episcopatum contulit, voluit tamen, ut hæc Civitas, Clerus & populus quoad Episcopalem novo huic Episcopo, quoad Metropolitanam tamen jurisdictionem Archiepiscopo Lingonensi subjaceret. Dotem insuper & mensam Episcopalem ex quibusdam commendis & Monasteriis desumpsit, declaravitque, ut Monachi S. Benigni Divionensis pro antiquo suo jure præcederent Capitulum Cathedrale S. Stephani.

Sub idem ferme tempus P. Emanuel Fernandez Del Rio Procurator Generalis *Terræ sanctæ* Ord. S. Francisci Constitutiones priorum Pontificum innovari petiit in utilitatem Sacrorum locorum in Hierusalem; igitur Pontifex die duodecima Septembris literis Urbani Papæ VIII. ac Successorum confirmavit, quibus præceptum, ut singuli Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi, ceterique Concionatores saltem bis in anno populo exponerent Sacrorum Locorum necessitates, quas Catholicis

tholici a Turcis, Nestorianis & Schis- Sæc. XVIII.
 maticis ibidem patiuntur, ut ipsis ali- A. C. 1731.
 quod subsidium procuretur. Denique
 petente Cardinale Cienfuegos nomine
 Augustissimæ Imperatricis Pontifex die
 decima quinta Septembris concessit,
 ut Officium Transverberationis Cordis
 S. Theresiæ ad omnes ditiones & Regna
 Austriacæ Domus extendatur.

Præter illas Constitutiones, quas
 ad hunc annum jam retulimus, Cle-
 mens Papa per S. Congregationis de-
 creta alias adhuc memoratu dignissi-
 mas hoc anno edidit, & quidem cum
 animadvertisset, ex eo, quod uni ei-
 „demque personæ tot Episcopales Ec-
 „clesiæ permitterentur, eam ab Ec-
 „clesia Catholica utilitatem, quæ spe-
 „ratur, minime percipi, ex Pasto-
 „ralis officii sui munere huic rei re-
 „medium aliquod censuit adhibendum:
 „Itaque, cum vidisset, plurium Epi-
 „scopatuum consecutionem ex earum
 „literarum concessione pendere, quibus
 „eligibilitas indulgetur; cum scilicet,
 „hujusmodi Indultorum vigore, qui
 „unicum habebat Episcopatum, & ad
 „aliud transire non poterat, nisi per
 „ordinariam postulationis viam, faci-
 „liorem exinde semitam sibi aperiret
 „ad aliam Ecclesiam assequendam, hinc
 „duo saluberrima Decreta edidit,
 „quo-

Sæc. XVIII., quorum altero, tanquam regula,
A. C. 1731., uteretur in posterum Congregatio
 „Consistorialis; altero autem Breviam
 „Secretaria.

Primum sic habet: *Sanctissimus Do-
 minus noster Clemens Papa XII. animo
 vertens, minime expedire, quod Episcopi
 in Germania, etiamsi sublimibus famulis
 orti sint, tam facile concedatur dispensatio
 ad effectum retinendi simul tres, vel quatuor,
 ac etiam quinque Cathedrales Ecclesias, quo-
 rum Præsules temporali quoque dominatione
 potiuntur, præsertim cum experientia con-
 pertum sit, eas dioceses ab hæreticorum er-
 roribus magis esse immunes, quarum sin-
 gulæ ab uno gubernantur Episcopo; hinc
 majorem deinceps circumspeditionem in hoc
 adhiberi mandat, nec solum attendi exem-
 pla, sed peculiare perpendi singulorum re-
 suum circumstantias, habita nimirum re-
 tione temporum, personarum, & Ecclesiarum:
 ita quidem, ut dispensationum re-
 pertiendarum norma sumatur potissimum a
 majori Ecclesiarum ipsarum bono, ac uti-
 litate. Quod si iis, qui alicui jam præfati
 Ecclesiæ, justis de causis a Sede Apostolica
 aut jam fuerit concessum aut deinceps con-
 cedi contigerit indultum eligibilitatis ad al-
 liam, declarat Sanctitas sua, non per hoc
 censeri debere concessam dispensationem ad
 effectum simul retinendi prædictam quoque
 aliam Ecclesiam, postquam electio peracta
 fuerit,*

fuerit, sed, antequam electio ipsa a Sede Sæc. XVIII.
 Apostolica confirmetur, summa maturitate A. C. 1731.
 esse examinandum, an utilitas, vel necessi-
 tas talium Ecclesiarum, & Catholicæ Re-
 ligionis tuendæ ratio postulet impertiri hu-
 jusmodi dispensationem pro omnium reten-
 tione, vel potius in ejusdem electionis con-
 firmatione poni oporteat decretum de alia
 Ecclesia dimittenda.

Declarat itidem Sanctitas sua, non
 convenire, ut discriminatim, nulloque de-
 lectu, & sine causâ cognitione, tribuatur
 Episcopis facultas retinendi simul plures
 dignitates, aut Canonicatus Cathedralium,
 vel Collegiatarum Ecclesiarum, tam in
 Germania, quam in Poloniæ Regno; per
 hoc quippe Divino cultui non mediocri de-
 trimentum affertur, Ecclesiæ debitis frau-
 dantur obsequiis, & Ecclesiastica stipendia,
 quæ congruæ plurium Ministrorum Dei su-
 stentationi destinata sunt, in unam collata
 personam, incitamentum præbent ad luxum.
 Mandat itaque Sanctitas sua, cautius, quam
 hætenus forsân factum fuerit, hac etiam
 in re in posterum agi, & exemplis sepositi-
 tis, spectari in primis id quod, juxta loco-
 rum, Ecclesiarum, personarumque condi-
 tiones, ad ampliorem Dei gloriam expedire
 visum fuerit. Ne autem saluberrimi hujus
 moniti memoria obsoleseat, vult Sanctissi-
 mus Pater, præsens hoc Decretum asser-
 vari apud Acta Sacræ Congregationis re-
 bus

Sæc. XVIII. bus consistorialibus præposita, atque illud
 A. C. 1731. ab ejusdem Congregationis Secretario pro
tempore, quotiescumque opportunum fuerit
 in memoriam revocari eorum, qui hactenus
 rebus consilium Pontifici Maximo dandi
 sunt. Die 6. Januarii Anno 1731.

Altero Decreto, quod pro Brevium
 Secretaria conditum est, ita cavetur.
 Quamquam invaluerit usus dispensandi præ-
 sertim cum sublimibus personis, ut plerumque
 Episcopatus in Germania simul retineri
 possint ob eam quidem justam, & laudabilem
 rationem, ut adversus hæreticorum
 conatus Catholicam Religionem opibus, et
 floritate, potentia sartam tectam tuentur,
 ex inconsulta tamen hujusmodi dispensatio-
 num frequentia, immoderatoque usu, gravi-
 vissima in Christianam Rempublicam incom-
 moda manare posse, exploratum satis est.
 vix enim, ac ne vix quidem sperari potest,
 ut qui tribus, vel quatuor, vel etiam quibusdam
 que Cathedralibus Ecclesiis, magno inter-
 rum intervallo disjunctis, præsit cum summa
 etiam in temporalibus potestate, cum
 omnes solerter, ac fructuose, & cum omni
 maram sibi commissarum salute regere
 possit. Quo sane fit, ut ob Pastorum
 sentiam, & curarum, quæ ad temporales
 conditiones pertinent, copiam, neglecta spiri-
 tuali diœcesium cultura, nec Catholicorum
 mores, qui a veteri instituto deflexerint,
 corrigi, nec Ecclesiasticæ disciplinæ vitio
 redimantur.

redintegrari, nec dogmata a Fide aliena Sæc. XVIII.
extirpari, nec eorum veneno polluti homi- A. C. 1731.
nes ad Religionis Orthodoxæ veritatem re-
duci commode possint. Itaque, ne plurium
Episcopatum in una persona coacervatio,
sacris alioquin legibus adeo invisa, quæ ex
Apostolica auctoritate in ædificationem recte
aliquando permittitur, perniciose cedat in
destructionem, de consilio plurium Venera-
bilium Fratrum nostrorum S. R. E. Car-
dinalium decernimus & mandamus, ut in
posterum ei, qui uni jam præsit Ecclesiæ,
non nisi causæ cognitione præmissa, conce-
datur indultum eligibilitatis ad aliam: si vero
hujusmodi indultum ex justa pariter causa
concedendum videatur ei, qui jam duas re-
git Ecclesias, semper eidem indulto insera-
tur conditio, ut prædictam Ecclesiam, ad
quam eum eligi contingat, non aliter possit
obtinere, quam una, quam maluerit, ex
prioribus dimissa. Tres denique obtinenti
Ecclesias indultum eligibilitatis ad aliam
nullo modo tribuatur. Enixe autem roga-
mus, atque obsecramus in Domino Roma-
nor Pontifices Successores nostros, ut ipsi
quoque memores sapientissimi moniti Tri-
dentinorum Patrum in cap. 18. Sess. 25. de
reformat. salubrem hanc moderationis nor-
mam in dispensationibus prædictis omnino
servari curent. Datum in Palatio nostro
Quirinali die 5. Januarii 1731.

Præ-

Sæc. XVIII.

A.C. 1731.

Præterea idem Pontifex sollicitus, ut Episcopis *Cathedraticum* ut vocant, rite persolvatur, die quinta Octobris modum in illius exactione servandum his verbis præscripsit: „Ut solutioni *Cathedratici* consultum sit, nec tam „judiciarius ordo prætermittatur, sed „Congregatio, a Sanctissimo Domino „nostro deputata, censuit, rem sic esse „temperandam, ut adversus eos, qui „illud solvere tenentur, si in mora fuerint, unica sufficiat citatio, cum præfixione termini quinque dierum, ætequam decernatur expeditio mandati executivi, præmissa autem illa citatione, possit etiam deinde in contemptum ad ejusdem mandati executionem procedi, absque alia nova citatione. „

§. LIX.

*Scriptorum Religione Catholicorum
opera & decessus.*

Fatalis hic annus illuxit non paucis ex Scriptoribus Catholicis: horum duntaxat quosdam recensebimus, qui præ ceteris ad memoriæ meritum emergere videbantur. Ex his primus occurrit Joannes Baptista Le Brun Rothomagensis, qui edidit harmoniam inter libros Regum & Paralipomenon, liturgicum

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

gicum itinerarium Gallicum, annotationes in Ufuardi Martyrologium & novam editionem Lactantii ex Codicibus manuscriptis. Obiit senio gravis Aureliæ die decima nona Martii. II. Daniel de la Roque, qui ejurato Calvinii commento ad fidem Catholicam conversus scripsit notitias Reipublicæ literariæ, Anecdota in Regnum Caroli II. vitam Mezerayi, & Monita ad profugos Hugonottas: Adscribitur eidem libellus, seu vera motiva conversionis Abbatis Rancæi. Denique Joannes adversariorum sacrorum libros tres a Matthæo de la Rocque Patre suo conscriptos post ejus obitum evulgavit. Decessit Parisiis septuagenario major die quinta Septembris. III. Antonius Houdat de la Motte natione Gallus, qui vigesimo primo ætatis suæ anno composuit drama sub titulo *Italus*, & quamvis tertio post anno oculorum vitium penitus amisisset, multas tamen elucubravit dissertationes, ob quarum præstantiam Academico præmio honoratus erat: Iliaden quoque Homeri in Gallicum idioma transtulit, & elegantem dissertationem præfixit. Edidit etiam per celebres Reflexiones in artem Criticam, fabulas novas, discursum de tragedia, elogium funebre Ludovici XIV. & plura alia. IV. Angelus a Passione Rhe-

Sæc. XVIII. Rhedonensis Carmelita, qui publicè
 A. C. 1731. juris fecit Parisiis suum *Pacificum*
S. Augustini Discipulum, ubi de hæresibus Pelagii & Conciliis eas damnantibus, necnon de Semipelagianorum erroribus, & de libertate agit tom duobus. Scripsit quoque tribus tom suum *Inquisitorem Canonum*, seu expositionem casuum conscientiae ex regulis Canonicis, Theologiam Patrum primorum sæculorum, Compendium *Amalium* Baronii & nonnulla alia. Vixit valedixit Rhedonis die tertia Julii ænos natus septuaginta duos.

Porro circa hunc annum obiisse creditur Guilielmus Bessin Benedictinus ex Congregatione S. Mauri, qui posteritati reliquit animadversiones in novum systema ultimi Paschatis D. N. Jesu Christi a R. P. Lamy Presbytero Oratorii excogitatum: Illustravit etiam eruditus notis Epistolas S. Gregorii Magni; scripsit quoque epistolam nunciatoriam ad Normanicæ Clerum, quæ novæ Conciliorum Normanicæ editioni præfixa legitur: novam quoque editionem libri a Laurentio Bocheto datum editi, cui titulus: *Decreta Ecclesie Gallicanæ*, fieri curavit. Hic adjungi potest Franciscus Le Texier ex eadem Congregatione, qui tomum decimum actorum Sanctorum Ordinis S. Be-

S. Benedicti elucubravit. Mense au- ^{Sæc. XVIII.}
 tem Aprili Madriti in Monasterio S. Mar- ^{A. C. 1731.}
 tini decessit celeberrimus P. Emanuel
 de Villarevel, qui librum de Thaumato-
 logia Sacra octo volum. conscripsit.

§. LX.

*Scriptores A catholici hoc anno de-
 functi, eorum opera.*

Longe plures ex Scriptoribus Aca-
 tholicis invida mors hoc anno Li-
 terariæ Reipublicæ subduxit; ex his
 primus est Jacobus Paulus de Gundling,
 e cujus calamo profluxit Historia de
 rebus gestis Henrici VII. Conradi IV.
 Wilhelmi, Richardi, & Conradi III.
 Imperatorum, vita Friderici II. Joa-
 chimi I. & II. & Joannis Georgii Ele-
 ctorum Brandenburgicorum, Historia
 & origines Brandenburgensium, &
 præfatio ad Pufendorffium de statu
 Imp. Germ. II. Joannes Georgius Joch,
 qui ad posteros transmisit dissertationes
 de Synodo Tremonienfi. de Patribus
 primitivæ Ecclesiæ, præcipue & spe-
 ciatim S. Ignatio non faventibus me-
 rito honorum operum, Programmata
 de mirandis conceptionis & animatio-
 nis Corporis Christi, de notis veterum
 criticis in censendis Auctoribus, Pro-
 dromum Bibliothecæ politicæ, de Cle-
 mente

Sæc. XVIII. mente Romano & Irenæo non favente
 A. C. 1731. Missæ Pontificiæ, de mortibus per-
 eutorum Joannis Baptistæ, de
 alba Neophytorum in veteri Ecclesiâ,
 de peccatis per participationem,
 Schola Alexandrina, de studio Veteris
 Divini, præter alia quamplurima. III.
 Ludovicus Carolus Dizinger, qui scrip-
 psit tractatum de his verbis: *Ego sum
 Christus*, & notitiam de Eslingana re-
 formatione Ecclesiastica. IV. David
 Holzhalb, qui vulgavit disputationes
 de dependentia creaturæ a Deo, exer-
 citationes biblicas ad Job. 4. v. 5. de
 spiritu ad invidiam non concupiscente,
 de statuis non bonis ad Ezech. 20. He-
 gogen ad pneumatologiam, & alia
 nonnulla. V. Theodorus Hase Calvi-
 nianus, qui in lucem produxit orati-
 onem de felici literarum Sacrarum &
 humaniorum connubio, de decreto
 Imp. Tiberii circa Christum in nume-
 rum Deorum adscribendum, de lapide
 fundamenti, de tribus scitu necessariis,
 de baptismo super mortuis, de aquis
 hierichuntinis per Elisam conditis, de
 Templo Oniæ Heliopolitano præter
 alias dissertationes quamplurimas, que
 eodem anno Bremæ in unum volumen
 contractæ, fuerunt editæ sub titulo:
*Dissertationum & observationum Sacra-
 rum sylloge.* VI. Severinus Lintropp
 Danus,

Danus, qui vulgavit orationem de fe-
 licitate ac prærogativa literaria Sæc. XVIII.
 culi XVII. Specimen calumniæ papæo- A.C. 1731.
 Calvinianæ in Augustanam Confessio-
 nem invariata, tractatum de poly-
 mathia Scriptorum Sacrorum; & D. Pauli
 de campis elysiis Paganorum, speci-
 men Angliæ Lutherizantis, specimen
 protheoriæ Theologicæ generalis, præ-
 ter alia adhuc inedita. VII. Joannes
 Schmid Lutheranus, qui edidit dispu-
 tationes de Deo ut trino ex principiis
 philosophicis non demonstrabili, de
 Angelis, de liberis ob delicta parentum
 non puniendis, de jure hominum in
 bruta, de peccato originis, de brutis
 hominum doctioribus, de quarta-deci-
 manis, de philosophiæ in theologia usu,
 an parentibus filios vendere liceat? de
 habitu & insignibus Apostolorum Sa-
 cerdotalibus, de cinerum in Sacris usu,
 de probatione per aquam facta, de An-
 gelis pusillorum, de religione Evange-
 lica, de mystico Historiæ Jobi sensu &
 alia quamplurima. VIII. Abraham
 Wolf Lutheranus, qui scripsit disserta-
 tiones de anima, de Elihu amicorum
 Jobi optimo, de plenitudine Christia-
 norum ex plenitudine Christi, & alia
 nonnulla. IX. Joannes Müller, qui
 edidit tractatus de miraculis, de Deo
 legislatore medico, de usu rationeque
Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Aaa ex

Sæc. XVIII. experimentorum in perficienda hi-
 A. C. 1731. storia naturali, an prima formatio
 in ovulis viventium sit adscribenda
 Deo? & alia potissimum physica
 X. Justus Rabener Lutheranus Pno.
 qui prælo subjecit Dissertationes de
 dæmonibus, de duratione & præsentia
 rerum, & de poeseos sublidis. XI.
 Joannes Huebner, cui adscribuntur
 tractatus de prudentia ex historiarum
 lectione comparanda, programma de
 prædantismo & galantismo, quæstiones
 circa Geographiam Sacram, Hambur-
 gica Bibliotheca historica, & dis-
 sertationes de dilemmatibus politicis.

§. LXI.

*Resuscitata Wormatiensium Luth-
 ranorum dissidia contra Clerum
 Catholicum.*

Quamvis controversia, qua Worma-
 tienses Lutherani Catholicis S. Vir-
 ticum publice deferendi jus eripere me-
 liebantur, in favorem Cleri jam anno
 hujus sæculi vigesimo septimo a Cæsar-
 reo - Aulico Consilio fuisset decisa, ni-
 hilominus iidem anno priori die vige-
 sima nona Augusti, & vigesima septima
 Septembris Ratisbonæ ad Corpus, ut
 vocant, *Evangelicorum* suas quærens
 innovarunt, perinde ac si hoc Corpus
 Cæsar-

Cæsareo Tribunali superius esset, Ex. Sæc. XVIII.
 ponebant autem, I. quod die vigesima A. C. 1731.
 quinta Junii, qua Lutherani jubilæi
 occasione puerorum institutio Cateche-
 tica habebatur, quidam Episcopalis Fa-
 mulus nomine Ziegelhauser Prædican-
 tem erroris convicerit, II. Quod Ca-
 thedralis Ecclesiæ Concionator tam
 Jubilæum, quam Lutheri doctrinam
 e suggestu acerbis verbis infectatus
 esset. III. Quod Clerici die 16. & 19.
 Julii, item die octava Augusti Sacrum
 Viaticum per Regiam Urbis plateam
 publice ad infirmos accensis cereis, &
 campanæ pulsu detulissent, comitan-
 tibus illud plusquam quadraginta ho-
 minibus alta voce preces fundentibus:
 Proh scelus! & quod pejus est, qui-
 dam Catholicus die octava Augusti
 cuidam petulanti puero Lutherano, qui
 tecto capite adfiterat, pileum excuf-
 sit. Quoniam vero, si publici ejus-
 modi Religionis actus Catholicis per-
 mitterentur, omni ferme die exin ori-
 turæ & pertimescendæ forent rixæ &
 tumultus, hinc ut Catholicis hoc Re-
 ligionis exercitium inhiheretur, ex
 mero tolerantix studio A catholicus
 Wormatiensis Magistratus supplicabat.
 Eandem nœniam recantabat eodem
 anno, simulque die vigesima quarta
 Novembris per Notarium & Testes

Sæc. XVIII. contra hosce Religionis Catholicæ actus
 A. C. 1731 reclamabat: Ast Wormatiensis Clerus
 nomine sui Episcopi declarabat, se ea
 quæ jam antea A catholicis Magistratibus
 reposuisset, adhuc insiltere, mirumque
 sibi videri, quod, cum Catholici peni-
 tens sententiam in possessorio fuisse
 confirmati, ipse tamen Magistratus
 posita debita Cæsari reverentia re-
 mare præsumeret: Continuata tamen
 Protestantium oppositione die septima
 Junii hoc anno decretum, ut ea, quæ
 Lutheranus Wormatiensis Magistratus
 novissime exposuisset, Electori Mogun-
 tino utpote Wormatiensi Episcopo
 termino duorum Mensium communicaretur,
 interim vero utraque pars in me-
 tua concordia viveret, atque a con-
 vitiis, injuriis & altercationibus ab-
 teneret. Mox tamen sequenti die
 prima septima Octobris ejusdem
 idem Magistratus A catholicis datis ad
 Cæsarem literis exposuit, sibi perbe-
 notum esse, quod Cæsarea sua Majestas
 die 28. Maij Anno 1728. Magistratum
 reprehendisset, eo quod neglecto Impe-
 riali Tribunali apud alium incompe-
 tentem Judicem præensum suum Re-
 ligionis gravamen non modo detulisset,
 sed & Wormatiensem Clerum de nobi-
 tate Westphalicæ paci contraria in-
 mulando, illum in antiquissimo S. Vi-
 ticum

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

ticum publice deferendi usu perturbasset; se quidem hanc opinionem a Cæsareæ Majestatis animo eliminare conatum esse, oblata rei serie die quinta Novembris per suum Syndicum; nihilominus Clerum Cæsareo rescripto innixum, etiam Sacrum Viaticum sub Baldachino, præcedente Christi Crucifixi imagine, & genuflectentibus Catholicis per omnes Urbis plateas deportasse, inde vero graves tumultus esse pertimescendos, & Lutheranos in perpetuum stabilitæ Religionis suæ possessione turbandos, hinc se supplicare, ut Cæsarea sua Majestas Augustanæ Confessionis Magistratum in suæ Religionis libertate tueri vellet; notum enim esse, quod ipse jam Anno 1525. a religione Catholica ad Confessionem Augustanam transferit, & hi reformatores, eorumque posterii per hunc transitum ab omnibus Catholicæ Religionis ritibus, proin etiam publicæ Viatici circumgestatione (*) absoluti fuerint; non autem probari, quod in anno nor-

A a a 3 mali

(*) Quis unquam Catholicorum Wormatienses Protestantes compulit, ut vel S. Viaticum ritu Catholico circumferant, adorent, vel concomitentur? salva igitur sit illis ab hac Regula immunitas, simul tamen & salva sit Catholicis antiquissimi sui juris possessio.

Sæc. XVIII. mali Clerus S. Viaticum solemniter &
 A. C. 1731. publice ad infirmos detulisset (*), si
 vero hujus facti possessio legitime de-
 monstraretur, Magistratum esse paratum,
 illius etiam usum Catholicis concessum.

Cum autem Wormatiensis Clerus
 contra statum anni decretorii opponeret
 Statum pacis Badensis, hinc Magis-
 tratus A catholicus hoc anno die tri-
 gesima prima Octobris Corpus, ut no-
 minant, Evangelicorum implorabat, ut
 pacem Westphalicam hac ratione in-
 fringi non permetteret, & quod contra
 hujus pacis prohibitionem nulla posses-
 sio valere queat, declarari peteret.
 Querebatur etiam Magistratus contra
 Cæsareum decretum die 7. Junii emanatum.

(*) Plurimis ante Lutherum sæculis he-
 ritus in omnibus Catholicis urbibus erat so-
 lemnis, universalis, ab universa Ecclesia ap-
 probatus, ab omnibus Orbis Christiani Prin-
 cipibus, qui ante Reformationis tempora con-
 stantes erant Catholico - Romani, magno Zelo
 conservatus & auctus, nec unquam inter-
 ruptus, nisi ob metum irreverentiæ Sanctis-
 simo Sacramento a fidei hostibus inferendi.
 cum autem immemorialis possessio per vio-
 lentum, & injustum metum non interrup-
 tatur, nec ullum pactum juri legitime ac-
 quisito derogare intendat, hinc sequi vide-
 tur &c.

natum, quo utrique parti motus ciere ^{Sæc. XVIII.}
 inhibitur. Exponebat insuper, publi- ^{A. C. 1731.}
 cam circumgestationem S. Viatici non posse
 referri ad mera adiophora, eo quod
 sæpius Catholici in publica platea o-
 rassent, & in genua sua procubuissent,
 ejusmodi vero cultum adorationis a-
 perte principiis Evangelicæ Religionis
 repugnare (*).

Verum ad hæc querelas respon-
 sum est, antiquissimam possessionem Ca-
 tholicis suffragari, & ea uti, per pa-
 cem Westphalicam non prohiberi, nec
 illam Protestantibus concedere jus in

A a a 4 Ca-

(*) Quis de hoc dubitavit, non agitur
 de eo, an Catholicorum ritus cum Lutheri
 principiis concordent, per pacem Westphali-
 cam statutum quidem est, ut Protestantibus æque
 ac Catholicis salvum sit Religionis suæ exer-
 citium ibi, ubi in anno normali viguit, sic-
 ut autem Protestantes Catholicis suæ Reli-
 gionis exercitium turbare non censentur, si
 publice cantant, concionantur, Jubilea cele-
 brant &c. ita nec Catholici Protestantibus Re-
 ligionis ac conscientie libertatem infringunt,
 si ipsi antiquissimos suos ritus publice exer-
 cent; utraque enim pars remanet immunis
 a necessitate exercendi alterius partis ritus,
 quamvis illos ex P. W. præscripto toleret.

Sæc. XVIII. Catholicorum sacra antiquitus asserta,
 A. C. 1731. nec etiam Acatholicis suam Religio-
 nem profitendi libertatem exinde tur-
 bari, si tamen inde vel verbis vel factis
 contumelia & injuria fuisset illata, in
 non Catholico ritui, sed petulantia
 illorum imputari, qui non modo sine
 debita reverentia, sed & cum con-
 temptu & ludibrio sanctissimis mysteriis
 adstarent, cum vel domi manere, vel
 eo tempore, quo S. Hostia circumfer-
 tur, ad aliam plateam divertere pos-
 sent. Nihilominus die decima tertia
 Majj anno sequenti Magistratus Wor-
 matiensis denuo Cæsaris aures pulla-
 bat, postulans, ut Catholici ad expen-
 sas litis damnarentur, & cautionem
 de non amplius turbando præstare com-
 pellerentur, perinde ac si non ipsi Ca-
 tholici in antiqui sui ritus possessione
 fuissent turbati: Præterea petebat Ma-
 gistratus, ut Imperator suum decre-
 tum, quo Anno 1728. die 28. Majj Ca-
 tholicis antiquæ possessionis jus asser-
 bat (*), tanquam nullum, & sub ac-
 ob-

(*) Tenor hujus Cæsarei rescripti est
 sequens: „Cum satis comprobatum sit, quod
 „Wormatienses Catholici ante & post Bada-
 „sem pacem S. Viaticum in Ciborio publice
 „per Sacerdotem rocchetto & stola vestitum,
 „pre-

obreptitie obtentum declararet. Idem Sæc. XVIII.
 quoque, ut Corpus Evangelicum a Cæ- A. C. 1731.
 sare impetraret Magistratus, die de-
 cima sexta Maij a Ratisbonensibus Prin-

A a a 5   cipum

„præcedente ædituo, unacum lucerna & cam-
 „panula per urbem ejusque portas sine con-
 „tradictione ad infirmos detulerint, proin-
 „Parochi, qui populum e suggestu ad devo-
 „tionem excitarunt, nihil novi invexerint,
 „sed solummodo ad pietatem adhortati sint,
 „nec per hoc ullum aliud Religionis exer-
 „citiū petierint, quam quod juxta docu-
 „menta Catholici ante & post pacem Baden-
 „sem habuerunt, hinc statuimus, ut Wor-
 „matiensis Clerus juxta summarissimam satis
 „comprobatam possessionem S. Viaticum se-
 „cundum Religionis suæ ritum ad infirmos
 „deferendi in suo jure firmetur, & deinceps
 „a nemine turbetur, sed hoc jure tran-
 „quille frui permittatur &c. Magistratui au-
 „tem præcipiatur, ut deinceps Catholicos
 „ob publicam hanc circumstationem, il-
 „liusque diuturnum usum injuste & sine
 „caussa infimulare non auset, perinde ac si no-
 „vitatem P. Westphalicæ contrariam, & pe-
 „riculosam invexissent; abstineat ergo Ma-
 „gistratus ab omni tumultu & obstaculo Ca-
 „tholicis opponendo &c. „

Sæc. XVIII. cipum A catholicorum Legatis efflagi-
 A. C. 1731. tabat. Nec his contentus, in hæc
 caussæ defensionem libellum divulgavit, cui titulus: *Palladium reformæ
 nis Ecclesiasticæ in S. a Civitate libera &
 Imperiali Wormatiensi Anno 1525. exto-
 ritum, indeque cum reliquis Religioni con-
 nexis juribus enata Immunitas a ritu pu-
 blice per eandem circumferendi S. Viaticum
 Augustanæ Confessioni contrario, per
 transactionem Passaviensem, subsecutamque
 Pacem Religiosam S. Westphalico - Osnæ-
 brugensem munita, per annum denique de-
 cretorium continuata, jam ab innovatori-
 bus contra prædictas sanctiones Imperii
 pragmaticas perpetuo valituras turbatio-
 attentativis, indeque prætenso possessore
 summarissimo irrefragabiliter vindicata.*
 In hoc scripto Auctor, Catholicos in
 possessione hujus ritus non fuisse, so-
 lidissime comprobat ex testimonio
 trium muliercularum, quæ dixisse fe-
 runtur, hanc esse novitatem, nec ipsi Ca-
 tholicis acceptam: Postea Auctor contra
 Wormatiensis Suffraganei declaratio-
 nem insurgens observat. I. Ipso in-
 scio & invito, a Parochis e suggestu
 fuisse promulgatum, quod deinceps
 S. Viaticum cum ilisdem solemnitatibus
 sicut in aliis Catholicorum Urbibus
 ita & Wormatiæ sit deferendum. II.
 Suffraganeum declarasse, deinceps
 S. Via-

S. Viaticum non per publicum forum, Sæc. XVIII.
 & plateas majores sed per minores esse A. C. 1731.
 deferendum; Ex his Auctor infert, quod Suffraganeus I. falsus esset, quod
ceteræ publicationes ipso conscio & vo-
 lente fuerint factæ, II. si Catholici se-
 mel jus antiquum habuissent per forum
 circumferendi S. Hostiam, nunquam
 Suffraganeus hoc jure cessisset; Ita si-
 nistre Auctor interpretabatur Suffraga-
 nei mentem, qua hic *ad evitandum in-
 jurie S. Viatico inferendæ periculum*, &
 ad placandam A catholicorum importu-
 nitatem, hunc ritum ad minores pla-
 teas restrinxit. Nec his contentus Au-
 thor etiam audacter a Suffraganeo pe-
 tit, ut de hoc excessu a Parochis facto
 satisfactionem A catholico Magistratui
 præstaret. Cum autem male ipsum
 haberet, quod Clerus demonstrasset
 solam *Catholicam Religionem Wormaticæ*
ante Religionis dissidia floruisse, eamque per
Religiosam, Passaviensem & Westphalicam
*pacem adeo non fuisse labefactatam, ut po-
 tius firmata fuisset.* Hunc ergo scopulum
 declinaturus assererat, inde inferri,
 vel quod Urbs Wormatiensis adhuc-
 dum ex integro Catholica esset (*) vel
 quod

(*) Inferre debuisset, quod in Urbe Wor-
 matiensi adhucdum apud Catholicos fides Ca-
 tholica

Sæc. XVIII. quod ibi, ubi ante Reformationem so-
 A. C. 1731. litarium Exercitium Religionis Catho-
 licæ viguit, hodieum adhuc vigere
 & restitui debeat (*). His præmissis
 Auctor ex Religiosa pace demonstra-
 moliebatur, hanc circumgestationem
 fuisse abrogatam, cum tamen nullibi
 aliud sit statutum, nisi quod nullus im-
 perii Status violenter contra conscien-
 tiæ libertatem ab Augustanæ Confes-
 sionis statutis vel ritibus abduci
 queat, *nec Augustanæ Confessioni ad-*
dicti in habita vel recuperata possessione
turbentur, sed ab omni persecutione juri
& facti perpetuo tuti sint (Wormatiensis
 Clerus Lutheranos in religionis suæ
 possessione nunquam turbavit, nec circa
 ullum suæ Religionis articulum juris
 vel

tholica in suo robore intacta persistat, cum
 ea per nullam pacem fuerit eliminata vel in-
 fracta, sed duntaxat statutum, ut etiam op-
 posita, si Anno 1624. ibi exstitit, etiam to-
 leretur, & salva persistat in suis exercitiis,
 non autem alterius, priorisque exercitia in-
 terturbet, vel impediat.

(*) In hac causa non agebatur de restituenda
 Religione, sed de conservanda possessione &
 jure antiquo exercendi actus Religionis ex-
 stentis.

vel facti quæstionem instituit, sed ipse Sæc. XVIII.
 in antiquo suæ Religionis ritu non A. C. 1731.
 turbari vicissim petiit).

Post hæc Auctor Cleri rationes impugnare aggreditur: Ex his erat prima, ex actis publicis & ipsa rei evidentia constare, quod ante Religionis dissidium Wormatiæ sola religio Catholica viguerit, proin Catholici ante & post religiosam pacem in perpetua possessione illimitati exercitii Religionis Catholicæ quoad omnes actus fuerint, imo etiam postquam Magistratus & Civium potissimi ad Lutheri castra defecissent, Monasteria tamen & sex Parochiæ in Religione Catholica proin in omnibus eidem annexis juribus constanter uti ante annum normalem sic usque ad hanc diem perseveraverint. Ad has rationes respondit Auctor, ex possessione illimitati exercitii non sequi, quod Catholici hodiedum habeant illimitatum Religionis suæ exercitium, secus Wormatiensis Urbs denuo in Catholicam transmigraret, & pax Westphalica destrueretur. Attamen permaneat Urbs & potissimi Cives in tuto & quieto Religionis suæ exercitio, cui nihil derogatur, si vicissim Catholici in ea illimitati exercitii Religionis suæ possessione, quam in anno normali Monasteria, Ecclesiæ &c. habuerunt, tuto relin-

Sæc. XVIII. relinquuntur. Opponit tamen Auctor, A. C. 1731. die critico S. Viaticum publice fuerit ad infirmos delatum: - Verum id deferre competit Clero illarum Parochiarum, hæ tamen in ipso termino & die critico Religioni Catholicæ addictæ fuerunt, proin annexum hoc religioni habuerunt, immerito ergo Catholicæ novitatis arguuntur; nam Pacis Articulus 5. §. 16. & 23. pro Catholicis Wormatiensibus statuit, quod Catholicorum conscientiam & causam lædere, eorumque jus imminuere, prohibitum, & Catholicis permissum, ut suum illud quod Venerabile appellant cum cereis, stolis atque cantu per vias publicas ad ægrotos deportent, id porro faciendi esse facultat. Cum autem Catholici jam dudum per testes comprobassent, quod Wormatæ Clerus non modo jus ita deferendi Viaticum habuerit, sed etiam ipso facto detulerit, ad hoc respondit Auctor, quod in causa Religionis ne quidem Romani Catholici Laici (multo minus Clerici) contra Evangelicos in testes admittendi sunt. Paucis multa . . . . Contra Catholicos nempe in causa Religionis etiam tres foeminae, & novem Cives Lutherani in testes omni exceptione majores admittendi sunt, repellendi vero contra Protestantem Moguntinus Elector ac Worma-

Wormatiensis Episcopus, ejusdem Suffraganeus, decem Parochi ac Canonici, totus Clerus, & tot alii testes jurati: Sæc. XVIII
A. C. 1731.

Ceterum tanta importunitate Protestantes rem urgebant, ut tandem die sexta Octobris Consilium Aulico-Imperiale decerneret, quatenus circa S. Viatici gestationem omnia ad pristinum statum reducerentur, & neutra pars alteram contumeliis aut violentiis molestaret: Trevirensi tamen Electori, qui post Moguntini Electoris obitum Wormatiensis Episcopus seligebatur, ejusque Capitulo Cathedrali ad ejus preces concessum esset, ut actus possessorios de publica S. Viatici circumgestatione in anno decretorio usitata in ordine juris adducat, eidemque Cancellaria ad notitiam communentur ea omnia, quæ Magistratus die vigesima Novembris 1731. & sequentis anni die 29. Maij & secunda Octobris opposuisset. Verum neo-electus Wormatiensis Episcopus ac Trevirensis Elector die decima octava Maij Anno 1733. ad Cæsarem perscripsit, sperasse se, quod Aulico-Imperiale Consilium in re tanti momenti, & ubi non de limitato sed de illimitato Catholicæ Religionis exercitio ageretur, juris & æquitatis naturalis beneficium, ne scilicet parte inaudita & lite pendente quis damnetur,

Æc. XVIII.
A. C. 1731.

netur, Catholicis indulgendum fuisset, eo majori titulo, quo communius idem beneficium cuilibet etiam de re levi de profana litiganti concedi solet, comperto autem præfati Consilii decreto se in arcto poni inter reverentiam Cæsareis decretis debitam, & inter obligationem læsæ Catholicorum participationis gregi suo succurrendi sibi impositam: comprobata tamen Cæsaris æquitatem eo usque prævalere, ut causas exponere ausit, ob quas Westmatis Clerus se per præfatum decretum enormiter gravatum sentiret. Ex his primam inniti modo procedenti, quo A catholici potenti Legatorum Protestantium patrocinio freti ea, quæ hac in causa contra Clerum exposuerunt, parti Catholicæ nunquam communicare voluerint, etsi id facere præsententiam die septima & duodecima Junii jussi fuissent, & id ejus Præcessor ardentem petiisset, cum ergo ea quæ A catholici exposuissent, in nuperi Consilii præfati decreto pro ratione decidendi allegarentur, omnino æquum fuisse, ut hæc allegata, utpote in mentis facto consistentia prius Clero exhiberentur, præcipue cum Magistratus suo palladio præter plurima falsa etiam temeritate pudenda Religionem Catholicam, ipsum Cæsarem, ejusque Consilium

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

filium, ipsamque Prædecessoris sui famam insequi & denigrare, Vicariatum, Clerum, omnesque Catholicos multis & impiis criminationibus proscindere ausus fuisset, & tamen in locum promeritæ pœnæ hanc reportaret mercedem, ut de Clero, qui nunquam in mora, culpa vel contumacia fuisset, per præfatum decretum afflicto triumphare, & insuperhabita Cæsaris sententia antehac lata, ritum, qui ibidem pro legitimo exercitio agnitus fuisset, nunc velut *innovationem* abrogatam jactitare valeret: hac ratione Catholicis loco illimitati Religionis exercitii, nunquam reformati, sed a Christiana Religione Wormatiæ introducta usque ad hanc diem illibate conservati, limitatum exercitium quoad hunc passum subrogari, Episcopalem etiam Vicariatum impense supplicasse, ut ante expeditionem Cæsarei rescripti audiretur, eaque de causa eidem oppositæ partis allegata communicarentur, id tamen die 14. Novembris omnino denegatum fuisse.

II. Quoad materialia, Episcopus Antipalladium a suo Prædecessore compositum Cæsari porrexit, ut inde luce meridiana clarius pateret, publicam circumgestionem S. Viatici tam in possessorio quam in petitorio, Statui Pacis Badensis, Rysvicensis, West-

Hist. Eccles. Tom. LXXIII. Bbb pha

Sæc. XVIII. phalicæ, Augustanæ, & Passavienfis
 A.C. 1731. fundari, hinc Episcopus supplicavit,
 ut Cæsar in manifesta hujus juris pos-
 sessione Catholicos tueri vellet, eop-
 tissimum nomine, quod ipsa Cæsar
 sua Majestas die 20. Martii 1722. in
 causa declarasset, se quidem Pro-
 stantibus sine Religionis discrimine ju-
 dicturum, ipsis tamen, eorumque sectæ
 addictis contra clarum tenorem pacto-
 rum publicorum, & pacis decretorum,
 aliarumque fundamentalium Imperii
 legum per artificiosas eorum detor-
 nes, uti hucusque quasi in morem de-
 duxissent, nihil concessuram, minus
 vero eorum minas curaturam &c.

Porro Antipalladii, quod Episcopus
 Cæsari porrexerat, inscriptio erat hæc.
*Antipalladium nullatenus reformati, sed
 inde noviter enati, sed cum omnibus con-
 nexis ab origine Christianismi usque ad hæc
 tempora in interrupta possessione vel posses-
 perpetuo conservati, illimitati & liberrimo
 exercitii Religionis Catholicæ, in specie
 publicæ deportationis Sacratissimi Vaticani
 ad ægrotos in antiquissima Sede Episcopali
 Civitate Wormatiensi.* In hoc scripto
 Author Wormatiensis Magistratus Athe-
 tholici palladium confutaturus totum
 illius tenorem ad hæc tres quæstiones
 restringit. I. An Regulariter contro-
 versæ Religionis constituere possint
 objectum summarissimi. II. An idem
 quo-

quoque Summarissimum obtineat in Sæc. XVIII.
 Hypothesi, & quidem ita, ut in eo A. C. 1731.
 dem Episcopatus manuteneri, & con-
 tra solam vero Civitatem inhibendo
 procedi potuerit, & debuerit. III. Cui
 ex partibus assistant instrumenta Pacis
 Westphalicæ, Augustanæ, & Passa-
 viensis? Ad primas duas quæstiones
 Auctor respondet affirmando, & alle-
 gatis suis decidendi rationibus opposi-
 tas dissolvit: Ad tertiam luculenter
 declarat, omnia hæc instrumenta Ca-
 tholicis plene suffragari.

Ceterum prolixioris hujus Anti-
 palladii Analysin Elector ac Episcopus
 edi curavit, in qua demonstratum, in-
 firmum omnino esse Lutherani Magi-
 stratus argumentum palmare, scilicet.
 Possessorium in Religionis rebus non
 valere, cum tamen ipsemet Magistra-
 tus suæ causæ æquitatem comprobare
 molitus esset *ex possessione immunitatis a*
cultu S. Eucharistiæ deferendo, & ideo
 Clero nullam hac in causa possessionem
 suffragari posse contenderet, quia
 Wormatiensis Senatus Catholicæ Re-
 ligionis exercitium ibi reformavit, &
 hæc reformatio per pacis præcipue
 Westphalicæ decreta tale robur obti-
 nuerit, ut Clerus *in vim ejusdem pacis*
ad præfatum cultum restitui non possit,
 nisi Clerus exceptionem a Regula, sci-
 licet Anno 1624. hujus cultus usum ac

Sæc. XVIII. exercitium viguisse demonstrat. Ad
 A. C. 1731. enervandam hanc Magistratus Worma-
 tiensis cavillationem Auctor analysis
 demonstrat, falsissimum esse, quod Re-
 ligionis causæ possessorium non admi-
 tant, eoquod ex quotidiana praxi
 in Cæsareis Curiis usitata, & ex plu-
 rimis Imperii & juris sanctionibus con-
 stet, possessorem tam in causa Religio-
 nis quam civili in possessione sua tam-
 diu non turbari, donec ille, qui ipsum
 vel via juris vel facti illa dejicere me-
 ditatur, existimatum suum jus legitime
 prosecutus fuerit: multo magis ergo
 Cleri Wormatiensis possessio censetur
 efficacissima, eoquod ab immemoriali
 tempore usque in hodiernam diem Ve-
 nerabile ritu Catholico & publice per
 omnes Urbis plateas, in ipsum quoque
 suburbium ad infirmos deportatum esse
 quamplurimis juratis, ac ætate sexagena-
 riis, septagenariis imo & octogenariis
 testibus comprobetur. Suffragetur quo-
 que Pax Badensis, quæ a Cæsare, Augu-
 stanæ Confessionis Principibus, toties
 quoties convenit (ut novissime primum
 in Bipontina Religionis causa) pro
 norma esset habita: Faveat etiam Pax
 Rysvicensis, per quam in locis Romano
 Imperio restitutis, ad quæ præcipue
 spectat Wormatia, Religionis exerci-
 tium in statu, quo tunc erat, fuisset
 restitutum: Nullatenus autem obesset
 Pax

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Pax Westphalica, Augustana & Paf-
saviensis; quamvis enim Wormatiensis
Senatus cum potissimis Civibus a ve-
teri Religione ad Lutheri signa desciverit, hæc tamen sola *personalis* mutatio Religionis dici nequeat *reformatio*; ad hoc enim necesse fuisset, ut Magistratus Wormatiensi Clero, & ceteris Catholicis (uti in aliis Urbibus & Statibus fecere) Religionis suæ exercitium vel penitus inhibere, vel saltem non ita, uti antea, concedere debuisset: cum autem ibi Catholica Religio Lutheri tempore in eodem vigore, quo ante Lutherum & prætensam reformationem erat, & qualiter in locis ex integro Catholicis exercetur, usque ad hodiernam diem relicta fuerit, & omnes cultus externi sine ulla exceptione, immutatione & contradictione apud Catholicos, & in Ecclesiis omnibus fiant, inde deducendum sit. I. Quod in hisce pacis instrumentis stabilitum jus reformandi exercitium Religionis contra Wormatienses Catholicos nunquam exercuerit. II. Quod Wormatiæ Religionis Catholicæ exercitium per pacem Westphalicam ad Annum 1624. *restitui* non potuerit; ubi enim nulla destitutio, ibi & nulla *restitutio*, proin illi, qui tam Wormatiæ quam in aliis locis, ubi Lutherani nullam religionis reformationem invexere,

Sæc. XVIII. in religione Catholica perseverarunt, A. C. 1731. ea vi ejusmodi pacis adeo non sit abolita, ut etiam in illius illimitato exercitio sine restrictione ad certum annum vel diem solemnissime confirmata fuerit: Dato etiam, sed non concessa, quod post pacem Passaviensem & Augustanam WORMATIÆ ejusmodi reformatio fuisset facta, tunc sequeretur, quod non Catholici, sed Senatus probare teneretur statum Anni 1624. & qualiter circa controversam questionem tunc res acta fuisset; Catholici enim per antiquam hujus juris possessionem, notorie constituti, & Imperiali decreto firmiter stabiliti pro se juris præsumptionem haberent, proin a dicti anni usum probandi onere exempti forent.

Si tamen, prosequeretur Auctor, Catholici nihilominus annum decretorium probare adstringerentur, non requireretur, ut id *continue*, aut *exercitium actuale* probaretur, sed *discontinue*, & quoad exercitium *habituali*, id est, quod vel data occasione, vel proin necesse vel congruum erat, S. Viaticum ritu Catholico ad infirmos fuerit delatum, Clerus autem semper illud in deferendi *ius* habuerit; quod omni *debito* caret; cum enim etiam ante, in & post annum decretorium Clerus omnesque Catholici proin tota WORMATIENSIS Ecclesia immutatam habuerit Reli-

Religionem, sequitur, quod etiam ^{Sæc. XVIII.} plene habuerit omnia jura Religioni A. C. 1731.
 annexa, & Episcopus per suum Vicarium in *externis* hisce ritibus pro libitu sine omni juris antiqui præjudicio aliquid immutare etiam post pacem Westphalicam libere valeat, & Magistratus contentus esse debeat, quod ei (citra tamen vel minimum antiquæ Religionis præjudicium) novæ Religionis assumptæ exercitium per pacem Westphalicam fuerit assertum.

Adversus hoc Antipalladium Aecatholicus Magistratus Wormatiensis scriptum vulgavit, in quo Author queritur, I. quod Antipalladii Author stylo mordaci usus sit, eoque causæ diffidentiam demonstrarit II. quod ipsum *factum* Reformationis in libera Civitate Wormatiensi invectæ negarit, & jus reformandi eidem Civitati competens in dubium vocarit, proin pœnas in eos, qui sanctionibus Imperii pragmaticis contraveniunt, sancitas incurrenit: Postea asserit Magistratus, Clerum ibi fateri, quod nullum *actuale* exercitium publicæ deportationis S. Viatici ad ægrotos in Anno decretorio 1624. habuerit, cum tamen hic terminus in omnibus Religionis controversiis inter Catholicos & Protestantes exortis unica Regula sit. Forte Magistratus longe consultius probasset,

Sæc. XVIII. quod Clerus Wormatiensis Anno 1644
 A. C. 1731. jus non habuerit S. Viaticum publice

deferendi: Si forte toto illo anno nul-
 lus ex Catholicis tam periculose decu-
 buisset, ut illum S. Viatico munire ne-
 cesse fuisset, vel aliqui repentina mor-
 obruti eo muniri non potuissent, vel u-
 gens necessitas aut prudens Lutheran
 insultus vel injuriæ metus aut æris
 temperies S. Viaticum occulte deferre
 suafisset, aut Parochus ob justas caus-
 as ita fieri disposuisset: Quis ob de-
 factum exercitii actualis anno decreto-
 rio ex ejusmodi causis emergentem
 jus ad hunc actum esse deperditum
 dicet? An non ob nullam ex his causis
 eo anno intermissum fuisse hujus actus
 exercitium, cum res sit facti, probare
 incubuisset potius parti neganti, quam
 antiquo juris sui possessori? Qua ratione
 Magistratus probare potuisset, quod Pa-
 rochi illo anno S. Viaticum publice & so-
 lemniori cum ritu ad ægrotos deferre, ex
 Religionis suæ instituto obstricti fuissent,
 cum illis semper integrum sit, ex justa
 causa illud minus solemniter deferre,
 uti passim ruri contigit, in actibus sa-
 tem liberæ voluntatis certe omisso ali-
 quoties interveniens non tollit
 jus ad actum &c.

